राष्ट्रहिताय संस्कृतम्

NAAC A+

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University,

Ramtek, Dist. Nagpur (MS)

वार्षिक अहवाल

Annual Report

2021 - 2022

01.04.2021 to 31.03.2022

विश्वविद्यालयगीतम्

शतशतकोटिशरत्पर्यन्तम्
प्रवहतात् संस्कृतमन्दाकिनी ।।धृ।।

सिन्धु-शुतुद्री-सरस्वतीनाम्
तटे ऋषीणां ध्यानपराणाम्
होमधूमपावितलोकानाम्
अत्रिभृगूणां छन्दोवाणी ।।१।।
प्रवहतात् .....

वाल्मीकिमुनि-व्यासविरचिता
रामकृष्णयोः पावन-गाथा
अखण्डदीपो भगवद्गीता
कर्मयोगसंदेशवाहिनी ।।२।।
प्रवहतात् .....

राष्ट्रैक्यस्य च महती स्फूर्तिः
विना संस्कृतं नैव संस्कृतिः
पुष्टिं तुष्टिं समावहन्ती
इह परत्र कल्याणकारिणी ।।३।।
प्रवहतात् .....

रचयिता - महाकवि डॉ. ग. बा. पळसुले

मा. श्री. सी.पी. राधाकृष्णन्

महामहिम राज्यपाल

व

विश्वविद्यालयाचे मा. कुलपती

राष्ट्रहिताय संस्कृतम्

सत्र 2021–22 चा वार्षिक अहवाल सादर करीत असताना माझे मन हर्षोल्लसित आहे. विश्वविद्यालयाने रजतमहोत्सवी वर्षात पदार्पण केले आहे. हे रजतमहोत्सवी पदार्पण विश्वविद्यालयाच्या सर्वांगीण विकासाच्या रूपाने रूपेरी यशच दशदिशांना प्रसृत करीत असल्याचा अनुभव आम्ही सर्वांनी घेतला आहे.

या रजतमहोत्सवी वर्षात पदार्पण केल्यानंतर विश्वविद्यालयाने राष्ट्रीय मूल्यांकन व प्रत्यायन परिषद्,(नॅक) बंगलोर मूल्यांकनाला सामोरे गेले आणि नॅकद्वारे विश्वविद्यालयाला A+ श्रेणी प्राप्त झाली आहे. या प्रशंसनीय उपलब्धीसह विश्वविद्यालयाच्या भौतिक, पायाभूत, शैक्षणिक, संशोधन, प्रशासकीय स्तरावरील कामगिरीचा चढता आलेखही कौतुकास्पदच आहे; तो पुढीलप्रमाणे –

विश्वविद्यालयाचा परीघ उत्तरोत्तर विस्तृत होणारा आहे. महाराष्ट्र शासनाद्वारे अभिनवभारती वारंगा येथे प्राप्त झालेल्या 50 एकर जागेवर आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक केंद्र आकारात येत आहे; त्याचे भूमिपूजन संपन्न झाले असून बांधकामास सुरूवात झाली आहे. महाराष्ट्र शासनाने रत्नागिरी, पुणे, परभणी, जळगाव या 5 उपकेंद्रांना मान्यता दिली असून, रत्नागिरी येथे उपकेंद्राचे उद्घाटन होवून भारतरत्न पां. वा. काणे संस्कृत अध्ययन केंद्र सुरू झाले आहे. संपूर्ण महाराष्ट्रात 250 संलग्नित महाविद्यालये आणि 78 विशेष अध्ययन केंद्रांच्या माध्यमातून संस्कृतचा प्रचार–प्रसार होत असून, कोकण प्रांतात देखील उपकेंद्राच्या माध्यमातून संस्कृत पोचले आहे. याशिवाय विस्तार सेवा अंतर्गत विविध संस्कृत केंद्रे देखील सुरू करण्यात आली आहे. रामटेक येथे दीक्षांत सभागृह तयार झाले असून त्याच्या अंतर्गत सजावटीसाठी 4 कोटी रूपये सीएस्आर् निधीतून देण्याचे मा. केंद्रीय मंत्री श्री नितीन गडकरी यांनी मान्य केले आहेत.

विश्वविद्यालयाच्या रजतमहोत्सवाचा दिमाखदार उद्घाटन समारोहाने शुभारंभ झाला. हे रजतमहोत्सवी वर्ष विविध प्रकारच्या शैक्षणिक, संशोधन, प्रशासकीय, सामाजिक विविध कार्यक्रम–उपक्रमांनी संपन्न झाले. 100 हून अधिक कार्यक्रमांचे आयोजित करण्यात आले. विशेष उल्लेखनीय असे की गेल्या सहा वर्षांपासून प्रलंबित असलेल्या महाकवी कालिदास संस्कृत साधना पुरस्कारांचे वितरण रामटेक येथे मा. शिक्षण मंत्री श्री उदय सामंत यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाला. रजतमहोत्सवी वर्षात 30 हून अधिक पुस्तकांचे प्रकाशन करण्यात आले असून शिक्षण मंत्रालयाच्या आयकेएस विभागाद्वारे तसेच केंद्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे विविध संशोधन प्रकल्प प्राप्त झाले आहेत.

शैक्षणिक दृष्टया विविध योजना कार्यान्वित झाल्या आहेत. ऑनलाईन शिक्षणाकरिता आवश्यक अशी एलएमएस प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आली आहे. पेपरलेस वर्कचा प्रयोगही विश्वविद्यालयात सुरू करण्यात आला आहे. दशम दीक्षांत समारोह संपन्न झाला. राष्ट्रीय शिक्षण धोरण 2020 नुसार विश्वविद्यालयांचे सर्व अभ्यासक्रम पुनर्निर्मित करण्याचे कार्य सुरू झाले आहे. विश्वविद्यालयाचा विकास आराखडा तयार करण्यात आला असून त्याअनुषंगाने सर्वांगीण विकासाचे नियोजन करण्यात येत आहे.

विश्वविद्यालयाने कोविड 19 च्या काळात विविध प्रकारे सामाजिक मदतकार्ये केली असून, त्यामध्ये गरजवंतांना धान्यकिटचे वितरण, कम्युनिटी किचन, निःशुल्क सल्ला व योग केंद्र, विविध समाजमाध्यमांद्वारे फलायर्स, व्हीडीओज्द्वारे जनजागृती, व्हॅक्सिनेशनसाठी जागृती अशाविविध प्रकारे कार्य केले. कोरोनामुळे दिवंगत झालेले श्री. रितेश मेश्राम, श्री अरविंद राठोड यांचे दुःखद व धक्कादायक निधन झाले, त्यांच्या सहचारिणींना अनुकंपा तत्त्वावर कंत्राटी स्वरूपात नोकरी देण्यात आली.

या रजतमहोत्सवी वर्षात विशेष उल्लेखनीय आणखी तीन उपलब्धी आहेत; मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांची केंद्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली येथे कुलपती पदी नियुक्ती झाली. त्याच बरोबर वेदविद्या संकायाचे अधिष्ठाता प्रो. विजयकुमार यांची उज्जैन येथील महर्षी पाणिनी संस्कृत व वैदिक विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरूपदी आणि प्रो. मधसुदून पेन्ना यांची ककासंविच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती झाली. नॅक श्रेणी सह या तीनही उपलब्धींमुळे भारतात विश्वविद्यालयाने दिगंत कीर्ती व सुप्रतिष्ठा प्राप्त केली आहे. याशिवाय विश्वविद्यालयाच्या अनेक प्राध्यापकांना, अधिका–यांना व विद्यार्थ्यांना त्यांच्या शैक्षणिक व संशोधन कामगिरीसाठी विविध पुरस्कारांनी गौरविण्यात आले आहे.

या सर्व उपलब्धी, पुरस्कार व कामगिरीवरून लक्षात येते की राष्ट्रहिताय संस्कृतम् हेच विश्वविद्यालयाचे लक्ष्य आहे; हे लक्ष्य मनात धरूनच विश्वविद्यालयाची वाटचाल सोनेरी भविष्याकडे होत आहे.

प्रो. मधुसूदन पेन्ना
मा. कुलगुरू

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

राष्ट्रीय मूल्यांकन व प्रत्यायन परिषद् (नॅक), बेंगलुरू द्वारा

A+ श्रेणी प्राप्त

वार्षिक अहवाल

2021 –22

(अहवाल कालावधी – दि. 01 एप्रिल 2021 ते 31 मार्च 2022)

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University

Ramtek Office : Administrative Building, Mouda Rd., Ramtek 441 106, Dist. Nagpur (M.S.)

Nagpur Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur-440012 (M.S.)

Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549

Nagpur : (O) Ph.No. : (07114) 2560992 Fax : (07114) 2560992

Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac

Email :registrar@kksu.org

कविकुलगुरू–कालिदास–संस्कृत–विश्वविद्यालयः, रामटेकम्

वार्षिक अहवाल

ANNUAL REPORT

(2021-2022)

Editor in Chief : Hon'ble Vice-Chancellor,

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Committee

Prof. Parag Joshi	-	Chairperson
Dr. Hrishikesh Dalai	-	Member
Dr. Shrinivasa Jammalmadaka	-	Member
Ku. Shrivarada Malge	-	Member
Dr. Renuka Bokare	-	Member Secretary

Published by : **Registrar**
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Copyright @ KKSU

Coverpage - Paper 250 gsm

Inner Page - Maplitho 70 gsm / Art Paper 120 gsm

Size - A4

Printed at : - M/s. Labh Print & Publication Nagpur.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University
Ramtek Office : Administrative Building, Mouda Rd., Ramtek 441 106, Dist. Nagpur (M.S.)
Nagpur Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur-440012 (M.S.)
Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549
Nagpur : (O) Ph.No. : (07114) 2560992 Fax : (07114) 2560992
Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Email :registrar@kksu.org

अनुक्रमणिका

	पृष्ठ क्रमांक मराठी	इंग्रजी
• **मा. कुलगुरू यांचे मनोगत**		
• **विश्वविद्यालयाविषयी.....**	**5**	
• **व्यवस्थापन परिषद् सदस्यांची यादी**	**7**	
• **विद्वत्परिषद् सदस्यांची यादी**	**9**	
• **विभागनिहाय अहवाल**		
○ वेद तथा व्याकरण विभाग	13	147
○ संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग	28	161
○ भारतीय दर्शन विभाग	39	170
○ वेदांग ज्योतिष विभाग	43	183
○ शिक्षणशास्त्र विभाग	47	196
○ अभिनवभारती वारंगा परिसर	50	199
○ रत्नागिरी उपकेन्द्र	57	206
○ मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र	66	215
○ शिक्षण महाविद्यालय	69	219
○ संगणक विज्ञान विभाग	71	221
○ लोकप्रशासन विभाग	72	222
• **विस्तार सेवा अहवाल**		
○ विस्तार सेवा मंडळ	73	223
○ राष्ट्रीय सेवा योजना	76	225
○ हस्तलिखित केंद्र	82	232
○ छात्र कल्याण	83	233
○ आऊटरिच कक्ष	93	242
○ महिला कक्ष आणि अंतर्गत तक्रार समिती	95	243
○ क्रीडा विभाग	96	244
• **प्रशासकीय अहवाल**		
○ आस्थापना विभाग	97	245
○ सामान्य प्रशासन विभाग	102	249
○ विद्यापीठ विकास व नियोजन मंडळ	104	251
○ विद्या विभाग	109	256
○ महाविद्यालय विभाग	117	264
○ वित्त विभाग	118	265
○ अभियांत्रिकी विभाग	119	266
○ परीक्षा विभाग	121	268
○ ग्रंथालय व प्रकाशन विभाग	122	269
○ जनसंपर्क कक्ष	142	287
○ नॅक अहवाल	144	289
• **विश्वविद्यालयातील विशेष उपक्रम आणि उपलब्धी**		292

संस्कृतविषयी.....

संस्कृत ही भारताच्या अनमोल ठेवा असणाऱ्या प्राचीन ज्ञानभांडाराच्या ज्ञानप्राप्तीची एकमेव व म्हणूनच अतिशय महत्त्वपूर्ण भाषा आहे. संस्कृत म्हणजे ज्ञानवारसा संक्रमित, संरक्षित व संवर्धित करणारी भाषा! प्राचीन काळीही नालंदा, तक्षशिला, विक्रमशिला अशी नावाजलेली विद्यापीठे भारतात होती. या विद्यापीठांद्वारेच पाणिनी, पतंजली, कौटिल्य यांच्यासारखे स्वतःच्या बुद्धिमत्तेच्या, ग्रंथकर्तृत्वाच्या जोरावर चिरायु कीर्ती मिळवणारे विद्वान निर्माण झाले. हा अभिमानास्पद व तेजोमय ज्ञानवारसा जतन व वृद्धिंगत करण्यासाठी संस्कृत भाषेचे अध्ययन करणे अनिवार्य आहे. म्हणूनच संपूर्ण भारतात संस्कृतचा प्रचार, प्रसार व्हावा याकरिता एकूण 15 संस्कृत विश्वविद्यालये कार्यरत आहेत.

भारतातील संस्कृत विश्वविद्यालये

- संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी (उत्तरप्रदेश)
- श्री जगन्नाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, पुरी (ओरिसा)
- राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, तिरुपती (आंध्र प्रदेश)
- **कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक (महाराष्ट्र)**
- श्री शंकराचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, कालडी (केरळ)
- लालबहादूर शास्त्री संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- कामेश्वर संस्कृत विश्वविद्यालय, दरभंगा (बिहार)
- केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- जगद्गुरू रामानंद आचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, जयपूर (राजस्थान)
- सोमनाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, (गुजरात)
- महर्षी पाणिनी संस्कृत विश्वविद्यालय, उज्जैन(मध्यप्रदेश)
- उत्तराखंड संस्कृत विश्वविद्यालय, हरिद्वार(उत्तराखंड)
- कर्नाटक संस्कृत विद्यापीठ, बंगलोर (कर्नाटक)
- कुमार भास्कर वर्मा संस्कृत व प्राचीन शिक्षा विद्यापीठ, नालबारी (आसाम)
- वेंकटश्वर वैदिक विद्यापीठ, तिरुपती (आंध्रप्रदेश)
- महर्षि वाल्मिकी संस्कृत विश्वविद्यालय, कैथाल (हरियाणा)
- कोलकत्ता संस्कृत विश्वविद्यालय, कोलकत्ता (पश्चिम बंगाल)

***

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

महाराष्ट्र शासनाने दि. 18 सप्टेंबर 1997 रोजी नागपूर जिल्हयातील रामटेक येथे महाकवी कालिदासाच्या चिरस्मरणार्थ कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाची स्थापना केली. महाकवी कालिदासाच्या अभिधानाने स्थापन झालेले हे महाराष्ट्रातील एकमेव संस्कृत विश्वविद्यालय असून या विश्वविद्यालयाला महाराष्ट्र व गोवा येथील शैक्षणिक संस्थांना संलग्नीकरण देण्याचा अधिकार आहे.

The Government of Maharashtra took up the issue and appointed a committee comprising of Sanskrit scholors and other educationists. On the basis of the report of the committee the State Government established the Sanskrit University at Ramtek and named it as Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. The University was established on 18th September 1997. The place Ramtek, which is a township in Nagpur district, was selected because it is connected to the name of great poet of the world Kavikulaguru Kalidas. This is the only Sanskrit University in Maharashtra. This university has right to give affiliation to other Educational Institutes within Maharashtra & Goa.

***

संकाय

Sankayas (Faculties)

वेदविद्या

Faculty of Vedic Studies

संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा

Faculty of Sanskrit & Other Languages

भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती

Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture

प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्रे

Faculty of Ancient Indian Science & Humanities

शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा

Faculty of Education & Other Branches of Learning

शैक्षणिक विभाग

Teaching Departments

वेद तथा व्याकरण	Dept. of Veda & Vyakarana
संस्कृत भाषा तथा साहित्य	Dept. of Sanskrit Language & Literature
भारतीय दर्शनशास्त्र	Dept. of Bhartiya Darshanshastra
वेदांग ज्योतिष	Dept. of Vedanga Jyotisha
शिक्षणशास्त्र	Dept. of Education

* * *

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Vyavasthapan Parishad (Management Council)

	Section	Details	Name of the Person	Position
01	25 (2) i	Kulaguru–Adhyaksha	Prof. Shrinivasa Varakhedi Hon'ble Vice-Chancellor KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
02	25 (2) ii	Sama-Kulaguru-Sadasya	Vacant	Ex-officio Member
03	25 (2) iii	One Adhishthata as prescribed by Statutes	Prof. Nanda J. Puri Department of Sanskrit Sahitya, KKSU, Ramtek	Member
04	25 (2) iv	One Person nominated by the Kuladhipati preferably from amongst the members of the Sanskrit SthayiSamiti of the Government of Maharashtra.	Prof. Amba Kulkarni Department of Sanskrit Studies University of Hyderabad	Member
05	25 (2) v	One member of the Maharashtra Legislative Assembly to be nominated by the Speaker of the Maharashtra Legislative Assembly.	Vacant	Member
06	25 (2) vi	One member of the MLC to be nominated by the chairman of the MLC	Shri. Girish B. Vyas MLC, Nagpur Local Authorities Council	Member
07	25 (2) vii	The Secretary, Higher Education or his nominee not below the rank of Deputy Secretary	Principal Secretary, Higher Education	Member
08	25 (2) viii	The Director of Higher Education or his nominee not below the rank of Joint Director of Higher Education	Director, Higher Education, Pune	Member
09	25 (2) ix	One Head of the University Department as prescribed by statutes	Dr.Harekrishna Agasti, Department of Ved & Vyakrana, KKSU, Ramtek	Member
10	25 (2) x	One Head of a college, institute, or Pathashala as prescribed by statutes.	Dr.Bhau Dandade, (I/C), Principal, CISFA College, Nagpur	Member
11	25 (2) xi	One teacher from the University Departments as Prescribed by statutes.	Prof.Kavita S. Holey, Department of Sanskrit Language and Literature, KKSU, Ramtek	Member
12	25 (2) xii	One teacher who is not principal from amongst the teacher of the affiliated colleges and recognised institutions with ten year teaching experience as prescribed by statutes.	Vacant	Member
13	25 (2) xiii	One Adhyaksha of Adhyayan Mandala as prescribed by statutes	Prof. Krishnakumar Pandey, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Ramtek	Member
14	25 (2) xiv	One member of the Vidvat Parishad nominated by the Kulaguru	Prof.Madhusudan Penna Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, KKSU, Ramtek	Member

15	25 (2) xv	Sanchalaka – Niyojana-Vikasa Mandala	Dr. Prasad Gokhale (I/C), Faculty of Vedanga Jytish, KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
16	25 (3)	Kulasachiva – Secretary	Prof. Vijaykumar C.G.(I/C), KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
17	25 (4)	Vitta-Lekha Adhikari	Dr.Ramchandra J. Joshi, Finance Officer, KKSU, Ramtek	Permanent Invitees
18	25 (4)	Pariksha Niyantraka	Dr.Umesh D. Shivhare, Controllar of Examination KKSU, Ramtek	Permanent Invitees

* * *

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Academic Council

Sr. No.	Clause	Provisions	Name of the members
1	27 (2) (a)	The *Kulaguru*– Chairman	**Prof. Shrinivasa Varakhedi**
2	27 (2) (b)	The *Sama-Kulguru*	--
3	27 (2) (c)	**The *Adhishthatas* of the *Sankayas*:**	
		1. *Ved-Vidya*	Prof. C. G. Vijyakumar
		2. *Sanskrit tatha Sanskritetar Bhasha*	Prof. Nanda J. Puri
		3. Bharatiya Dharma Tatvadnyan tatha Sanskruti	Prof. Madhusudan Penna
		4. Prachin Bhartiya Vidyan tatha Manvyashastre	Prof. Krishnakumar Pandey
		5. Shikshanshastra tatha Sankirna Vidyashakha	Prof. Lalita Chandratrey
4	27 (2) (d)	**The *Adhyakshas* of the *Adhyayan Mandalas*:**	
		1. Board of Studies for Veda	Prof. Ravindra Muley
		2. Board of Studies for Vyakarana	Prof. Harekrushan Agasti
		3. Board of Studies for Sanskrit Language and Literature	Prof. Kavita Holey
		4. Board of Studies for Pali, Prakrit and other Classical Languages & Literature	Dr. Rajendra Jain
		5. Board of Studies for Modern Languages and Literature	Prof. Parag Joshi
		6. Board of Studies for Kirtanshastra	Dr. Dinesh Rasal
		7. Board of Studies for *Darshanashastra*	Prof. Kalapini Agasti
		8. Board of Studies for Yoga and Alternative Therapies	Prof. KalapiniAgasti
		9. Board of Studies for Visual Arts	Dr. Bhau Dandade
		10. Board of Studies for Performing Arts	Dr. Sandhya Purecha
		11. Board of Studies for Vedang Jyotish and Vastushastra	Dr. Dinakar Marathe
		12. Board of Studies for Psychology	Dr. Sai Susarla
		13. Board of Studies for Traditional Indian Sciences	Prof. Prasad Gokhale
		14. Board of Studies for Computer Science and Application	Prof. Amba Kulkarni
		15. Board of Studies for Education	Prof. Kirti Sadar
		16. Board of Studies for Administrative Services	Prof. Harekrushna Agasti

		17. Board of Studies for Hospitality Studies & Travel & Tourism	Dr. Urvashi Yashroy
		18. Board of Studies for Library & Information Science	Dr. Deepak Kapade
		19. Board of Studies for Social Science and Social work	Dr. Gopichand Nimbarte
		20. Board of Studies for Commerce & Business Administration	Prof. Kirti Sadar
		21. Board of Studies for Journalism Media & Communication	Dr. Rakhi Tiwari
		22. Board of Studies for Special Board of Studies	Prof. Kavita Holey
	27 (2) (e)	The *Sanchalaka* of the *Vistar Seva Mandal*	Prof. Krushnakumar Pandey
	27 (2) (f)	One principal each of the conducted or affiliated colleges, institutions or *pathashalas* to be nominated by rotation.	Dr. Sikandar Manware
	27 (2) (g)	One professor from amongst the professors in the university departments or institutions, nominated by the *Kulaguru*	Dr. Dharmendra Turkar
	27 (2) (h)	One teacher representing each faculty to be coopted by the *Vidvat-Parishad* from amongst the teachers having not less than 10 years teaching experience, other than Principals of colleges, Heads of university departments and Heads of recognized institutions.	1) Dr. Rajshree Meshram 2) Prof. Prasad Gokhale
	27 (2) (i)	One head of an academic services unit of the university, nominated by the *Kulaguru.*	Dr. Rajshree Meshram
	27 (2) (j)	Two scholars nominated by the *Kuladhipati*from amongst the Sanskrit institution in the State.	1.Prof. Prasad Joshi 2. Prof. Mahavir Agrawal
	27 (2) (k)	Two eminent Sanskrit scholars nominated by the *Kulaguru*	Dr. Manmohan Upadhyaya Dr. Lalitkumar Tripathi
	27 (2) (l)	The Director of Higher Education, Maharashtra State or his nominee not below the rank of Joint Director, Higher Education or his nominee.	Dr.Maheshkumar Salunkhe
	27 (2) (m)	Honorary Sanskrit Organizer, if any, of the Government of Maharashtra	Vacant
	27 (3)	The *Kulasachiva* shall act as the Secretary.	Prof. C. G. Vijyakumar

*** * ***

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Board of Planning and Development

Committee Member List

Sr. No.		Members Name	Position
1	Kulaguru-Adhyaksha	**Prof. Shriniwas Varakhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor.	Chairperson
2	Sama-Kulaguru if any (The Pro-Kulaguru)	----	Member
3	One Dean of Faculty, nominated by the Vidvat Parishad	**Prof. Krishnakumar Pandey,** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Ramtek	Member
4	One Head or Director from amongst the Heads or Directors of the University Institutions or departments, not below the rank of Professor and who is not a Dean nominated by Vidvat Parishad.	**Prof. Lalita Chandratre,** Dean, Faculty of Education and other Branches of Learning, KKSU, Ramtek.	Member
5	One teacher imparting post-graduate instruction having not less than sixteen years of teaching experience, nominated by Kulaguru.	**Prof. Kavita Holey,** Professor, Faculty of Sanskrit and other Languages, KKSU, Ramtek.	Member
6	One teacher imparting under-graduate institution having not less than sixteen year of teaching experience, nominated by Vyavasthapana Parishad.	**Dr. Harekrushna Agasti,** Associate Professor, Department of Veda and Vyakarana, KKSU, Ramtek.	Member
7	One principal of an affiliated College of Sanskrit, nominated by the Vyavasthapana Parishad from among the principal who are members of the Vidvat Parishad.	**Dr. Kirti Sadar,** Principal, Kalidas University's B.Ed. College, Ramtek.	Member
8	One principal of an affiliated professional College nominated by Kulaguru.	**Dr. Bhau Dandade,** Principal, Central India School of Fine Arts, Nagpur.	Member
9	Two experts, co-opted by the Board from amongst the Heads of National and State Level research institutions.	**Prof. Rajaram Shukla,** Vice-chancellor, Sampurnanand Sanskrit University, Banaras.	Member
10		**Prof. Mohan Khedkar,** VNIT, Nagpur.	Member
11	Sanchalaka of Niyojana-Vikasa Mandala-Member Secretary.	**Dr. Prasad Gokhale,** Director (I/c), B.P.D., KKSU, Ramtek.	Member Secretary

* * *

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Board of Examination

Sr. No	Name	Position
01	**Dr. Shriniwas Verkhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor Kavikulaguru Kaldas sanskrit University Ramtek	Chairman
02	**Dr. Nanda Puri** Dean, Faculty of Sanskrit & other languages Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
03	**Dr. Madhusudan Penna** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
04	**Dr. C.G. Vijaykumar** Dean, Faculty of Ved Vidya Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
05	**Dr. Krishnakumar Pandey** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
06	**Dr. Lalita Chandratre** Dean, Faculty of Education and Sankirna Vidya shakha Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
07	**Dr. Hrushikesh Dalai**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
08	**Dr. Shivram Bhatt**, Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
09	Hon'ble **Joint Director** (Higher Education) Nagpur Division, Nagpur	Member
10.	**Dr. Umesh Shivhare** Controller of Examination Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member-Secretary

* * *

वेद तथा व्याकरण विभाग

स्थापना – वर्ष 2000

संकाय – वेदविद्या संकाय

अभ्यासक्रम – एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. शास्त्री, आचार्य तथा विद्यावारिधी इ. (वैदिक साहित्य, व्याकरणशास्त्र)

अधिष्ठाता – प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती, प्राध्यापक

विभाग प्रमुख – डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, प्राध्यापक

सहायक प्राध्यापक – डॉ. शिवराम भट्ट (लिनवर), डॉ. जयवंत चौधरी, श्री. कार्तिक भागवत, श्री. अमित भार्गव

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 11

उद्देश –

- प्राचीन वैदिक साहित्याचे अध्ययन–अध्यापन व संशोधन करणे.
- आधुनिक विज्ञान वा अन्य शाखांशी वैदिक साहित्याचे आंतरविद्याशाखीय अध्ययन व संशोधन करणे.
- वेदांगांचे अध्ययन व संशोधन करणे.
- व्याकरणशास्त्राचे पारंपरिक गुरूकुल पद्धतीने अध्यापन व संशोधन करणे.
- शास्त्रांचे संरक्षण, संवर्धन व नवीन पिढीत संक्रमण करणे.
- संस्कृत संभाषण शिबिरांच्या माध्यमातून संस्कृत भाषेचा प्रचार, प्रसार करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- नव्य आणि प्राचीन व्याकरणावर आधारित संशोधनास प्रोत्साहन देणे.
- संस्कृत व्याकरणाच्या दुर्मीळ हस्तलिखितांचे विद्यावारिधी पदवीसाठी संशोधन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे.
- विभागातील प्राध्यापकांचे महद् संशोधन प्रकल्पासाठी योगदान.
- गुणवत्तापूर्ण संशोधनासाठी तज्ज्ञ विद्वज्जनांची व्याख्याने पीएच्.डी संशोधनासाठी आयोजित करणे.
- व्याकरणाचे शास्त्रीय ग्रंथ ई–पुस्तक स्वरूपात उपलब्ध करवून देणे.
- आंतरविद्याशाखीय संशोधनास प्रोत्साहन देणे.
- वर्तमानयुगातील गरजा लक्षात घेवून संशोधनक्षेत्रातील अद्ययावत ज्ञान प्राप्त व्हावे या उद्देशाने संशोधक छात्रांसाठी राष्ट्रीय. आंतरराष्ट्रीय परिषदांचे आयोजन करणे.

वेद तथा व्याकरण विभाग

वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागाद्वारे २०२१–२२ मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम यज्ञांचे विवरण :–

१. गुरुपौर्णिमा :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

सहभागी :– २५० विद्यार्थी व शिक्षक

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरामध्ये वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे **गुरुपौर्णिमेनिमित्त व्यासपूजनाचे** आयोजन करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात गोळवलकर गुरुजींच्या प्रतिमेला विद्यापीठाचे मा. कुलगुरुंच्या हस्ते पुष्प अर्पण करून कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. त्यानंतर मा. कुलगुरूंचे शास्त्रोक्त टिळक, श्रीफळ व पुष्पमाला देऊन सत्कार करण्यात आला. मा. कुलगुरूंनी सांगीतले **"नास्ति तत्वं गुरूपरं"** यानुसार विद्यार्थी जीवनात गुरूचे महत्त्व अपार आहे. कार्यक्रमात सर्व संकायप्रमुख, विभागप्रमुख, प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

२. श्रावणी उपाकर्म :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

सहभागी :– ६० विद्यार्थी व शिक्षक

वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे **श्रावणपौर्णिमेनिमित्त श्रावणीउपाकर्माचे** आयोजन करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात वसतिगृहातील सर्व विद्यार्थ्यांना वेदोक्त पद्धतीने प्रायश्चित, संकल्प आणि स्वस्तिवाचना द्वारे पुष्प अर्पण करून कार्यक्रमाची सुरुवात झाली त्यानंतर दशविधीस्नान व पितृतर्पण, सूर्योपासना, सप्तर्षी पूजा झाली. उपरोक्त कार्यक्रम वेद विभागाचे सहा. प्राध्यापक अमित भार्गव व सहा. प्राध्यापक राहुल झा यांच्या मार्गदर्शनात संपन्न झाला. कार्यक्रमात समस्त गुरुकुल प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

३. गणेशोत्सव :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– १० सप्टेंबर २०२१ ते १९ सप्टेंबर २०२१

सहभागी :– ६० विद्यार्थी व शिक्षक

दि. १० सप्टेंबर २०२१ ते १९ सप्टेंबर २०२१ या कालावधीत परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसराच्या ज्ञानयोगी डॉ. श्रीकांत जीचकार ज्ञानस्त्रोत केंद्रात वेद वैदिक विज्ञान विभागातर्फे गणेशोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाची सुरुवात गणेश मुर्तीच्या प्रतिष्ठापनेने झाली, मा. कुलगुरूंच्या अध्यक्षतेत गणेश मुर्तीचा अभिषेक करण्यात आला. रोज सकाळी १०.०० वाजता व सायंकाळी ०७.०० वाजता श्रीगणेशाच्या आरतीचे आयोजन करण्यात आले होते. दि. १९/०९/२०२१ रोजी सकाळी गणपती विसर्जनाच्या कार्यक्रमात मा. कुलगुरू व मा. कुलसचिव मुख्यातिथि म्हणून उपस्थित होते. तसेच सर्व संकायप्रमुख, विभागप्रमुख, प्राध्यापक आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

४. महामृत्युंजय याग :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– १८ सप्टेंबर २०२१

सहभागी :– १०० विद्यार्थी व शिक्षक

दि. १८/०९/२०२१ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे महामृत्युंजय यागाचे आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, रूद्रपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर रुद्रसूक्त अणि महामृत्युञ्जय मन्त्राद्वारे हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुति विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु व मा. कुलसचिव यांनी केली. कार्यक्रमात समस्त संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

५. दैनंदिनपूजाविधि कार्यशाळा :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २० सप्टेंबर ०५ ऑक्टोंबर २०२१

सहभागी :— १०० विद्यार्थ्यी

विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त वेद तथा वैदिकविज्ञानविभागातर्फे २० सप्टेंबर ते ०५ ऑक्टोंबर २०२१ या कालावधीत दैनंदिन पूजा विधीचे १५ दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेला **मा. कुलगुरू प्रा. श्रीनिवास वरखेडी यांनी मार्गदर्शन केले**. कार्यशाळेच्या **उद्घाटनासाठी पंडित कृष्णशास्त्री आर्वीकर** उपस्थित होते. कार्यशाळेचे आयोजन डॉ. जयवंत चौधरी व प्रा. कृष्णकुमार पांडेय यांनी केले. कार्यशाळेत सहा. प्राध्यापक अमित भार्गव आणि सहा. प्राध्यापक राहुल कुमार झा यांनी विद्यार्थ्यांना शिकविले. कार्यशाळेत देश–विदेशातील ४० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

६. श्रीदुर्गायाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— १३ ऑक्टोबर २०२१

सहभागी :— २५ विद्यार्थी

दि. १३ ऑक्टोबर २०२१ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीदुर्गायागचे आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, देवीपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर देवीसूक्त, हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुति गुरुकुलम् चे प्राध्यापक श्री. श्रीनिवास यांनी केली. कार्यक्रमात सर्व गुरुकुलम् प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

७. श्रीविष्णुयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— ४

सहभागी :— २० विद्यार्थी

मार्गशीर्ष कृष्ण प्रतिपदा दिनांक २०—११—२०२१ शनिवार ते सकाळी ९— १० या कालावधीत विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद आणि वैदिकविज्ञान विभागातर्फे श्री विष्णु यागाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमात प्रथम स्वस्तिवचन, पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्री गणपती पूजन, कलश पूजन, श्री विष्णुपूजन, त्यानंतर कुष्कंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापना, त्यानंतर पुरुषसूक्ताने कार्यक्रमाची सुरुवात करण्यात आली. कार्यक्रमात प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

८. श्रीरुद्रयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २४ जानेवारी २०२२

सहभागी :— १५ विद्यार्थी

२७/१२/२०२१ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीरुद्रयागाचे आयोजन स. ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, रूद्रपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर रुद्रसूक्त द्वारा हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुति विश्वविद्यालयचे मा. कुलगुरु व मा.कुलसचिव यांनी केली. उपरोक्त कार्यक्रमास सर्व संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

९. मृत्युञ्जययाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २८ डिसेंबर २०२१

सहभागी :— २० विद्यार्थी

दि. २८/१२/२०२१ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे मृत्युञ्जय याग आयोजन स. ०९.०० ते १०. ०० या वेळेत करण्यात आले होते. कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, रूद्रपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर महामृत्युञ्जय मन्त्रा द्वारा हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास सर्व संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१०. श्रीदत्तयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २९ डिसेंबर २०२१

सहभागी :— २० विद्यार्थी व प्राध्यापक गण

दि. २९/१२/२०२१ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीदत्तयाग आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, दत्तपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर विष्णुसूक्त द्वारा हवन करण्यात आले. कार्यक्रमात समस्त संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

११. श्रीसूर्ययाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २५ फेब्रुवारी २०२२

सहभागी :— १५ विद्यार्थी व प्राध्यापक गण

२५/०२/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेदवैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीसूर्ययागाचे आयोजन सकाळी ०९.०० ते १०.३० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, सूर्यपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर सूर्यसूक्त द्वारा हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त संकाय प्रमुख , विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१२. श्रीसरस्वतीयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— ०५ फेब्रुवारी २०२२

सहभागी :— २५ विद्यार्थी व प्राध्यापक गण

दि. ०५/०२/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीसरस्वतीयाग आयोजन सकाळी ०९.०० ते १०.३० या वेळेत करण्यात आले होते. कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, सरस्वतीपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर सरस्वतीसूक्ता द्वारे हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१३. शान्तियाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— १७ फेब्रुवारी २०२२

सहभागी :— १० विद्यार्थी व प्राध्यापक गण

दि. १७/०२/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे शान्तियागाचे आयोजन सकाळी ०९.०० ते १०. ३० या वेळेत करण्यात आले होते. कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर शान्तिसूक्त द्वारा हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास सर्व संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१४. श्रीरुद्रयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— ०१ मार्च २०२२

सहभागी :— प्रा. पराग जोशी, डॉ. जयवन्त चौधरी व विद्यार्थी गण

दि. ०१/०३/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेदवैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीरुद्रयाग आयोजन सन्ध्याकाळी ५ ते ६ या वेळेत करण्यात आले होते. कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजा क्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, रूद्रपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर रुद्रसूक्ता द्वारे हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुती शास्त्रविद्यागुरुकुलचे संचालक मा.पराग जोशी व वेदविभाग प्रमुख डॉ. जयवन्त चौधरी यांनी केली. कार्यक्रमात समस्त संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१५. श्रीलक्ष्मीयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि.३०/०५/२०२२ ते ०५/०६/२०२२

सहभागी :— विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. ११/०३/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेदवैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीलक्ष्मीयाग आयोजन सकाळी ९ ते ११ या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजा क्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, लक्ष्मीपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर श्रीसूक्ता द्वारे हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुती विश्वविद्यालयचे BPD संचालक मा. प्रसाद गोखले व वेदविभाग प्रमुख डॉ जयवन्त चौधरी यांनी केली. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त संकाय प्रमुख , विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१६. नवग्रहयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— १८ मार्च २०२२

सहभागी :— विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. १८/०३/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेदवैदिक विज्ञान विभागातर्फे नवग्रहयागाचे आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, नवग्रहपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर वेदोक्त नवग्रहमन्त्रांद्वारे हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुती विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव व वेदविभाग प्रमुख डॉ. जयवन्त चौधरी यांनी केली. कार्यक्रमात समस्त संकाय प्रमुख, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१७. श्रीसरस्वतीयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— २३ मार्च २०२२

सहभागी :— विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. २३/०३/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या रजत महोत्सवानिमित्त परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीसरस्वतीयागाचे आयोजन सकाळी ०९.०० ते १०.३० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, सरस्वतीपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर सरस्वतीसूक्ता द्वारे हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त संकाय प्रमुख , विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१८. श्रीविष्णुयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— ३० मार्च २०२२

सहभागी :— विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. ३०/०३/२०२२ रोजी सकाळी ९–१० या कालावधीत विश्वविद्यालयाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वेदविज्ञान विभागातर्फे श्री विष्णु यागाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमात प्रथम स्वस्तिवचन, पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्री गणपती पूजन, कलश पूजन, श्री विष्णू पूजन, त्यानंतर कुष्कंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापना, त्यानंतर पुरुषसूक्ताने हवन करण्यात आले होते. कार्यक्रमात प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१९. श्रीदेवीयाग :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– ०४ एप्रिल २०२२

सहभागी :– विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. ०४/०४/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे **श्रीदेवीयाग** चे आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, देवीपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर देवीसूक्त, हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुति शास्त्रविद्यागुरुकुलम् चे प्राध्यापक श्री.श्रीनिवास यांनी केली. उपरोक्त कार्यक्रमास गुरुकुलचे प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

२०. श्रीरामयाग :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– ०९ एप्रिल २०२२

सहभागी :– विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. ०९/०४/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी गुरुकुलम् परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे **श्रीरामनवमी निमित्त श्रीरामयागाचे आयोजन** सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, श्रीरामपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर वैदिकमन्त्रांद्वारे हवन करण्यात आले. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

२१. श्रीहनुमंतयाग :–

विभाग :– वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :– जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– १६ एप्रिल २०२२

सहभागी :– विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

दि. १६/०४/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे **हनुमान जयंती निमित्त श्रीहनुमंतयागाचे आयोजन** सकाळी ०९. ते १०.०० या वेळेत करण्यात आले होते. सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, हनुमतपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर पुरुषसूक्ताद्वारे हवन करण्यात आले.

२१. श्रीरुद्रयाग :—

विभाग :— वेद तथा वैदिक विज्ञान विभाग

ठिकाण :— जातवेदसी यज्ञशाळा, परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. ३०/०५/२०२२ ते ०५/०६/२०२२

सहभागी :— विद्यार्थी व गुरुकुलम् प्राध्यापक गण

०३/०५/२०२२ रोजी विद्यापीठाच्या **रजत महोत्सवानिमित्त** परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसरात जातवेदसी यज्ञशाळेत वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातर्फे श्रीरुद्रयागाचे आयोजन सकाळी ९ ते १० या वेळेत करण्यात आले होते. उपरोक्त कार्यक्रमात सर्वप्रथम स्वस्तिवाचनाने कार्यक्रमाची सुरुवात करून पूजाक्रमाने प्रधानसंकल्प, श्रीगणपती पूजन, कलश पूजन, रूद्रपूजन, नंतर कुशकंडिका, कुंड पूजन, अग्निस्थापन, त्यानंतर रुद्रसूक्त द्वारा हवन करण्यात आले. कार्यक्रमाची पूर्णाहुती शास्त्रविद्यागुरुकुलचे संचालक मा. पराग जोशी व वेदविभाग प्रमुख डॉ जयवन्त चौधरी यांनी केली. उपरोक्त कार्यक्रमास समस्त संकाय प्रमुख , विभाग प्रमुख प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

शैक्षणिक वर्ष २०२१—२२ मध्ये विद्यार्थ्यांची वेद तथा वैदिक विज्ञान विभागातील विद्यार्थ्यांची कामगिरी

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	स्पर्धेचे नाव	क्रमांक/ सहभाग	आयोजक संस्थेचे नाव
१.	विक्की भालेराव	शास्त्री द्वितीय वर्ष	(प्रश्न मंजूषा स्पर्धा)	सहभाग	कला विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,मोखाडा जि.पालघर
२.	अभिषेक भार्गव	शास्त्री तृतीय वर्ष	Internship Certificate	सहभाग	IKS Centre
३.	सर्वेश जोशी	आचार्य द्वितीय वर्ष	धिषणा परिषद (व्याकरणं)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
४.	धनराज कळसकर	शास्त्री तृतीय वर्ष	धिषणा परिषद	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
५.	धनराज कळसकर	शास्त्री द्वितीय वर्ष	One day national Training workshop on Human Rights	सहभाग	सेन्टर फॉर आउटरीच प्रोग्राम, क.का.सं.वि, रामटेक
६.	सचिन वाघमारे	शास्त्री द्वितीय वर्ष	One day national Training workshop on Human Rights	सहभाग	सेन्टर फॉर आउटरीच प्रोग्राम, क.का.सं.वि, रामटेक

* * *

व्याकरण विभाग

व्याकरण विभागाद्वारे वर्ष २०२१–२२ मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम व स्पर्धांचे विवरण :–

१. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. २०/०९/२०२१

सहभागी :– ५० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाने, व्याकरण, वेद आणि वैदिक विज्ञान विभागांच्या सहकार्याने, २०/०९/२१ रोजी सकाळी रौप्य महोत्सवा निमित्त ऑनलाइन व्याख्यानांची मालिका दिली. प्रा.हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । व्याख्यानाची मालिका वेदांचे प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी वैदिक शुभतेच्या घोषणेने उघडली । आचार्य गणेशवर शास्त्री द्रविड, ज्यांनी विद्यार्थ्यांना वैदिक देवतांचे स्वरूप आणि मंत्रसंवादाचे ज्ञान केले । कुलगुरू प्रा.श्रीनिवास वरखेड अध्यक्षस्थानी होते । मग सरयूला वेद विभागातील एका प्राध्यापकाने आशीर्वाद दिल्याचे समजले. व्याकरणाच्या विभागातील सहायक प्राध्यापक श्री कार्तिक भागवत यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले । तत्त्वज्ञान विद्याशाखेचे डीन प्रा.मधुसूदन पेन्ना, कॅम्पस डायरेक्टर, कविता होले महाभागा, डा. जयवंत चौधरी, व्याकरणाचे सहायक प्राध्यापक डॉ. प्रज्ञा शर्मा आदी प्राध्यापक उपस्थित होते. वेद–वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थी या व्याख्यानमालेत सहभागी झाले होते ।

२. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. ३०/१०/२०२१

सहभागी :– ४० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाने, व्याकरण आणि वेद–वैदिक–विज्ञान विभागांच्या सहकार्याने, दि. ३०/१०/२०२१ रोजी सकाळी रौप्य महोत्सवानिमित्त ऑनलाइन व्याख्यानांची मालिका दिली । श्री.हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले. व्याख्यानाची मालिका वेदांचे प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी वैदिक शुभतेच्या घोषणेने उघडली । व्याख्याते म्हणून निवृत्त झालेले आचार्य उमाकांत भट्टाचार्य यांनी विद्यार्थ्यांना भारतीय परंपरेतील शक्तीचे स्वरूप या विषयावर प्रबोधन केले. कुलगुरू प्रा.श्रीनिवास वरखेड अध्यक्षस्थानी होते । त्यानंतर वेद विभागातील सहायक प्राध्यापक सरयू यांनी सर्वांचे आभार मानले । प्रोफेसर कार्तिक भागवत यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले। फिलॉसॉफी फॅकल्टीचे डीन, प्रा. मधुसूदन पेन्ना, कॅम्पस डायरेक्टर, कविता होले महाभागा, डा. जयवंत चौधरी, व्याकरणाचे प्राध्यापक, प्रज्ञा शर्मा आदी प्राध्यापक उपस्थित होते. या व्याख्यानमालेत वैदिक व्याकरण विभागातील विद्यार्थी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे थेट प्रक्षेपण यूट्यूबच्या माध्यमातून करण्यात आले।

३. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. ३०/११/२०२१

सहभागी :– ४५ विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, व्याकरण विभाग आणि वेद–वैदिक–विज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने, दि. ३०/११/२०२१ रोजी रजतमहोत्सवा निमित्त सरस्वतीवर व्याख्यानांची मालिका दिली । आचार्य हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । व्याख्यानाची मालिका वेदांचे प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी वैदिक शुभतेच्या घोषणेने उघडली । वेदवैदिकविज्ञान विभागातील सहायक प्राध्यापक श्री. राहुल कुमार झा यांनी विद्वान् व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला । सोमनाथ संस्कृत विद्यापीठाच्या व्याकरण विभागात कार्यरत असलेले श्री. दिपेश कटारिया यांनी उपस्थित होऊन वर्णविज्ञान या विषयावर विद्यार्थ्यांना प्रबोधन केले । अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा.श्रीनिवास वरखेड होते. त्यानंतर वैदिक विभागाचे प्रमुख डॉ.जयवंत चौधरी यांनी त्यांचा आशीर्वाद घेतला. व्याकरणाच्या प्राध्यापक डॉ. प्रज्ञा शर्मा, व्याकरण विभागातील सहायक प्राध्यापक यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले. श्री कार्तिक भागवत आणि व्याकरणाच्या सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू उपस्थित होत्या । वेद–वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांनी व्याख्यानांची मालिका ऐकली।

४. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. २०/१२/२०२१

सहभागी :– ४५ विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, व्याकरण विभाग आणि वैदिक वैदिक विज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने, दि. २०/१२/२०२१ रोजी रौप्यमहोत्सवी वर्षानिमित्त सरस्वतीवर व्याख्यानांची मालिका दिली । आचार्य हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । वेदाचे सहायक प्राध्यापक श्री अमित भार्गव यांनी व्याख्यानमालेची सुरुवात वैदिक शुभेच्या घोषणेने केली । वेदवैदिक विज्ञान विभागातील सहायक प्राध्यापक श्री. राहुल कुमार झा यांनी विद्वान व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला । श्री लालबहादूर शास्त्री संस्कृत विद्यापीठाच्या वेद विभागाचे प्रमुख प्रा. रामानुज उपाध्याय यांनी अर्थ निश्चित करताना वैदिक स्वरांचे वैशिष्ट्य या विषयावर विद्यार्थ्यांना प्रबोधन केले । अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. श्रीनिवास वरखेड होते. त्यानंतर वैदिक विभागाचे प्रमुख डॉ.जयवंत चौधरी यांनी त्यांचा आशीर्वाद घेतला । व्याकरण विभागातील सहाय्यक प्राध्यापक श्री कार्तिक भागवत यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले । डॉ. प्रज्ञा शर्मा आणि व्याकरणाच्या सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू उपस्थित होत्या । वेद–वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांनी व्याख्यानांची मालिका ऐकली ।

५. एस.ए. डाङ्गे स्मृतिव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. ०४/०१/२०२२

सहभागी :– ४० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या व्याकरण विभाग, वैदिक अध्ययन विद्याशाखातर्फे आयोजित सदाशिव अंबादास डांगे स्मृती व्याख्यानमालेतील दुसरे व्याख्यान दि. ०४/०१/२०२२ रोजी माननीय कुलगुरू प्रा. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या अध्यक्षतेखाली सुसज्ज झाली । व्याख्याते, अभ्यासक जनार्दन हेगडे यांचे “धातू पाठांचे पुनरावलोकन” या विषयावर विशेष व्याख्यान झाले. पाणिनीचा धतुपाठ हा ग्रंथ कोणता आहे, त्याचा इतिहास काय आहे, संस्कृतच्या शुद्ध वापरासाठी धतुंचा कसा वापर केला जात होता, आता उपलब्ध असलेले पाणिनी धतुपथ माधवाने कसे परिष्कृत केले हे व्याख्यानकार या व्याख्यानात सविस्तरपणे सांगतात. कार्यक्रमाला प्रा. श्रीनिवास

वरखेडी आपल्या प्रास्ताविकात श्री. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी वैदिक साहित्यात अनन्यसाधारण योगदान देणाऱ्या श्री. एस.ए. डांगे यांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ विद्याशाखातर्फे आयोजित कार्यक्रमाची पार्श्वभूमी मांडून पाहुण्यांचे स्वागत केले, जिथे विद्वान शास्त्रज्ञांना विषय मांडण्यासाठी आमंत्रित केले जाते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कुलगुरू मा. श्रीनिवास वरखेड यांनी कार्यक्रमात घोषणा केली की NAAC परीक्षा समितीने विद्यापीठाला A+ ग्रेड दिला आहे. स.प्रा. कार्तिक भागवत यांनी कार्यक्रमाचे आभार मानले आणि प्रोफेसर सरयू यांनी कार्यक्रमाचे संचालन करून पाहुण्यांचा परिचय करून दिला । कार्यक्रमाला विद्यापीठातील प्राध्यापकांचे डीन, कॅम्पस डायरेक्टर, विभागप्रमुख आणि विद्यार्थी श्रोते म्हणून उपस्थित होते ।

६. सारस्वतव्याख्यानमाला :—

विभाग :— व्याकरण विभाग

ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. २९/०१/२०२२

सहभागी :— ५० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, व्याकरण विभाग आणि वैदिक वैदिक विज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने, दि. २९/०१/२०२२ रोजी रौप्यमहोत्सवी वर्षानिमित्त सरस्वतीवर व्याख्यानांची मालिका दिली । व्याकरणाचे विभागप्रमुख प्रा.हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले. वेदाचे सहाय्यक प्राध्यापक श्री अमित भार्गव यांनी व्याख्यानमालेची सुरुवात वैदिक शुभेच्या घोषणेने केली. वेदवैदिक विज्ञान विभागातील सहाय्यक प्राध्यापक श्री. राहुल कुमार झा यांनी विद्वान व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला । प्रा.के.एस. महेश्वरन नामवुती, वेदांत विभाग, मद्रास संस्कृत महाविद्यालय यांनी उपस्थित राहून मीमांसात्रानुसार व्याकरण निर्मिती या विषयावर विद्यार्थ्यांना प्रबोधन केले. पेन्ना मधुसूदन अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. त्यानंतर वैदिक विभागाचे प्रमुख डॉ. जयवंत चौधरी यांनी त्यांचा आशीर्वाद घेतला । व्याकरण विभागातील सहायक प्राध्यापक डॉ. प्रज्ञा शर्मा यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले । व्याख्यानमालेला कॅम्पस संचालक प्रा.कविता होले उपस्थित होत्या. डॉ.कार्तिका भागवत आणि व्याकरणाच्या सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू उपस्थित होत्या. वेद–वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांनी व्याख्यानांची मालिका ऐकली ।

७. सारस्वतव्याख्यानमाला :—

विभाग :— व्याकरण विभाग

ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. २४/०२/२०२२

सहभागी :— ६० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, व्याकरण विभाग आणि वैदिक वैदिक विज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने, दि. २४/०२/२०२२ रोजी रौप्यमहोत्सवी वर्षानिमित्त सरस्वतीवर व्याख्यानांची मालिका दिली । व्याकरणाचे विभागप्रमुख प्रा.हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । वेदाचे सहाय्यक प्राध्यापक श्री अमित भार्गव यांनी व्याख्यानमालेची सुरुवात वैदिक शुभेच्या घोषणेने केली । वेदवैदिक विज्ञान विभागाच्या सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू यांनी विद्वान व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला । आचार्य सि.एस.एस् नरसिंह मूर्ती यांनी प्रकट होऊन कारकस्वरूपविमर्श: या विषयावर विद्यार्थ्यांना प्रबोधन केले. पेन्ना मधुसूदन अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. त्यानंतर वेदवैदिक विज्ञान विभागाचे सहायक प्राध्यापक डॉ. राहुल कुमार झा यांनी सर्वांचे आभार मानले । व्याकरण विभागातील सहायक प्राध्यापक डॉ. प्रज्ञा शर्मा यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले । व्याख्यानमालेला कॅम्पस संचालक प्रा.कविता होले उपस्थित होत्या. डॉ.कार्तिका भागवत आणि व्याकरणाच्या

सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू उपस्थित होत्या । वेद–वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांनी व्याख्यानांची मालिका ऐकली ।

८. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. २३/०३/२०२२

सहभागी :– ४० विद्यार्थी

२०.०३.२०२२ रोजी सकाळी ११.३० वाजता, अद्वैत वेदांतचे प्राध्यापक, श्री राजराजेश्वरी संस्कृत महाविद्यालय, श्री सोंडा स्वर्णवल्ली महासंस्थान, वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित सारस्वता व्याख्यानमालेच्या सातव्या शृंखलेत व्याख्याते म्हणून संबोधित केले । शंकर भट्ट प्रकट झाले आणि त्यांनी वेदांचे पुरुषत्व निश्चित करण्याच्या विषयावर संबोधित केले । सभेच्या अध्यक्षस्थानी माननीय कुलगुरू प्रा.पन्नमधुसूदन होते. विद्याशाखा प्रमुख प्रा.हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । सहायक प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी वैदिक मंगल तर सहाय्यक प्राध्यापक राहुलकुमार झा यांनी संचालन केले । सहाय्यक प्राध्यापक कार्तिक भागवत यांनी सर्वांचे आभार मानले । सहायक प्राध्यापक सरयू यांनी व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला । डॉ.जयवंत चौधरी, वैदिक वैदिक विज्ञान विभाग प्रमुख प्रज्ञा शर्मा, प्रा.कविता होले, कॅम्पस डायरेक्टर, प्रा.रामानुज उपाध्याय वैदिक विभाग प्रमुख, लाल बहादूर शास्त्री विद्यापीठ, व विभागीय विद्यार्थी उपस्थित होते ।

९. सारस्वतव्याख्यानमाला :–

विभाग :– व्याकरण विभाग

ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :– दि. २८/०४/२०२२

सहभागी :– ४० विद्यार्थी

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाने रजतमहोत्सवाचा निमित्त दि. २८/०४/२०२२ रोजी आठव्या सरस्वती व्याख्यानमालेचे आयोजन केले होते । व्याख्याते, आचार्य शत्रुघ्नपानिग्रही यांनी विद्यार्थ्यांना वैदिक यज्ञांचे जगाला होणारे फायदे याविषयी प्रबोधन केले । वेदांमध्ये वर्णन केलेले वैदिक यज्ञ जगाच्या कल्याणासाठी केले पाहिजेत । त्यामुळे त्यांचा प्रसार आणि प्रचार आधी व्हायला हवा. वैदिक विधी वाक्प्रचारांमध्ये, कर्मकांडांशी संबंधित मंत्रांचा अर्थ आणि त्यांचा धर्माशी संबंध वर्णन केला आहे । ते म्हणाले की कात्यायन श्रौत सूत्र आणि अश्वलयन श्रौत सूत्र यांसारख्या कल्पसूत्र ग्रंथांमध्ये वैदिक यज्ञांचा उल्लेख आहे । कुलगुरू आचार्य पेन्ना मधुसूदनवर्य यांनी अध्यक्षस्थानी संबोधित करताना प्रश्न उपस्थित केला की, जर वैदिक यज्ञ जगासाठी फायदेशीर असतील तर ते जगासाठी कसे फायदेशीर ठरतील? विश्वाचे सार हिंसक म्हणून स्वीकारायचे नसल्यामुळे वैदिक कर्मकांडात प्राण्यांवर हिंसा आहे असा युक्तिवाद करण्याची गरज नाही, असे म्हणत त्यांनी अनेक युक्तिवादांसह तोडगा मांडला । व्याख्यानांच्या या मालिकेचा परिचय आणि पाहुण्यांच्या स्वागताची व्यवस्था वैदिक अभ्यास विद्याशाखेचे प्रमुख आचार्य हरेकृष्ण अगस्ती यांनी केली. त्याग या शब्दाची व्याख्या त्यांनी दाखवून दिली. सौजन्यानुसार, डॉ. जयवंत चौधरी यांनी उपस्थितांप्रती कृतज्ञता व्यक्त केली. व्याख्यात्याचा परिचय डॉ. राहुल कुमार झा, सहाय्यक प्राध्यापक, वैदिक विज्ञान विभाग यांनी करून दिला आणि संचालन सहायक प्राध्यापक सरयू यांनी केले. विद्यापीठातील विभागीय विद्यार्थी, विभागप्रमुख व प्राध्यापक उपस्थित होते ।

१०. सारस्वतव्याख्यानमाला :—

विभाग :— व्याकरण विभाग

ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. १२/०५/२०२२

सहभागी :— ५० विद्यार्थी

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठाने रजतमहोत्सवा निमित्त दि. १२/०५/२०२२ रोजी नवव्या सरस्वती व्याख्यानमालेचे आयोजन केले होते । व्याख्याते आचार्य सुबोध शर्मा यांनी पाणिनीने स्वीकारलेल्या फॉर्ममधील फरक या विषयावर विद्यार्थ्यांना प्रबोधन केले । पाणिनी शिकवणुकीत वर्णांमधील भेदाची व्याख्या शंभूच्या मते तेहतीस किंवा चौसष्ट वर्ण अशी केली आहे, जिथे प्रत्येक वर्ण कंठ, तळहात इत्यादी स्वरूपात असतो आणि प्रयत्न बाह्य आणि अंतर्गत तेथे अकाराचा अंतर्गत प्रयत्न बंदिस्त असतो, मग उघड्य आकारात सवर्ण नसताना अकार आणि अकार यांच्यात आकार कसा असू शकतो? यावरून असे सूचित होते की शास्त्रीय प्रक्रियेत वापरलेले अक्षर प्रकट झाले आहे. अअ हे सूत्र आठव्या अध्यायातील शेवटचे सूत्र आहे । पूर्वी अमान्य असलेल्या सूत्राने, आणि त्रिपादातील सूत्रे साडेसात अध्यायांच्या दृष्टीकोनातून अवैध आहेत हे समजून घेतल्याने, आणि त्रिपादातही पूर्वीचे शास्त्र अवैध आहे हे समजून घेतल्याने, अकाराचा अंतर्भाव होत नाही. शास्त्रोक्त कार्य. म्हणूनच शास्त्रीय कार्यात अकाराचे अठरा भेद आहेत हा उतारा सुसंगत आहे अशा प्रकारे ग्रंथात समाविष्ट असलेले विषय व्याख्याताने मांडले आहेत. व्याख्यानांच्या या मालिकेचा परिचय आणि पाहुण्यांच्या स्वागताची व्यवस्था वैदिक अभ्यास विद्याशाखेचे प्रमुख आचार्य हरे कृष्ण अगस्तीवर्य यांनी केली होती । पाणिनीने स्वीकारलेल्या अक्षरांच्या फरकाच्या विषयाचे उद्दिष्टही संस्थापकाने स्पष्ट केले आहे. सौजन्यानुसार, डॉ. जयवंत चौधरी यांनी उपस्थितांप्रती कृतज्ञता व्यक्त केली. व्याख्यात्याचा परिचय वेदशास्त्र विभागाचे सहाय्यक प्राध्यापक राहुल कुमार झा यांनी करून दिला व संचालन सहायक प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी केले । विद्यापीठातील विभागीय विद्यार्थी, विभागप्रमुख व प्राध्यापक उपस्थित होते ।

११. सारस्वतव्याख्यानमाला :—

विभाग :— व्याकरण विभाग

ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. २२/०६/२०२२

सहभागी :— ५० विद्यार्थी

दि. २२/०६/२०२२ रोजी सकाळी ०३.३० वाजता प्रा.कुलदीप पुरोहित, जे.ए. संस्कृत महाविद्यालय, द्वारका येथे वैदिक विज्ञान विभाग आणि व्याकरण विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित सारस्वता व्याख्यानमालेच्या दहाव्या मालिकेत व्याख्याता म्हणून संबोधित केले । प्रा.कुलदीप पुरोहित यांनी मानव कल्याण या विषयावर वैदिक सूक्तांवर उपस्थित राहून मार्गदर्शन केले । सभेच्या अध्यक्षस्थानी माननीय कुलगुरू प्रा.पन्नमधुसूदन होते । प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । विद्वान प्रा.कुलदीप पुरोहित यांचा परिचय वेद विभागातील सहाय्यक प्राध्यापक डॉ.राहुल झा यांनी करून दिला। सहाय्यक प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी वैदिक मंगल कार्यक्रमाचे संचालन केले तर सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू यांनी केले. सहाय्यक प्राध्यापक अमित भार्गव यांनी सर्वांचे आभार मानले। सहायक प्राध्यापक सरयू यांनी व्याख्यात्याचा परिचय करून दिला. डॉ. जयवंत चौधरी, वैदिक शास्त्र विभाग प्रमुख प्रज्ञा शर्मा, व विभागीय विद्यार्थी उपस्थित होते ।

१२. सारस्वतव्याख्यानमाला :—

विभाग :— व्याकरण विभाग

ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक

दिनांक :— दि. २५/०७/२०२२

सहभागी :— ५० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, व्याकरण विभाग आणि वैदिक वैदिक विज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने, दि. २५/०७/२०२२ रोजी रौप्यमहोत्सवी वर्षानिमित्त सरस्वतीवर व्याख्यानांची मालिका दिली । व्याकरणाचे विभागप्रमुख व परिसर संचालक प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी प्रास्ताविक व स्वागतपर भाषण केले । वेदाचे सहाय्यक प्राध्यापक श्री अमित भार्गव यांनी व्याख्यानमालेची सुरुवात वैदिक शुभेच्या घोषणेने केली । व्याकरण विभागातील सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू यांनी स्कॉलर लेक्चररचा परिचय करून दिला । प्रा. जी. एस.व्ही. दत्तात्रेय मूर्ती यांनी संख्याविक्षानिर्णय: या विषयावर विद्यार्थ्यांचे प्रबोधन केले. पेन्ना मधुसूदन अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. त्यानंतर वैदिक विभागाचे प्रमुख डॉ.जयवंत चौधरी यांनी सर्वांचे आभार मानले । व्याकरण विभागातील सहायक प्राध्यापक डॉ. प्रज्ञा शर्मा यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले । व्याख्यानमालेला कॅम्पस संचालक प्रा.कविता होले उपस्थित होत्या. डॉ.कार्तिका भागवत आणि व्याकरणाच्या सहाय्यक प्राध्यापिका श्रीमती सरयू उपस्थित होत्या. वेद—वैदिक विज्ञान आणि व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांनी व्याख्यानांची मालिका ऐकली ।

शैक्षणिक वर्ष २०२१—२२ मध्ये विद्यार्थ्यांची व्याकरण विभागातील विद्यार्थ्यांची कामगीरी.

अ.क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	स्पर्धेचे नाव	क्रमांक/ सहभाग	आयोजक संस्थेचे नाव
१.	वेदश्री कुलकर्णी	शास्त्री प्रथम वर्ष	लेखकानुवादक वर्ग	सहभाग	"अक्षरम्" बेंगळुरू
२.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री प्रथम वर्ष	लेखकानुवादक वर्ग	सहभाग	"अक्षरम्" बेंगळुरू
३.	नूपुर कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅग्लोर
४.	आकाश पाटील	आचार्य प्रथम वर्ष	५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅग्लोर
५.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा	प्रथम	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅग्लोर
६.	रुद्र लाखे	प्राकशास्त्री द्वितीय वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
७.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	१० दिवसीय छात्र प्रेरण कार्यक्रम	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
८.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	महाराष्ट्रप्रान्तीयशास्त्रीय वाक्प्रतिस्पर्धायामफ (पुरोणेतिहासशलाका)	सहभाग	केंद्रियसंस्कृतविश्वविद्यालय:, क.जे. सोमय्यापरिसर: विद्याविहार मुंबई ७७
९.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	धिषणा परिषद (गतिबुद्धीप्रत्ययवसानार्थ शब्दकर्मा)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
१०.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	रजत महोत्सव अंतर्गत पाच दिवसीय इंग्रजी	सहभाग	आधुनिक भाषा विभाग क.का.सं.वि.,रामटेक

			संभाषण कार्यशाळा		
११.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	प्रश्नमंजूषा स्पर्धा शिवस्वराज्य दिनानिमित्त २६ जून	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना, क.का.सं.वि, रामटेक
१२.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	षड्दर्शनपरिचय कार्यशाळा	सहभाग	भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि.,रामटेक
१३.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	लेखकानुवादकर्गे २०२२		संस्कृतभारती संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानयो: संयुक्ताश्रये संचालित: अक्षरम्, बेंगळूरू
१४.	प्रतिक लखदिवे	प्राक्शास्त्री द्वितीय वर्ष	One day national Training workshop on Human Rights	सहभाग	सेन्टर फॉर आउटरीच प्रोग्राम, क.का.सं.वि, रामटेक
१५.	श्रुती वाघ	आचार्य प्रथम वर्ष	धिषणा परिषद (इको यणचि)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
१६.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत भाषण स्पर्धा	प्रथम	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
१७.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	राष्ट्रीय छात्र संगोष्ठी	सहभाग	चिन्मय विश्वविद्यापीठ
१८.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत "विश्वगुरुभारतम्" कार्यक्रम	सहभाग	सी–डैक पटना
१९.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	प्रथमस्तरीया भाषापाक परिक्षा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय:, चामराजपेट बेंगलुरु (संस्कृतभारती)
२०.	वेदश्री कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	प्रथमस्तरीया भाषापाक परिक्षा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय:, चामराजपेट बेंगलुरु (संस्कृतभारती)

* * *

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग

स्थापना – वर्ष 2000

संकाय – संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय

अभ्यासक्रम – 1 आगम संस्कृत, 2 आगम प्राकृत, 3 बी.ए. संस्कृत विशारद, 4 शास्त्री, 5 आचार्य, 6 एम्. ए., 7 एम्. फिल्., 8 विद्यावारिधी, 9 पीएच्. डी., 10 डी. लिट्. इ.

अधिष्ठाता – प्रो. डॉ. नंदा पुरी

विभाग प्रमुख – प्रो. डॉ. कविता होले

सहायक प्राध्यापक – डॉ. पराग जोशी, डॉ. राजेंद्र जैन

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 07

उद्देश –

- प्राचीन संस्कृत साहित्य, भाषा यांचे अध्यापन, संशोधन
- आंतरविद्या शाखीय व तौलनिक अध्यापन, संशोधनास प्रोत्साहन
- संस्कृत भाषा जनसामान्यांपर्यंत, संस्कृतानुरागींना सहज आत्मसात करता यावी यासाठी विशेष आगम, विशारद इ. अभ्यासक्रमांचे अध्यापन
- संस्कृतसह अन्य प्राचीन भाषा प्राकृत, पाली इ. भाषांचे अभ्यासक्रम जिज्ञासूंना उपलब्ध करवून देणे.
- संस्कृतसह जर्मन, फ्रेंच इ. विदेशी भाषांचे पदविका अभ्यासक्रम चालविणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- समकालीन संस्कृत साहित्य आणि साहित्यशास्त्र
- आंतरविद्याशाखीय संशोधन
- मार्गदर्शकांसह संशोधकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे
- संशोधक विद्यार्थ्यांकरिता एकदिवसीय रिसर्च मीट दर दोन महिन्यांनी आयोजित करणे

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक येथे संस्कृतभाषा व साहित्य विभागातर्फे घेण्यात आलेल्या विविध कार्यक्रमांचा तसेच विभागातर्फे राबविण्यात आलेल्या उपक्रमांचा संक्षिप्त अहवाल पुढीलप्रमाणे आहे.

1) अखिलभारतीय संस्कृत लेखिका सम्मेलन-

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक येथे 13 जुलै 2022 बुधवार या दिवशी अखिल भारतीय संस्कृत लेखिका सम्मेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रज्ञाभारती श्री. भा. वर्णेकर सभागृहात संपन्न झालेल्या या सम्मेलनाचे उद्घाटन प्रो. कला आचार्य, Executive President & Director of Sanskrit Samvardhan & Sansodhan Pratisthan,Mumbai यांच्या हस्ते झाले. प्रमुख अतिथी म्हणून प्रो. शशिरेखा, निवृत्त प्राध्यापिका संस्कृत भाषा विभाग, ओस्मानिया विद्यापीठ या उपस्थित होत्या. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरू मधुभारती प्रो. मधुसूदन पेन्ना, संस्कृत व संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी, कुलसचिव मा. डॉ. रामचन्द्र जोशी, संस्कृतभाषा व साहित्य विभागप्रमुख आणि सम्मेलनाच्या संयोजिका मा. प्रो. कविता होले ही सर्व सन्माननीय मंडळी व्यासपीठावर विराजमान होती.

दुस-या सत्रात 'विशेष व्याख्यान' या अंतर्गत प्रो. शिवानी व्हि. शास्त्रसंकाय अधिष्ठाता, कर्नाटक संस्कृत विद्यापीठ; बंगलोर, सुप्रसिद्ध संस्कृतकवयित्री विदुषी डॉ. लीना रस्तोगी, नागपुर यांची विशेष व्याख्याने झाली. सत्राध्यक्षपद मा. प्रो. नंदा पुरी, अधिष्ठाता संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय यांनी भूषविले. सत्राचे समन्वयक डॉ. राजेंद्र जैन, सहाय्यक प्राध्यापक, संस्कृतभाषा व साहित्य विभाग हे होते.

तृतीय सत्रात चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये 'भविष्यात स्त्री साहित्यिकांचे संस्कृत साहित्याला योगदान', 'महिला सशक्तीकरण' आणि 'आधुनिक संस्कृत साहित्य आणि विदर्भातील लेखिकांचे संस्कृतला योगदान' याविषयावरील चर्चेत श्रीमती दुर्गा पारखी, श्रीमती प्रतिभा परेतकर आणि प्रो. कलापिनी अगस्ती या सहभागी झाल्या होत्या. कार्यक्रमाला एकुण 250 सदस्य उपस्थित होते.

संपूर्ण कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रो. पराग जोशी व डॉ. पल्लवी कावळे हे होते. या कार्यक्रमादरम्यान उपस्थित असलेल्या सर्व सन्माननीय संस्कृत लेखिकांचा गुरूपौर्णिमेच्या निमित्ताने सत्कार करण्यात आला.

2) कालिदास दिन समारोह -

आषाढाच्या प्रथम दिवशी संस्कृतभाषा व साहित्य विभागातर्फे व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. हा दिवस - दरवर्षी कालिदास दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. 11.07.2021 रोजी प्रा. डॉ. वसन्तकुमार भट्ट यांचे विशिष्ट व्याख्यान सकाळी 11 ते 12.30 पर्यंत आयोजित करण्यात आले होते. पिता कण्व मुनी आणि शकुंतला यांच्यातील पवित्रनात्याचे वर्णन भट्ट महोदयांनी केले. मा कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूषविले. प्रो. भट्ट हे गुजरात विद्यापीठातून संस्कृतभाषा विभागप्रमुख व अधिष्ठाता म्हणून निवृत्त झाले आहेत.

कार्यक्रमाच्या सुरूवातीला मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी विद्यापीठ परिसरातील महाकवी कालिदास यांच्या पुतळयाला पुष्पहार अर्पण करून आदरांजली वाहिली. वित्त विभाग अधिकारी मा. डॉ. रामचन्द्र जोशी यावेळी उपस्थित होते. संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी यांनी प्रास्ताविक केले. मा. प्रो. वसंतकुमार भट्ट यांनी केलेल्या संशोधनाचे महत्त्व त्यांनी उपस्थितांना सांगितले. कुलसचिव मा. डॉ. विजयकुमार या कार्यक्रमाला उपस्थित होते.

या निमित्ताने 'वैदर्भी' या विद्यापीठाच्या वार्तापत्राच्या 13 व्या आवृत्तीचे प्रकाशन करण्यात आले.

3) पद्यरचना कार्यशाळा -

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालय, रामटेक आणि वेद-वेदान्ताध्ययशोधसंस्था, नवदेहली यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. 21 जुलै 2021 ते 31 जुलै 2021 या दरम्यान पद्यरचना कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाचे उद्घाटन परमपूज्य श्रीविश्वप्रसन्न तीर्थस्वामिपाद, पेजावरमठ उडुपि यांनी केले. यांप्रसंगी अध्यक्ष म्हणून कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय, रामटेक चे कुलगुरु आदरणीय आचार्य श्रीनिवास वरखेडी उपस्थित होते. कार्यशाळेच्या उद्घाटनप्रसंगी पद्मश्री प्रो. अभिराज राजेन्द्र मिश्र यांचे बीजभाषण झाले. मा. शतावधानी डॉ. आर. गणेश, बेंगलूर, आदरणीय प्रो. नन्दा पुरी, अधिष्ठाता संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषासंकाय ककासंवि रामटेक, आदरणीय प्रो. मधुसुदन पेन्ना अधिष्ठाता भारतीयधर्म-तत्त्वज्ञान-संस्कृतिसंकाय, ककासंवि, रामटेक यांची विशेषोपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे आयोजन आदरणीय प्रो. कविता होले, विभागाध्यक्षा-संस्कृत-भाषा-साहित्य विभाग आणि डॉ. धनञ्जय राव, निदेशक-वेद-वेदान्ताध्ययनशोधसंस्था, नवी दिल्ली यांनी केले. 21 जुलै रोजी संध्याकाळी 6 वाजता कार्यक्रमाचे उद्घाटन झाले. समारोप दि. 31 जुलै 2021 झाला. याप्रसंगी शतावधानी डॉ. आर्. गणेश महोदय हे सारस्वतातिथी होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपदी कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयाचे आदरणीय कुलगुरु श्री. आचार्य श्रीनिवास वरखेडी होते. भारतीयधर्म-तत्त्वज्ञान-संस्कृतिसंकाय, ककासंवि, रामटेक येथे अधिष्ठाता पदावर कार्यरत आ. प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांची याप्रंसगी विशेष उपस्थिती होती. ही कार्यशाळा सद्यस्क माध्यमाद्वारे आयोजित करण्यात आली होती.

4) गुरुपौर्णिमा कार्यक्रम -

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालय, वारंगा परिसर येथे दि. 24 जुलै 2021 रोजी दुपारी 4:30 या दरम्यान सद्यस्क माध्यमाने गुरुपौर्णिमेनिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी प्रमुख वक्त्या निवृत्त अधिव्याख्याता डॉ. शैलेजा रानडे या होत्या. कायक्रमाचे अध्यक्षपद आ. प्रो. नन्दा पुरी, अधिष्ठाता संस्कृत-संस्कृतेतर भाषा संकाय ककासंवि, रामटेक यांनी भूषविले. कार्यक्रमात संस्कृतभाषा-साहित्य विभागप्रमुख प्रो. कविता होले यांची विशेषोपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे संचालन विभागातील एम्.ए. बहुविद्याशाखीय अभ्यासक्रमाची विद्यार्थिनी सौ. दिपाली भुरचंडी हिने केले, तर प्रास्तविक तसेच ऋणनिर्देशन त्याच अभ्यासक्रमाची विद्यार्थिनी सौ. सविता दीक्षित हिने केले. याप्रसंगी डॉ. शैलजा रानडे यांनी कठोपनिषदातील गुरु आणि शिष्य या विषयावर अतिशय ओघवत्या वाणीत व्याख्यान प्रस्तुत केले. यामध्ये शांतीमंत्रापासून यम-नचिकेता यांच्या संवादापर्यंत सर्व गोष्टींचे विवेचन त्यांनी केले. आदरणीय प्रो. कविता होले यांनी गुरुसेवा, मोक्ष, ज्ञानप्राप्ती या विषयावर मार्गदर्शनपर विचार प्रस्तुत केले. गुरुशिष्यांच्या नात्याबद्दल आ. प्रो नन्दा पुरी यांनी मार्गदर्शन केले.

5) राष्ट्रीय चर्चा सत्र व अभिनवगुप्तविशेषव्याख्यान-

ककासंवि., रामटेक येथे संस्कृतभाषा साहित्यविभागातर्फे राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन दि. 11.06.22 रोजी सकाळी 10:45 वाजता करण्यात आले. 'अभिनवगुप्तस्य काव्यशास्त्रविचारः' या विषयावर प्रो. अभिराजराजेन्द्र मिश्र यांच्या विशेषव्याख्यानाचे आयोजन या निमित्ताने करण्यात आले होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक संस्कृत व संस्कृतेतर भाषासंकाय प्रमुख मा. प्रो. नंदा पुरी यांनी केले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू मा. प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूषविले. कार्यक्रमाचे संचालन व समन्वयन डॉ. राजेन्द्र जैन यांनी केले.

6) श्री.भा. वर्णेकर व्याख्यानमाला विशिष्ट व्याख्यान -

क.का.स.वि. रामटेक येथे विश्वविद्यालयाच्या रजत महोत्सवांतर्गत- डॉ. श्री.भा. वर्णेकर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. दि. 8.03.2022 रोजी अंतर्जालमाध्यमाद्वारे 'अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्ये गजलकाव्यस्य विकासः' या विषयावर सायंकाळी 4 ते 5 या दरम्यान प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी प्रा.नंदा पुरी उपस्थित होत्या. कार्यक्रम समन्वयन डॉ. राघवेन्द्र भट यांनी केले.

7) संस्कृत प्रश्नमंजुषा स्पर्धा-

संस्कृत महोत्सव 2022 या अंतर्गत संस्कृत भाषा साहित्य विभागातर्फे आणि विस्तार सेवा मंडळ कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक यांच्या संयुक्त विद्यमाने 3 सप्टेंबर 2022 रोजी संस्कृत प्रश्नमंजुषेचे सद्यस्क माध्यमाद्वारे आयोजन करण्यात आले. ही स्पर्धा 2 स्तरांवर घेण्यात आली. यामध्ये एकूण 120 विद्यार्थी सहभागी झाले होते. सर्व विद्यार्थ्यांना अंतर्जाल माध्यमाने प्रमाणपत्रे देण्यात आली. प्रथम आणि द्वितीय अशा दोन्ही स्तरांवर प्रथम क्र. 700 रू. द्वितीय क्र. 500 रू. आणि तृतीय क्रमांक 300 रू.प्रत्येकी याप्रमाणे पारितोषिके देण्यात आली. कार्यक्रमाच्या संयोजिका संस्कृतभाषा-साहित्य विभाग प्रमुख मा. प्रो.कविता होले या होत्या. विस्तार सेवा मंडळाचे संचालक मा. प्रो. कृष्णकुमार पांडे यांनी कार्यक्रमाला आशिर्वचनपर शुभेच्छा दिल्या. प्रा डॉ. पल्लवी कावळे यांनी स्पर्धेच्या समन्वयक म्हणून काम पाहिले.

8) साहित्यभारती कार्यशाळा-

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, अभिनवभारती, वारंगा परिसर येथे संस्कृतभाषा व साहित्य विभागातर्फे 'सप्तदिवसीय साहित्यभारती कार्यशाळेचे' आयोजन करण्यात आले. दि. 07.12.21 ते 15.12.2021 या दरम्यान दि. 6, 7, 9,10, 14, 15 या तारखांना दुपारी 3-5 या दरम्यान विविध सत्रांचे आयोजन करण्यात आले. संपूर्ण कार्यशाळा सद्यस्क माध्यमाने घेण्यात आली. कार्यशाळेत

06.12.2021 प्रो. पराग जोशी यांनी 'काव्यशास्त्र सम्प्रदाय' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

07.12.2021 डॉ. राघवेन्द्र भट्ट यांनी 'काव्यशास्त्र सम्प्रदाय' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

09.12.2021 प्रो. नन्दा पुरी यांनी 'मेघदूतम्' पूर्वमेघ व उत्तरमेघ या विषयावर मार्गदर्शन केले.

10.12.2021 प्रो. कविता होले यांनी छंदशास्त्रावर सविस्तर मार्गदर्शन केले.

14.12.2021 डॉ. राजेन्द्र जैन यांनी हस्तलिखितशास्त्रावर सविस्तर मार्गदर्शन केले.

15.12.2021 रोजी कार्यशाळेचा समारोप झाला. यावेळी मा. कुलगुरू प्रो. पेन्ना महोदयांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा संस्कृतभाषा व साहित्य विभागाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी यांनी त्यांच्या भाषणातून साहित्यशास्त्रासंबंधी महत्त्वाच्या मुद्दयांवर मार्गदर्शन केले. मार्गदर्शक म्हणून संस्कृत भाषा व साहित्यविभाग प्रमुख मा. प्रो. कविता होले या उपस्थित होत्या. त्यांनी विद्यार्थ्यांना साहित्यशास्त्रातील अभ्यासक्रमात असलेल्या विषयांबद्दल मोलाचे मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेच्या समन्वयनाचे कार्य प्रा. कांचन सुतोणे, प्रा. रोहिणी देशमुख व डॉ. मृदुला तापस यांनी यशस्वीपणे केले.

9) वसंतपंचमी संक्रमणोत्सव-

दि. 05.02.2022 रोजी 'अभिनवभारती' वारंगा परिसर येथे संस्कृतभाषा साहित्य विभागातर्फे 'वसंतपंचमी संक्रमणोत्सव' आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा संस्कृत-संस्कृतेतर भाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी या होत्या. प्रमुख अतिथी म्हणून संस्कृतभाषा-साहित्यविभागाच्या विभागप्रमुख मा. प्रो. कविता होले उपस्थित होत्या. मार्गदर्शक म्हणून वारंगा परिसर संचालक मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय उपस्थित होते. सर्वांनी विद्यार्थ्यांना मोलाचे मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या समन्वयक सहाय्यक प्राध्यापिका सौ. कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम (रोहिणी देशमुख) या होत्या.

10) कालिदास दिन विशेष व्याख्यान -

अभिनवभारती, वारंगा परिसर, ककासंवि येथे कालिदास दिनानिमित्त दि. 07.07.2022 रोजी विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रमुख व्याख्याता संस्थापक कुलगुरू मा. प्रो. पंकज चांदे सर यांनी कालिदासाच्या सर्वश्रेष्ठ काव्यकृतींची आणि काव्यगुणांची थोरवी आपल्या रसाळ व ओघवत्या वाणीत सांगितली. संशोधनांती कालिदासाचे साहित्य आणि त्यातील काव्यगुण यांचे महत्त्व जागतिक स्तरावर सिद्ध झाल्याने त्यांना 'इंग्लंडचा शेक्सपिअर' म्हणायला हवे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद ककासंवि रामटेकचे कुलगुरू आदरणीय महाकवी प्रो. मधुसूदन पेन्ना सर यांनी भूषविले. कार्यक्रमात संस्कृत-संस्कृतेतरभाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी यांची सारस्वत उपस्थिती होती तर संस्कृतभाषा-साहित्य विभागप्रमुख अधिष्ठाता मा. प्रो. कविता होले यांची विशेष उपस्थिती होती. आयोजक वारंगा परीसर संचालक आधिष्ठाता मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सर होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मा. प्रो. नन्दा पुरी यांनी केले. संचालन साहाय्यक प्रा. कांचन सुतोणे यांनी आणि आभार प्रदर्शन साहाय्यक प्रा. अमृता सोहोनी यांनी केले.

11) गीता व स्वयंव्यवस्थापन विशेष व्याख्यान-

विश्वविद्यालयात संस्कृत भाषा व साहित्य विभागाच्या वतीने गीता व स्वयंव्यवस्थापन व्याख्यानमालेचा आरंभ केला. नागपूर येथील संस्कृत भाषा प्रचारिणी सभेच्या अध्यक्षा व संस्कृत विदुषी डॉ. लीना रस्तोगी यांनी गीता व स्वयंव्यवस्थापन या विषयावर व्याख्यान दिले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संकाय प्रमुख प्रा. नंदा पुरी होत्या तर, परिसर संचालक डॉ. कृष्णकुमार पांडेय व विभागप्रमुख प्रा. कविता होले यांची विशेष उपस्थिती होती.

व्याख्यानमालेला अनुसुरून डॉ. गोपीकृष्ण रेघू, आ. माधवी जोशी यांनी देखील विविध विषयावर व्याख्याने दिली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. मृदुला तापस यांनी केले व संचालन प्रा. अंजली जोशी तसेच आभार प्रदर्शन प्रा. रोहिणी देशमुख यांनी केले.

12) मराठी भाषा गौरव दिन-

अभिनवभारती परिसर वारंगा येथे दि. 27.2.2022 रोजी संस्कृतभाषा-साहित्य विभागातर्फे मराठीभाषा गौरव दिनाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे आयोजन मा. प्रो. पराग जोशी, आधुनिकभाषा विभाग, विभागप्रमुख यांनी केले. कार्यक्रमात मराठी भाषेचे महत्त्व विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी संस्कृत-संस्कृतेतरभाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. संस्कृतभाषा-साहित्य विभागाच्या विभागप्रमुख मा. प्रो. कविता होले यांची विशेष उपस्थिती या कार्यक्रमाला लाभली. विभागातील सहाय्यक प्राध्यापिका सौ. कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम या कार्यक्रमाच्या समन्वयक होत्या.

13) स्वरगंधार कार्यक्रम:-

ककासंवि अभिनवभारती वारंगा परिसर येथे मराठी गीत गायनाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये एम्.ए बहुशाखिय च्या वारंगा परिसर येथील विद्यार्थ्यांनी मराठी गीते सादर केली. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद मा.कुलगुरू प्रो. मधूसूदन पेन्ना सर यांनी भूषविले. मार्गदर्शक संचालक अभिनवभारती वारंगा परिसर मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सर होते. समन्वयक सदस्य वारंगा परिसरातील साहाय्यक प्राध्यापकवृंद प्रा. प्रणव मुळे, प्रा. रमण हिंगणीकर, प्रा. कांचन सुतोणे, प्रा. रोहिणी देशमुख, प्रा. अमृता सोहोनी, प्रा. डॉ. अंबालिका सेठीया व श्री. दिनेश लिल्हारे हे होते.

14) ग्रंथालय परिचय विशेष व्याख्यान -

रजत महोत्सवांतर्गत संस्कृतभाषा -साहित्य विभाग व प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय यांच्या संयुक्त विद्यमाने अभिनवभारती वारंगा परिसर ककासंवि येथे 'ग्रंथालय परिचय' या विषयावर ग्रंथालय प्रमुख मा. डॉ. दीपक कापडे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. अतिशय सुलभपणे त्यांनी ग्रंथालयाची सुविधा आणि त्यासाठी करावी लागणारी प्रक्रिया यांची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. कार्यक्रमाच्या अध्यस्थानी प्रा. कविता होले व विशेष उपस्थिती परिसर संचालक प्रा. कृष्णकुमार पांडेय यांची होती. कार्यक्रमाचे संचालन सहा. प्राध्या. डॉ. अंबालिका सेठिया यांनी केले. समन्वयक म्हणून सहा. प्राध्यापिका रोहिणी देशमुख व कांचन सुतोणे यांनी काम पाहिले.

15) विशेष व्याख्यानमाला-

'अभिनवभारती' परिसर, ककासंवि वारंगा येथे 'ईशावास्योपनिषद्' या विषयावर द्वि-दिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन संस्कृतभाषा-साहित्य विभाग व भारतीय दर्शन विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले होते. मा. कुलगुरू, मधुभारती, प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी प्रमुख वक्ता म्हणून विद्यार्थ्यांना ईशावास्योपनिषदाची ओळख, अत्यंत रसाळ वाणीने करून दिली. कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शिका संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी या होत्या. कार्यक्रमात परमपूज्य गोळवलकर गुरूजी

शैक्षणिक परिसर संचालिका मा. प्रो. कविता होले, वारंगा परिसर संचालक मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सर आणि भारतीय दर्शन विभागप्रमुख मा.प्रो. कलापिनी अगस्ती यांची विशेषोपस्थिती होती. रजतमहोत्सवांतर्गत वारंगा परिसर येथील संस्कृतभाषा-साहित्य विभागाच्या साहाय्यक प्राध्यापक सौ. कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम (रोहिणी देशमुख) या कार्यक्रमाच्या समन्वयक होत्या.

16) विशेष व्याख्यानमाला -

रजतमहोत्सवान्तर्गत संस्कृतभाषा - साहित्य विभाग व ज्योतिष विभागातर्फे ज्योतिशास्त्राची ओळख सर्वसामान्य विद्यार्थ्यांना करून देण्यासाठी 'अभिनव भारती वारंगा परिसर' येथे त्रिदिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रमुख वक्ता, वारंगा परिसर संचालक आणि प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकायाचे अधिष्ठाता आदरणीय प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सरांनी 'कालगणनारहस्य' आणि 'पंचांग' याबद्दल अतिशय सोप्या भाषेत सर्वांना माहिती दिली. कार्यक्रमाच्या समन्वयक म्हणून साहाय्यक प्राध्यापिका रोहिणी देशमुख, प्रा.कांचन सुतोणे आणि डॉ. अंबालिका सेठीया यांनी जबाबदारी पार पाडली.

17) विविध कामगिरीत विभागाचा सहभाग -

विश्वविद्यालयात वर्ष 2021-22 च्या सुरवातीपासून प्रवेशप्रक्रिया, शैक्षणिक योजना व संकल्पसभा, आय.के.एस. प्रकल्प आवेदन, अभ्यासमंडळ सभा, संकाय सभा, विद्वतपरिषद सभा, गीता व्याख्यानमाला (वारंगापरिसर), नवनियुक्त अध्यापक विकास कार्यक्रम, संस्कृतसप्ताह, कालिदास व्रती पुरस्कार, शोधसंहिता (विभागीय अंक) (प्रकाशित 18.09.2021), कालिदास साप्ताहिकी अंक, पूर्व कुलगुरु डॉ. पंकज चांदे अभिनंदन ग्रंथ संपादन, परीक्षा विभागाशी संबंधित पेपर सेटिंग मॅडरेशन व वेळोवेळी प्रशासनिक कार्ये पार पाडली.

18) प्राध्यापकांचा शैक्षणिक व इतर कार्य आढावा -

शैक्षणिक सर्व 2019-20 मध्ये विभागातील सर्व प्राध्यापकांनी विविध आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रिय व राज्यस्तरीय चर्चासत्र व परिषदांमध्ये सहभाग घेऊन शोधनिबंध सादर केले व त्याकरीता विविध ठिकाणी भेटी दिल्या. त्यापैकी काही उल्लेखनीय बाबी-

1)प्रो. नन्दा पुरी-

विभागातील प्राध्यापिका व संकायाच्या मा. अधिष्ठाता, डॉ. नंदा पुरी यांनी सेल IQAC च्या निर्देशक पदाची जबाबदारी सांभाळली. आदर्श ग्रुप ऑफ इंस्टिट्यूशन च्या वतीने संस्कृत भाषा सन्मान राष्ट्रीय पुरस्कार त्यांना देण्यात आला. रत्ना कम्युनिकेशन्स संस्थेच्या वतीने स्मितास्मृती पुरस्कार 2021 माजी शिक्षणमंत्री पुरके यांच्या हस्ते देण्यात आला. तसेच, 23.07.2021 रोजी मा. पुरी मॅडम यांना साहित्य विहार (नागपुर) च्या वतीने विश्वविद्यालयाचे पूर्वकुलगुरु प्रा. पंकज चांदे यांच्या हस्ते आदर्श शिक्षक पुरस्काराने सन्मानित केले.

त्यांची या वर्षातील प्रकाशित शोधपत्रे - 03, प्रस्तुत शोधपत्रे - 03, यांच्या मार्गदर्शनात 1 Ph.D विद्यार्थ्यांनी शोधकार्य पूर्ण केले. त्यांनी विविध ठिकाणी (02 ठिकाणी) 'निमन्त्रित व्याख्याता' म्हणून व्याख्याने दिली. सध्या दोन शोधप्रकल्पावर या कार्य करीत आहे. विश्वविद्यालयाच्या विविध प्राधिकारिणी व समितीवर सदस्य/अध्यक्ष म्हणून त्या कार्यरत आहेत.

2) प्रो.कविता होले-

विभागाच्या प्राध्यापिका व विभाग प्रमुख डॉ. कविता होले यांनी 'महाराष्ट्र राज्य कालिदास साधना पुरस्कार' छाननी व निवड समितीच्या सचिव पदाचा कार्यभार सांभाळला. त्यांनी विश्वविद्यालयाच्या IQAC संचालक पदाचा कार्यभारही या वर्षी स्वीकारला. रत्ना कम्युनिकेशन्स संस्थेच्या वतीने स्मितास्मृती पुरस्कार 2021 माजी शिक्षणमंत्री पुरके यांच्या हस्ते त्यांना देण्यात आला.

यांची या वर्षातील प्रकाशित शोधपत्रे- 05, प्रस्तुत शोधपत्रे- 04, असून 1 विद्यार्थी एम्.फिल.करिता व 8 विद्यार्थी Ph.D करिता मार्गदर्शनप्राप्त करीत आहेत. यांनी विविध (03 ठिकाणी) 'निमन्त्रित व्याख्याता' म्हणून व्याख्याने दिली. सध्या दोन शोधप्रकल्पावर संशोधनासाठी त्यांनी प्रस्ताव दाखल केलेला आहे.

3) डॉ. पराग जोशी-

यांनी संशोधन (कोर्सवर्क) समन्वयक म्हणून अतिरिक्त कार्यभार सांभाळला. नवीन नियुक्तिअन्वये जुलै 2021 रोजी ते प्राध्यापकपदी रुजू झाले. विशेष शैक्षणिक कार्यकारी अधिकारी (कुलगुरू कार्यालय) म्हणून त्यांनी कार्यभार हाती घेतला. त्यांनी विश्वविद्यालयाच्या IQAC समन्वयक पदाचा कार्यभारही यावर्षी स्वीकारला.

यांची या वर्षातील प्रकाशित लेख 3 व शोधपत्रे 01, प्रस्तुत शोधपत्रे 1 असून यांनी आमंत्रित व्याख्याता म्हणून 2 ठिकाणी व्याख्याने दिली.

4) डॉ. राजेंन्द्र जैन-

हे सहायक प्राध्यापक पदावर कार्यरत असून यांनी हस्तलिखित स्त्रोत केंद्राचे समन्वयक म्हणून कार्यभार पहिला. विद्यापीठ स्वयम समन्वयक तसेच, आय.एल.एम.एस. समन्वयक म्हणून देखील कार्यभार देण्यात आला.

या वर्षातील यांची प्रकाशित शोधपत्रे 03 व प्रस्तुत शोधपत्रे 02 आहेत. आमंत्रित व्याख्याता म्हणून 02 ठिकाणी व्याख्याने दिली.

5) डॉ. राघवेन्द्र भट-

हे सहायक प्राध्यापक पदावर रूजू झाले असून यांनी गुरुकुलाचे प्रधानाचार्य म्हणून पदभार सांभाळला. या वर्षातील यांची प्रकाशित शोधपत्रे 03 व प्रस्तुत शोधपत्रे 02 आहेत. IQAC दस्तावेज निर्माण कार्यात यांचे विशेष सहकार्य लाभले. यांची या वर्षातील सम्पादित प्रकाशित शोधपत्रे- 04, प्रस्तुत शोधपत्रे- 02 असून यांनी आमंत्रित व्याख्याता म्हणून 01 ठिकाणी व्याख्यान दिले.

6) डॉ. पल्लवी कावळे -

या (अस्थायी) सहायक प्राध्यापक पदावर कार्यरत असून मा. कुलगुरु यांनी विद्यापीठ स्थापना दिवशी यांना Budding Young Teacher म्हणून प्रशंसा-प्रमाणपत्र बहाल केले. IQAC दस्तावेज निर्माण कार्यात यांचे विशेष सहकार्य लाभले. या वर्षातील यांची प्रकाशित शोधपत्रे- 02 व प्रस्तुत शोधपत्रे- 02 आहेत.

7) सहा. प्रा. कांचन सुतोणे-

या (अस्थायी) सहायक प्राध्यापक पदावर कार्यरत असून मा. विभागप्रमुखांच्या मार्गदर्शनात यांनी विश्वविद्यालयाच्या वारंगा परिसरात तासिका तत्त्वावर नियुक्त अध्यापनाचे कार्य केले. यांची या वर्षातील सम्पादित पुस्तक 01 (बालसाहित्य) आहे.

8) सहा. प्रा. रोहिणी देशमुख

या (अस्थायी) सहायक प्राध्यापक पदावर कार्यरत असून मा. विभागप्रमुखांच्या मार्गदर्शनात यांनी विश्वविद्यालयाच्या वारंगा परिसर येथे अध्यापनाचे कार्य केले.

यांची या वर्षातील प्रकाशित शोधपत्रे 01 व प्रस्तुत शोधपत्रे 01 आहेत.

9) विद्यार्थ्यांचे यश, पुरस्कार व बक्षीसे -

खालीलप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी पुरस्कार व बक्षीसे प्राप्त करुन यश संपादित केले.

1. राज्यस्तरीय शास्त्रार्थ स्पर्धा (मुंबई) -

केंद्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय (नवदेहली) शास्त्र-स्वाध्यायाला चालना देण्याकरिता प्रतिवर्षी देशपातळीवर संस्कृत विश्वविद्यालयस्तरीय शास्त्रार्थ-स्पर्धांचे आयोजन करीत असते. त्याकरिता, या वर्षी राज्यस्तरीय स्पर्धांचे आयोजन सोमय्या विद्याविहार परिसर (मुंबई) येथे केले होते. विश्वविद्यालयाच्या वतीने 20 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता. त्यातून विभागीय कु. राधा देशकर (आचार्य प्रथम वर्ष) हिला साहित्य भाषण स्पर्धेत क्रमांक प्राप्त झाला. व तिची राष्ट्रीय स्तरावर शास्त्रार्थ स्पर्धेकरिता निवड करण्यात आली.

2. राष्ट्रस्तरीय शास्त्रार्थ स्पर्धा (अगरतला) -

केंद्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय (नवदेहली) शास्त्र-स्वाध्यायाला चालना देण्याकरिता प्रतिवर्ष देशपातळीवर संस्कृत विश्वविद्यालयस्तरीय शास्त्रार्थ-स्पर्धांचे आयोजन करीत असते. त्याकरिता, या वर्षी राज्यस्तरीय स्पर्धांचे आयोजन सोमय्या विद्याविहार परिसर (मुंबई) येथे केले होते. यातून चयन झालेले विद्यार्थी राष्ट्रस्तरीय शास्त्रार्थ स्पर्धांचे आयोजन आगरतला येथे करण्यात आले होते. यात विभागीय कु. राधा देशकर (आचार्य प्रथम वर्ष) व देविका हिंगणीकर (शास्त्री द्वितीय वर्ष) या दोघींनी सहभाग नोंदविला. कु. राधा देशकर हिला साहित्य भाषण स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला, तर, कु. देविका हिंगणीकर ला साहित्यशलाका स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला.

3. पदवी प्रदान समारंभात सुवर्ण पदके व पीएच. डी. उपाधी प्राप्ती -

विश्वविद्यालयाच्यावतीने घेण्यात आलेल्या दहाव्या पदवी प्रदान समारंभात एम. ए. स्तरावर प्रथम म्हणून कु. अमृता बरबडीकर हिला सर्व विभागांमध्ये सर्वाधिक म्हणजेच एकूण आठ सुवर्ण पदके प्राप्त झाली. तिला ही सुवर्णपदके सर्व विभागांमध्ये एम. ए. स्तरावर प्रथम आल्याबद्दल प्रदान करण्यात आली. तसेच, बी.ए. विशारद मध्ये सर्वप्रथम आल्याबद्दल शिल्पा वराडे हिला देखील सुवर्ण पदक बहाल करण्यात आले. वैदेही कुलकर्णी हिला एम्.ए. अभ्यासक्रमात द्वितीय क्रमांक प्राप्त केल्याबद्दल रोख पारितोषिक प्राप्त झाले.

तसेच, मृदुला तापस, गोविंद शिंदे, कु. वैष्णवी पाटील, मधुरा कायंदे यांना पीएच्. डी. पदवी बहाल करण्यात आली. बेस्ट थेसिस अवॉर्ड कु. वैष्णवी पाटील, मृदुला तापस यांना प्राप्त झाले. या कार्यात अनुक्रमे विभागीय प्राध्यापक डॉ. पराग जोशी व प्रा. नंदा पुरी यांनी मार्गदर्शन केले होते.

4. संस्कृत सप्ताह स्पर्धामधील सहभाग -

विश्वविद्यालयाच्या विस्तारसेवामंडळाच्या वतीने 22 ऑगस्ट 2021 पासून आयोजित केलेल्या संस्कृत सप्ताहातील कार्यक्रमात विभागाच्या वतीने विभागीय स्नातक तसेच स्नातकोत्तर विद्यार्थ्यांचा उत्सफूर्त सहभाग राहिला.

5. संस्कृत संभाषण वर्ग -

विश्वविद्यालयाच्या रामटेक परिसरात परिसर संचालकांच्या मार्गदर्शनात जुलै 2021 मध्ये सत्रारंभी संस्कृत संभाषण वर्ग घेण्यात आला होता. प्रा. श्रद्धा उपाध्ये यांनी सर्व विभागीय विद्यार्थांकरिता प्रशिक्षित केले होते. सदर वर्गात विभागीय सर्व एम.ए.(बहुविद्याशास्त्रीय) विद्यार्थ्यांचा सहभाग यात होता.

6. भाषा पाक परीक्षा -

कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालयात संस्कृत-भारती च्या सहसमन्वयाने 17.11.2021 रोजी भाषापाक परीक्षा आयोजित करण्यात आली. यात आचार्य प्रथम वर्षाची कु. प्रियंका बागडे हिने सहभाग नोंदवून प्रथम श्रेणी प्राप्त केली. त्या निमित्ताने तिला प्रमाणपत्र व पारितोषिकाने गौरविण्यात आले.

7. राष्ट्रीय मतदार दिन मिम्स लेखन स्पर्धा -

विश्वविद्यालयात 25 जानेवारी 2022 रोजी छात्र कल्याण व निवडणूक साक्षरता मंडळा द्वारे आयोजित स्वरचित मिम्स लेखन स्पर्धेत विभागीय आचार्य द्वितीय वर्ष ची कु. प्रियका बागडे हिने सहभाग नोंदवून द्वितीय क्रमांक पारितोषिक पटकावले. विभागीय सर्व विद्यार्थ्यांनी यात सहभाग घेतला.

8. राष्ट्रीय शिवस्वराज्य दिन प्रश्नमंजूषा स्पर्धा -

विश्वविद्यालयात 06 जून 2022 रोजी छात्र कल्याण व NCC द्वारे आयोजित प्रश्नमंजूषा स्पर्धेत विभागीय आचार्य द्वितीय वर्षाची कु. प्रियंका बागडे हिने सहभाग नोंदवून पारितोषिक पटकावले. विभागीय सर्व विद्यार्थ्यांनी यात सहभाग घेतला.

सोबतच विश्व संस्कृत दिनानिमित्त आयोजित नॅशनल संस्कृत ट्रान्सलेशन कॉम्पीटिशन मध्ये प्रथम क्रमांकाने भूषविण्यात आले.

9. सर्वोत्कृष्ट अष्टपैलू विद्यार्थी सन्मान -

विश्वविद्यालयात पदवीप्रदान समारंभात विभागीय शास्त्री उत्तीर्ण कु. प्रियंका बागडे हिने श्री. समर्थ सदगुरू शंकर महाराज रसाळ सुवर्णपदक पटकावले. शिवाय शास्त्री अध्ययन दरम्याना अनेक स्पर्धा मध्ये उत्स्फूर्त भाग घेतला म्हणून परीक्षा विभागाच्या वतीने तिला दि. 21 डिसेंबर 2022 रोजी प्रमाण पत्र व सर्वोत्कृष्ट अष्टपैलू विद्यार्थी म्हणून सन्मान बहाल करण्यात आला.

10. शास्त्रार्थ तथा धिषणा परिषद सहभाग-

विश्वविद्यालयात शास्त्रीक लर्निंग स्कूल च्या वतीने शास्त्र-सभा आयोजित करण्यात आल्या. यात विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला. विभागाचे विद्यार्थी कु. अद्वैता कुलकर्णी (आचार्यप्रथमवर्ष), कु. राधा देशकर (आचार्यप्रथमवर्ष) व निर्मिती देवलसी (आचार्यप्रथमवर्ष) यांनी शास्त्रार्थ सभेमध्ये सहभाग नोंदविला. छात्र कल्याण विभागाच्या वतीने घेण्यात येणा-या साप्ताहिक धिषणा परिषदांमध्ये विभागीय सर्व विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला.

11. भारतीय संस्कृती परीक्षा स्पर्धा-

विवेकानंद केंद्र कन्याकुमारी संस्थेच्या नागपुरशाखेच्या वतीने नागपुरातील शैक्षणिक संस्थांमध्ये भारतीयसंस्कृती परीक्षांचे आयोजन केले जाते. या वर्षी विश्वविद्यालयातील रामटेक तसेच नागपुर परिसरातील विद्यार्थ्यांनी या परीक्षेस नामांकन केले व यात विभागीय विद्यार्थ्यांनी उस्फूर्त सहभाग घेतला.

12. तिरुपती छात्र प्रातिभ समारोह-

मार्च 2020-21 पासून कोरोंना महामारी मुळे दर वर्षी होणाऱ्या तिरूपति छात्र प्रातिभसमारोह, राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान राज्यस्तरीय शास्त्र स्पर्धा, तसेच, राष्ट्रस्तरीय शास्त्र स्पर्धा घेण्यात आल्या नव्हत्या. या स्पर्धामध्ये दरवर्षी विभागीय विद्यार्थ्यांच्या सहभाग व पुरस्कार प्राप्ति बाबत कायम परंपरा चालत आलेली आहे.

* * *

भारतीय दर्शन विभाग

स्थापना – **वर्ष 2000**

संकाय – **भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय**

अभ्यासक्रम – **सम्मानित शास्त्री (दर्शन), आचार्य (दर्शन) एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. दर्शनशास्त्र आणि योगशास्त्र**

अधिष्ठाता – **प्रो. मधुसूदन पेन्ना**

विभाग प्रमुख – **डॉ. कलापिनी अगस्ती, सहयोगी प्राध्यापिका**

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 07

उद्दिष्टे –

- प्राचीन भारतीय धर्मविषयक तथ्यांचा अभ्यास करणे
- भारतीय दर्शन परंपरेचे अध्ययन व संशोधन करणे
- भारतीय आणि अन्य संस्कृती यांचा तौलनिक अभ्यास करणे
- भारतीय व पाश्चात्त्य दर्शन तसेच तत्त्वज्ञानविषयक विचार व ग्रंथ यांचा तुलनात्मक अभ्यास करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- संशोधनातील गुणवत्ता राखण्यासाठी आणि वाढविण्यासाठी संशोधनाधारित कार्यक्रमांचे आयोजन करणे.
- रूसा अंतर्गत काही संशोधन प्रकल्पांचा प्रस्ताव सादर.
- भारतीय दर्शन या अंतर्गत तसेच वेदान्त, योग–सांख्य दर्शन इ. मध्ये एम्. फिल्., आचार्य पदवीसाठी संशोधन

भारतीय दर्शन विभाग

भारतीय दर्शन विभागातर्फे आयोजित विविध कार्यक्रमांचा संक्षिप्त गोषवारा पुढीलप्रमाणे आहे.

1. शङ्कराचार्य जयंती दि. 17.08.2023

शङ्कराचार्य जयन्ती दि. 17.08.2021 रोजी आचार्यभारती कार्यक्रमांतर्गत शङ्कराचार्य जयन्ती भारतीय दर्शन विभागाद्वारे घेण्यात आली. या कार्यक्रमाकरीता मुख्य अतिथी म्हणुन प्रो. सच्चिदानंद मिश्रा, सदस्यसचिव, आय.सी.पी.आर. हे उपस्थित होते. मुख्यवक्ता म्हणुन प्रो. ए.डी. शर्मा, डॉ. हरिसिंहगौर विश्वविद्यालय, सागर, मध्यप्रदेश हे उपस्थित होते. सारस्वत अतिथी म्हणुन प्रो. सम्पदानन्द मिश्रा, राष्ट्रम स्कुल ऑफ पब्लिक लिडरशिप, हे उपस्थित होते. या कार्यक्रमास विशेष उपस्थिती म्हणुन प्रो. मधुसूदन पेन्ना हे होते, तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणुन प्रो. श्रीनिवास वरखेडी, कुलगुरु, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक, हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या समन्वयिका डॉ. कलापिनी अगस्ती, विभागप्रमुख, भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि., रामटेक या होत्या. तर कार्यक्रमाचे संयोजक म्हणुन डॉ. धिरजकुमार पाण्डेय यांनी कार्य सांभाळले. हा कार्यक्रम ऑनलाईन माध्यमाने घेण्यात आला. त्याकरीता भारतीय दर्शन विभागाचे प्राध्यापक, संशोधक छात्र आणि इतर विद्यार्थी उपस्थित होते.

2. शास्त्रीय चिन्तन प्रशिक्षण वर्ग दि. 15.10.2021 ते 29.10.2021

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक द्वारे आणि एम. आय. टी. स्कुल ऑफ वेदिक सायंसेस संस्थेच्या सहाय्याने 12 दिवसीय शास्त्रीय चिन्तन प्रशिक्षण वर्ग ही कार्यशाळा आभासी माध्यमाने घेण्यात आली. या कार्यशाळेकरीता आयोजक संस्थांव्यतिरिक्त केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय प्रयागराज, कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, तसेच वेदवापी बेंगलुरु या संस्थांनी सुद्धा सहभाग नोंदवला तसेच सहकार्यही केले. या कार्यशाळेकरीता मार्गदर्शक म्हणुन क.का.सं.वि. रामटेकचे मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी आणि एम.आय.टी. स्कुल ऑफ वेदिक सायंसेसचे प्राध्यापक यांनी कार्यभार पार पाडला. या कार्यशाळेकरीता अनेक शोधछात्र, अध्यापकवर्ग तेसच संस्कृतप्रेमींनी सहभाग नोंदवला.

3. भारतीय गुरुंचा पवित्र वारसा' या विषयावर द्विदिवसीय आंतर्राष्ट्रीय परिसंवाद दि. 23.07.2021

भारतीय दर्शन विभागाच्या आचार्यभारती या उपक्रमा अंतर्गत 'भारतीय गुरुंचा पवित्र वारसा' या विषयावर द्विदिवसीय आंतर्राष्ट्रीय परिसंवाद आभासी माध्यमाने घेण्यात आला. या परिसंवादामध्ये विशेष व्याख्याना करीता प्रो. अरिंदम चक्रवर्ती, प्रोफेसर इन फिलॉसॉफी, युनिवर्सिटी ऑफ हवाई, यु.एस.ए. हे उपस्थित होते. श्री. व्यासराज मठम्, मैसुर चे श्री. श्री. विद्याश्रीश तिर्थ स्वामीजी यांनी आशीर्वचनपर विचार मांडले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद प्रो. श्रीनिवास वरखेडी, कुलगुरु, क.का.सं.वि., रामटेक, यांनी भुषविले. तर प्रो. कविता होले आणि डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी कार्यक्रमाचे संयोजन केले. या परिसंवादाकरीता विश्वविद्यालयाचे प्राध्यापक, शोधछात्र तसेच अन्य संस्कृतजिज्ञासुंनी सहभाग नोंदविला.

4. उत्कर्षः शास्त्र अध्ययनोपक्रमः

भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 'उत्कर्षः' हा शास्त्राध्ययन उपक्रम राबविण्यात आला. या उपक्रमा अंतर्गत विभागाच्या विविध आचार्यांद्वारे आभासी माध्यमाने ग्रंथपठन कार्यशाळा घेण्यात आली. या व्याख्यात्यांमध्ये प्रो. मधुसूदन पेन्ना, अधिष्ठाता, भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान व संस्कृती संकाय, यांनी माण्डुक्योपनिषद या विषयाची ग्रंथपठन कार्यशाळा घेतली. डॉ. जम्मलमडक श्रीनिवास यांनी न्यायबोधिनी (तर्कसङ्ग्रहव्याख्या) या विषयाची ग्रंथपठन कार्यशाळा घेतली. तर सौ. श्रद्धा उपाध्ये यांनी विद्वन्मनोरञ्जनी (वेदान्तसारव्याख्या) विषयाची ग्रंथपठन कार्यशाळा घेतली. विद्यार्थ्यांना शास्त्रीयदृष्ट्या भारतीय दर्शनाचा परिचय व्हावा आणि शास्त्राध्ययनाकरीता ते प्रेरित व्हावे हे या उपक्रमाचे लक्ष्य होते. यात अनेक विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला

5. कीर्तनमहोत्सव 9.03.2022 ते 11 .03.2022

भारतीय दर्शन विभागाद्वारे 9 ते 11 मार्च या कालावधीत तीन दिवसीय कीर्तन महोत्सव घेण्यात आला. सामान्य लोकांना भारतीय तत्त्वज्ञान सोप्या व सरळ भाषेत समजण्यासाठी संगीत व गायन यांच्या माध्यमातुन गहन विषयाची मांडणी केली जाते. कीर्तन महोत्सवात कीर्तनकार म्हणुन डॉ. दिलीप डबीर, कीर्तन महाविद्यालय, नागपूर , डॉ. यशोधन साखरे, आळंदी, आणि डॉ. दिनेश रसाळ, सहायक प्राध्यापक, संस्कृत विभाग सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, हे उपस्थित होते. या कीर्तन महोत्सवात नारदीय व वारकरी कीर्तन करण्यात आले. हा महोत्सव सर्व नागरिकांकरीता आयोजित करण्यात आला होता. विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी, प्राध्यापक यांच्यासोबत रामटेकच्या 200 नागरिकांनी या कार्यक्रमास उपस्थिती दर्शविली.

6. 'भारतीय दर्शनाचे प्रतिबिंब' या विषयावर पंधरा दिवसीय व्याख्यानमाला 01.06.2021 ते 15.06.2021

1 जून ते 15 जून 2023 या कालावधीत भारतीय दर्शनाचे प्रतिबिंब या विषयावर व्याख्यानमाला आभासी माध्यमाने घेण्यात आली. नव्याने प्रवेशित संशोधकछात्रांना त्यांच्य संशोधनाकरीता दिशा मिळावी तसेच भारतीय दर्शनाचे विद्यार्थ्यांना सखोल ज्ञान व्हावे हा या व्याख्यानमालेचा उद्देश होता. या व्याख्यानमालेत व्याख्याता म्हणुन प्रो. मधुसूदन पेन्ना, अधिष्ठाता, भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान व संस्कृती संकाय, क.का.सं.वि., रामटेक, हे उपस्थित होते. या व्याख्यानमालेत नवीन शोधछात्र, प्राध्यापक आणि विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी उपस्थित होते.

7. 'भारतीय ज्ञान परंपरा' या विषयावर विशेष व्याख्यान – दि. 15.06.2021

'भारतीय ज्ञान परंपरा' या विषयावर विशेष व्याख्यान – दि. 15.06.2021 रोजी 'भारतीय ज्ञान परंपरा' या विषयावर विशेष व्याख्यान आभासी माध्यमाने आयोजित करण्यात आले. या व्याख्यानाकरीता व्याख्याते म्हणुन कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी हे उपस्थित होते. या व्याख्यानाद्वारे त्यांनी भारतीय ज्ञान परंपरेची ओळख करुन दिली. या व्याख्यानाकरीता विश्वविद्यालयाचे शोधछात्र, प्राध्यापक व इतर विद्यार्थी देखिल उपस्थित होते.

8. गीतासुधा व्याख्यानमाला कार्यक्रम 25 फेब्रुवारी 2021 –

दि. 01.02.2021 ते दि. 25.02.2021 या कालावधीत भारतीय दर्शन विभाग व पूर्वच्छात्रसंघटना 'सन्निधी' या द्वारे भगवद्गीतेसंबंधी माहिती सर्वांना व्हावी याकरीता गीतासुधा ही व्याख्यानमाला आयोजित करण्यात आली होती. या व्याख्यानमालेत अनेक सामान्य नागरिकांनी सहभाग घेतला. विशेषत्त्वाने शालेय विद्यार्थ्यांकरीता कंठपाठ वर्ग या उपक्रमा अंतर्गत घेण्यात आले. या व्याख्यानमालेचा समारोप दि. 25 फेब्रुवारी 2023 रोजी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या अध्यक्षतेखाली झाला. या कार्यक्रमाकरीता प्रमुख अतिथी म्हणुन डॉ. विश्वास, अखिल भारतीय अधिकारी, संस्कृत भारती, मङ्गलुरु हे उपस्थित होते. सारस्वत अतिथी म्हणुन स्वामी विज्ञानानन्द, संयुक्त महासचिव, विश्वहिन्दूपरिषद, दिल्ली हे उपस्थित होते. या वेळी व्याख्याते म्हणुन प्रो. मधुसूदन पेन्ना, अधिष्ठाता, भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान व संस्कृती संकाय, क.का.सं.वि., रामटेक हे उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या समन्वयिका सौ. श्रद्धा उपाध्ये, सहायक प्राध्यापिका, भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि., रामटेक या होत्या. कार्यक्रमाचे संयोजन भारतीय दर्शन विभागाच्या विभागप्रमुख, डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले. या कार्यक्रमास अनेक शालेय विद्यार्थी, नागरिक, विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी तसेच प्राध्यापक उपस्थित होते.

* * *

वेदांग ज्योतिष विभाग

स्थापना – वर्ष 2009

संकाय – प्राचीन भारतीय विज्ञान आणि मानव्यशास्त्रे संकाय

अभ्यासक्रम – एम्. ए., एम्. फिल्., पीएच्.डी. वेदांग ज्योतिषशास्त्र, वास्तुशास्त्र

अधिष्ठाता – प्रो. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय

विभाग प्रमुख – डॉ. दिनकर मराठे, सहायक प्राध्यापक

सहायक प्राध्यापक – डॉ. प्रसाद गोखले

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 08

उद्दिष्टे –

- प्राचीन भारतीय विज्ञान आणि आधुनिक विज्ञानाचे तौलनिक अध्ययन करणे
- वेदांग ज्योतिष हे प्राचीन भारतीय शास्त्र म्हणून समाजात प्रस्थापित करणे.
- वेदांग ज्योतिष आणि वास्तुशास्त्राबद्दलचे गैरसमज आणि अंधश्रद्धा दूर करणे.
- वैदिक साहित्यात दिसून येणाऱ्या प्राचीन भारतीय विज्ञानाच्या बीजांचे सखोल संशोधन करणे
- संस्कृत साहित्याचे मानव्यशास्त्रासाठी असलेले योगदान विविध परिषदा, अध्ययन, सेमिनार या माध्यमातून प्रभावीपणे अधोरेखित करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

1 **आंतरविभागीय संशोधन**

वास्तु व आधुनिक स्थापत्यशास्त्र, सिद्धान्त ज्योतिष व आधुनिक खगोलविज्ञान, मेघ गर्भ लक्षण आणि आधुनिक पर्जन्य अंदाज, आधुनिक ज्योतिषशास्त्र व आयुर्वेद यांमधील आंतर्विभागीय संशोधनास चालना देणे.

2 **हस्तलिखितांचे संपादन**

- विभागाद्वारे प्राचीन हस्तलिखितांचा अभ्यास, संशोधन व संपादन करण्यास एम्. फिल्. व पीएच्.डी. च्या विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देणे.
- 'जैमिनी सूत्रावरील हस्तलिखिताचे त्याच्या सर्व टीकांसहित पाठचिकित्सा व संपादन' या प्रकल्पाचे कार्य सुरू आहे.

वेदांग ज्योतिष विभाग

- ११/०६/२०२१ रोजी बृहद्वास्तुमाला या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. यात ३७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता.
- ०५ जुन २०२१ रोजी १०वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "अचला एकादशी, वटसावित्री, शनैश्चर जयंती, करवा व्रत, रम्भा व्रत, गंगा दशहरा" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६८ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २६ जुन २०२१ रोजी ११वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "आषाढ मास" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५६ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १० जुलै २०२१ रोजी १२वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "ग्रहचार" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २१ जुलै २०२१ रोजी १३वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गुरु पूर्णिमा वैशिष्ट्य" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १४ अगस्ट २०२१ रोजी १४वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "श्रावण मास महत्व" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४६ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ५ सप्टेंबर २०२१ रोजी १५वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गणेश उत्सव, अनंत चतुर्दशी" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५७ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २७/०९/२०२१ १६वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "पितृपक्ष काल विशेष" या विषयावर डॉ. अखिलेश्वर मिश्र यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया व समन्वयक श्री प्रणव मुळे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ६३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ९ अक्टोंबर २०२१ रोजी १७वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "नवरात्रि विशेष" या विषयावर प्रो. भारत भूषण मिश्र यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका सौ. कल्याणी डहाळे व समन्वयक डॉ. आशिष जे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ७० विद्यार्थी उपस्थित होते.

- ३१ आक्टोंबर २०२१ रोजी १८वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "दीपोत्सव" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६७ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १३ नोहेंबर २०२१ रोजी १९वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गुरुपरिवर्तन - एक शोध दृष्टि" या विषयावर सर्व प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना व समाजाला मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५९ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ११/१२/२०२१ रोजी २०वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "धनु का सूर्य (धनार्क/ खरमास) और मार्गशीष मास" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १४/०१/२०२२ रोजी २१वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "मकर संक्रांति" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५४ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ०५/०२/२०२१ रोजी २२वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "वसंत पंचमी उत्सव विशेष" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १८/०२/२०२२ रोजी २३वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "महाशिव रात्रि" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता डॉ. उदय कुलकर्णी यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६८ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १७/०३/२०२२ रोजी २४वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "होली" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता म्हणून डॉ. अंबालिका सेठिया यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिक श्री प्रणव मुळे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ५६ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ०५/०४/२०२२ रोजी २५वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "चैत्र मास" या विषयावर विभागीय प्राध्यापकांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २७/०४/२०२२ रोजी "पंचांग गणितम्" या विषयावर विशिष्ट व्याख्यान वेदांग ज्योतिष विभाग व संस्कृत भाषा साहित्य विभाग द्वारा संयुक्त रूपेण आयोजित केले. व प्रमुख व्याख्याता म्हणून प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी मार्गदर्शन केले. ५०+ विद्यार्थांनी सहभाग घेतला होता.
- २९/०४/२०२२ रोजी "कालगणना रहस्यम्" या विषयावर विशिष्ट व्याख्यान वेदांग ज्योतिष विभाग व संस्कृत भाषा साहित्य विभागाद्वारे संयुक्त रूपाने आयोजित केले. व प्रमुख व्याख्याता म्हणून प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी मार्गदर्शन केले. ५० पेक्षा जास्त विद्यार्थांनी सहभाग घेतला होता.

- ३०/०४/२०२२ रोजी २६वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "वैशाख मास" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता म्हणून श्री प्रणव मुळे व सारस्वत व्याख्याता म्हणून श्री अन्वेश देवुलपल्ली यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४९ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २९/०९/२०२१ रोजी अभिनव-भारती वारंगा परिसर, नागपुर येथे संस्कृत महोत्सवान्तर्गत घेतलेल्या विविध स्पर्धांमध्ये प्रथम-द्वितीय इत्यादि स्थान प्राप्त केलेल्यांस पारितोषिक प्रदान करण्यासाठी "पारितोषिक-वितरण-समारोहः २०२१" कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात मा. कुलगुरु, परिसर संचालक, प्राध्यापक गण व ५० पेक्षा जास्त विद्यार्थी उपस्थित होते.

* * *

शिक्षणशास्त्र विभाग

स्थापना – वर्ष 2008

संकाय – शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय

अभ्यासक्रम – एम्. एड्., एम्. फिल्., पीएच्.डी. शिक्षणशास्त्र

अधिष्ठाता – प्रो. ललिता चंद्रात्रे

विभाग प्रमुख – डॉ. कीर्ती सदार, सहयोगी प्राध्यापिका

सहायक प्राध्यापक– डॉ. हृषिकेश दलाई, डॉ. अमोल मांडेकर, डॉ. राजश्री मेश्राम

पीएच्.डी कार्यरत विद्यार्थी संख्या – 10

उद्दिष्टे –

- संस्कृत शिक्षकांची तथा इतर शिक्षकांची निर्मिती करणे
- प्राचीन भारतीय शिक्षण संकल्पना आणि आधुनिक शिक्षण पद्धती आणि विचारांचे अध्ययन– अध्यापन आणि संशोधन करणे.
- संस्कृत शिक्षण पद्धती आधुनिक काळाशी सुसंगतरित्या विकसित करणे.
- जागतिक स्तरावरील शिक्षण विचारांचा आणि सिद्धांताचा अद्ययावत अभ्यास करून अभ्यासक्रमाची रचना करणे.

संशोधन कार्यविषयक ध्येये –

- राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संशोधन पत्रिकेत संशोधकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे
- मार्गदर्शकांचे संशोधन लेख प्रकाशित करणे.
- विविध परिषदा, सेमिनार, कार्यशाळा यामध्ये विद्यार्थी, संशोधक छात्र आणि प्राध्यापकांचा सहभाग

शिक्षणशास्त्र विभाग

विश्वविद्यालयाच्या पद्व्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागांतर्गत चालु शैक्षणिक वर्षामध्ये विभागस्तरावर विविध उपक्रम राबविण्यात आले तसेच विविध कार्यक्रमाचे आयोजनही करण्यात आले. त्यासंबंधित वार्षिक अहवालाचा तपशील खालिलप्रमाणे देण्यात येत आहे.

सत्र २०२१–२२ मध्ये पद्व्युत्तर शिक्षण विभांतर्गत एकून प्रवेशित विद्यार्थ्यांची संख्या ४१ होते. सदर शैक्षणिक सत्रामध्ये खालिलप्रमाणे विद्यार्थ्यांना विद्यावारीधी (Ph.D) उपाधी प्राप्त झालेली आहे.

१) कृष्णा मानिकराव माकोडे – **प्रो. ललिता चंद्रात्रे (मार्गदर्शक)**
२) कविता गोमासे – **प्रो. ललिता चंद्रात्रे (मार्गदर्शक)**
३) वैशाली सुरेश सांभरे – **डॉ. राजश्री मेश्राम (मार्गदर्शक)**
४) शबाना अंजूम – **प्रो. कीर्ती सदार (मार्गदर्शक)**
५) रश्मी महाजन – **प्रो. कीर्ती सदार (मार्गदर्शक)**

तसेच सत्र २०२१–२२ मध्ये खालिलप्रमाणे विद्यार्थ्यांना एम. फिल. उपाधी प्राप्त झालेली आहे.

१) निता देव – **डॉ. राजश्री मेश्राम (मार्गदर्शक)**
२) सुधिर रामभाऊजी आंडे – **डॉ. राजश्री मेश्राम (मार्गदर्शक)**
३) निशांत लक्ष्मण आमधरे – **प्रो. कीर्ती सदार (मार्गदर्शक)**
४) गणेश मधूकर बुट्टे – **डॉ. अमोल मांडेकर (मार्गदर्शक)**
५) संकेत वसंतराव उदकवार – **डॉ. हृषीकेश दलाई (मार्गदर्शक)**

तसेच माजी विद्यार्थीनी **कु स्वाती तरारे** हिला **बेस्ट स्टुडंट ऑफ दि इयर – २०२२** हा सन्मान प्राप्त झाला आहे.

सत्र २०२१–२२ मध्ये पदव्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागातील सहयोगी प्राध्यापक **डॉ. कीर्ती सदार** यांची **प्राध्यापक** म्हणून पदोन्नती झालेली आहे.

पदव्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागातील **डॉ. राजश्री मेश्राम**, यांना **शिक्षण भुषण गौरव २०२२ (राज्यस्तरीय)** तसेच **डॉ. हृषीकेश दलाई** यांना **अवार्ड ऑफ एक्सलन्स इन रिसर्च २०२१ (राष्ट्रीय)** पुरस्कार प्राप्त झालेले आहे.

सत्र २०२१–२२ मध्ये शिक्षणशास्त्र विभागाव्दारे **Implementation of National Education Policy (NEP) 2020 for Teacher Education** या विषयावर **Conference** चे आयोजन करण्यात आले होते सदर Conference ला एकुण १८६ विद्यार्थी तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

तसेच **ICSSR व्दारे NEP 2020 Transformation of Indian Education System: A Nation Building Perspective** या विषयावर **Seminar** चे आयोजन करण्यात आले होते. ज्यामध्ये एकुण १०० विद्यार्थी तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

महिला कक्षाद्वारे आंतरराष्ट्रीय महिला दिनाच्या दिवशी दि. ०८ मार्च २०२२ रोजी महिला कक्षाद्वारे महिला तसेच विद्यार्थीनीकरीता आरोग्य शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यामध्ये एम. एड. व पीएच्.डी. च्या विद्यार्थीनींनी भाग घेतला होता. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन मा. अध्यक्षा, महिला कक्ष डॉ. राजश्री मेश्राम यांच्या देखरेखीत करण्यात आले होते.

पद्व्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागातर्फे मा. अधिष्ठाता प्रो. ललिता चंद्रात्रे यांच्या अधिकारांतर्गत असलेल्या आउटरिच विभागाद्वारे जिल्हा परिषद उच्च प्राथमिक शाळा, मनसर व जिल्हा परिषद उच्च प्राथमिक शाळा, पिंडकापारला दत्तक घेण्यात आले होते. सदर शाळेच्या भौतिक तसेच शैक्षणिक विकासाकरिता विभागातर्फे शैक्षणिक साहित्य पुरविण्यात आले होते. सदर कार्यक्रमाचा लोकार्पण सोहळा मा. कुलगुरू श्रीनिवास वरखेडी

यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडला. सदर सोहळयाला कुलसचिव, शिक्षणशास्त्र विभागाच्या विभागप्रमुख डॉ. राजश्री मेश्राम, प्रो. कीर्ती सदार, डॉ. अमोल मांडेकर, डॉ. हृषीकेश दलाई, परीक्षानियंत्रक, अधिकारी तसेच शिक्षक कर्मचारी उपस्थित होते.

शिक्षणशास्त्र विभागतर्फे सत्र २०२१–२२ चे ॲकेडेमिक ऑडिट बाह्य निरिक्षकाद्वारे तपासणी करून पूर्ण करण्यात आलेले आहे.

*****

अभिनवभारती वारंगा परिसर, नागपूर

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या अभिनवभारती वारंगा परिसर, नागपूर येथे पदविका, पदवी, पदव्युत्तरपदविका आणि पदव्युत्तर पदवी इत्यादी अभ्यासक्रम राबविले जातात. तसेच, अभिनवभारती वारंगा परिसर, विस्तारसेवा मंडळ आणि प्रकाशन विभाग या अंतर्गत विविध उपक्रम राबविले जातात.

अभिनवभारती वारंगा परिसर येथील संचालक व शिक्षकांची यादी

अ.क्र.	पद	नाव
1	संचालक	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
2.	संचालक, विस्तारसेवामंडळ	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
3.	सहायकप्राध्यापक (सावधिक)	डॉ. अंबालिका सेठिया
4.	सहायकप्राध्यापक (सावधिक)	श्री. प्रणव मुळे
5.	सहायकप्राध्यापक (सावधिक)	डॉ. पल्लवी कावळे
6.	सहायकप्राध्यापक (सावधिक)	सौ. सुनिता वधावन
7.	सहायकप्राध्यापक (सावधिक)	सौ. अमृता सोहनी

अभिनवभारती वारंगा परिसर येथील अधिकारी व कर्मचारी यादी

अ.क्र.	नाव	पद
1	सौ. माधुरी येवले	अधीक्षक
2.	श्री. संजय वाते	अधीक्षक (2022 पासून)
3.	श्री. राजेश भांडारकर	उच्च श्रेणी लघुलेखक
4.	श्री. दिलीप राऊत	कनिष्ठ लिपीक
5.	श्री. अजित पांडे	दप्तरी
6.	श्री. रोशन कुनघाटकर	शिपाई
7.	सौ. प्रणाली ठाकरे	शिपाई

शैक्षणिक सत्र 2021–22 मधील अभ्यासक्रम व प्रवेशित विद्यार्थ्यांची संख्या याबाबतची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	अभ्यासक्रम	विद्यार्थी संख्या 2021–22
1.	एम्.ए. ज्योतिर्विज्ञान प्रथमवर्ष	31
2.	एम्.ए. ज्योतिर्विज्ञान द्वितीयवर्ष	14
3.	एम. एस्सी. योगिक सायन्स प्रथमवर्ष	47
4.	एम. एस-सी. योगिकसायन्स द्वितीयवर्ष	21
5.	एम्.ए. हिन्द ूस्टडिज प्रथमवर्ष	16
6	एम्.ए. हिन्दू स्टडिज द्वितीय वर्ष	––
7.	एम्.ए. संस्कृत (बहुशाखीय) प्रथमवर्ष	55
8.	एम्.ए. संस्कृत (बहुशाखीय) द्वितीयवर्ष	12
9.	बी. ए. वेदांगज्योतिष प्रथमवर्ष	–
10.	बी.ए. विशारद (संस्कृत) तृतीय वर्ष	01
11.	वेदांगज्योतिष पदव्युत्तर पदविका	33
12.	वास्तुशास्त्र पदव्युत्तर पदविका	24
13.	योगिकसायन्स पदव्युत्तरपदविका	04
14.	वास्तुशास्त्र पदविका	17
15.	हस्तलिखितशास्त्र पदविका	10
16.	आगम संस्कृत पदविका	01
17.	आगम प्राकृत पदविका	13
	एकूण	**299**

वेदांग ज्योतिष विभाग –

२०२१-२२

- ११/०६/२०२१ रोजी बृहद्वास्तुमाला या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. यात ३७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता.
- ०५ जून २०२१ रोजी १०वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "अचला एकादशी, वटसावित्री, शनैश्चर जयंती, करवा व्रत, रम्भा व्रत, गंगा दशहरा" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६८ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २६ जून २०२१ रोजी ११वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "आषाढ मास" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५६ विद्यार्थी उपस्थित होते.

- १० जुलै २०२१ रोजी १२वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "ग्रहचार" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २१ जुलै २०२१ रोजी १३वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गुरु पूर्णिमा वैशिष्ट्य" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १४ अगस्ट २०२१ रोजी १४वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "श्रावण मास महत्व" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४६ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ५ सप्टेंबर २०२१ रोजी १५वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गणेश उत्सव, अनंत चतुर्दशी" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५७ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २७/०९/२०२१ १६वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "पितृपक्ष काल विशेष" या विषयावर डॉ. अखिलेश्वर मिश्र यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया व समन्वयक श्री प्रणव मुळे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ६३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ९ अक्टोंबर २०२१ रोजी १७वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "नवरात्री विशेष" या विषयावर प्रो. भारत भूषण मिश्र यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका सौ. कल्याणी डहाळे व समन्वयक डॉ. आशिष जे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ७० विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ३१ अक्टोंबर २०२१ रोजी १८वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "दीपोत्सव" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६७ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १३ नोहेंबर २०२१ रोजी १९ वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "गुरुपरिवर्तन - एक शोध दृष्टि" या विषयावर सर्व प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांना व समाजाला मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५९ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ११/१२/२०२१ रोजी २० वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "धनु का सूर्य (धनार्क/ खरमास) और मार्गशीष मास" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६३ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १४/०१/२०२२ रोजी २१वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "मकर संक्रांति" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ५४ विद्यार्थी उपस्थित होते.

- ०५/०२/२०२१ रोजी २२वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "वसंत पंचमी उत्सव विशेष" या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन प्राप्त झाले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १८/०२/२०२२ रोजी २३वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "महाशिव रात्रि" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता डॉ. उदय कुळकर्णी यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ६८ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- १७/०३/२०२२ रोजी २४वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "होली" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता म्हणून डॉ. अंबालिका सेठिया यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संचालिक श्री प्रणव मुळे होते. सर्व प्राध्यापक गण व ५६ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- ०५/०४/२०२२ रोजी २५वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "चैत्र मास" या विषयावर विभागीय प्राध्यापकांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४५ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २७/०४/२०२२ रोजी "पंचाङ्ग गणितम्" या विषयावर विशिष्ट व्याख्यान वेदांग ज्योतिष विभाग व संस्कृत भाषा साहित्य विभाग द्वारा संयुक्तरूपाने आयोजित केले. प्रमुख व्याख्याता म्हणून प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी मार्गदर्शन केले. ५० पेक्षा जास्त विद्यार्थांनी सहभाग घेतला होता.
- २९/०४/२०२२ रोजी "कालगणना रहस्यम्" या विषयावर विशिष्ट व्याख्यान वेदांग ज्योतिष विभाग व संस्कृत भाषा साहित्य विभाग द्वारा संयुक्त रूपेण आयोजित केले. व प्रमुख व्याख्याता म्हणून प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी मार्गदर्शन केले. ५० पेक्षा जास्त विद्यार्थांनी सहभाग घेतला होता.
- ३०/०४/२०२२ रोजी २६वी ज्योतिष वाक्यार्थ सभा आयोजित करण्यात आली. "वैशाख मास" या विषयावर प्रमुख व्याख्याता म्हणून श्री प्रणव मुळे व सारस्वत व्याख्याता म्हणून श्री अन्वेश देवुलपल्ली यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, संयोजिका डॉ. अंबालिका सेठिया होत्या. सर्व प्राध्यापक गण व ४९ विद्यार्थी उपस्थित होते.
- २९/०९/२०२१ रोजी अभिनव-भारती वारंगा परिसर, नागपुर येथे संस्कृत महोत्सवान्तर्गत घेतलेल्या विविध स्पर्धांमध्ये प्रथम-द्वितीय इत्यादि स्थान प्राप्त केलेल्यांस पारितोषिक प्रदान करण्यासाठी "पारितोषिक-वितरण-समारोहः २०२१" कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात मा. कुलगुरु, परिसर संयोजक, प्राध्यापक गण व ५० पेक्षा जास्त विद्यार्थी उपस्थित होते.

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग –

२०२१-२२

१. कविकुलगुरु–कालिदास - संस्कृत-विश्वविद्यालय, अभिनवभारती वारंगा शैक्षणिक परिसर येथील संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागातर्फे संस्कृत महोत्सव 2021 दरम्यान **स्वभान जपणारी स्त्री** या विषयावर रश्मी पदवाड मदनकर यांचे विशेष व्याख्यान दिनांक 16.09. 2021 रोजी आयोजित करण्यात आले होते. प्रस्तुत कार्यक्रमात अनेक स्त्रिया सहभागी झाल्या होत्या. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रो डॉक्टर कविता होले, विभाग प्रमुख, संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग आणि प्रो डॉक्टर कृष्णकुमार पांडेय, वारंगा शैक्षणिक परिसर संयोजक विशेषत्वाने उपस्थित होते.

२. कविकुलगुरु–कालिदास - संस्कृत-विश्वविद्यालय, अभिनवभारती वारंगा शैक्षणिक परिसर येथील संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग तथा विस्तार सेवा मंडळ तर्फे संस्कृत महोत्सव 2021 दरम्यान 'आयास समायोजन' या विषयावर दि 20.9.2021 रोजी एक विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. या व्याख्यानाच्या व्याख्याता सुचिता देशमुख यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रो. नंदा पुरी अधिष्ठाता संस्कृत तथा इतर भाषा संकाय तसेच वारंगा शैक्षणिक परिसराचे संचालक प्रो. कृष्णकुमार पांडेय विशेषत्वाने उपस्थित होते.

3. कविकुलगुरु–कालिदास - संस्कृत-विश्वविद्यालय, अभिनवभारती वारंगा शैक्षणिक परिसर येथील संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागातर्फे 29.11.2011 रोजी 'किरातार्जुनीयम्' या विषयावर डॉक्टर ज्योत्स्ना खरे यांनी अत्यंत उपयुक्त मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष प्रो. नंदा पुरी अधिष्ठाता संस्कृत तथा इतर भाषा संकाय या उपस्थित होत्या तसेच वारंगा शैक्षणिक परिसराचे संयोजक प्रो. कृष्णकुमार पांडेय सर उपस्थित होते.

4) **गुरुपौर्णिमा कार्यक्रम -**

कविकुलगुरु–कालिदास - संस्कृत-विश्वविद्यालय, वारंगा परिसर येथे दि. 24 जुलै 2021 रोजी दुपारी 4. ते 5.30 या दरम्यान सद्यस्क माध्यमाने गुरुपौर्णिमेनिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी प्रमुख वक्त्या निवृत्त अधिव्याख्याता डॉ. शैलेजा रानडे या होत्या. कायक्रमाचे अध्यक्षपद आ. प्रो. नन्दा पुरी, अधिष्ठाता संस्कृत - संस्कृतेतर भाषा संकाय ककासंवि, रामटेक यांनी भूषविले. कार्यक्रमात संस्कृतभाषा - साहित्य विभागप्रमुख प्रो. कविता होले यांची विशेषोपस्थिती होती. कार्यक्रमाचे संचालन विभागातील एम्. ए. बहुविद्याशाखीय अभ्यासक्रमाची विद्यार्थिनी सौ. दिपाली भुरचंडी हिने केले, तर प्रास्तविक त्याच अभ्यासक्रमाची विद्यार्थिनी सौ. सविता दीक्षित हिने केले. ऋणनिर्देशन हिने केले. याप्रसंगी डॉ. शैलजा रानडे यांनी कठोपनिषदातील गुरु आणि शिष्य या विषयावर अतिशय ओघवत्या वाणीत व्याख्यान प्रस्तुत केले. यामध्ये शांतीमंत्रापासून यम- नचिकेता यांच्या संवादापर्यंत सर्व गोष्टींचे विवेचन त्यांनी केले. आदरणीय प्रो. कविता होले यांनी गुरुसेवा, मोक्ष, ज्ञानप्राप्ती या विषयावर मार्गदर्शनपर विचार प्रस्तुत केले. गुरुशिष्यांच्या नात्याबद्दल आ. प्रो नन्दा पुरी यांनी मार्गदर्शन केले.

5) **साहित्यभारती कार्यशाळा -**

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, अभिनवभारती, वारंगा परिसर येथे संस्कृतभाषा व साहित्य विभागातर्फे 'सप्तदिवसीय साहित्यभारती कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. दि. 07.12.21 ते 15.12.2021 या दरम्यान दि. 6, 7, 9, 10, 14, 15 या तारखांना दुपारी 3–5 या दरम्यान विविध सत्रांचे आयोजन करण्यात आले. संपूर्ण कार्यशाळा सद्यस्क माध्यमाने घेण्यात आली. कार्यशाळेत 06.12.2021 प्रो. पराग जोशी यांनी काव्यशास्त्र सम्प्रदाय या विषयावर मार्गदर्शन केले. 07.12.2021 डॉ. राघवेन्द्र भट्ट यांनी काव्यशास्त्र सम्प्रदाय या विषयावर मार्गदर्शन केले. 09.12.2021 प्रो. नन्दा पुरी यांनीमेघदूतम् पूर्वमेघ व उत्तरमेघ या विषयावर मार्गदर्शन केले. दि. 10.12.2021 प्रो. कविता होले यांनी वृत्तांसंबधी सविस्तर मार्गदर्शन केले. दि. 14.12.2021 डॉ. राजेन्द्र जैन यांनी हस्तलिखितशास्त्रावर सविस्तर मार्गदर्शन केले. दि. 15.12.2021 रोजी कार्यशाळेचा समारोप झाला. यावेळी मा. कुलगुरू प्रो. पेन्ना महोदयांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा संस्कृतभाषा व साहित्य विभागाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी यांनी त्यांच्या भाषणातून साहित्यशास्त्रासंबंधी महत्त्वाच्या मुद्दयांवर मार्गदर्शन केले. मार्गदर्शक म्हणून संस्कृत भाषा व साहित्यविभाग प्रमुख मा. प्रो. कविता होले या उपस्थित होत्या. त्यांनी विद्यार्थ्यांना साहित्यशास्त्रातील अभ्यासक्रमात असलेल्या विषयांबद्दल मोलाचे

मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेच्या समन्वयनाचे कार्य प्रा. कांचन सुतोणे, प्रा. रोहिणी देशमुख व डॉ. मृदुला तापस यांनी यशस्वीपणे केले.

6) **वसंतपंचमी संक्रमणोत्सव** –

दि. 05.02.2022 रोजी 'अभिनवभारती' वारंगा परिसर येथे संस्कृतभाषा साहित्य विभागातर्फे 'वसंतपंचमी संक्रमणोत्सव आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा संस्कृत–संस्कृतेतर भाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी या होत्या. प्रमुख अतिथी म्हणून संस्कृतभाषा - साहित्यविभागाच्या विभागाच्या विभागप्रमुख मा. प्रो. कविता होले उपस्थित होत्या. मार्गदर्शक म्हणून वारंगा परीसर संयोजक मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय उपस्थित होते. सर्वांनी विद्यार्थ्यांना मोलाचे मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या समन्वयक सहाय्यक प्राध्यापिका सौ.कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम (रोहिणी देशमुख) या होत्या.

7) **कालिदास दिन विशेष व्याख्यान -**

अभिनवभारती, वारंगा परिसर ककासंवि येथे कालिदास दिनानिमित्य दि. 07.07.2022 रोजी विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रमुख व्याख्याता संस्थापक कुलगुरू मा. प्रो. पंकज चांदे सर यांनी कालिदासाच्या सर्वश्रेष्ठ काव्यकृतींची आणि काव्यगुणांची थोरवी आपल्या रसाळ व ओघवत्या वाणीत सांगितली. संशोधनांती कालिदासाचे साहित्य आणि त्यातील काव्यगुण यांचे महत्त्व जागतिक स्तरावर सिद्ध झाल्याने त्यांना 'इंग्लंडचा शेक्सपिर' म्हणायला हवे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद ककासंवि रामटेकचे कुलगुरू आदरणीय महाकवी प्रो. मधुसूदन पेन्ना सर यांनी भूषविले. कार्यक्रमात संस्कृत- संस्कृतेतरभाषा संकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नन्दा पुरी यांची सारस्वत उपस्थिती व संस्कृतभाषा–साहित्य विभागप्रमुख अधिष्ठाता मा. प्रो. कविता होले यांची विशेष उपस्थिती होती. आयोजक वारंगा परिसर मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मा प्रो. नन्दा पुरी यांनी केले. संचालन साहाय्यक प्रा. कांचन सुतोणे यांनी आणि आभार प्रदर्शन साहाय्यक प्रा. अमृता सोहोनी यांनी केले.

8) गीता व स्वयंव्यवस्थापन व्याख्यानमाला - गीता व स्वयंव्यवस्थापन विशेष व्याख्यान विश्वविद्यालयात संस्कृत भाषा व साहित्य विभागाच्या वतीने गीता व स्वयंव्यवस्थापन व्याख्यानमालेचा आरंभ नागपूर येथील संस्कृत भाषा प्रचारिणी सभा अध्यक्षा व संस्कृत विदुषी डॉ लीना रस्तोगी यांनी गीता व स्वयंव्यवस्थापन या विषयावर व्याखान दिले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी संकाय प्रमुख प्रा. नंदा पुरी होत्या तर, अभिनवभारती वारंग परिसर संचालक डॉ. कृष्णकुमार पांडेय व विभागप्रमुख प्रा. कविता होले या विशेष उपस्थित होत्या. व्याख्यानमालेला अनुसरून डॉ गोपीकृष्ण रेघू, माधवी जोशी यांनी देखील विविध विषयावर व्याख्याने दिली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. मृदुला तापस यांनी केले व संचालन प्रा. अंजली जोशी तसेच आभार प्रा. शिवानी शालिग्राम यांनी केले.

9) **मराठी भाषा गौरव दिन** –

अभिनवभारती परिसर वारंगा येथे दि. 27.2.2022 रोजी संस्कृतभाषा - साहित्य विभागातर्फे मराठीभाषा गौरव दिनाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे आयोजन मा. प्रो. पराग जोशी, आधुनिकभाषा विभाग, विभागप्रमुख यांनी केले होते. कार्यक्रमात मराठी भाषेचे महत्त्व विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी संस्कृत - संस्कृतेतरभाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. संस्कृतभाषा - साहित्य विभागाच्या विभागप्रमुख मा. प्रो. कविता होले यांची विशेष उपस्थिती या कार्यक्रमाला लाभली. विभागातील सहाय्यक प्राध्यापिका सौ. कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम या कार्यक्रमाच्या समन्वयिका होत्या.

10) **स्वरगंधा कार्यक्रम :-**

ककासंवि अभिनवभारती वारंगा परिसर येथे मराठी गीत गायनाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये M. A. Multidisciplinary च्या वारंगा परिसर येथील विद्यार्थ्यांनी मराठी गीते सादर केली. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद मा. कुलगुरू प्रो. मधूसूदन पेन्ना सर यांनी भूषविले. मार्गदर्शक संयोजक अभिनवभारती वारंगा परिसर मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सर होते, समन्वयक सदस्य वारंगा परिसरातील साहाय्यक प्राध्यापकवृंद प्रा. प्रणव मुळे, प्रा. रमण हिंगणेकर, प्रा. कांचन सुतोणे, प्रा. रोहिणी देशमुख, प्रा. अमृता सोहोनी, प्रा. डॉ. अंबालिका सेठीया व श्री. दिनेश लिल्हारे हे होते.

11) **ग्रंथालय परिचय विशेष व्याख्यान** –

रजत महोत्सवांतर्गत संस्कृतभाषा - साहित्य विभाग व प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय यांच्या संयुक्त विद्यमाने अभिनवभारती वारंगा परिसर ककासंवि येथे 'ग्रंथालय परिचय' या विषयावर ग्रंथालय प्रमुख मा. डॉ. दीपक कापडे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. अतिशय सुलभपणे त्यांनी ग्रंथालयाची सुविधा आणि त्यासाठी करावी लागणारी प्रक्रिया यांची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. कार्यक्रमाच्या अध्यस्थानी प्रा. कविता होले व विशेष उपस्थिती परिसर संयोजक प्रा. कृष्णकुमार पांडेय होती. कार्यक्रमाचे संचालन सहा. प्राध्या. डॉ. अंबालिका सेठिया यांनी केले. समन्वयक म्हणून सहा. प्राध्यापिका रोहिणी देशमुख व कांचन सुतोणे यांनी काम पाहिले.

12) **विशेष व्याख्यानमाला-**

'अभिनवभारती' परिसर, ककासंवि वारंगा येथे 'ईशावास्योपनिषद्' या विषयावर द्विदिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन संस्कृतभाषा - साहित्य विभाग व भारतीय दर्शन विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले होते. मा. कुलगुरू, मधुभारती, प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी प्रमुख वक्ता म्हणून विद्यार्थ्यांना ईशावास्योपनिषदाची ओळख, अत्यंत रसाळ भाषेत करून दिली. कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शिका संस्कृत - संस्कृतेतरभाषासंकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रो. नंदा पुरी या होत्या. कार्यक्रमात परमपूज्य गोळवलकर गुरूजी परिसर सञ्चालिका मा. प्रो. कविता होले, वारंगा परिसर संचालक मा. प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सर आणि भारतीय दर्शन विभागप्रमुख मा. प्रो. कलापिनी अगस्ती यांची विशेषोपस्थिती होती. रजतमहोत्सवांतर्गत वारंगा परिसर येथे आयोजित करण्यात आलेल्या यां कार्यक्रमाच्या समन्वयिका संस्कृतभाषा–साहित्य विभागाच्या साहाय्यक प्राध्यापक सौ. कांचन सुतोणे व सौ. शिवानी शाळीग्राम (रोहिणी देशमुख) होत्या.

13) **विशेष व्याख्यानमाला** –

रजतमहोत्सवान्तर्गत संस्कृतभाषा साहित्य विभाग व ज्योतिष विभागातर्फे ज्योतिशास्त्राची ओळख सर्वसामान्य विद्यार्थ्यांना करून देण्यासाठी 'अभिनव भारती, वारंगा परिसर येथे त्रिदिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रमुख वक्ता, वारंगा परिसर संयोजक आणि प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकायाचे अधिष्ठाता आदरणीय प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय सरांनी कालगणना रहस्य आणि पंचांग याबद्दल अतिशय सोप्या भाषेत सर्वांना माहिती दिली. कार्यक्रमाच्या समन्वयक म्हणून साहाय्यक प्राध्यापिका रोहिणी देशमुख, कांचन सुतोणे आणि डॉ. अंबालिका सेठीया यांनी जबाबदारी पार पाडली.

* * *

रत्नागिरी उपकेंद्र वार्षिक अहवाल

शैक्षणिक सत्र २०२१ - २०२२ मध्ये रत्नागिरी उपकेंद्र परिसर ककासंवि द्वारे आयोजित विविध कार्यक्रम आणि कार्यक्रमांचा संक्षिप्त गोषवारा खालीलप्रमाणे आहे.

आढावा बैठक ; दिनांक – २५/०८/२०२१

दि. २५/०८/२०२१ रोजी उपकेंद्र परिसरात मा. ना. उदयजी सामंत, मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांच्या अध्यक्षतेखाली आढावा बैठक पार पडली. या बैठकीत पुढील विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

1. उपकेंद्र परिसराची जागा ही शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाची असल्याने शासकीय अध्यापक महाविद्यालयाशी त्यासंबंधी सामंजस्य करार करण्या संदर्भात चर्चा झाली.
2. रत्नागिरी उपकेंद्रासाठी संगणक उपलब्ध करून देण्याबाबत चर्चा झाली.
3. गणपतीपुळे मंदीर न्यासाचे पदाधिकारी डॉ. भिडे व श्री. मेंहदळे यांच्या उपस्थित गुरुकुल प्रकल्पाबाबत चर्चा करण्यात आली.
4. उपकेंद्रात चालविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांच्या जाहिरातीकरीता फलक लावण्याबाबत चर्चा झाली.
5. उपकेंद्र परिसरात मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत चर्चा झाली.
6. उपकेंद्राच्या आंतरिक सज्जतेबाबत चर्चा करण्यात आली.

रत्नागिरी उपकेंद्राकरीता रत्नागिरी शहरात स्वतंत्र जमिन उपलब्ध करून देण्याबाबत चर्चा झाली.

गणेशोत्सव – १० – १४ सप्टेंबर २०२१

रत्नागिरी उपकेंद्रामध्ये माननीय संचालक डॉ. दिनकर मराठे आणि उपकेंद्रातील कर्मचारी यांच्या उपस्थितीत गणेशोत्सव साजरा करण्यात आला.

रत्नागिरी उपकेंद्र उद्घाटन कार्यक्रम ; दिनांक– २५/०९/२०२१

रामटेक येथील कवी कुलगुरू कालिदासंस्कृत विश्वविद्यालयाच्या रत्नागिरी येथील उपकेंद्राचे उद्घाटन मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते दिनांक 25 सप्टेंबर 2021 रोजी पार पडले. प्रत्यक्ष व दूरदृश्य प्रणालीद्वारे झालेल्या या कार्यक्रमास रत्नागिरीचे पालकमंत्री तथा परिवहन मंत्री अनिल परब, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री मा. ना. उदय सामंत, मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव आशिषकुमार सिंह, रामटेकच्या कवि कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरु प्रोफेसर श्रीनिवास वरखेडी, कुलसचिव डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, वित्त व लेखा अधिकारी डॉ. रामचंद्र जोशी, गुरुकुलाचे संचालक प्रो. पराग जोशी आणि रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे विशेषत्वाने उपस्थित होते. जिल्हा परिषद अध्यक्ष विक्रांत जाधव, जिल्हाधिकारी डॉ. बी. एन. पाटील, नगराध्यक्ष प्रदीप साळवी यांच्या सह स्थानिक लोकप्रतिनिधी आणि इतर मान्यवर उपस्थित होते.

या प्रसंगी बोलताना मुख्यमंत्री उध्दव ठाकरे म्हणाले की, आपले वेद वाङ्मय संस्कृत भाषेत आहे. ते समजून घेण्यासाठी या भाषेवर प्रभुत्व नाही मिळवता आले तरी या भाषेचे किमान ज्ञान आपल्याला असायला हवे. त्यांनी संस्कृत ही इतर भाषांची जननी असल्याचे सांगत आज छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या कोकणातील रत्नागिरीमध्ये या भाषेच्या जपणुकीसाठी एक महत्त्वाचे पाऊल कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या उपकेंद्राच्या माध्यमातून उचलले जात असल्याबद्दल समाधान व्यक्त केले. यासाठी विशेष प्रयत्न करणाऱ्या उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री उदय सामंत यांचे कौतुक केले. त्यांनी संस्कृत विद्यापीठ

व उपकेंद्राच्या भविष्यातील कामासाठी शासन त्यांच्या पाठीशी असल्याची ग्वाही देत संस्कृत आणि संस्कृती जपण्यासाठी सर्वांनी मिळून पुढाकार घेऊया असे आवाहनही केले. या वेळी बोलताना मंत्री मा.ना.उदय सामंत म्हणाले की रामटेक येथील संस्कृत विद्यापीठाची सुरुवात ही युती शासनाच्या काळात बाळासाहेब ठाकरे यांच्या आदेशाने झाली होती. आज रत्नागिरी येथील उपकेंद्राची सुरुवात ही मुख्यमंत्री उध्दव ठाकरे यांच्या हस्ते होत आहे. हा एक प्रकारे सुवर्ण क्षण असल्याचे सामंत यांनी सांगितले कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेकच्या रत्नागिरीच्या उपकेंद्राचे भारतरत्न पांडुरंग वामन काणे असे नामकरण करण्यात येणार असल्याची घोषणा उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री ना. उदय सामंत यांनी पत्रकार परिषदेत केली. तसेच विद्यालयाच्या हॉलला लोकमान्य बाळगंगाधर टिळक यांचे नाव देण्यात येणार असल्याचे ही सामंत यांनी स्पष्ट केले. रत्नागिरीतील कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या या उपकेंद्राचा फायदा रत्नागिरीसह कोकणातील विद्यार्थ्यांना होणार आहे. रत्नागिरीत पहिल्यांदाच संस्कृत विषयाचे उपकेंद्र सुरु झाल्याने या उपकेंद्रामार्फत विविध उपक्रम राबविण्यात येणार आहेत. संस्कृत विश्वविद्यालयात आतापर्यंत 'गुरुकुल' संकल्पना राबविण्यात आली नव्हती मात्र गणपतीपुळे येथील ट्रस्टच्या माध्यामातून पहिल्यांदा हा प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे. तर संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या माध्यमातून पर्यटनाला चालना देण्यासाठी विविध उपक्रमही राबविण्यात येणार आहेत.

मा. कुलगुरु श्रीनिवास वरखेडी यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. त्यांनी देशात १८ संस्कृत विद्यापीठे असून त्यापैकी एक महाराष्ट्रात रामटेक येथे असल्याची माहिती दिली. ज्ञानदान, विकास, रोजगार संधींची उपलब्धता करून देणारे हे संस्कृत विदयापीठाचे उपकेंद्र समाजोपयोगी संसाधनांच्या निर्मितीसाठी नक्कीच उपयुक्त ठरेल असा विश्वास ही त्यांनी व्यक्त केला. संस्कृत विदयापीठाची पुणे, परभणी, जळगाव व ठाणे येथे भविष्यात उपकेंद्रे स्थापन करण्याचे नियोजित असून त्यास शासनाने सहकार्य करावे अशी अपेक्षा ही त्यांनी यावेळी व्यक्त केली. या कार्यक्रमाचे आयोजन प्रत्यक्ष व दूरदृश्यप्रणालीद्वारे करण्यात आले. यूट्यूब व फेसबुक या माध्यमांतून थेट प्रक्षेपण केले गेले. या माध्यामातून 150 हून अधिक लोक या कार्यक्रमास उपस्थित होते. तसेच इतर विश्वविद्यालयांचे कुलगुरु व विश्वविद्यालयाचे सदस्य, सहकारी, शिक्षकवृंद ही ऑनलाइन माध्यमाने उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. पराग जोशी यांनी केले.

गीताजयंती द्विदिवसीय व्याख्यानमाला : दिनांक १७/१२/२०२१ – १८/१२/२०२१

व्याख्याते : डॉ. दिनेश पांडुरंग रसाळ, पुणे

गीताजयंतीचे औचित्य साधून कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यायलयाच्या रत्नागिरी उपकेंद्रामध्ये "गीताजयंती व्याख्यानमाला" कार्यक्रमाचे दिनांक १७, १८ डिसेंबर २०२१ रोजी आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमामध्ये उपकेंद्राचे संचालक डॉ. श्री. दिनकर मराठे, व्याखनमालेचे प्रमुख वक्ते डॉ. श्री. दिनेश पांडुरंग रसाळ, कार्यक्रमाच्या अध्यक्षा डॉ. कल्पना आठल्ये आदि मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. दिनांक १७ डिसेंबर २०२१ रोजी सायंकाळी ५.३० वाजता कार्यक्रमाला सुरूवात झाली. याप्रसंगी दीपप्रज्ज्वलनाने कार्यक्रमाची सुरूवात होऊन त्यानंतर गोगटे जोगळेकर महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभागाच्या विद्यार्थीनींनी गीताध्यानाचे पठण केले. कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या संस्कृत विभागात प्राध्यापक असलेले डॉ. श्री. दिनेश पांडुरंग रसाळ यांचा परिचय व स्वागत उपकेंद्राचे संचालक डॉ. श्री. दिनकर मराठे यांनी केले. यानंतर व्याख्यानास आरंभ झाला. यावेळी समग्र शास्त्रांमध्ये भगवद्गीता या ग्रंथाचे असलेले अनन्यसाधारण महत्त्व तसेच इसवी सनाच्या आठव्या शतकापासून अद्ययावत गीता या ग्रंथावर होत असलेली भाष्यनिर्मिती आदि शंकराचार्यांनी गीतेवर केलेले भाष्य इ. विषयांवर विचार मांडले. व्याख्यानानंतर वक्त्यांनी श्रोत्यांशी संवाद साधत त्यांच्या मनातील शंकांचे उत्तम प्रकारे निरसन केले.

दिनांक १८ डिसेंबर २०२१ रोजी भगवद्गीतेमधील १० व्या अध्यायाचे पठण सौ. वृंदा भावे व सौ.

धनश्री अभ्यंकर यांनी केले. यानंतर व्याख्यानास सुरूवात झाली. भगवद्गीतेवर लोकमान्य टिळकांनी लिहिलेल्या गीतारहस्य या ग्रंथाला आधार मानून जीवनात असलेले कर्मयोग शास्त्राचे महत्त्व या विषयावर प्रकाश टाकला. याप्रसंगी ब्रिटीशांच्या गुलामगिरीत जखडलेल्या आणि निस्तेज झालेल्या तत्कालीन निद्रिस्त समाजाला प्रेरणा देण्यासाठी टिळकांनी गीतारहस्य या ग्रंथातून कर्मयोगाचा पुरस्कार केला असे मत डॉ श्री. दिनेश रसाळ यांनी व्यक्त केले. गोगटे जोगळेकर महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभागाच्या प्रमुख

डॉ. कल्पना आठल्ये यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान भूषविले. अध्यक्षीय भाषणात त्या म्हणाल्या की उपकेंद्रात आयोजित केलेली व्याख्यानमाला ही एक उत्तम सुरूवात असून उपकेंद्राच्या माध्यामातून यापुढेही अनेक उपक्रम आगामी काळात रत्नागिरीसह अनेक जिल्ह्यातील लोकांसाठी आयोजित केले जातील. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक उपकेंद्राचे संचालक डॉ. श्री. दिनकर मराठे यांनी केले. तर आशिष आठवले यांनी आभार प्रदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सहाय्यक प्रा. कु. कश्मिरा दळी यांनी केले. या व्याख्यानमालेला रत्नागिरी येथील नागरिकांचा उत्तम प्रतिसाद लाभला.

संस्कृत संभाषण शिबीर ; दिनांक ०१/०१/२०२२ – १०/०१/२०२२

संस्कृतभारती रत्नागिरी व कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे रत्नागिरी उपकेंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने रत्नागिरी शहरात संस्कृत संभाषण शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते.
शिबीराचा कालावधी- दिनांक १ जानेवारी ते ११ जानेवारी २०२२.
वेळ - प्रतिदिन संध्याकाळी ०५:०० – ०७:००
ठिकाण - सौ. गोदूताई जांभेकर विद्यालय, मुख्य बसस्थानकासमोर, रत्नागिरी.

शिबीरचालक - श्री. आशिष अनिल आठवले.

उद्घाटन संभाषणशिबीराचे उद्घाटन संस्कृतभारतीच्या रत्नागिरी जिल्हा प्रचार प्रमुख कु. विनीता मयेकर यांच्या उपस्थितीत पार पडले. त्यांनी दीपप्रज्वलन, सरस्वतीपूजन व भारतमातापूजन करून

शिबीराचे उद्घाटन केले. याप्रसंगी रत्नागिरी मधील व्यापारी श्री. प्रवीण जोशी यांनीदेखील दीपप्रज्वलन, सरस्वतीपूजन व भारतमातापूजन केले. त्यानंतर कु. विनीता मयेकर यांनी उद्घाटन प्रसंगी आपले मनोगत व्यक्त करत शिबीरार्थींना शुभेच्छा दिल्या. कविकुलगुरू कालिदास विद्यापीठाच्या रत्नागिरी उपकेंद्रातील साहाय्यक प्राध्यापिका कु. कश्मिरा दळी यावेळी उपस्थित होत्या. संभाषणशिबीरात व्यवहारात आवश्यक संस्कृत संभाषण शिकवण्यात आले. शिबीराच्या कालावधीतच रत्नागिरी मधील निवृत्त संस्कृत शिक्षिका सौ. वंदना घैसास यांनी उपस्थित राहून शिबीरार्थींना गणेशपंचरत्नस्तोत्र शिकवले. संस्कृतभारतीच्या कार्यकर्त्यांनी संभाषण शिबीराला वेळोवेळी भेट दिली. या शिबीरासाठी रत्नागिरी मधील एकूण १६ जणांनी नावनोंदणी केली होती. त्यापैकी १३ जणांनी संभाषण वर्ग पूर्ण केला. इयत्ता ८ वी धील विद्यार्थिनीपासून निवृत्त व्यक्तींपर्यंत विद्यार्थी, गृहिणी, उद्योजक, सेवानिवृत्त असे सर्वजण ह्या संभाषण शिबीरात सहभागी झाले होते. कोरोनासंदार्भातील सर्व नियमांचे पालन करून या शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते.

समारोप - १० दिवसीय संस्कृत संभाषण शिबीराचा समारोप दिनांक ११ जानेवारी २०२२ रोजी

संध्याकाळी ०५:३० ते ०७:०० या वेळेत सौ. गोदूताई जांभेकर विद्यालयाच्या सभागृहात पार पडला. या कार्यक्रमाला मुख्य वक्ते म्हणून क.का.सं.वि. रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे उपस्थित होते. त्याचप्रमाणे निवृत्त संस्कृत शिक्षिका गीताव्रती सौ. वंदना घैसास यादेखील विशेष करून उपस्थित होत्या.

कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान संस्कृतभारती च्या रत्नागिरी जिल्हा अध्यक्षा डॉ. कल्पना भालेकर-आठल्ये यांनी भूषविले. या कार्यक्रमाचे वैशिष्ट्य म्हणजे हा संपूर्ण कार्यक्रम शिबिरार्थी स्वतः संस्कृत माध्यमातून आयोजित करतात. कु. तेजश्री जोशी हीने या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले. सौ. राधिका कुलकर्णी यांनी मंगलाचरण गायले. शिबीरचालक श्री. आशिष आठवले यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व मान्यवरांचे स्वागत केले. त्यानंतर सर्व शिबीरार्थींनी सामूहिक गीत गायले. श्री. विजय आठल्ये, श्री. अनिल धुमक, सौ. राधिका कुलकर्णी व श्री मनोहर वझे यांनी शिबीराविषयी आपले मनोगत मांडले. कु. तेजश्री जोशी हीने रामाष्टक सादर केले. श्री. राजाराम लाखण व कु. सार्थक लाखण यांनी संभाषण प्रस्तुत केले. यानंतर संभाषण शिबीर पूर्ण केलेल्या सर्व शिबीरार्थींना उपस्थितीपत्रक देण्यात आले. यानंतर सौ. वंदना घैसास यांनी उपस्थितांस संबोधित केले. त्यांचे उद्बोधनानंतर मुख्य वक्ते डॉ. दिनकर मराठे यांनी मार्गदर्शन केले. ज्याप्रमाणे आपल्या मातृभाषेत आपल्याशी बोलणारी व्यक्ती आपल्याला आपलीशी वाटते त्याचप्रमाणे देवभाषेत आपण बोलू शकलो तर आपण ईश्वराला आपलेसे वाटू, संस्कृत शिकणे हा अतिशय

सौभाग्याचा विषय आहे आणि सर्व शिबीरार्थी हे स्वतः संस्कृतचा प्रचार करणारे एकेक प्रचारक झाले आहेत असे मनोगत याप्रसंगी त्यांनी व्यक्त केले. सर्वात शेवटी अध्यक्षा डॉ. कल्पना भालेकर आठल्ये यांनी सर्व शिबीरार्थींचे अभिनंदन केले व पुढील संस्कृत अध्ययनासाठी शुभेच्छा दिल्या. श्री. आशिष आठवले यांनी आभार मानले. ऐक्यमंत्राने कार्यक्रमाची सांगता झाली. या शिबीराच्या आयोजनासाठी सौ. गोदूताई जांभेकर विद्यालयातील संस्कृत शिक्षिका सौ. अस्मिता फाटक तसेच प्रशालेचे मुख्याध्यापक व

शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. त्याचप्रमाणे कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या रत्नागिरी उपकेंद्रातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.

विशेष व्याख्यान : Avenues of Research in Sanskrit

डॉ. शकुंतला गावडे ; दिनांक २२/०१/२०२२

उपकेंद्राद्वारे मुंबई विश्वविद्यालयातील संस्कृत विभागाच्या प्राध्यापिका डॉ शंकुतला गावडे यांचे **"Avenues of Research in Sanskrit"** या विषयावरील विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते, या व्याख्यानातून संस्कृत विषयातील संशोधनाच्या विविध संधीबाबत मार्गदर्शन केले.

आतापर्यंत संस्कृत क्षेत्रातील ज्या विषयात फारसे संशोधन झालेले नाही जसे की, आगम साहित्य, वैज्ञानिक वाङ्मय, संस्कृत शिक्षाशास्त्र,कोश शास्त्र इत्यादींमध्ये संशोधनाच्या पुष्कळ संधी उपलब्ध असल्याचे त्यांनी नमूद केले. विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी अध्यक्षस्थान भूषविले. उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. श्री आशिष आठवले यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले. सर्व शिक्षक, शोध छात्र इ. १०० पेक्षा अधिक श्रोत्यांनी इप्रणालीद्वारे उपस्थित राहून या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

प्रजासत्ताक दिन ; दिनांक २६/०१ /२०२२

रत्नागिरी उपकेंद्रामध्ये २६ जानेवारी २०२२ रोजी प्रजासत्ताक दिनाचे आचरण करण्यात आले. या वेळी शिक्षक व शिक्षकेत्तर कार्मचार्यांच्या उपस्थितीत उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांच्या हस्ते ध्वजवंदन करण्यात आले.

रत्नागिरी उपकेंद्र नामकरण समारोह तथा सत्कार समारंभ ; दिनांक – २७ /०२/२०२२

दिनांक २७/०२/२०२२ रोजी रत्नागिरी उपकेंद्राचा नामकरण समारोह दुपारी ०२:०० वाजता अरिहंत मॉल येथे संपन्न झाला. या प्रसंगी उपकेंद्राचे **"भारतरत्न डॉ. पांडुरंग वामन काणे संस्कृत अध्ययन केंद्र"** असे नामकरण करण्यात आले. या समारोहाप्रसंगी व्यासपीठावर प्रमुख अतिथी मा. ना. श्री. उदय सामंत मंत्री उच्च व तंत्र शिक्षण महाराष्ट्र शासन, मा. प्रो. मधुसूदन पेन्ना कुलगुरू (प्र.) क.का.सं.वि., रामटेक, डॉ. रामचंद्र जोशी कुलसचिव क.का.सं.वि ., रामटेक, रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे, काणे यांचे नातेवाईक किरण काणे आदि मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. दीपप्रज्वालानाने व वैदिक, लौकिक मंगलाचरणाने कार्याक्रमची सुरुवात करण्यात आली. व्यासपीठावर उपस्थित मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक विश्वविद्यालायचे कुलगुरू मा. प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी केले. हे उपकेंद्र भारताबाहेरही आपला ठसा उमटवेल अशी ग्वाही यावेळी त्यांनी दिली. यानंतर 'कालिदास – साप्ताहिकी', 'रत्नागिरी उपकेंद्र विवरण पुस्तिका' व 'कोकणी माणूस' साप्ताहिक यांचे विमोचन मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रसंगी काव्यतीर्थ श्री. विनायक नारायण पोखरणकर (जेष्ठ संस्कृत विद्वान), कीर्तनभास्कर भास्कर ह.भ.प. महेशबुवा काणे (संस्कृती संवर्धन), कु. प्रियव्रत देवादत्त पाटील (युवा संस्कृत विद्वान) , श्री. तन्मय प्रदीप हर्डीकर (युवा संस्कृत विद्वान), कु. माधव चिन्मय आमशेकर (बाल संस्कृत विद्वान) ,डॉ. विवेक भिडे (सामाजिक क्षेत्र), श्री गणेश वेदपाठशाळा संस्था (वेदरक्षण) अशा ज्ञानक्षेत्रात व सामाजिक क्षेत्रात योगदान दिलेल्या संस्कृत विद्वान व सामाजिक संस्थांचे सत्कार करण्यात आले. सत्कारमूर्ती कीर्तनभास्कर ह.भ.प. महेशबुवा काणे यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. याच वेळी मराठी भाषा गौरव दिनाचे औचित्य साधून श्री. राजेंद्र प्रसाद मसूरकर, श्री. राजाभाऊ लिमये (सत्यशोधक मुद्रण मंदिराचे माजी संपादक), श्री. अरविंद कोकजे (दै. लोकसत्ता करीता वार्तांकनाचे कार्य करणारे), श्री. प्रमोद कोनकर (कोकण मिडिया, आकाशवाणी), सतीश कामत (अनुभवी पत्रकार दै. लोकसत्ता) आदि मराठी पत्रकारितेत योगदान दिलेल्या जेष्ठ पत्रकारांचे सत्कार करण्यात आले.

यानंतर प्रमुख अतिथी मा. ना. श्री. उदय सामंत (मंत्री उच्च व तंत्र शिक्षण महाराष्ट्र शासन) यांनी उपस्थितांना उद्देशून मार्गदर्शनपर भाषण केले यावेळी ते म्हणाले, सध्या जिथे उपकेंद्र आहे तिथे पूर्वी १८६३ मध्ये स्थापन झालेली इंग्रजी माध्यमाची शासकीय इंग्रजी शाळा होती. तिथे १९०४ च्या सुमारास डॉ. काणे काही काळ अध्यापक म्हणून कार्यरत होते . संस्कृत क्षेत्रात त्यांनी दिलेल्या भरीव योगदानबद्दल या उपकेंद्राच्या अध्यन केंद्राला भारतरत्न डॉ. पांडुरंग वामन काणे याचे नाव देण्यात आले आहे . तसेच या अध्ययन केंद्राच्या माध्यमातून संस्कृत भाषेच्या अभ्यासामध्ये देशभरातील उत्कृष्ट उपकेंद्र म्हणून हे उपकेंद्र नावारूपाला आणण्यासाठी सर्वांनी प्रयत्न करणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी प्रतिपादन केले.

कार्यक्रमाचे समारोपप्रसंगी रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांनी उपस्थित मान्यवरांचे तसेच श्रोत्यांचे,संस्कृतानुरागी विद्वत्तजनांचे आभार मानले. शान्तिमंत्राने या कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. आशिष आठवले यांनी केले.

शैक्षणिक सामंजस्य करार –

कालिदास विश्वविद्यालय- गोगटे-जोगळेकर महाविद्यालयात शैक्षणिक सामंजस्य करार

रत्नागिरीला संस्कृतच्या दृष्टीने पूर्वी मोठे वैभव प्राप्त झाले होते. येथे विद्वान, शास्त्री होऊन गेले. हे गतवैभव पुन्हा एकदा निर्माण करण्याकरिता रामटेक येथील कविकुलगुरु कालिदास विश्वविद्यालयाचे भारतरत्न डॉ. पां. वा. काणे अध्ययन केंद्र आणि गोगटे-जोगळेकर महाविद्यालयाचा संस्कृत विभाग यांनी सामंजस्य करार केला. याअंतर्गत

कुलगुरु आणि प्राचार्य व उपप्राचार्य आदींच्या भेटीचा छोटेखानी कार्यक्रम गोगटे महाविद्यालयात झाला. विश्वविद्यालय व महाविद्यालयाची कोणतीही स्पर्धा नाही तर संस्कृत वाढीसाठी एकमेकांना पूरक काम करण्याचे ठरवण्यात आले.

या सामंजस्य कराराअंतर्गत एकमेकांना पूरक अभ्यासक्रम सुरू करण्यात येणार आहेत. महाविद्यालयात जे अभ्यासक्रम नाहीत ते केंद्रात चालू करण्यात येतील. तसेच विद्यार्थी व प्राध्यापक यांचे दोन्ही संस्थांना पूरक असे आदान- प्रदान होईल. संस्कृत प्रचार, प्रसारासाठी संयुक्त उपक्रमांचे आयोजन करण्यात येणार आहे याशिवाय संस्कृत विषयक कार्यशाळा व शिबीरांचे संयुक्त आयोजन केले जाईल. शैक्षणिक सहली व प्रवास यांचेही आयोजन केले जाणार आहे. संस्कृत भाषा व साहित्य, भारतीय तत्वज्ञान, प्राचीन भारतीय विज्ञान, भारतीय ज्ञान परंपरा आणि सामाजिक उपक्रम या सर्व क्षेत्रात विश्वविद्यालय आणि गोगटे महाविद्यालय एकत्रित काम करणार आहेत. तसेच रत्नागिरीच्या संस्कृत परंपरेविषयी आणि संस्कृतच्या जास्तीत जास्त वाढीसाठी नवनवीन प्रकल्प हाती घेऊन संशोधन व माहिती संकलन, विविध चर्चासत्रांचे आयोजन करण्याचे ठरवण्यात आले. जास्तीत जास्त शाळांमध्ये संस्कृत सुरू करणे आणि महाविद्यालयीन शिक्षणात संस्कृतकरिता विद्यार्थ्यांची संख्या वाढण्याकरिता माध्यमिक, उच्च माध्यमिक स्तरावर काम करण्याची सूचना प्राचार्य डॉ. पी. पी. कुलकर्णी यांनी दिली. कोकणातील सर्वांत जुन्या रत्नागिरी एज्युकेशन सोसायटीचे गोगटे महाविद्यालय असून संस्कृतची मोठी परंपरा येथे जपली जात असल्याचे महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभाग प्रमुख डॉ. कल्पना आठल्ये यांनी सांगितले. या वेळी कुलगुरु डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी महाविद्यालयाने उपकेंद्र सुरू झाल्यापासून मदतीचा हात दिला आहे, यापुढेही चांगले उपक्रम राबवू, संस्कृतकरिता योगदान देऊ अशी ग्वाही दिली. कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी यांनीही नवनवीन अभ्यासक्रम, पुस्तक प्रकाशन करण्याबाबत सूचना मांडल्या. उपकेंद्र संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांनी संस्कृतसाठी जे जे करता येईल, ते करू, प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम सुरू करूया, असे सांगितले.

विश्वविद्यालयाच्या वतीने कुलगुरू डॉ. मधुसूदन पेन्ना, कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी, उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे, ॲड. आशिष आठवले आणि महाविद्यालयाच्या वतीने प्राचार्य डॉ.प्रफुल्लदत्त कुलकर्णी, संस्कृत विभाग प्रमुख डॉ. कल्पना आठल्ये, उपप्राचार्य यास्मिन आवटे, डॉ. अपर्णा कुलकर्णी, डॉ. सुरेंद्र ठाकुरदेसाई, सामंजस्य करार समितीच्या समन्वयक डॉ. चित्रा गोस्वामी, प्रा. जयंत अभ्यंकर आणि प्रा. स्नेहा शिवलकर आदी उपस्थित होते.

मूल्यवर्धित प्रमाणपत्रीय अभ्यासक्रम : भारतीय कालगणना

दिनांक – १४ फेब्रुवारी २०२२ – ३० मार्च २०२२ (ONLINE)

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक वेदांग ज्योतिष विभाग, रत्नागिरी उपकेंद्र,भारतरत्न डॉ. पांडुरंग वामन काणे संस्कृत अध्यन केंद्र आणि गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय रत्नागिरी यांच्या तर्फे **३० दिवसीय प्रमाणपत्रीय मूल्यवर्धित "भारतीय कालगणना" अभ्यासक्रम ऑनलाइन पद्धतीने आयोजित केला होता.** १४ फेब्रुवारी २०२२ रोजी या अभ्यासक्रमाचे ऑनलाइन पद्धतीने उद्घाटन करण्यात आले यावेळी मुख्य अतिथी म्हणून तिरुपती विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. राधाकन्त त्रिपाठी उपस्थित होते. विश्वविद्यालायचे कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना, वेदांग ज्योतिष विभाग प्रमुख व प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र विभागाचे अधिष्ठाता प्रो. कृष्णकुमार पांड्ये, गोगटे जोगळेकर महाविद्यालायचे प्राचार्य डॉ. प्रफुल्लदत्त कुलकर्णी, रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे आदि

मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. यावेळी ज्योतिषशास्त्राधारे ग्रहगणित करून अनंत काळाची गणनासुद्धा भूतलावरील व्यवहार चालविण्यासाठी केली जाते. ती प्रत्यक्ष रूपात दाखवणे शक्य आहे. त्यामुळे भारतीय कालगणना हे प्रत्यक्षशास्त्र आहे असे प्रतिपादन, तिरुपती येथील राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरु प्रा. राधाकांत ठाकूर यांनी केले. कालिदास विश्वविद्यालयाचे कुलगुरु प्रा. मधुसूदन पेन्ना यांनी एक चांगला गणितज्ञ एक चांगला दर्शनशास्त्राचा तज्ञ बनू शकतो, पंचांग सर्वसामान्य व्यक्तिंनाही माहिती असायला हवे, पंचांगाचे वाचन फक्त ज्योतिषांनीच नव्हे तर प्रत्येकाने दररोज करायला हवे. हे आपले प्राचीन काळापासून कालमापनाचे यंत्र आहे. असे प्रतिपादन केले. वेदांग ज्योतिष विभाग प्रमुख व प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र विभागाचे अधिष्ठाता प्रा. कृष्णकुमार पांड्येयांनी भारताने स्वीकारलेली ही कालगणना सूर्यावर आधारित आणि खगोलशास्त्रीय आहे. सूर्य आणि पृथ्वी यांच्यातील परस्पर संबंधावर ही कालगणना असल्यामुळे चांद्र कालगणनेपेक्षा सौर कालगणना ही निसर्गचक्राला अधिक जवळची आहे सुद्धा मानले जाते. भारतीय परंपरेत कालचक्र फिरून पुन्हा पहिल्यापासून सुरू होते, ही कल्पना सापडते. पूर्वी घडून गेलेल्या गोष्टी भविष्यात पुन्हा घडणार आहेत आणि हे कालचक्र अव्याहतपणे चालूच राहणार आहे. असे मत प्रतिपादित केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. आशिष आठवले यांनी केले. मान्यवरांचे स्वागत डॉ. कल्पना आठल्ये यांनी केले. प्रास्ताविकात रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक प्रा. दिनकर मराठे यांनी या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचे स्वरूप, विषयांची तोंडओळख करून दिली. अभ्यासक्रमात महाराष्ट्रासह अन्य प्रदेशातील जिज्ञासूंनी सहभाग घेतला आहे, असे सांगितले. जयंत अभ्यंकर यांनी आभार मानले. या अभ्यासक्रमाचा ३० दिवसीय प्रमाणपत्रीय मूल्यवर्धित भारतीय कालगणना अभ्यासक्रमाचा समारोप ३१ मार्च २०२२ रोजी ऑनलाइन पद्धतीने संपन्न झाला. यावेळी मुंबई विद्यापीठाच्या रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. किशोर सुखटणकर प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. यावेळी वेदांग ज्योतिष विभाग प्रमुख व प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र विभागाचे अधिष्ठाता प्रो. कृष्णकुमार पांड्ये, गोगटे जोगळेकर महाविद्यालायचे प्राचार्य डॉ. प्रफुल्लदत्त कुलकर्णी, गोगटे जोगळेकर महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभागाच्या प्रमुख डॉ. कल्पना आठल्ये,रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे आदि उपस्थित होते. यावेळी डॉ. सुखटणकर यांनी आधुनिककाळाच्या दृष्टीने काल व कालमान या संकल्पनांवर प्रकाश टाकला. तर प्रो. कृष्णकुमार पांड्ये यांनी भारतीय कालमानाचे महत्व सांगत या क्षेत्रात भविष्यातही अध्यायनाच्या अनेक संधी उपलब्ध असल्याचे सांगितले. डॉ. प्रफुल्लदत्त कुलकर्णी यांनी उपस्थित सर्व विद्यार्थी वर्गाला शुभेच्छा देत पुढेही उपकेंद्राद्वारे अशा अभ्यासपूर्ण कार्याक्रमचे आयोजन करण्यासाठी शुभेच्छा दिल्या . अभ्यासक्रमात सहभागी झालेल्या विद्यार्थ्यांपैकी काहींनी स्व अनुभव कथन केले. श्री. आशिष आठवले यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रास्ताविक डॉ. दिनकर मराठे यांनी केले.

सहभाग -

या अभ्यासक्रमातसहभागींची संख्या एकूण १५६ होती. आभारतातून (महाराष्ट्र , गुजरात, राजस्थान, आंध्र प्रदेश, बिहार, हिमाचल प्रदेश, दिल्ली इ) विविध ठिकाणांहून विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

अभ्यासक्रमाचे विषय -

- भारतीय कलमानाचा उद्गम व इतिहास
- युग संकल्पना
- पंचांग,वार,नक्षत्र,पक्ष,मास,ऋतू,अयन,संवत्सर परिचय
- नवविध कालमान
- काल आणि संस्कार,उत्सव,वेधयंत्र इ..

अध्यापकांची नावे -

१. प्रो. कृष्णकुमार पांड्ये.	६. श्री. रजत गौतम छेत्री.
२. प्रो. प्रसाद गोखले.	७. श्री. प्रणव मुळ्ये.
३. डॉ. दिनकर मराठे.	८. श्री. अनुज शर्मा .
४. डॉ. आशिष जे.	९. सौ. कल्याणी डहाळे.
५. डॉ. अंबालिका सेठिया.	१०. सौ. राजसी राजूरकर.

विशेष व्याख्यान : भारतीय परंपरांची एकविसाव्या शतकातील प्रसंगिकता

डॉ. माधव केळकर ; दिनांक १२/०३/२०२२

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतरत्न डॉ. पांडुरंग वामन काणे संस्कृत अध्ययन केंद्र रत्नागिरी उपकेंद्रामार्फत ऑनलाईन पद्धतीने आयोजित व्याख्यानात ते बोलत होते.

"भारतीय परंपरांची एकविसाव्या शतकातील प्रासंगिकता" या विषयावर विश्वविद्यालयाच्या रत्नागिरी उपकेंद्रातर्फे ऑनलाईन पद्धतीने एका व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. भारतीय परंपरा हा कालबाह्य विषय नसून तो सखोल अभ्यासाचा विषय आहे. अनेक भारतीय परंपरा ह्या केवळ पाश्चात्य परंपरांशी सुसंगत नाहीत म्हणून आपण सोडून देतो. त्यापेक्षा त्या वैज्ञानिक दृष्टिकोन बाळगून अभ्यासल्या तर एकविसाव्या शतकातही त्या सुसंगत आहेत असे आपल्या लक्षात येईल असे मत पुण्यातील डॉ. माधव केळकर यांनी व्यक्त केले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी या कार्यक्रमात अध्यक्षस्थान भूषविले. आपण पाश्चात्य परंपरा आचारात आणतो आणि आधुनिक झालो असे समजतो, परंतु तसे नसून भारतीय परंपरादेखील आजही कालसुसंगत असून आपण अभिमानाने त्या आचरणात आणल्या पाहिजेत व त्यांचा सखोल अभ्यास केला पाहिजे असे प्रतिपादन प्रो. पेन्ना यांनी अध्यक्षीय भाषणात केले. रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांनी प्रास्ताविक केले तर श्री. आशिष आठवले यांनी सूत्रसंचालन केले. सर्व शिक्षक, शोध छात्र इ. ९५ श्रोत्यांनी इप्रणालीद्वारे उपस्थित राहून या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

विशेष व्याख्यान : अनुसन्धानं संस्कृतशिक्षा च |

डॉ. कुमार भट ; दिनांक २६/०३/२०२२

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतरत्न डॉ. पांडुरंग वामन काणे संस्कृत अध्ययन केंद्र रत्नागिरी उपकेंद्रामार्फत ऑनलाईन पद्धतीने आयोजित व्याख्यानात ते बोलत होते. **"अनुसन्धानं संस्कृतशिक्षा च"** या विषयावर विश्वविद्यालयाच्या रत्नागिरी उपकेंद्रातर्फे ऑनलाईन पद्धतीने व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. संस्कृत वाङ्मय म्हणजे विशाल ज्ञानसागरच आहे . संस्कृतक्षेत्रात संशोधन करीत असताना विद्यमान विषयाची नवीन पद्धतीने प्रस्तुती करतेवेळी केवळ विद्यावारिधि (Ph.D.) उपाधी मिळविण्यासाठी संशोधन न करता लोकहित साधण्याची दृष्टी बाळगून समाजोपयोगी उन्नतीपर संशोधन करावे असे मत मुंबईतील डॉ. कुमार भट यांनी व्यक्त केले. विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना यांनी या कार्यक्रमात अध्यक्षस्थान भूषविले. नव्या पीढीने जागरूकपणे शोध समस्येची निवड करून संशोधन क्षेत्रात कार्य करावे. तसेच प्राचीन शास्त्रांचा विचार करता ज्योतिषशास्त्राचे गणितीय दृष्टीने, योगशास्त्राचे मानसशास्त्रीय दृष्टीने संशोधन झाले पाहिजे असे प्रतिपादन प्रो. पेन्ना यांनी अध्यक्षीय भाषणात केले.रत्नागिरी उपकेंद्राचे संचालक डॉ. दिनकर मराठे यांनी प्रास्ताविक केले तर कु. कश्मिरा दळी यांनी सूत्रसंचालन केले. सर्व शिक्षक, शोधच्छात्र इ. ९० पेक्षा अधिक श्रोत्यांनी इप्रणालीद्वारे उपस्थित राहून या व्याख्यानाचा लाभ घेतला.

स्थापना - ०२/ ०८ /२०२१

ध्येय व उद्दिष्ट्ये -

- कोकण प्रदेशात संस्कृत विषयाच्या शिक्षणाला व संशोधनाला प्रोत्साहन देणे.
- संस्कृतच्या माध्यमातून कोकणातील परंपरा आणि आधुनिकतेची सांगड घालत कोकणातील संस्कृतीचा विकास व परंपरांची जपणूक करणे.
- कोकणच्या देवाभूमीला संस्कृत भाषेच्या माध्यमातून शिक्षणाचे केंद्र बनवणे.
- कोकण विभागातील व नजीकच्या जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाच्या व संस्कृत क्षेत्रातील संशोधनाच्या संधी उपलब्ध करून देणे. संशोधकांकरीता नवीन व्यासपीठ निर्माण करणे.
- ऑनलाईन अभ्यासक्रम, व्यावसायिक अभ्यासक्रम राबविणे आणि स्थानिकांच्या सहयोगाद्वारे, प्रचाराद्वारे या केंद्राचा स्वयंपूर्ण केंद्र म्हणून विकास साधणे.

रत्नागिरी उपकेंद्र परिसरामधील अभ्यासक्रम –

- B. A. Yogashastra
- P. G. Diploma in Yogic Science
- P. G. Diploma in Vedanga Jyotish
- P. G. Diploma in Vastushastra
- Diploma in Vastushastra

शिक्षक कर्मचारी –

- डॉ. दिनकर मराठे, संचालक
- कु. कश्मिरा दळी, सहाय्यक प्राध्यापिका
- श्री. आशिष आठवले, ODL समन्वयक

शिक्षकेतर कर्मचारी –

- श्री. प्रथमेश घोसाळे, लिपिक
- कु. अपर्णा कोकरे, लिपिक
- कु. निकिता अरखराव, लिपिक
- श्री. कारण कीर, शिपाई

रत्नागिरी परिसरातील केंद्रे –

- मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र

सेवा आणि सुविधा –

- ग्रंथालय

***

- **शैक्षणिक सत्र २०२१ मधील मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमांचा एकूण गोषवारा**

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	अभ्यासक्रमाचे स्तर/प्रकार	अभ्यासक्रमाचे मान्यता स्तर	एकुण विद्यार्थी (संख्या)
०१	एम.ए.(संस्कृत)	पदव्युत्तर पदवी	यु.जी.सी–डी.ई.बी.	१२१
०२	एम.ए.(योगशास्त्र)	पदव्युत्तर पदवी	यु.जी.सी–डी.ई.बी.	११९
०३	डिप्लोमा इन संस्कृत जर्नालिझम ॲण्ड मास कम्युनिकेशन	पदविका	विद्यापीठस्तरीय	३६
०४	सर्टिफिकेट कोर्स इन संस्कृत रायटिंग	प्रमाणपत्र	विद्यापीठस्तरीय	०२
०५	फाउंडेशन कोर्स इन स्पोकन संस्कृत	प्रमाणपत्र	विद्यापीठस्तरीय	५८
०६	सर्टिफिकेट कोर्स इन नेशन बिल्डींग थ्रु अर्थशास्त्र	प्रमाणपत्र	विद्यापीठस्तरीय	२५
०७	फाउंडेशन कोर्स इन योगदीक्षा	प्रमाणपत्र	विद्यापीठस्तरीय	३६
एकूण				**३९७**

- मुक्तस्वाध्यायपीठम् अंतर्गत चालणारे अध्ययन केंद्र (एल.एस.सी.)

अ. क्र.	मुख्यालय/अध्ययन केंद्राचे नाव	सेंटर कोड	मुख्यालय/अध्ययन केंद्रामार्फत चालणारे अभ्यासक्रम	शैक्षणिक सत्र	प्रवेशित विद्यार्थी
०१	श्री.गोळवलकर गुरूजी गुरूकुलम् कॅम्पस, रामटेक (मुक्तस्वाध्यायपीठम्–मुख्यालय)	११००१	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	९९
			एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	५०
			डिप्लोमा इन संस्कृत जर्नालिझम ॲण्ड मास कम्युनिकेशन	२०२१–२२	३६
			सर्टिफिकेट कोर्स इन संस्कृत रायटिंग	२०२१–२२	०२
			फाउंडेशन कोर्स इन स्पोकन संस्कृत	२०२१–२२	५८
			सर्टिफिकेट कोर्स इन नेशन बिल्डींग थ्रु अर्थशास्त्र	२०२१–२२	२५
			फाउंडेशन कोर्स इन योगदीक्षा	२०२१–२२	३६
०२	डॉ.पंजाबराव देशमुख योग महाविद्यालय, अमरावती.	११००२	एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०४
०३	श्री.आदियोग इंटरनॅशनल इन्स्टिटयुट फॉर लर्निंग ॲड रिसर्च, नाशिक	११००४	एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०८
०४	न्यू एज योग इन्स्टिटयुट, विलेपार्ले, मुंबई (पूर्व)	११००५	एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	२३
०५	ज्ञानदीप प्रशासकीय महाविद्यालय, चौगान, जि.चंद्रपूर	११००६	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	१०
०६	सेंट थॉमस महाविद्यालय, अमरावती	११००७	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०४
			एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०२

०७	पीपल्स कॉलेज ऑफ आर्ट्स अॅड सायन्स, औरंगाबाद	११०१०	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०१
०८	श्री.केदारनाथ सामाजिक विकास प्रतिष्ठान, लातून	११०१४	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०१
			एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०६
०९	अष्टांग फाउंडेशन, ठाणे	११०२३	एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	२१
१०	इन्स्टिटयुट ऑफ योग, पुणे	११०२५	एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०३

अ. क्र.	मुख्यालय/अध्ययन केंद्राचे नाव	सेंटर कोड	मुख्यालय/अध्ययन केंद्रामार्फत चालणारे अभ्यासक्रम	शैक्षणिक सत्र	प्रवेशित विद्यार्थी
११	सर्वज्ञ श्री. चक्रधर स्वामी महाविद्यालय, जालना	११०२८	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०५
			एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०१
१२	माऊली योग महाविद्यालय, वाशिम	११०२९	एम.ए.(संस्कृत) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०१
			एम.ए.(योगशास्त्र) (जुलै–२०२१)	२०२१–२२	०१

- **२०२१–२२ मध्ये विभागात कार्यरत असलेले अधिकरी/कर्मचारी**

अ.क्र.	कार्यरत कर्मचाऱ्याचे नाव	पद	कार्यरत ठिकाण
०१	डॉ.हृषिकेश दलाई	संचालक	मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र, क.का.सं.वि., रामटेक
०२	कु.रेणुश्री बनसोड	सहायक प्राध्यापिका	मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र, क.का.सं.वि., रामटेक
०३	कु.श्रीवरदा माळगे	सहायक प्राध्यापिका	मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र, क.का.सं.वि., रामटेक
०४	श्री.अंकित कारामोरे	तांत्रिक–लिपीक	मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र, क.का.सं.वि., रामटेक
०५	श्री.निखील पोटे	लिपीक	मुक्त व दूरस्थ शिक्षण केंद्र, क.का.सं.वि., रामटेक

- **२०२१–२२ मध्ये विभागाचे झालेले उत्पन्न व खर्च**

अ.क्र.	खर्चाचे वर्गनिहाय विवरण	उत्पन्न	खर्च
०१	मानव संसाधन खर्च (पगार)	५३,५६,४८८.००	१०,३६,८००.००
०२	स्टडी मटेरियल प्रिंटिंग		३,८१,००६.००
०३	स्टडी मटेरियल प्रिपरेशन		००.००
०४	स्टडी मटेरियल प्रिप्रेरेशन ट्रेनिंग प्रोगरॅम		००.००
०५	वर्कशॉप/सेमिनार/ओरिएंटेशन		००.००
०६	प्रवास खर्च		१४,७६०.००
०७	परीक्षा खर्च		००.००
०८	मानधन–प्राध्यापक/समुपदेशक/इतर		००.००
०९	मार्गदर्शक सभा व इतर सभा		००.००
१०	पोस्टल/कुरिअर		००.००
११	ऑफिस एक्सपेन्सेस		१३,६०३.००
१२	वर्च्युअल क्लास रूम		००.००
१३	इतर एक्सपेन्सेस		००.००
१४	फर्निचर फार ओ.डी.एस. सेंटर सेटअप		००.००

१५	कम्युटर/लॅपटाप/प्रिंटर आणि स्कॅनर्र		००.००
१६	प्रवेशाकरीता जाहिरात		५५,०४१.००
१७	इंटरनेट झुम मिटिंग ॲप रिचार्ज फॉर कॉन्टॅक्ट क्लासेस		००.००
१८	स्टडी मटेरियल रायटर्स मानधन		००.००
१९	एल.एम.सी./व्हिडीओ मानधन		००.००
२०	संचालक मानधन		००.००
२१	एम.के.सी.एल. ईरा		३,७४,०२०.००
२२	सेंटर शेअर		००.००
२३	ग्रंथालय		००.००
२४	रत्नागिरी उप–केंद्र		००.००
२५	इम्प्रेस		००.००
२६	नागपूर सेंटर एक्सपेन्सेस		००.००
एकुण		**५३,५६,४८८.००**	**१८,७५,२३०.००**

- **सन–२०२१–२२ मध्ये विभागाअंतर्गत आयोजित कार्यक्रम, उपलब्धी, मोहिम, कार्यशाळा व प्रशिक्षण इत्यादी.**

- **''ओ.एस.ओ.यु. च्या शैक्षणिक समुपदेशन कार्यक्रम''**

➢ दिनांक १९.०४.२०२१ ते ३०.०५.२०२१ या कालावधी दरम्यान ओ.एस.ओ.यु. च्या शैक्षणिक समुपदेशन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. त्या कार्यक्रमात सहभागी म्हणून कु.रेणुश्री बनसोड, सहायक प्राध्यापिका, योगशास्त्र व कु. श्रीवरदा माळगे, सहायक प्राध्यापिका यांनी प्रशिक्षण पूर्ण केले.

- **''आषाढस्य प्रथमदिवसे–मेघसंदेश: मार्गदर्शन कार्यशाळा''**

➢ आषाढस्य प्रथमदिवसे–मेघसंदेश: या विषयावर दिनांक १०.०७.२०२१ रोजी ऑनलाईन मार्गदर्शन कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. त्या कार्यक्रमात व्याख्याता म्हणून विभागातील कु. श्रीवरदा माळगे, सहायक प्राध्यापिका, संस्कृत उपस्थित होत्या. यांनी सदर कार्यक्रमात उत्कृष्ट व्याख्यान दिले. कार्यक्रमाला श्रोत्यांचा भरभरून प्रतिसाद मिळाला. जवळजवळ ५० सहभागी कार्यक्रमाला उपस्थित होते.

- **''योगा आणि समग्र स्वास्थ्य' राष्ट्रीय कार्यशाळा''**

➢ दिनांक १०.०६.२०२१ ते १६.०६.२०२१ या कालावधी दरम्यान मुक्तस्वाध्यायपीठम् व राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज विद्यापीठ, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'योगा आणि समग्र स्वास्थ्य' या विषयावर राष्ट्रीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. त्या कार्यक्रमात आयोजक म्हणून कु. रेणुश्री बनसोड, सहायक प्राध्यापिका व कु. श्रीवरदा माळगे, सहायक प्राध्यापिका यांनी कार्य केले.

* * *

शिक्षण महाविद्यालय (बी.एड.)

उद्दिष्टे–

- इतर विषयातील संस्कृत शिक्षक व शिक्षक निर्माण करणे.
- आधुनिक युगाशी सुसंगत संस्कृत शिक्षण प्रणाली तयार करणे.
- शिक्षण व्यवस्थेच्या सध्याच्या गरजेनुसार अभ्यासक्रम तयार करणे.

अध्यापक महाविद्यालय (बी.एड.)

शिक्षण महाविद्यालयाने शैक्षणिक वर्ष 2021–22 मध्ये खालील कार्यक्रमांचे आयोजन केले.

❖ शैक्षणिक सहल :

बी.एड विभागा तर्फे एक दिवसीय शैक्षणिक सहलीचे आयोजन ५ मार्च २०२२ रोजी चंद्रपूर जिल्ह्यातील आनंदवन येथे करण्यात आले होते. या सहलीत प्रथम आणि द्वितीय सत्राचे ४६ विद्यार्थी उपस्थित होते. या शैक्षणिक सहलीसाठी प्राचार्य डॉ. राजश्री मेश्राम, तीन प्राध्यापक कु. माधवी पाटील, डॉ. आलापती पवनकुमार, डॉ. प्रगती दीक्षित, लिपिक प्रवीण सरोदे, शिपाई नरेंद्र मोरे उपस्थित होते.

❖ सूक्ष्म अध्यापन कार्यशाळा :

बी.एड साठी ७ ते ११ जून २०२२ रोजी सूक्ष्म अध्यापनावर पाच दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशाळेत पहिल्या सेमिस्टरचे ६६ विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यशाळेसाठी प्रा.ललिता चंद्रात्रे, प्राचार्य डॉ.राजश्री मेश्राम, डॉ.आलापती पवनकुमार, डॉ.प्रगती दीक्षित, कु. माधवी पाटील, उपस्थित होते.

प्रस्तावना, स्पष्टीकरण, प्रश्नोत्तर, चेतक बदल, फलकलेखन, यासारखी विविध अध्यापन कौशल्ये तज्ज्ञ व्याख्यात्यांनी त्यांच्या विषया संबंधित शिकवली आणि समजावून दिली.

शेवटच्या दिवशी सर्व विद्यार्थ्यांनी शिक्षकांनी दिलेल्या सूचनांनुसार सूक्ष्म–अध्यापन कौशल्याचा सराव केला. शिक्षकांनी योग्य निरीक्षण करून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. सर्व विद्यार्थ्यांनी कार्यशाळेत रंजकतेने भाग घेतला आणि शिकवण्याचे कौशल्य आत्मसात केले. अशा प्रकारे पाच दिवसांची कार्यशाळा यशस्वीपणे पार पडली.

❖ व्यावसायिक क्षमता वाढवणे :

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, अध्यापक महाविद्यालय (B.Ed) मध्ये व्यावसायिक क्षमता वाढविण्यावर दोन दिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. ही कार्यशाळा ७ आणि ८ जुलै २०२२ रोजी आयोजित करण्यात आली होती.

विद्यार्थ्यांमधील विविध गुणांचा विकास करणे हा बी.एड अभ्यासक्रमाचा उद्देश असल्याने व शिक्षक होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सर्व गुणांनी त्यांना सुसज्ज करणे, हा उद्देश साध्य करण्यासाठी कार्यक्रम घेण्यात आले होते.

या कार्यशाळेच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. ललिता चंद्रात्रे (शिक्षण विभागाच्या अधिष्ठाता) होत्या. या कार्यशाळेला विशेष अतिथी म्हणून डॉ. वंदना बेंजामिन (महिला शिक्षण महाविद्यालयाच्या प्राचार्या) उपस्थित होत्या. प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती यांची प्रमुख उपस्थिती होती. कार्यशाळेच्या आयोजक डॉ.राजश्री

मेश्राम होत्या. आलापती डॉ. पवनकुमार, डॉ. प्रगती दीक्षित आणि मिस माधवी पाटील या कार्यशाळेच्या समन्वयक होत्या. या कार्यशाळेत ६८ विद्यार्थी उपस्थित होते.

❖ कला आणि हस्तकला प्रदर्शन :

बी.एड. विभागातर्फे एक दिवसीय प्रदर्शनाचे आयोजन ६ जुलै २०२२ करण्यात आले होते. यात प्रथम वर्षाचे विद्यार्थी सहभागी झाले होते . प्राचार्य डॉ. राजश्री मेश्राम यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात आले. हे प्रदर्शन Enhancing Professional Capacities (EPC Practical) अंतर्गत आयोजित केले जाते.

नैसर्गिक आणि पुनर्वापर करता येण्याजोग्या गोष्टींचा वापर करण्यासाठी नमूद केल्याप्रमाणे कागद, कापड, ज्यूट, काच इत्यादींच्या सहाय्याने अतिशय सुंदर कला आणि हस्तकला वस्तू विद्यार्थ्यांनी बनवल्या. कागदी बाहुल्या, जंगम रांगोळ्या, नाईट लॅम्प, वॉल हँगिंग्ज, फोटो फ्रेम्स, कृत्रिम फुले, फुलदाण्या, ग्रीटिंग कार्ड आदी वस्तू विद्यार्थ्यांनी तयार केल्या होत्या या कार्यक्रमात कु. माधवी पाटील, डॉ. अलापत्ती पवन कुमार, डॉ. प्रगती दीक्षित उपस्थित होते.

या प्रदर्शनात ६६ विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

* * *

संगणक विज्ञान विभाग

❖ संगणक विज्ञान विभागाद्वारे दिनांक ४/३/२०२२ रोजी **''सॉफ्ट स्किल ऑफरिंग एम्प्लॉयमेंट अपॉरच्युनिटीज''** या विषयावर अतिथी व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रमुख अतिथी आणि वक्ता म्हणून डॉ. अश्विनी पुरोहित नागपूर या उपस्थित होत्या. त्यांनी गूगल मिटद्वारे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. मा. कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून तर प्रो. कविता होले या प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. संपूर्ण कार्यक्रमांचे आयोजन विभाग प्रमुख प्रो. कीर्ती सदार यांच्या मार्गदर्शनात संपन्न झाले. या अतिथी व्याख्यानाचा लाभ १०० च्या वर विद्यार्थ्यांना झाला. यावेळी प्रा. भारती चामट, प्रा. स्वाती काळे यादेखील उपस्थित होत्या.

❖ संगणक विज्ञान विभागाद्वारे दिनांक २/५/२०२२ रोजी **''ग्रुप डिस्कशन''** या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेचे आयोजन विभाग प्रमुख प्रो. कीर्ती सदार यांनी केले. प्रमुख अतिथी आणि वक्ता म्हणून प्रा. सरोज शंभरकर, विभाग प्रमुख, किट्स कॉलेज, रामटेक या उपस्थित होत्या. प्रो. ललिता चंद्रात्रे अधिष्ठाता, शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा या अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होत्या. तसेच परिसर संचालिका, प्रो. कविता होले विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. कार्यशाळेमध्ये विद्यार्थ्यांचे सात ग्रुप करण्यात आले. प्रत्येक ग्रुपमध्ये सहा विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. त्यानंतर प्रत्येक ग्रुपला चर्चेसाठी सात मिनिटांचा अवधी देण्यात आला. प्रा. मनाली पंडे यांनी कार्यक्रमांचे संचलन केले. प्रा. अर्चना महाजन यांनी प्रास्ताविक केले. तर प्रा. स्वाती काळे यांनी आभार मानले. या कार्यशाळेचा लाभ विद्यार्थ्यांना झाला. पॅनलिस्ट म्हणून प्रा. राजीवरंजन मिश्रा, प्रा. स्वाती काळे, प्रा. अर्चना महाजन यांनी काम पाहिले.

❖ संगणक विज्ञान विभागाद्वारे दिनांक १०/५/२०२२ रोजी विद्यार्थ्यांकरिता **''सॉफ्टवेअर टेस्टिंग''** याविषयावर सेमिनारचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे आयोजन प्रो.कीर्ती सदार यांच्या मार्गदर्शनात करण्यात आले. सेमिनारमध्ये ५० च्या वर पेपर्सचे सादरीकरण झाले. प्रा. मनाली पंडे, प्रा. अर्चना महाजन, प्रा.स्नेहा आष्टणकर यादेखील सेमिनारमध्ये उपस्थित होत्या. सेमिनारमुळे विद्यार्थ्यांना खूप फायदा झाला.

.

* * *

लोकप्रशासन विभाग

—: लोकप्रशासन विभागाद्वारे वर्ष २०२१—२२मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम व स्पर्धांचे विवरण :—

➢ कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ रामटेक द्वारा संचालित एम.ए. लोकप्रशासन विभागाद्वारे **०३/०८/२०२२ ला** Review of Public Administration या विषयावर एक दिवसीय परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी क.का.संस्कृत विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी, परिसंवादाचे वक्ते म्हणुन महिला महाविद्यालय नंदनवन नागपुर लोकप्रशासन विभागाचे प्रमुख डॉ. चंद्रशेखर गीत्ते हे उपस्थित होते. विभागप्रमुख डॉ. अमोल मांडेकर यांच्या मार्गदर्शनाखली परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाला ९० विद्यार्थी व शिक्षक कर्मचारी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कुलदीप सोनकुसरे व सहायक प्रा. हितेश्री डंभारे यांनी आभार व्यक्त केले. तसेच सहायक प्रा. युवराज मेश्राम सहायक. प्रा संदीप कोल्हे स.प्रा आकाश आंबिलडुके स.प्रा शरदचंद्र श्रीनील, स.प्रा. सीमा गायकवाड, स.प्रा. जयश्री डोंगरे, इत्यादींचे सहकार्य लाभले.

* * *

विस्तार सेवा मंडळ

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या विस्तार सेवा मंडळा अंतर्गत महाविद्यालय स्तरावर व सामाजिक स्तरावर राबविण्यात येणाऱ्या विश्वविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांचा प्रचार व प्रसार करण्यास मदत करत असते. सत्र २०२१–२२ मध्ये विविध कार्यक्रम घेण्यात आले त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे –

१) संस्कृत भाषेचा प्रचार–प्रसार व संस्कृतेत्तर विद्यार्थ्यांना संस्कृतबद्दल जागृती करणे.

२) संस्कृत, संस्कृती, संस्कार, लोककला व लोकसंस्कृती यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी कार्यक्रमांचे आयोजन करणे.

३) स्वीकृत अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त नवीन अल्पकालीन अभ्यासक्रमांचे आयोजन करणे.

४) विस्तार सेवा मंडळ अंतर्गत गेल्या दोन वर्षापासून गुरु–शिष्य परंपरा अंतर्गत चालू अभ्यासक्रमांना अधिकाधिक वर्ग संचालन करणे.

५) वेद, योग, ज्योतिष, वास्तू, संगीत, कीर्तन, नृत्य, पौरोहित्य यासारखे सर्व पारंपारिक शास्त्र शिकवणारे, महाविद्यालयाशी जोडणे याकरिता वेगवेगळे सेमिनार, कार्यशाळा, प्रशिक्षण वर्ग इत्यादी चे आयोजन करणे.

६) संस्कृत महोत्सवाच्या राज्यस्तरीय योजनांमध्ये सर्व संस्थांना सहभागी करणे.

७) इंचगिरी रसाळ संप्रदाय चॅरिटेबल ट्रस्ट, क्षेत्र संतभूमी व कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक, विस्तार सेवा मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यामाने बुधवार दिनांक ९.११.२०२१ रोजी सकाळी ११.०० वाजता राष्ट्रीय कीर्तनशास्त्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाचे बीजभाषण प्रो.श्री. ग्रणेश थिटे, माजी संस्कृत विभाग प्रमुख, सा.फु. पुणे विद्यापीठ तर मुख्यातिथी म्हणून प्रो.श्री. रवीन्द्र मुळे व इतर मान्यवर उपस्थित होते.

विस्तार सेवा मंडळा अंतर्गत खालील महाविद्यालयात चालणारे गुरु–शिष्य परंपरा अभ्यासक्रम

अ.क्र.	संस्थेचे नाव	गुरु–शिष्य परंपरा अभ्यासक्रम
१	संस्कृत भाषा अध्ययन व अध्यापन केंद्र, कोल्हापूर	संस्कृत भाषा अध्ययन अभ्यासक्रम
२	त्रिस्कंध ज्योतिष फलादर्श अभ्यास मंडळ, नागपुर	१) ज्योतिर्विज्ञान परिचय २) ज्योतिर्विज्ञान प्रवीण ३) ज्योतिर्विज्ञान प्राज्ञ
३	एंडोरपिन, पुणे	1) Behaviour therapy 2) School and Career Counseling 3) Emotional Intelligence
४	Indian Paramedical Institute, Nagpur	1) Radiography Technology Technician 2) Operation Theatre Technician 3) Medical Lab Technician 4) Dialysis Technology

५	जनार्दन स्वामी योगाभ्यासी मंडळ, यवतमाळ	शिक्षक, प्रशिक्षण वर्ग
६	रिच हॅरिटेज योगा सेंटर, वाघोली, पुणे	योगा टिचर कोर्स
७	ख्याती, बहुउदेशीय संस्था, वणी, यवतमाळ	१) बेसिक पेंटिंग कोर्स २) एडवांस पेंटिंग कोर्स ३) किडस पेंटिंग कोर्स ४) किडस पेंटिंग कोर्स ५) फेब्रीक पेंटिंग कोर्स ६) मण्डला आर्ट कोर्स, ७) बेसिक सेमीक्लासिकल (भरतनाट्यम)
८	रविकीर्ति संस्कृत अध्ययन केन्द्र, सांगली.	१)संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–प्रथम स्तर २) संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–द्वितीय स्तर ३)बाल संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–प्रथम पुष्प (वय वर्ष ७ ते ८) ४) बाल संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–द्वितीय पुष्प (वय वर्ष ९ ते १०) ५) बाल संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–तृतीय पुष्पम्म (वय वर्ष १० व १४) ६) बाल संस्कृत अध्यन प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम–चतुर्थ पुष्पम्म (वय वर्ष १४ व १६)
एकूण महाविद्यालये – ०८ आणि चालणारे एकूण अभ्यासक्रम – २६		

तसेच कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, विस्तार सेवा मंडळ आणि बालरंगभूमी परिषद यांच्या संयुक्त विद्यमाने आंतरशालेय संस्कृत बालनाट्य स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. ही स्पर्धा प्राथमिक आणि अंतिम फेरी या दोन स्तरांत घेण्यात आली होती. यात प्रथम स्पर्धेची प्राथमिक फेरी व अंतिम फेरी घेण्यात आली. स्पर्धेत शालेय विद्यार्थ्यांचा चांगला सहभाग लाभला. स्पर्धेतील विजयी चमूला प्रथम, द्वितीय व तृतीय पारितोषिक, उत्कृष्ट अभिनयासाठी पारितोषिक तसेच दिग्दर्शन, संगीत, प्रकाशयोजना, नेपथ्य, रंगभूषा, वेशभूषा आणि अभिनयाचे प्रमाणपत्र व स्मृतिचिन्ह प्रदान करण्यात आले. स्पर्धेत सहभाग नोंदविण्यासाठी सीताबर्डी येथील विस्तार सेवा मंडळ आणि अयोध्या नगर येथील बालरंगभूमी परिषद कार्यालयाशी आयोजकांनी संपर्क केला होता.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक, विस्तार सेवा मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने इंचगिरी रसाळ प्रदाय चॅरिटेबल ट्रस्ट, क्षेत्र संतभूमी यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय कीर्तनशास्त्र चर्चासत्राचा उद्घाटन कार्यक्रम बुधवार दिनांक ०९.११.२०२१ रोजी सकाळी ११.०० वाजता श्री क्षेत्र संतभूमी, तरडगाव, महाराष्ट्र येथे संपन्न झाला. कार्यक्रमाचे बीजभाषण विख्यात संस्कृततज्ञ व माजी संस्कृत विभाग प्रमुख, प्रो. श्री. गणेश थिटे, पुणे विद्यापीठ उपस्थित होते. तर मुख्यातिथी म्हणून श्री. रवीन्द्र मुळे, उज्जैन, श्री. देवनाथ त्रिपाठी, पुणे विद्यापीठ, ह.भ.प. श्री. भाऊसाहेब महाराज पाटील, बेळगाव व डॉ. दिनकर मराठे कार्यक्रमाला उपस्थित होते.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक, विस्तार सेवा मंडळ द्वारा मान्यताप्राप्त रविकीर्ति संस्कृत अध्ययन केन्द्र, गांवभाग, सांगली व श्रीमती मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय, सांगली यांच्या संयुक्त विद्यमाने संस्कृत प्रमाणपत्र वितरण समारोह १२ डिसेंबर, २०२१ रोजी पार पडला. कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून डॉ. लता देशपांडे, अध्यक्षा, वुईमेन्स एज्युकेशन सोसायटी, सांगली व मा. डॉ. आर्.जी. कुलकर्णी प्राचार्य श्रीमती मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय हे उपस्थित होते.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक, विस्तार सेवा मंडळ द्वारा मान्यताप्राप्त रविकीर्ति संस्कृत अध्ययन केंद्र, गांवभाग, सांगली यांनी भारत की 'आजादी का अमृत महोत्सव' या निमित्त संस्कृत देशभक्तीपर गीतगायन स्पर्धा दिनांक २६.०१.२०२२ ला सकाळी ११.०० वाजता आयोजित केली होती. या स्पर्धेला परीक्षिका म्हणून सौ. अनुश्री काळे, संगीत विशारद व धनश्री गाडगीळ, संगीत विशारद म्हणून उपस्थित होत्या.

* * *

राष्ट्रीय सेवा योजना

राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे वर्ष २०२१–२२ मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम व स्पर्धांचे विवरण :–

१. महात्मा गांधी जयंती व आंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिन :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक (ऑनलाईन)
दिनांक :– ०२ ऑक्टोबर २०२१
सहभागी :– २५० विद्यार्थी व शिक्षक

विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे ०२ ऑक्टोबर २०२१ रोजी गांधी जयंती आणि आंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिन साजरा करण्यात आला.

गांधी जयंतीनिमित्त राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे ऑनलाइन पद्धतीने विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. कार्यक्रमाचे मुख्य अतिथी प्रो.मनोहरलाल शर्मा, माजी अध्यक्ष, गांधीवादी विचार आणि शांतता शिक्षण विभाग, पंजाब विद्यापीठ, चंदीगड हे होते. आणि कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी क.का.सं. विद्यापीठाचे मा.कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी उपस्थित होते. विशेष उपस्थिती म्हणून विद्यापीठाचे मा. प्र. कुलसचिव प्रो.हरेकृष्ण अगस्ती उपस्थित होते. कार्यक्रमाला विद्यापीठातील सर्व विद्यार्थी व शिक्षक उपस्थित होते आणि कार्यक्रमाचे संचालन वेद तथा व्याकरण विभागातील सहा.प्रा.राहुल कुमार झा व कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ.जयवन्त चौधरी समन्वयक, राष्ट्रीय सेवा योजना यांनी केले. तसेच विश्वविद्यालयाशी संलग्नीत महाविद्यालयातील शिक्षक व विद्यार्थी देखील ऑनलाइन उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन रासेयो महिला कार्यक्रम अधिकारी, डॉ.प्रगती दीक्षित यांनी केले याप्रमाणे हा कार्यक्रम यशस्वीपणे पार पडला.

२. कोविड लसिकरण :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक
दिनांक :– ३० ऑक्टोबर २०२१
सहभागी :– ६० विद्यार्थी व शिक्षक

दि. ३० ऑक्टोबर २०२१ रोजी विश्वविद्यालयातील ज्या–ज्या विद्यार्थ्यांनी व येथील अधिकाऱ्यांनी कोविड लसिकरण केले नाही त्यांकरीता विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे कोविड लसीकरण शिबीर राबविण्यात आले व शिबीरात विश्वविद्यालयातील सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थ्यांनी सहभागी होवून आपले लसीकरण करवून घेतले.

३. पंडित जवाहरलाल नेहरू जयंती :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :– १४ नोव्हेंबर २०२१
सहभागी :– ६० विद्यार्थी व शिक्षक

पंडित नेहरू, चाचा नेहरू अशा अनेक नावांनी ते ओळखल्या जाणाऱ्या पंडित जवाहरलाल नेहरू यांची जयंती बालदिन म्हणून विश्वविद्यालयाच्या प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसरात राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे दि. १४ नोव्हेंबर २०२१ रोजी साजरी करण्यात आली. त्यानिमित्त कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयाचे मा.परीक्षा नियंत्रक, मा.

ग्रंथपाल डॉ.दीपक कापडे, वेदविद्या संकाय प्रमुख प्रो.हरेकृष्ण अगस्ती, संस्कृत भाषा संकाय प्रमुख प्रो.नंदा पुरी व संचालिका प्रो.कविता होले तसेच सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

४. संविधान दिवस :—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :— २६ नोव्हेंबर २०२१
सहभागी :— १०० विद्यार्थी व शिक्षक

दि.२६ नोव्हेंबर २०२१ रोजी संविधान दिवस साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु, प्रो.मधुसूदन पेन्ना, मा.कुलसचिव डॉ.रामचंद जोशी, शैक्षणिक परिसर संचालिका, प्रो.कविता होले, प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय प्रमुख प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय, शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकायप्रमुख प्रो.ललिता चंद्रात्रे व कार्यक्रमाचे आयोजक डॉ.जयवन्त चौधरी समन्वयक, राष्ट्रीय सेवा योजना उपस्थित होते. मा.कुलगुरु, प्रो.मधुसूदन पेन्ना यांनी संविधानाबद्दल २६ नोव्हेंबर १९४९ मध्ये, म्हणजेच या दिवशी भारतीय राज्यघटना तयार करण्यात आली. डॉ भीमराव आंबेडकर यांनी दोन वर्षे ११ महिने १८ दिवसात संविधान तयार करून राष्ट्राला समर्पित केले. आपले संविधान हे जगातील सर्वात मोठे संविधान मानले जाते. २६ जानेवारी १९५० पासून भारतीय राज्यघटना लागू करण्यात आली. अश्या प्रकारे संविधान दिवस हा डॉ.भीमराव आंबेडकर यांच्या योगदानाचे स्मरण करण्यासाठी आणि संविधानाचे महत्त्व सर्वत्र पसरवण्यासाठी विश्वविद्यालयात संविधान दिवस साजरा केला. असे मार्गदर्शन केले.

५. दोन दिवसीय कार्यशाळा)Two Days Orientation Programme(:—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— पुणे
दिनांक :— १३, १४ डिसेंबर २०२१
सहभागी :— ०१ समन्वयक, रासेयो

दि. १३, १४ डिसेंबर २०२१ या कालावधीत राष्ट्रीय सेवा योजना मंत्रालय कक्ष उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या वतीने राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संचालक तथा समन्वयक पदावरील कार्यरत एकूण ४० संबंधीत अधिकाऱ्यांकरीता दोन दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन पुणे येथे करण्यात आले होते.

६. श्रमदान शिबीर :—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक
दिनांक :— १७ डिसेंबर २०२१
सहभागी :— २५ रासेयो स्वयंसेवक

राष्ट्रीय सेवा योजने अंतर्गत विश्वविद्यालयात कोरोनाच्या काळात दि. १७ डिसेंबर २०२१ रोजी श्रमदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिरात विश्वविद्यालयाच्या २५ रासेयो स्वयंसेवकांनी भाग घेतला.

७. स्वामी विवेकानंद जयंती (राष्ट्रीय युवा दिन) व राजमाता जिजाऊ जयंती :—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— क.का.सं.वि.,रामटेक
दिनांक :— १२ जानेवारी २०२२
सहभागी :— २५० विद्यार्थी व शिक्षक

विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे स्वामी विवेकानंद जयंतीनिमित्त राष्ट्रीय युवादिन आयोजन करण्यात आले होते. मा.कुलगुरु प्रो.मधुसूदन पेन्ना तसेच विश्वविद्यालयाचे मा.कुलसचिव डॉ.रामचंद्र जोशी, प.पू. गोळवलकर गुरूजी शैक्षणिक परिसर संचालिका डॉ.कविता होले यांनी स्वामी विवेकानंद व राजमाता जिजाऊ यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून कार्यक्रमाची सुरुवात केली. या वेळी सर्व संकाय प्रमुख, सर्व विभागप्रमुख, सर्व प्राध्यापक व कर्मचारी वृंद उपस्थित होते.

त्यानंतर युवा दिनाचे औचित्य साधून ऑनलाईन माध्यमातून विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. विशेष व्याख्यानाचा शुभारंभ वेद विभागातील सहा.प्रा.अमित भार्गव यांनी वेदमंत्रांनी केला. त्यानंतर साहित्य विभागाच्या शोधछात्रा प्रज्ञा करकरे यांनी स्वामी विवेकानंदाच्या विषयी गीत गायन प्रस्तुत केले, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे समन्वयक डॉ. जयवंत चौधरी यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. या विशेष व्याख्यानाच्या कार्यक्रमाला प्रमुख वक्ते म्हणून विद्यापिठाच्या संलग्नीत महाविद्यालय ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह सर्विस डिग्री कॉलेज नागपूर चे प्राचार्य धर्मेन्द्र कुमार तुरकर यांनी आपले विचार मांडतांना स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनातील बऱ्याच गोष्टींना स्पर्श केला, लहानपणापासून जीवनाच्या विविध पैलूंना जाणण्याची उत्कंठता, अध्ययनशीलता, गुरुनिष्ठा, आचार–विचार, राष्ट्रभक्ती, राष्ट्रप्रेम अशा अनेक गुणांनी समलंकृत असणारे व्यक्तिमत्त्व म्हणजे "स्वामी विवेकानंद" असे डॉ.तूरकर यांनी आपल्या व्याख्यानात सांगितले. तुरकर यांनी आपल्या सहज व हृदयस्पर्शी वाणीने सर्व विद्यार्थ्यांना प्रभावित केले.

राष्ट्रीय युवादिनाचे औचित्य साधून मा.कुलगुरु आचार्य मधुसूदन पेन्ना यांनी देखील अध्यक्षीय भाषणात विवेकानंदांच्या अनेक गुणांचे महत्त्व स्पष्ट केले. त्यांनी विद्यार्थ्यांना सांगितले की, प्रत्येक विद्यार्थ्यांनी स्वामी विवेकानंद यांचे जीवन चरित्र अवश्य वाचले पाहिजे. शास्त्री तृतीय वर्षाची विद्यार्थिनी कु. सिमरन ठाकूर हिने कार्यक्रमाचे संचालन केले. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या कार्यक्रम अधिकारी डॉ.प्रगती दीक्षित यांनी आभार प्रदर्शन केले व शांती मंत्राने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

८. आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक (ऑनलाईन)
दिनांक :– २४ जानेवारी २०२२
सहभागी :– २०० रासेयो स्वयंसेवक

विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे ऑनलाइन मीटिंग प्लॅटफॉर्मच्या माध्यमातून दि. २४ जानेवारी २०२२ रोजी आंतरराष्ट्रीय बालिका दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाचे मा.कुलगुरू प्रो.मधुसूदन पेन्ना व कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे प्रो.कृष्णकुमार पांडे, प्राचीन मानवता आणि विज्ञान विद्याशाखेचे अधिष्ठाता, उपस्थित होते.

प्रो.कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी तरुणांना संबोधित करताना मुलगी हा समाजाचा अविभाज्य घटक आहे. मुलींच्या शिक्षणाविषयी जागरूकता आणि सक्षमीकरण या संकल्पना समाजात मोठ्या प्रमाणावर स्वीकारल्या गेल्या आहेत, तरीही तिची सुरक्षा आणि शिक्षण ही विकसनशील समाजातील प्रमुख चिंता आहेत. या कार्यक्रमात २०० हून अधिक विद्यार्थी सहभागी झाले होते. कार्यक्रमाचे आयोजन राष्ट्रीय सेवा योजना, समन्वयक डॉ.जयवंत चौधरी यांनी केले होते.

९. सेवालाल जयंती :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :– १५ फेब्रुवारी २०२२
सहभागी :– शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी

दि. १५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी सेवालाल जयंती साजरी करण्यात आली. संत सेवालाल महाराज यांचा जन्म १५ फेब्रुवारी १७३९ व निधन ०४ डिसेंबर १८०६ मध्ये झाला. हे बंजारा समाजाचे संत म्हणून ओळखले जायचे. कार्यक्रमाकरिता मा.विभाग प्रमुख परीक्षा विभाग, मा.अधिष्ठाता संस्कृत तथा संस्कृतेत्तर भाषा संकाय प्रो.नंदा पुरी, मा.विभाग प्रमुख, संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग प्रो.कविता होले व मा.समन्वयक राष्ट्रीय सेवा योजना डॉ.जयवन्त चौधरी उपस्थित होते.

१०. छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती :—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :— १९ फेब्रुवारी २०२२
सहभागी :— ३० रासेयो स्वयंसेवक

दि. १९ फेब्रुवारी २०२२ रोजी छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ३० विद्यार्थी व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी, प्रा.सचिन डावरे उपस्थित होते. छत्रपती शिवाजी एक शूर योद्धा होते. त्यांच्या धैर्य, पराक्रम आणि कुशाग्र बुद्धी या गुणांमुळेच त्यांनी मोगल सैन्यासोबतही लढण्याचे धाडस केले. वैयक्तिकरित्या त्यांचा सत्य आणि सर्व मानवी मूल्यांवर पूर्ण विश्वास होता. युद्धात शत्रूच्या महिला बंदिवान गेल्या तर त्यांना सन्मानपूर्वक परत पाठवावे, अशी त्यांची आज्ञा होती. त्यांनी सर्व धर्मांचा आदर केला. आई जिजाबाईंच्या साधेपणाने आणि संगोपनामुळे त्यांच्या चारित्र्याला बळ मिळाले. अशाप्रकारे छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती निमित्त श्विाजी महाराजांच्या जीवनातील विविध पैलुंवर सर्वांनी विचार प्रगट केले.

११. विद्यापीठस्तरीय सल्लागार समिती सभा :—

विभाग :— राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :— (मंथन) क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :— २५ फेब्रुवारी २०२२
सहभागी :—

राष्ट्रीय सेवा योजना मन्त्रालय महाराष्ट्र राज्य यांच्या द्वारे दरवर्षी रासेयोच्या प्रत्येक पथक असलेल्या विश्वविद्यालयाला भेट दिली जाते व याच निमित्ताने रासेयो सल्लागार समितीच्या बैठकीचे आयोजन करण्यात येते. त्या निमित्ताने दि. २५.०२.२०२२ रोजी रासेयो मन्त्रालय महाराष्ट्र राज्याचे डॉ. प्रशान्त कुमार वनंजे, रासेयो राज्य सम्पर्क अधिकारी महाराष्ट्र राज्य, श्री.मंगेश खैरनारए उप—वित्त लेखाधिकारी रासेयो मन्त्रालय, महाराष्ट्र राज्य, श्री. बोरुडे, संचालक, रासेयो प्रशिक्षण केन्द्र, अहमदनगर तसेच रासेयो केन्द्रिय कार्यालय पुणे यांचे द्वारे नामनिर्देशित श्री.शिन्दे सर उपस्थित होते. विश्वविद्यालयाचे मा.कुलगुरु यांच्या अध्यक्षेतेत ही बैठक पार पडली. या बैठकीला विश्वविद्यालयाच्या रत्नागिरी उपकेन्द्राचे संचालक, व रासेयो क.का.स.वि.रामटेक चे पूर्व समन्वयक डॉ.दिनकर मराठे, तसेच विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलसचिव, प.पू.गो.गु.शै.प. संचालिका प्रो. कविता होले. महोदया व सल्लागार समितीचे इतरही सदस्य उपस्थित होते. या सल्लागार समितीच्या बैठकीकरिता विशेष आमंत्रित सदस्य म्हणून रा.तु.म.विद्यापीठ,नागपुर चे रासेयो समन्वयक डॉ.सोपान पिसे उपस्थित होते.

बैठकीमध्ये शैक्षणिक वर्ष २०१७—१८ ते २०२०—२१ पर्यन्त क.का.स.वि. रासेयो द्वारा करण्यात आलेल्या कार्यक्रमांच्या आढावा डॉ.जयवन्त चौधरी समन्वयक, रासेयो क.का.स.वि.रामटेक यांनी समिती समोर मांडला. व विश्वविद्यालयाचा विस्तार बघता अनुदानित रासेयो स्वयंसेवकांची संख्या वाढविण्याचा प्रस्तावही सादर करण्यात आला. पुणे येथून आलेले डॉ.शिन्दे सर यांनी सांगीतले की, विषेष शिबीर न करता रासेयो पुर्ण होत नाही म्हणून विश्वविद्यालयाच्या सर्व युनिट्सनी विशेष शिबीर आयोजित केले पाहिजे. श्री मंगेश खैरनार यांनी सांगितले की २०२०—२१ मध्ये विषेष शिबीरांकरिता महाराष्ट्र राज्याद्वारे देण्यात आलेला निधि वापरण्यात यावा व त्वरित प्रत्येक

युनिट्सनी विशेष शिबीर आयोजित करावे. इतरही विषयांवर चर्चा झाली व डॉ.जयवन्त चौधरी यांनी सर्वांचे धन्यवाद मानले त्यानंतर रासेयो सल्लागार समिती सभा संपन्न झाली.

१२. जागतिक महिला दिवस :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– श्री.भा.वर्णेकर सभागृह, प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :– ०८ मार्च २०२२
सहभागी :– १५०

दि. ०८ मार्च २०२२ रोजी आंतरराष्ट्रीय महिला दिवस सम्पूर्ण भारतात मोठ्या उत्साहाने साजरा केला जातो. त्याच अनुषंगाने कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेकच्या राष्ट्रीय सेवा योजना व रामटेकच्या मातृका फाउण्डेशन द्वारे दि. ०८ मार्च २०२२ रोजी विश्वविद्यालयाच्या परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर येथे जागतिक महिला दिनाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु, आचार्य मधुसूदन पेन्ना होते.

जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे महाराष्ट्रतील विविध क्षेत्रात आपले व सम्पूर्ण महिला वर्गाचे नाव पुढे नेणाऱ्या महिलांचा सत्कार करण्यात आला. त्यामध्ये विश्वविद्यालयाच्या संस्कृत भाषा तथा संस्कृततेतर भाषा संकाय प्रमुख मा. नंदा पुरी महोदया, तसेच विभागीय अधिकारी तहसिल कार्यालय, रामटेकच्या श्रीमती वंदना सवरंगपते, तसेच आंतरराष्ट्रीय आर्टिस्ट डॉ. सुप्रिया फुलारे (दुधाळ), सौ.रुपाली मोरे अभिनेत्री, सौ. स्वाती दूदकेवार व डॉ. अमृता पेंढारकर संचालक, श्रद्धा वुमन्स अॅंड चिल्ड्रन्स क्लिनिक, नागपुर हे सर्व मान्यवर विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात मा. कुलगुरु यांच्या हस्ते दिपप्रज्वलाने झाली. सेन्टर फॉर आउटरिच प्रोग्रामच्या समन्वयिका प्रो.ललिता चन्द्रात्रे महोदया, महिला कक्षाच्या समन्वयिका प्रा.राजश्री मेश्राम महोदया, योगविभागाच्या विभागप्रमुख डॉ.कलापिनी अगस्ती महोदया, तसेच विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेचे समन्वयक डॉ. जयवन्त चौधरी आणि रामटेकच्या सुप्रसिद्ध डॉक्टर व मातृका फाउण्डेशेनच्या संचालिका श्रीमती अंशुजा किंमतकर ह्या उपस्थित होत्या.

सेन्टर फॉर आउटरिच प्रोग्रामच्या समन्वयिका प्रो. ललिता चन्द्रात्रे यांनी, महिलांची शक्ती, तीचे स्वरुप तसेच जागतिक पातळीवर महिलांनी घेतलेली उंच भरारी या विषयी सांगीतले या वेळेस मातृका फाउण्डेशन रामटेकच्या संचालिका श्रीमती अंशूजा किंमतकर यांनी गायलेले गीत व सोबतच जगात महिला किती कष्टाने स्वत:च्या घरच्यांचे पालनपोषण करतात, याविषयी एक व्हिडीओ क्लिप तयार करुन दाखविण्यात आली. योग विभागाच्या विभाग प्रमुख प्रो. कलापिनी अगस्ती यांनी PPT च्या माध्यमाने सर्व महिलांना त्यांच्या स्वास्थ्या विषयी मार्गदर्शन केले.

अध्यक्षीय भाषणात विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरु आचार्य मधुसूदन पेन्ना यांनी संस्कृत साहित्यात महिलांचे काय स्थान आहे याविषयी सांगितले. कार्यक्रमाचे धन्यवाद समर्पण राष्ट्रीय सेवा योजनेचे समन्वयक डॉ. जयवन्त चौधरी यांनी तर संचालन कु. योगिता गायकवाड यांनी केले. शांतीमंत्राने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

१३. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– श्री.भा.वर्णेकर सभागृह, प.पू.गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर क.का.सं.वि., रामटेक
दिनांक :– १४ एप्रिल २०२२
सहभागी :– १५०

१४ एप्रिल २०२२ रोजी सकाळी ११.०० वाजता भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त भारतीय संविधान या विषयावर विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. या विशेष व्याख्यानाकरिता

व्याख्याता म्हणून रामटेक शहराच्या सुप्रसिद्ध ॲ.सुरभी खंडेलवाल यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. त्यांनी आपल्या व्याख्यानाच्या माध्यमाने भारतीय संविधानाचे महत्त्व व त्याकरिता भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अथक परिश्रम याविषयी माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. त्यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा संपूर्ण जीवन प्रवास कसा संघर्षपूर्ण होता या विषयावर विद्यार्थ्यांना माहिती दिली.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाच्या वेदविद्या संकाय प्रमुख प्रो.हरेकृष्ण अगस्ती महोदय विराजमान होते. याप्रसंगी त्यांनी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची तीन सूत्रे म्हणजे शिका, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा हा मूलमंत्र देताना जाणीवेतेचा विस्तव विझू देऊ नका या डॉ.बाबासाहेबांच्या शिकवणुकीचे आपण सर्वांनी पालन केले पाहिजे असे आपल्या अध्यक्षीय भाषणात सांगितले.

१४. राष्ट्रीय एकीकरण शिबीर :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– पृथ्वीराज डिग्री कॉलेज, बागपत (उत्तर प्रदेश)
दिनांक :– १४ एप्रिल २०२२
सहभागी :– १० रासेयो स्वयंसेवक व ०१ रासेयो कार्यक्रम अधिकारी

दि.२१ ते २७ मे २०२२ या कालावधीत पृथ्वीराज डिग्री कॉलेज, बागपत (उत्तर प्रदेश) येथे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांकरिता राष्ट्रीय एकीकरण शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर शिबीराकरिता विश्वविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे व्याकरण विभागातील ०१ विद्यार्थी, भारतीय दर्शन विभागातील ०१ विद्यार्थी, योग विज्ञान तथा समग्र आरोग्य विभागातील ०२ विद्यार्थी, वाणिज्य तथा व्यवस्थापन विभागातील ०२ विद्यार्थी, संगणक विज्ञान विभागातील ०३ विद्यार्थी, संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागातील ०१ विद्यार्थी असेप्रकारे १० विद्यार्थी (०५ मुले व ०५ मुली) व विद्यार्थ्यांना वेळोवळी मार्गदर्शन करण्याकरीता विश्वविद्यालयाचे रासेयो कार्यक्रम अधिकारी प्रा.सचिन डावरे यांना मार्गदर्शक म्हणून विद्यार्थ्यांसोबत शिबीरामध्ये सहभाग घेण्याकरीता पाठविण्यात आले.

१५. माझी वसुंधरा अभियान :–

विभाग :– राष्ट्रीय सेवा योजना
ठिकाण :– गडमंदिर, कालिदास स्मारक, नगरधन किल्ला, रामटेक
दिनांक :– दि.३०/०५/२०२२ ते ०५/०६/२०२२
सहभागी :– २५ रासेयो स्वयंसेवक

दि.३०/०५/२०२२ ते ०५/०६/२०२२ या कालावधीत 'माझी वसुंधरा' या राज्यशासनाच्या उपक्रमाअंतर्गत विश्वविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी रामटेक नगरात पर्यावरण जागृती व स्वच्छता अभियानाचे अनेक उपक्रम राबवले. जून २०२२ च्या महिन्यात या उपक्रमाची सुरुवात स्वयंसेवकांनी वृक्षारोपणाने केली. स्वयंसेवकांनी रामटेक शहरातील गडमंदीर, कालिदास स्मारक, नगरधन किल्ला या प्रेक्षणीय स्थळांवरील प्लास्टिकचा कचरा गोळा करून पर्यावरण जागृती व स्वच्छतेचा संदेश जनतेला दिला.

*** * ***

हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक व राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन दिल्ली संस्थेमध्ये करार असून विदर्भ व महाराष्ट्र प्रांतातील हस्तलिखितांकरिता क का सं वि हस्तलिखित स्रोत केंद्र वर्ष 2004 पासून कार्यरत आहे. स्रोत केंद्राच्या वतीने राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन दिल्लीच्या मार्गदर्शनात हस्तलिखितांचे स्रोत अन्वेषण, उपलब्ध हस्तलिखितांचे संकलन व डॉक्युमेंटेशन प्रामुख्याने केले जाते.

केंद्राने आजवर पर्यन्त 19528 हस्तलिखितांची माहिती राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन दिल्ली संस्थेला दिली आहे. सोबतच, पांडुलिपीबद्दल स्थानिक स्तरावर उपयोगी व जागृती घडवून आणणारे कार्यक्रम उदा. लिपि कार्यशाळा, हस्तलिखित पदविका इ. चे आयोजन केले आहे.

- **सामंजस्य करार** –

  वर्ष 2017 चा विद्यापीठ व राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन दिल्ली संस्थेमधील सामंजस्य करार दि. 1 एप्रिल 2022 पासून मार्च 2024 पर्यन्त करिता नवीनीकृत करण्यात आला आहे.

- **केंद्राचे डॉक्युमेंटेशन कार्य व प्राप्त झालेले अनुदान-**

  मार्च 2022 मध्ये हस्तलिखितांचे प्रत्यक्ष डॉक्युमेंटेशन चे कार्य सुरू झाले व त्यानुरूप एन.एम.एम. नवी दिल्ली संस्थेकडून अनुदान प्राप्त झाले. त्यानिमित्ताने केंद्राला टप्याटप्प्याने सुमारे 70,000/- इतके अनुदान प्राप्त झाले.

- **केंद्रा द्वारे डिप्लोमा-पाठ्यक्रमाचे आयोजन-**

  हस्तलिखिताचे डॉक्युमेंटेशन, संरक्षण व पुनरुज्जीवन कसे करावे याची माहिती व जागृती करिता विश्वविद्यालयातील हस्तलिखितशास्त्र व उत्कीर्णलेखशास्त्र पदविकेचे आयोजन केंद्राच्या वतीने वर्ष 2021-22 दरम्यान करण्यात आले. यात दरम्यान 9 विद्यार्थी प्रवेशीत होते.

- **केंद्राद्वारे हस्तलिखित जतनोपयोगी प्रयत्न व हस्तलिखित संरक्षण केंद्र (एमसीसी) केंद्राची स्थापना-**

  ककासंवि हस्तलिखित स्त्रोत केंद्राने विवि मधील 3500 व नागपुरातील 14300 हस्तलिखितांचे जतन प्रक्रियेबाबत विचार केला असून तसा प्रस्ताव लवकरच राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन कडे देण्यात येणार आहे. एन एम एम नवी दिल्ली व विद्यापीठ दोहों मध्ये एप्रिल 2022 पासून हस्तलिखत संरक्षण केंद्र (एमसीसी) म्हणून सामंजस्य करार झाला आहे.

* * *

छात्र कल्याण विभाग

छात्र कल्याण विभागाद्वारे वर्ष २०२१–२२ मध्ये घेण्यात आलेले कार्यक्रम व स्पर्धांचे विवरण :–

१. गुरु पौर्णिमा :–

विभाग :– **छात्र कल्याण विभाग**
ठिकाण :– **क.का.सं.वि.,रामटेक**
दिनांक :– **दि. १३ जुलै २०२१**
सहभागी :– **१५० विद्यार्थी**

क.का.संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेकच्या प्रांगणात गुरुपौर्णिमा उत्सव साजरा करण्यात आला. ज्यामध्ये विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरू प्रो.श्रीनिवास वरखेडी यांनी महर्षीवेदव्यास आणि गोळवलकर गुरुजींना पुष्पांजली अर्पण केली. प्रशासकीय अधिकारी, सर्व विद्याशाखांचे प्रमुख, विभागप्रमुख आणि इतर शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी या कार्यक्रमाला उपस्थित होते. भारतीय गुरूंच्या पवित्र वारशावर दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय वेबिनारचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी अध्यक्षस्थानी प्रो.श्रीनिवास वरखेडी व आंतरराष्ट्रीय वक्ते प्रो.अरिंदम चक्रवर्ती उपस्थित होते. विश्वविद्यालयात USA वरून मुख्य वक्ते आमंत्रित करण्यात आले होते. श्री व्यासक मठ म्हैसूर येथील श्री. विद्यासृष्टीर्थ स्वामीजी यावेळी उपस्थित होते, कुलसचिव प्रो.विजय कुमार, दर्शनशास्त्र विद्याशाखेचे अधिष्ठाता, प्रो.मधुसूदन पेन्ना, संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा विद्याशाखेचे अधिष्ठाता, प्रो.नंदा पुरी, शैक्षणिक परिसर संचालिका, प्रो.कविता होले आणि डॉ.कलापिनी अगस्ती उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात प्रा.अमित भार्गव यांच्या वैदिक मंत्राने झाली. श्री. विद्यासृष्टीर्थ स्वामीजींनी आपल्या भाषणात गुरूंचे महत्त्व सांगितले. प्रत्येक शिष्याने आपल्या गुरूच्या मार्गावर चालले पाहिजे आणि जास्तीत जास्त ज्ञान आणि बुद्धी प्राप्त केली पाहिजे. गुरु माणसाला आंतरिक अशुद्धी दूर करण्यास मदत करतात असे सांगितले.

२. स्वतंत्रता दिनानिमित्त (आझादी का अमृतमहोत्सव अंतर्गत स्पर्धा) २०२१ :–

विभाग :– **छात्र कल्याण विभाग**
ठिकाण :– **क.का.सं.वि.,रामटेक**
दिनांक :– **दि. १५ ते ३० ऑगस्ट २०२१**
सहभागी :– **१५० विद्यार्थी**

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे "आझादी का अमृत महोत्सव" अंतर्गत स्वतंत्रता दिनानिमित्त दि.२०/०८/२०२१ रोजी भाषण स्पर्धा, दि.२८/०८/२०२१ रोजी चित्रकला स्पर्धा, दि.३०/०८/२०२१ रोजी Power Point Making (PPT) स्पर्धा, दि.१५ ते ३० ऑगस्ट २०२१ या कालावधीत प्रश्नमंजुषा स्पर्धा, दि.१५ ते २२ ऑगस्ट २०२१ या कालावधीत निबंध स्पर्धा, या सर्व स्पर्धांचे आयोजन ऑनलाइन पद्धतीने करण्यात आले. या प्रत्येकी एक–एक स्पर्धेकरीता तीन–तीन विषय देण्यात आले होते. स्पर्धेत विश्वविद्यालयातील विद्यार्थ्यानी व विश्वविद्यालयाशी संबंधित सर्व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेत प्रथम पारितोषिक १०००/–रु. व प्रमाणपत्र, द्वितीय पारितोषिक ७००/–रु. व प्रमाणपत्र, तृतीय पारितोषिक ५००/–रु. व प्रमाणपत्र व सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांना सहभाग प्रमाणपत्र अशा स्वरूपाची पारितोषिके देण्यात आली.

३. स्वतंत्रता दिनानिमित्त (आझादी का अमृतमहोत्सव अंतर्गत स्पर्धा) २०२१ :—

विभाग :— **छात्र कल्याण विभाग**
ठिकाण :— **क.का.सं.वि.,रामटेक (ऑनलाईन)**
दिनांक :— **दि. ०१ ते १५नोव्हेंबर २०२१**
सहभागी :— **१०० विद्यार्थी**

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे संस्कृत महोत्सव २०२१ अन्तर्गत ०४ स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. स्पर्धांचे विवरण खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	स्पर्धेचे नाव	प्रथम क्रमांक	द्वितीय क्रमांक	तृतीय क्रमांक	परीक्षकाचे नाव
१.	संस्कृत गीतगायनस्पर्धा दि.०४.०९.२०२१	कु. मैथिली आमशेकर — Vivekanand Vidyalay, Bori, Goa.	कु. नंदिनी पेंढारकर -R.S. Mundle school, नागपुर	कु.संचिता पाठक — ककासंवि रामटेक	१. प्राची भट, नागपुर २. स्वाती नवघरे, नागपुर
२.	स्वरचित पद्यवाचनस्पर्धा — दि.०८.०९.२०२१	कु.अंकित वर्मा — उत्तराखंड संस्कृत विश्वविद्यालय	कु.प्रणव कश्यप — सोमनाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, गुजरात	कु.पियूष कुमार — केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, भोपाल, मध्य प्रदेश	१. डॉ. जयवन्त चौधरी २. डॉ. प्रज्ञा शर्मा
३.	संस्कृत भाषणस्पर्धा — दि.०६.०९.२०२१	विशाखा गणोरकर—	मिलिन्दशेखर गुप्ता KKSU, रामटेक	१. रोशन ललित जाधव २. रुचिता गुप्ता —	१. ओंकार जोशी, पुणे २. श्रेया प्रभुने, मुंबई
४.	भगवत्गीतापाठान्तरस्पर्धा दि.१५.०९.२०२१	पियूष कुमार — केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, भोपाल, मध्य प्रदेश	अंकित वर्मा— गुरुकुल प्रभात आश्रम, आमसेना , उड़ीसा	हेमंत मुकुंद निकुम्भ — ककासंवि रामटेक	१. डॉ.धीरज पांडेय २. श्रद्धा उपाध्ये

सर्व विजेत्यांना विश्वविद्यालयाच्या विस्तार सेवा मंडल व छात्र कल्याण पारितोषिक वितरण स्वरुपात प्रमाणपत्र व पुरस्कार राशि देण्यात आली. (प्रथम— ५००/—रु व प्रमाणपत्र , द्वितीय— ३००/—रु. व प्रमाणपत्र, तृतीय— २००/—रु. व प्रमाणपत्र अश्या प्रकारे (ऑनलाइन) पारितोषिक वितरण करण्यात आले. व एकूण १५० विद्यार्थ्यांनी सर्व स्पर्धामध्ये सहभाग नोंदविला.

४. पंडित जवाहरलाल नेहरु व बिरसा मुंडा जयंती :—

विभाग :— **छात्र कल्याण विभाग**
ठिकाण :— **परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक**
दिनांक :— **दि. १४ नोव्हेंबर २०२१**
सहभागी :— **४०० विद्यार्थी**

पंडित जवाहरलाल नेहरू यांचे लहान मुलांवर खूप प्रेम होते आणि मुलांवरील प्रेमाचे पालन केले, म्हणून दि. १४ नोव्हेंबर हा दिवस बालदिन म्हणून साजरा केला जातो. पंडित नेहरू, चाचा नेहरू अशा अनेक नावांनी ते ओळखले जातात. तसेच बिरसा मुंडा यांना आदिवासी समाजक्रांतीचे जनक व आद्य क्रांतीकारक म्हणून ओळखले जातात. म्हणून दि. १४ नोव्हेंबर २०२१ रोजी हे दोन्ही दिवस साजरा करण्यात आले. यावेळी विश्वविद्यालयाचे

परीक्षा नियंत्रक, प्रो.नंदा पुरी, प्रो.कविता होले, प्रो.हरेकृष्ण अगस्ती, डॉ.दीपक कापडे आदी मान्यवर व विश्वविद्यालयाचे सर्व कर्मचारी उपस्थित होते.

५. गणेश उत्सव :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक
दिनांक :— दि. १०.०९.२०२१ ते १९.०९.२०२१
सहभागी :— विद्यार्थी

विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे प.पू.गो.गू. शैक्षणिक परिसर येथे दि. १०.०९.२०२१ ते १९.९.२०२१या कालावधीत १० दिवसीय गणेशोत्सवाचे आयोजन करण्यात करण्यात आले होते. या गणेशोत्सवामध्ये विश्वविद्यालयाचे मा.कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या अध्यक्षते खाली विश्वविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थी यांच्या उपस्थितीत गणपतीच्या मुर्तीची प्रतिष्ठापणा करण्यात आली. गणपती हे हिंदु धर्मातील बुध्दिचा अधिष्ठाता विघ्नांचा नियंत्राक माणला जाणारा देव आहे. भारतात गणेशाची पूजा प्रचलित आहे. विशेषत: महाराष्ट्र राज्यात गणेशाची मोठ्या प्रमाणात पूजा करून उत्सव साजरा केला जातो.

गणेशोत्सवामध्ये दहा दिवस सकाळ संध्याकाळ प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांनी पूजा अर्चना केली. या दहा दिवसांमध्ये वेगवेगळे सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित केले गेले. गणेशाचे नामस्मरण, आराधना, जप, उपासना, करण्यात आली. दि. १९.०९.२०२१ रोजी दहाव्या दिवशी गणपती विसर्जन करण्यात आले. या वेळी मा.श्री.एम. मधुकर, मा. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी या सोबतच प्राध्यापक आणि विद्यार्थ्यांची उपस्थिती होती.

६. १० दिवसीय छात्र प्रेरण कार्यक्रम :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर, क.का.सं.वि.,रामटेक
दिनांक :— दि. २१ ते ३० नोव्हेंबर २०२१
सहभागी :— विद्यार्थी

दिनांक २१.९.२०१९ रोजी दहा दिवसीय दीक्षारंभ छात्र पेरण कार्यक्रमाची सुरुवात झाली उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरू आचार्य श्रीनिवास वरखेडी महोदय होते. तसेच प्रमुख अतिथी म्हणून एकलव्य संस्कृत अकॅडमीचे संचालक माननीय डॉ. मिरचीजी उपाध्याय उपस्थित होते। माननीय कुलगुरु यांनी सर्व नवीन विद्यार्थ्यांचे विश्वविद्यालयात स्वागत केले. माननीय प्रमुख वक्त्यांनी आपल्या भाषणात संस्कृत भाषेचे महत्त्व सांगितले दहा दिवस चाललेल्या या कार्यक्रमात विश्वविद्यालय अनुदान आयोगाद्वारे जे नियम व क्रियाकलाप सांगितले आहे त्या सर्व नियमांचे व क्रियाकलपांचे पालन केल्या गेले. दिनांक २१ सप्टेंबर २०२१ ते दिनांक ३० सप्टेंबर २०२१ पर्यंत चाललेल्या या दीक्षारंभा छात्र प्रेरणा कार्यक्रमात संगणकीय क्रियाकलापांमध्ये डिजिटल वर्ड ई कन्टेन्ट डेव्हलपमेंट LMS व स्वयं विषयी मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना केल्या गेले. साहित्यिक क्रिया कलाकारांमध्ये गीतगायन कथाकथन इत्यादी तसेच शैक्षणिक क्रिया कलाकारांमध्ये वेद, व्याकरण, साहित्य, ज्योतिष, दर्शन, योग इत्यादी विषयांचा परिचय देण्यात आला. पर्यटन क्रिया कलाकारांमध्ये ऑनलाईन माध्यमाने रामटेक शहराचे भ्रमण तसेच विश्वविद्यालयाचे भ्रमण करण्यात आले. तसेच प्रेरक कलाकारांमध्ये प्रेरक चलचित्र प्रदर्शन व प्रेरक व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले. तसेच करियर इन संस्कृत, पुस्तकालय परिचय पर्सनॅलिटी डेव्हलपमेंट इत्यादींचे प्रबोधन विद्यार्थ्यांना देण्यात आले. दिनांक ३०/०९/२०२१ रोजी या दहा दिवसीय दीक्षारंभ छात्र प्रेरणा कार्यक्रमाचे समापन करण्यात आले या समपण कार्यक्रमात प्रमुख अतिथी म्हणून श्रीकृष्ण आयुष विश्वविद्यालय कुरुक्षेत्र हरियाणाचेकुलसचिव आदरणीय डॉक्टर नरेश भार्गवजी उपस्थित होते या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती व परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी परिसर संचालिका डॉ.

कविता होले उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाची सुरुवात शोधछात्र सौरभ जोशी यांच्या वैदिक घोषाने झाली. त्यानंतर छात्र कल्याण संचालक डॉक्टर जयवंत चौधरी यांनी प्रास्ताविक केले. समापन कार्यक्रमाचे मुख्य अतिथी डॉ. नरेश भार्गव यांनी संस्कृत विश्वविद्यालयात प्रवेश का घ्यावा? संस्कृत भाषा का शिकावी इत्यादींचे महत्त्व सांगितले. त्यानंतर परमपूज्य गोळवळकर गुरुजी परिसर संचालिका यांनी यूजीसी व नेक मध्ये विद्यार्थ्यांची काय भूमिका आहे हे सांगितले कार्यक्रमाचे अध्यक्ष विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी विश्वविद्यालयात विद्यार्थ्यांना देणार येणाऱ्या सुविधांविषयी माहिती दिली या संपूर्ण दहा दिवसीय दीक्षारंभ कार्यक्रमाचे आयोजन संचालक छात्र कल्याण डॉ. जयवंत चौधरी यांनी केले तसेच कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. प्रज्ञा शर्मा व धन्यवाद समर्पण डॉ. श्वेता शर्मा यांनी केले.

७. स्वामी विवेकानंद जयंती (राष्ट्रीय युवा दिवस) निमित्त विशेष व्याख्यान :–

विभाग :– छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :– क.का.सं.वि.,रामटेक, (ऑनलाइन)
दिनांक :– दि. १२ जानेवारी २०२२
सहभागी :– २०० विद्यार्थी व शिक्षक

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे दिनांक १२ जानेवारी रोजी राष्ट्रीय युवादिनाचे आयोजन करण्यात आले होते. सर्वप्रथम विश्वविद्यालयाचे नवनिर्वाचित युवा मा.कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना तसेच विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव डॉ.रामचंद्र जोशी, परमपूज्य गोळवळकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर संचालिका डॉ. कविता होले यांनी स्वामी विवेकानंद व मा.जिजाऊ यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण करून कार्यक्रमाची सुरुवात केली. या वेळी सर्व संकाय प्रमुख, सर्व विभागप्रमुख, सर्व प्राध्यापक व कर्मचारी वृंद उपस्थित होते.

विशेष व्याख्यानाचे शुभारंभ वेद विभागातील सहा. प्राध्यापक श्री. अमित भार्गव यांनी वेदमंत्रांनी केले, त्यानंतर साहित्य विभागाच्या शोधछात्रा प्रज्ञा करकरे यांनी स्वामी विवेकानंद यांच्या विषयी गीत गायन प्रस्तुत केले, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे समन्वयक डॉ. जयवंत चौधरी यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. या विशेष व्याख्यानाच्या कार्यक्रमाला प्रमुख वक्ते म्हणून ऍडमिनिस्ट्रेटिव्ह सर्विस डिग्री कॉलेज नागपूर चे प्राचार्य डॉ. धर्मेन्द्र कुमार तुरकर यांनी आपले वक्तव्य मांडतांना स्वामी विवेकानंदांच्या जीवनातील बऱ्याच गोष्टींना स्पर्श केला, त्यांच्या लहानपणीपासून जीवनाच्या विविध पैलूंना जाणण्याची उत्कंठता, अध्ययनशीलता, गुरुनिष्ठा, आचार–विचार, राष्ट्रभक्ती, राष्ट्रप्रेम अशा अनेक गुणांनी समलंकृत असणारे व्यक्तिमत्त्व म्हणजे “स्वामी विवेकानंद” असे डॉ. तूरकर यांनी आपल्या वक्तव्याचा माध्यमांनी सांगितले. तूरकर यांनी आपल्या सहज व हृदयस्पर्शी वाणीने सर्व विद्यार्थ्यांना संबोधित केले.

राष्ट्रीय युवादिनाचे औचित्य साधून दुग्धशर्करा योगाप्रमाणेच नुकतेच कुलगुरू पद भूषविणारे भारतीय दर्शन तथा तत्वज्ञान संकाय प्रमुख आचार्य मधुसूदन पेंना यांनी देखील अध्यक्षीय भाषणात विवेकानंदांच्या अनेक गुणांचे महत्त्व स्पष्ट केले. त्यांनी विद्यार्थ्यांना सांगितले की प्रत्येक विद्यार्थ्यांनी स्वामी विवेकानंद यांचे जीवन चरित्र अवश्य वाचले पाहिजे. शास्त्री तृतीय वर्षाची विद्यार्थिनी कुमारी सिमरन ठाकूर हिने कार्यक्रमाचे संचालन व राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या कार्यक्रम अधिकारी डॉ. प्रगती दीक्षित यांनी धन्यवाद समर्पण केले व शांती मंत्राने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

८. मतदार दिनानिमित्त ०५ विविध स्पर्धा :–

विभाग :– छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :– (ऑनलाइन)
दिनांक :– दि. २५ जानेवारी २०२२
सहभागी :– १०० विद्यार्थी

छात्र कल्याण विभाग अंतर्गत २५ जानेवारी २०२२ रोजी मतदार दिनानिमित्त १.स्वरचित रांगोळी स्पर्धा, २. स्वरचित मिम्स स्पर्धा, ३.स्वरचित कविता लेखन स्पर्धा, ४.स्वरचित घोषवाक्य लेखन स्पर्धा, ५.स्वरचित निबंध लेखन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले आहे. या स्पर्धांमध्ये विश्वविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी व विश्वविद्यालयाशी संबंधित सर्व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यानी सहभाग घेतला. त्याचे विवरण खालीलप्रमाणे आहे.

१) रांगोळी स्पर्धा :— रांगोळी स्पर्धेसाठी ०६ विषय देण्यात आले होते., १. सर्वोत्कृष्ट शासनपद्धती— लोकशाही, २. १८ वर्ष पूर्ण झालेल्यांना मतदान नोंदणीचे आव्हान, ३. मताधिकाराचे महत्व, ४. माझे मत माझा अधिकार, ५. चाल ग सखे मतदान करूया, ६. माझे मत माझे भविष्य. **२) मिम्स स्पर्धा :—** मिम्स स्पर्धेसाठी ०५ विषय देण्यात आले होते. १. निवडणुकीच्या दिवशी फिरायला जाणारे लोक, २. सगळी व्यवस्था भ्रष्ट आहे असं समजून मताधिकार न बजावणारे लोक, ३. मतदार नोंदणी न करणारे लोक, ४. अठाराव्या वर्षाची जवाबदारी— मतदार नोंदणी, ५. माझा विश्वविद्यालयातील १८ वर्ष पूर्ण केलेल्या युवांनी मतदार नोंदणी करावी म्हणून. **३) कविता स्पर्धा :—** कविता स्पर्धेसाठी ०६ विषय देण्यात आले. १. सर्वोत्कृष्ट शासनपद्धती— लोकशाही, २. १८ वर्ष पूर्ण झालेल्यांना मतदान नोंदणीचे आव्हान, ३. मी नव्या युगाची/युगाचा मतदार, ४. मताधिकाराचे महत्व, ५. स्त्रियांना मतदार नोंदणीचे आवाहन. **४) घोषवाक्य स्पर्धा :—** घोषवाक्य स्पर्धेसाठी ०३ विषय देण्यात आले. १. सर्वोत्कृष्ट शासनपद्धती— लोकशाही, ह्म. २. १८ वर्ष पूर्ण झालेल्यांना मतदान नोंदणीचे आव्हान, ३. मताधिकाराचे महत्व. **५) निबंध स्पर्धा :—** निबंध स्पर्धेसाठी ०६ विषय देण्यात आले होते. १. मी मताधिकार बजावणार कारण, २. सोहळा लोकशाहीचा जागर मताधिकाराचा, ३. मी नव्या युगाची/युगाचा मतदार, ४. शहरी मतदारांची अनास्था— कारणे आणि उपाय, ५. मी माझं मत विकणार नाही, ६. एका बोटावरच्या शाहीची किंमत.

सदर स्पर्धांपैकी रांगोळी स्पर्धेत एकूण २४ विद्यार्थ्यांनी, मिम्स स्पर्धेमध्ये एकूण ०५ विद्यार्थ्यांनी, कविता स्पर्धेमध्ये एकूण ११ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला, घोषवाक्य स्पर्धेमध्ये एकूण ०६ विद्यार्थ्यांनी व निबंध स्पर्धेमध्ये एकूण ४३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. प्रत्येक स्पर्धांमध्ये प्रथम पारितोषिक ५००/—रु. व प्रमाणपत्र, द्वितीय पारितोषिक ३००/—रु. व प्रमाणपत्र, तृतीय पारितोषिक २००/—रु. व प्रमाणपत्र व सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांनी सहभाग प्रमाणपत्र अश्या स्वरूपाची पारितोषिके देण्यात आली.

९. धिषणा परिषद :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक, परिसर रामटेक
दिनांक :— प्रत्येक शुक्रवारी
सहभागी :— शास्त्री व आचार्य अभ्यासक्रमातील सर्व विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठातील परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक, परिसर रामटेकच्या छात्र कल्याण विभाग अंतर्गत प्रत्येक शुक्रवारी धिषणा परिषद घेतली जाते. या धिषणा परिषदेत शास्त्री व आचार्य अभ्यासक्रमातील सर्व विद्यार्थी त्यांच्या इच्छेनुसार संस्कृत ग्रंथांवर संस्कृत मध्ये भाषण देतात. व भाषण उत्तीर्ण असल्यास विद्यार्थ्याला ग्रंथ पुस्तक पूरस्कार म्हणून दिली जाते. तसेच भाषण दिलेल्या सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र वितरीत केले जातात.

१०. शास्त्रीय स्पर्धा :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— क.जे. सोमय्या मुंबई परिसर
दिनांक :— दि. १० मार्च २०२२
सहभागी :— १८ विद्यार्थी

केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयच्या वतीने प्रति वर्ष शास्त्रीय स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येते. तरी २०२१—२२ या वर्षी ही महाराष्ट्र राज्यस्तरीय स्पर्धेचे आयोजन क.जे.सोमय्या मुंबई परिसर येथे १० मार्च २०२२

करण्यात आले होते. या स्पर्धेत कविकुलगुरु–कालिदास–संस्कृतविश्वविद्यालयाच्या १८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवीत प्रथम व द्वितीय क्रमांक प्राप्त पटकावला.

स्पर्धामध्ये ज्यांना प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला होता त्यांना अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धाकरिता राष्ट्रीय स्तरावर पाठविण्यात आले. विद्यार्थ्यांच्या या उत्तम कामगिरीकरिता विश्वविद्यालयाचे मा.कुलगुरू व मा. कुलसचिव यांनी विद्यार्थ्यांचा सत्कार ही केला.

या विद्यार्थ्यांना छात्र कल्याण विभागाचे संचालक डॉ. जयवंत चौधरी तसेच व्याकरण विभागातील सहा. प्रा. कार्तिक भाग्वत व दुरुस्था शिक्षण केंद्र विभागातील सहा. प्रा. श्रीवरदा माळगे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

११. ५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा :–

विभाग :– छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :– कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅग्लोर
दिनांक :– दि. २७ ते ३० मार्च २०२२
सहभागी :– १० विद्यार्थी

केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालयच्या वतीने प्रति वर्ष शास्त्रीय स्पर्धांचे आयोजन करण्यात येते. या वर्षी ५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धेचे आयोजन बंगलोर येथील कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालयात २७ मार्च ते ३० मार्च २०२२ करण्यात आले होते. या स्पर्धेत विश्वविद्यालयाच्या १० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. विद्यार्थ्यांची नावे खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	नाव	विषय	अ.क्र.	नाव	विषय
१.	आकांक्षा पांडे	सांख्ययोग भाषण	६.	कौशल जोशी	ज्योतिष भाषण
२.	अद्वैता कुलकर्णी	धर्मशास्त्र भाषण	७.	श्रीपाद बेलदार	ज्योतिष शलाका
३.	अद्वैत आर्वीकर	वेदभाष्य भाषण	८.	वेदांशी पटेल	अमरकोष कंठपाठ
४.	चिन्मय मुंजे	वेदान्त भाषण	९.	नूपुर कुलकर्णी	भगवद्गीता कंठपाठ
५.	आकाश पाटील	जैनबौद्ध भाषण	१०.	सिमरन ठाकुर	धातु कंठपाठ

वरील विद्यार्थ्यांपैकी श्रीपाद बेलदार यांनी ज्योतीष शलाका स्पर्धेत द्वितीय तर कु. सिमरन ठाकूर या विद्यार्थिनीने धातू कंठपाठ स्पर्धेत विशेष स्थान मिळविले. या विद्यार्थ्यांना छात्र कल्याण विभागाचे संचालक डॉ. जयवंत चौधरी व श्रीवरदा माळगे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

१२. भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त (विशेष व्याख्यान) :–

विभाग :– छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :– परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक, परिसर रामटेक
दिनांक :– दि. २७ ते ३० मार्च २०२२
सहभागी :– १० विद्यार्थी

विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभागाद्वारे १४ एप्रिल २०२२ रोजी स. ११.०० वाजता भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंतीनिमित्त विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याकरिता मुख्य व्याख्याता म्हणून रामटेक शहराच्या सुप्रसिद्ध ॲ.सुरभी खंडेलवाल यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी वेदविद्या संकाय प्रमुख प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. जयवंत चौधरी संचालक, छात्र कल्याण यांनी केले. कार्यक्रमाचे संचालन छात्र कल्याण प्रतिनिधी विद्यार्थी कु.राधा देशकर व आभार प्रदर्शन कु.निर्मिती देवलसी यांनी केले. याप्रसंगी ज्योतिष विभागाचे प्राध्यापक रजत गौतम व सर्व विद्यार्थी उपस्थित होते.

दिनांक १३ एप्रिल रोजी विश्वविद्यालयातील सर्व अधिकारी, कर्मचारी, शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती निमित्त आंबेडकर यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण केले. या वेळेस परमपूज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक परिसर संचालिका प्रो. कविता होले, संस्कृत भाषा तथा संकाय प्रमुख प्रो. नंदा पुरी इत्यादी मानयावर उपस्थित होते.

१३. लेखकानुवादक वर्ग (०६ दिवसीय कार्यशाळा) :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— संभाषण संदेश व संस्कृत संवर्धन प्रतिष्ठाण बेंगळुरू
दिनांक :— दि. १४ ते १९ एप्रिल २०२२
सहभागी :— ०६ विद्यार्थी

दि. १४ एप्रिल २०२२ ते १९ एप्रिल २०२२ पर्यंत सम्भाषण सन्देश व संस्कृत संवर्धन प्रतिष्ठान यांच्या मार्फत अक्षरम बेंगळूरू येथे लेखकानुवादक वर्ग आयोजित करण्यात आला होता. या वर्गामध्ये विश्वविद्यालयाच्या वतीने शास्त्री प्रथम वर्षातील कु. वेदश्री कुलकर्णी व चि. अथर्व भारद्वाज तसेच विद्यावारिधीचा विद्यार्थी रवी भट्ट. तसेच सहा. प्रा. श्रद्धा उपाध्ये, सहा. प्रा. कार्तिक भागवत व सहा. प्रा. सरयू प्रफुल्लचंद्र हे प्राध्यापक विद्यार्थ्यांसोबत जाऊन विशेष मार्गदर्शन केले.

१४. विद्वत सप्तपदी (विशेष व्याख्यान) :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— शास्त्रार्थ शाळा, परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक, परिसर रामटेक
दिनांक :— दि. २२ एप्रिल २०२२
सहभागी :— ७० विद्यार्थी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या छात्र कल्याण विभाग अंतर्गत विद्वत सप्तपदी (विशेष व्याख्यान) चे आयोजन करण्यात आले. या व्याख्यान मध्ये विश्वविद्यालयातील एकूण ७० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला व विद्यार्थ्यांचे मार्गदर्शन झाले.

१५. शलाका परीक्षा :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
दिनांक :— दि. २४ एप्रिल २०२२
सहभागी :— ०६ विद्यार्थी

शलाका परीक्षा ही प्राचीन भारतीय शिक्षण पद्धतीची एक अत्यन्त वैज्ञानिक आणि अत्याधुनिक मूल्यमापन पद्धत आहे. ही पद्धत प्राचीन भारतीय शास्त्रीय विषयांच्या संरक्षणाचे, तसेच सम्पूर्ण शास्त्राचे सर्वसमावेशक शिक्षण प्रदर्शित करण्याचे मुख्य साधन होते. प्राचीन गुरूकुल शिक्षण पद्धतित विद्यार्थ्यांना एखादा ग्रन्थ नीट माहीत असताना आचार्य त्यांच्या मूल्यमापनासाठी शलाका परीक्षेचे आयोजन करायचे. याच हेतूने संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी यांच्या द्वारे दि. २४/०४/२०२२ रोजी शलाका परीक्षेचे आयोजन करण्यात आले होते. सहभागी एकूण ०६ विद्यार्थ्यांचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	नाव	वर्ग/विभाग	विषय
१.	शिवकुमारशास्त्री	शास्त्री प्रथमवर्ष (वेदांग ज्योतिष विभाग)	ज्योतिष शलाका परीक्षा
२.	अद्वैता कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष (संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग)	साहित्य शलाका परीक्षा

३.	राधा देशकर	शास्त्री द्वितीय वर्ष (संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग)	साहित्य शलाका परीक्षा
४.	श्रीपाद बेलदार	शास्त्री प्रथमवर्ष (वेदांग ज्योतिष विभाग)	ज्योतिष शलाका परीक्षा
५.	वेदांशी पटेल	प्राकशास्त्री द्वितीय वर्ष	अमरकोश शलाका परीक्षा
६.	रुद्र लाखे	प्राकशास्त्री द्वितीय वर्ष	अमरकोश शलाका परीक्षा

वरील सर्व विद्यार्थ्यांनी उत्तमरीत्या शलाका परीक्षांमध्ये सहभाग धेतला. विद्यार्थ्यांना ज्योतिष विभागाचे प्राध्यापक डॉ.आशीष जे व संचालक छात्र कल्याण डॉ.जयवन्त चौधरी यांचे मार्गदर्शन लाभले.

१६. शिवस्वराज्य (शिवराज्याभिषेक) दिन व त्यानिमित्त विविध स्पर्धा (ऑनलाईन) :—

विभाग :— छात्र कल्याण विभाग
ठिकाण :— परमपुज्य गोळवलकर गुरुजी शैक्षणिक, परिसर रामटेक
दिनांक :— दि. ०६ जून २०२२
सहभागी :— ५०० विद्यार्थी

विश्वविद्यालयाच्या "छात्र कल्याण विभाग अंतर्गत" ०६ जून २०२२ रोजी शिवस्वराज्य (शिवराज्याभिषेक) दिनानिमित्त श्री.छत्रपती शिवाजी महाराजांचा इतिहास सर्वांना कळावा व त्यांच्या इतिहासातून विद्यार्थ्यांनी शिक्षा घ्यावी या हेतूने चार विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धांमध्ये विश्वविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी व विश्वविद्यालयाशी संबंधित सर्व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. त्याचे विवरण खालीलप्रमाणे आहे.

१. प्रश्न मंजूषा स्पर्धा :— सदर स्पर्धेमध्ये श्री.छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जीवनाशी व राज्यकारभाराशी सबंधित एकूण घह्व प्रश्न विचारण्यात आले. सदर स्पर्धा ऑनलाइन घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये संपूर्ण महाराष्ट्रातील एकूण ४८९ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. **२. स्वरचित निबंध लेखन स्पर्धा, ३. स्वरचित कविता लेखन स्पर्धा, ३. स्वरचित पोवाडा लेखन स्पर्धा,** या स्पर्धांपैकी निबंध स्पर्धेमध्ये एकूण ३७ विद्यार्थ्यांनी, कविता लेखन स्पर्धेमध्ये एकूण ११ विद्यार्थ्यांनी, व पोवाडा लेखन स्पर्धेमध्ये एकूण ०४ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. तसेच प्रथम पारितोषिक ५००/—रु. व प्रमाणपत्र, द्वितीय पारितोषिक ३००/—रु. व प्रमाणपत्र, तृतीय पारितोषिक ३००/—रु. व प्रमाणपत्र व सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांना सहभाग प्रमाणपत्र अश्या स्वरूपाची पारितोषिके देण्यात आली.

तसेच दि. ०६ जून २०२२ रोजी आयोजित शिवस्वराज्य दिनानिमित्त छत्रपती शिवाजी महाराजांना मा. कुलगुरू, मा. कुलसचिव, मा. संचालक नि.वि.मं. व इतर कर्मचारी यांच्या उपस्थितीत आदरांजली वाहण्याचा कार्यक्रम संपन्न झाला.

शैक्षणिक वर्ष २०२१—२२ मध्ये विद्यार्थ्यांची कामगीरी व छात्र कल्याण विभागाचे कार्य

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	स्पर्धेचे नाव	क्रमांक/ सहभाग	आयोजक संस्थेचे नाव
१.	वेदश्री कुलकर्णी	शास्त्री प्रथम वर्ष	लेखकानुवादक वर्ग	सहभाग	"अक्षरम्" बेंगळुरू
२.	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री प्रथम वर्ष	लेखकानुवादक वर्ग	सहभाग	"अक्षरम्" बेंगळुरू
३.			"अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा"		महाराष्ट्र प्रान्तीय राज्यस्तरीय शास्त्रीयस्पर्धा राष्ट्रीय संकृत संस्थानाच्या के.जे.सोमय्या संकृत विद्यापीठ, मुंबईतील

४.	आकांक्षा पांडे	शास्त्री द्वितीय वर्ष	५९ व्या अखिल भारतीय शास्त्रीय स्पर्धा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
५.	अद्वैता कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा. स्पर्धा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
६.	अद्वैत आर्वीकर	शास्त्री तृतीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभांग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
७.	चिन्मय मुंजे	शास्त्री तृतीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
८.	आकाश पाटील	आचार्य प्रथम वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
९.	कौशल जोशी	आचार्य द्वितीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
१०.	श्रीपाद बेलदार	शास्त्री प्रथम वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	द्वितीय	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
११.	वेदांशी पटेल	प्राकशास्त्री द्वितीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
१२.	नूपुर कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
१३.	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	५९ व्या अ.भा.शा.स्प.	प्रथम	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
१४.	शिवकुमारशास्त्री	शास्त्री प्रथम वर्ष	भाषापाकपरिक्षा	तृतीय	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय, बॅंग्लोर
१५.	शिवकुमारशास्त्री	शास्त्री प्रथम वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
१६.	अद्वैताकुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
१७.	राधा देशकर	शास्त्री द्वितीय वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
१८.	श्रीपाद बेलदार	शास्त्री द्वितीय वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
१९.	वेदांशी पटेल	शास्त्री प्रथम वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
२०.	रुद्र लाखे	प्राकशास्त्री द्वितीय वर्ष	शलाका परीक्षा	सहभाग	संस्कृत भारती उत्तरप्रदेश न्यास, काशी
२१.	श्रुतिका बडगे	आचार्य द्वितीय वर्ष	धिषणा परिषद	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि., रामटेक
२२	हर्षल तडस	बी.एड.	योग आणि नैतिकता १५दिवसीय कार्यशाळा	तृतीय	योग विज्ञान विभाग क.का.सं.वि, रामटेक
२३	हर्षल तडस	बी.एड.	English Speaking Workshop	सहभाग	आधुनिक भाषा विभाग क.का.सं.वि,
२४	हर्षल तडस	बी.एड.	प्रश्नमंजूषा स्पर्धा शिवस्वराज्य दिनानिमित्त २६ जून	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना, क.का.सं.वि, रामटेक
२५	हर्षल तडस	बी.एड.	स्वरचित पोवाडा लेखन स्पर्धा. शिवस्वराज्य दिनानिमित्त २६ जून	द्वितीय	छात्र कल्याण विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना, क.का.सं.वि, रामटेक
२६	हर्षल तडस	बी.एड.	षड्दर्शनपरिचय कार्यशाळा	सहभाग	भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि.,रामटेक
२७	कृतिका जैन	शास्त्री द्वितीय वर्ष	षड्दर्शनपरिचय कार्यशाळा	सहभाग	भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि.,रामटेक
२८	शिवकुमार जंगम	शास्त्री प्रथम वर्ष	धिषणा परिषद	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
२९	अद्वैता कुलकर्णी	आचार्य प्रथम वर्ष	५९तमी अखिल भारतीयशास्त्रीयस्पर्धा	सहभाग	केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय: नवदेहली

३०	अद्वैता कुलकर्णी	आचार्य प्रथम वर्ष	धिषणा परिषद (अभाव वादिनां खण्डन)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
३१	अमन शर्मा	शास्त्री तृतीय वर्ष	१० दिवसीय छात्र प्रेरण कार्यक्रम	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
३२	विक्की भालेराव	शास्त्री प्रथम वर्ष	१० दिवसीय छात्र प्रेरण कार्यक्रम	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
३३	विक्की भालेराव	शास्त्री द्वितीय वर्ष	(प्रश्न मंजूषा स्पर्धा)	सहभाग	कला विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,मोखाडा जि.पालघर
३४	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	१० दिवसीय छात्र प्रेरण कार्यक्रम	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
३५	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	महाराष्ट्रप्रान्तीयशास्त्रीय वाक्प्रतिस्पर्धायामफ (पुरोणेतिहासशलाका)	सहभाग	केंद्रियसंस्कृतविश्वविद्यालय:, क.जे. सोमय्यापरिसर: विद्याविहार मुंबई ७७
३६	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	धिषणा परिषद (गतिबुद्धीप्रत्ययवसानार्थ शब्दकर्मा)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
३७	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	रजत महोत्सव अंतर्गत पाच दिवसीय इंग्रजी संभाषण कार्यशाळा	सहभाग	आधुनिक भाषा विभाग क.का.सं.वि.,रामटेक
३८	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	प्रश्नमंजूषा स्पर्धा शिवस्वराज्य दिनानिमित्त २६ जून	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना, क.का.सं.वि, रामटेक
३९	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	षड्दर्शनपरिचय कार्यशाळा	सहभाग	भारतीय दर्शन विभाग, क.का.सं.वि.,रामटेक
४०	अथर्व भारद्वाज	शास्त्री द्वितीय वर्ष	लेखकानुवादकर्गे २०२२		संस्कृतभारती संस्कृतसंवर्धनप्रतिष्ठानयो: संयुक्ताश्रये संचालित: अक्षरम्, बेंगळूरू
४१	प्रतिक लखदिवे	प्राक्शास्त्री द्वितीय वर्ष	One day national Training workshop on Human Rights	सहभाग	सेन्टर फॉर आउटरीच प्रोग्राम, क.का.सं.वि, रामटेक
४२	श्रुती वाघ	आचार्य प्रथम वर्ष	धिषणा परिषद (इको यणचि)	सहभाग	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
४३	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत भाषण स्पर्धा	प्रथम	छात्र कल्याण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक
४४	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	राष्ट्रीय छात्र संगोष्ठी	सहभाग	चिन्मय विश्वविद्यापीठ
४५	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत "विश्वगुरुभारतम्" कार्यक्रम	सहभाग	सी–डैक पटना
४६	सिमरन ठाकुर	शास्त्री तृतीय वर्ष	प्रथमस्तरीया भाषापाक परिक्षा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय:, चामराजपेट बेंगलुरु (संस्कृतभारती)
४७	वेदश्री कुलकर्णी	शास्त्री द्वितीय वर्ष	प्रथमस्तरीया भाषापाक परिक्षा	सहभाग	कर्नाटक संस्कृत विश्वविद्यालय:, चामराजपेट बेंगलुरु (संस्कृतभारती)

* * *

सेंटर फॉर आउटरिच प्रोग्राम

1. दि. 23-06-2021 रोजी सेंटर फॉर आउटरीच विभागातर्फे 'पोरी जरा जपून' या विषयावर ऑनलाइन अतिथी व्याख्यान घेण्यात आले. माय मराठी नक्षत्र प्रतिष्ठानच्या अध्यक्ष प्रा. विजया मारोतकर यांनी उपरोक्त विषयावर एकुण 90 सहभागींना उद्बोधित केले.

2. विश्वविद्यालयाच्या CORONA Helping Fund अभियानांतर्गत Educational Kit वितरणाचा कार्यक्रम विभागातर्फे दि. 22-07-2021 रोजी घेण्यात आला. यात रामटेक व आजुबाजुच्या परिसरातील विविध शाळांमध्ये एकुण 39 Kits चे वितरण करण्यात आले.

3. दि. 09-08-2021 ते 09-11-2021 या कालावधीत आउटरीच विभागातर्फे फॅशन डिझाइन कोर्स घेण्यात आला. यात एकुण 15 विद्यार्थ्यांना फॅशन डिझायनिंग चे प्रशिक्षण देण्यात आले.

4. ऑगस्ट 2021 मध्ये राजभवन, मुंबई येथून प्राप्त पत्रानुसार विवेक रुरल डेव्हलपमेंट कडून बांबू पासून निर्मित राखी खरेदी करून त्याचे Exhibition हा कार्यक्रम आउटरीच विभागातर्फे करण्यात आला. यातून जमा झालेली धनराशी आदिवासी भागातील Self-help groups ला वितरित करण्यात आली.

5. सेंटर फॉर आउटरीच प्रोग्राम आणि विस्तार सेवा मंडळ या विभागांकडून मिळून संस्कृत संभाषण वर्गाचे आयोजन दि. 30-08-2021 ते 09-09-2021 या कालावधीत करण्यात आले होते.

6. विभागातर्फे एक महिन्याचा ब्यूटी पार्लर प्रशिक्षण वर्ग दि. 07-10-2021 ते 07-11-2021 या कालावधीत आयोजित करण्यात आला होता. यात एकुण 15 विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. यातून सहभागी महिलांना स्वावलंबी बनविण्यासाठी विशेष प्रयत्न केले गेले. स्त्री सबलीकरणासाठी हे विशेष प्रशिक्षण विभागातर्फे देण्यात आले.

7. दि. 22 ते 28 ऑक्टोबर 2021 या कालावधीत एकुण 13 विद्यार्थ्यांना केक बनविण्याचे विशेष प्रशिक्षण देण्यात आले. स्त्रीसबलीकरणाचा पुरस्कार करण्यासाठी व स्त्रियांच्या आत्मनिर्भरतेविषयी जागृती निर्माण करण्यासाठी हे प्रशिक्षण अनोखे ठरले.

8. जिल्हा परिषद शाळेच्या शैक्षणिक व भौतिक विकासासाठी सेंटर फॉर आउटरीच व विद्यापीठाचा शिक्षणशास्त्र विभाग यांच्या संयोगाने अनेक कार्यक्रम राबवण्यात आले होते. त्याचा लोकार्पण सोहळा दि. 28-10-2021 रोजी साजरा करण्यात आला. सदर कार्यक्रमाला विद्यापीठाचे माननीय कुलगुरू, रामटेकचे आमदार मा. आशीषजी जयस्वाल तसेच इतर सर्व अधिष्ठाता, विभागप्रमुख व पदाधिकारी उपस्थित होते.

9. दि. 26 फेब्रुवारी ते 7 मार्च 2022 या कालावधीत दश-दिवसीय Research Methodology Course चे आयोजन करण्यात आले होते. याचे उद्घाटन सत्र दि. 26 फेब्रवारी रोजी तर समापन सत्र दि. 7 मार्च रोजी संपन्न झाले. सदर कार्यक्रमाचे अध्यक्षत्व प्रा. मधुसूदन पेन्ना मा. कुलगुरू (प्र.) ककासंवि यांनी भूषविले. याशिवाय विद्यापीठातील सर्वच अधिष्ठाता, विभागप्रमुख व सर्व पदाधिकारी यांनी उपस्थित राहून कार्यक्रमाची शोभा वाढवली. सेंटर फॉर आउटरीच प्रोग्राम च्या संचालिका व शिक्षणशास्त्र विभागाच्या अधिष्ठाता प्रा. ललिता चंद्रात्रे यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा कार्यक्रम संपन्न झाला.

10. सेंटर फॉर आउटरीच विभाग तसेच स्टुडेंट फॉर डेव्हलपमेंट (SDF) या संघटनेच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यापीठाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षाचे निमित्त साधून दि. 19 व 20 मार्च 2022 या दोन दिवसांच्या कालावधीत पर्यावरण कार्यशाळेचे आयोजन करण्याते आले होते. यात मा. देवदत्त जोशी, राष्ट्रीय SDF प्रमुख व इशांतजी गुणफुले, राष्ट्रीय SDF संयोजक यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

11. दि. 6 व 7 एप्रिल 2022 रोजी "NEP – 2020: Transformation of Indian Education System: A Nation Building Perspective" या विषयावर आधारित राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. Indian Council for Social Science Research (ICSSR) नवी दिल्ली यांच्या प्रायोजकत्वे सदर कार्यक्रम संपन्न झाला. प्रा. ललिता चंद्रात्रे, अधिष्ठाता शिक्षणशास्त्र संकाय तसेच संचालिका आउटरीच प्रोग्राम यांनी या कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते.

अशा प्रकारे शैक्षणिक वर्ष 2021 – 2022 या कालावधीत सेंटर फॉर आउटरीच विभागाच्या संचालिका व शिक्षणशास्त्र संकायाच्या अधिष्ठाता मा. प्रा. ललिता चंद्रात्रे यांच्या मार्गदर्शनाखाली उपरोक्त सर्व कार्यक्रम तसेच निःशुल्क प्रशिक्षण शिबीर, निःशुल्क आरोग्य शिबीर, दिव्यांग मुलांकरीता निःशुल्क औषधी वाटप कार्यक्रम, द्वि-दिवसीय पर्यावरण कार्यशाळा यासारखे अनेकविध कार्यक्रम राबविण्यात आले.

* * *

महिला कक्ष आणि अंतर्गत तक्रार समिती

विश्वविद्यालयाच्या महिला कक्षांतर्गत चालु शैक्षणिक वर्षामध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले तसेच विविध कार्यक्रमाचे आयोजनही करण्यात आले आहे. त्यासंबंधित वार्षिक अहवालाचा तपशिल खालिलप्रमाणे देण्यात येत आहे.

दि. 09/03/2021 रोजी क.का.सं.वि. रामटेक येथे आंतरराष्ट्रीय महिला दिनाचा कार्यक्रम ऑनलाईन पध्दतीने संपन्न झाला. यावेळी प्रमुख अतिथी म्हणून **मा. प्रो. डॉ. मृणालिनी फडणवीस, कुलगुरू, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर युनिर्व्हसिटी** ह्या उपस्थित होत्या. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू मा. प्रो. श्रीनिवास वरखेडी सर उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे आयोजन महिला कक्ष अध्यक्षा, डॉ. राजश्री मेश्राम यांनी केले. तसेच कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव, मा. अधिष्ठाता, संचालिका प्रो. कविता होले, मा. विभागप्रमुख, शिक्षक तसेच शिक्षकेतर कर्मचारी व शंभरच्या वर विद्यार्थ्यांची उपस्थिती होती.

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या महिला कक्षांतर्गत **'महिलांकरिता लैंगिक छळवणूक प्रतिबंधक कायदा'** याविषयी कार्यशाळेचे आयोजन ऑनलाईन माध्यमाद्वारे दि. 28 जुलै 2021 रोजी करण्यात आले. या कार्यक्रमामध्ये अध्यक्ष मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी होते. व प्रमुख वक्त्या ॲड. सुरभी खंडेलवाल होत्या. या कार्यक्रमाचे आयोजन महिला कक्ष अध्यक्षा डॉ. राजश्री मेश्राम यांनी केले. या कार्यक्रमात विश्वविद्यालयाचे मा. अधिष्ठाता, विभागप्रमुख, प्राध्यापक, शिक्षकेतर महिला कर्मचारी तसेच विद्यार्थीनींनी भाग घेतला होता.

महिला कक्ष व ICC तर्फे दि. 22 ऑगस्ट 2022 रोजी **Gender Equality : A Sign of Civilized Society** या विषयावर कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यक्रम मा. कुलगुरू प्रो. मधुसूदन पेन्ना (प्र.)यांच्या अध्यक्षतेत पार पडला. तसेच सदर कार्यक्रमाला मुख्य अतिथी म्हणून डॉ. शिल्पा पुराणिक उपस्थित होत्या तसेच विश्वविद्यालयातील महिला अधिकारी, कर्मचारी व विद्यार्थीनींनी कार्यक्रमात उपस्थित होत्या. मा. अध्यक्षा, महिला कक्ष, डॉ. राजश्री मेश्राम यांच्या निदर्शनाखाली सदर कार्यक्रम पार पडला.

.

* * *

क्रोडा विभाग

क.का.सं.वि. रामटेक द्वारे 17/02/2022 ते 18/02/2022 दरम्यान विश्वविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी (महिला व पुरुष) यांच्या टी –20 क्रिकेट स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर टी –20 क्रिकेट स्पर्धेमध्ये विद्यापीठातील सावधिक शिक्षक कर्मचारी संघ, नॉन टीचिंग संघ, टेक्निकल कर्मचारी संघ, महिला शिक्षक संघ, महिला नॉन टीचिंग संघ प्रत्येक शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी सहभागी झाले होते. सदर टी –20 क्रिकेट स्पर्धेमध्ये शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांनी उस्फुर्त सहभाग नोंदविला.

विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. मधुसूदन पेन्ना, कुलसचिव डॉ. रामचंद्र जोशी, शैक्षणिक परिसर संचालक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती सर, यांनी टॉस करून खेळाडूचे अभिनंदन केले व शुभेच्छा दिल्या. नंतर सामन्याला सुरूवात करण्यात आली. संचालक, शारीरिक शिक्षण व खेळ विभाग डॉ. अमोल मांडेकर सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली टी –20 क्रिकेट स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेत एकूण 05 संघ सहभागी झाले होते.

अंतिम फेरीत योग सावधिक शिक्षक कर्मचारी संघ विरुद्ध टेक्निकल कर्मचारी संघ यांचात सामना झाला. त्यात टेक्निकल कर्मचारी संघ प्रथम विजेते ठरले तर सावधिक शिक्षक कर्मचारी संघ उपविजेता ठरला. तसेच महिला संघामध्ये प्रथम विजेते महिला नॉन टीचिंग संघ तर उपविजेता महिला शिक्षक संघ ठरला. तरी सदर अहवाल आपणास माहितीस्तव सादर करण्यात येत आहे.

* * *

आस्थापना विभाग

महाराष्ट्र शासनाद्वारे अधिनियम क्र. ३३–१९९७ अन्वये प्रस्तुत विश्वविद्यालयाची स्थापना दि. १८ सप्टेंबर १९९७ रोजी झाली. शासनाने प्रस्तुत विश्वविद्यालयातील पाच शैक्षणिक विभागांकरिता एकूण ३५ शिक्षकीय पदे आकृतीबंधानुसार मंजूर केली आहेत. त्याचप्रमाणे ११४ शिक्षकेतर पदांचा आकृतीबंध मंजूर केला आहे. पदांचा तपशील खालीलप्रमाणे –

शासनमान्य शिक्षकीय पदे

अ.क्र.	पदनाम	मंजुर पदसंख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	प्राध्यापक	०५	०३	०२
२	सहयोगी प्राध्यापक	१०	०६	०४
३	सहायक प्राध्यापक	२०	८	१२
	एकूण	**३५**	**१७**	**१८**

शासनमान्य शिक्षकेतर पदे

अ.क्र.	संवर्ग	मंजुर पदसंख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	अ	२२	१४	०८
२	ब	१०	०६	०४
३	क	५०	३७	१३
४	ड	३२	२०	१२
	एकूण	**११४**	**७७**	**३७**

विश्वविद्यालय व्यवस्थापनाने शास्त्रविद्यागुरूकुलम् करीता निर्मित केलेली शिक्षकीय पदे

मंजुर पदसंख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
०९	०७	०२

विश्वविद्यालय व्यवस्थापनाने निर्मित केलेली शिक्षकेतर पदे

मंजुर पदसंख्या	भरलेली पदे	रिक्त पदे
०२	००	०२

शिक्षकांची यादी २०२१–२२

अ. क्र.	नाव	पदनाम
१	डॉ. नंदा ज. पुरी	प्राध्यापक
२	डॉ. मधुसूदन न. पेन्ना	प्राध्यापक
३	डॉ. ललिता प्र. चंद्रात्रे	प्राध्यापक
४	डॉ. सी. जी. विजयकुमार	प्राध्यापक
५	डॉ. कृष्णकुमार सु. पाण्डेय	प्राध्यापक
६	डॉ. कविता सु. होले	प्राध्यापक
७	डॉ. कलापिनी ह. अगस्ती	प्राध्यापक
८	डॉ. प्रसाद श्री. गोखले	प्राध्यापक
९	डॉ. पराग भा. जोशी	प्राध्यापक
१०	डॉ. हरेकृष्ण शा. अगस्ती	प्राध्यापक
११	डॉ. किर्ती भ. सदार	प्राध्यापक
१२	डॉ. दिनकर वि. मराठे	सहायक प्राध्यापक
१३	डॉ. हृषिकेश स. दलाई	सहायक प्राध्यापक
१४	डॉ. राजश्री पू. मेश्राम	सहायक प्राध्यापक
१५	डॉ. अमोल म. मांडेकर	सहायक प्राध्यापक
१६	डॉ. जयवंत ज. चौधरी	सहायक प्राध्यापक
१७	डॉ. राजेंद्र चि. जैन	सहायक प्राध्यापक

शास्त्रविद्यागुरूकुलम् शिक्षकांची यादी २०२१–२२

अ. क्र.	नाव	पदनाम
१	श्री. श्रीनिवास जम्मलमडक	सहायक प्राध्यापक
२	श्री. अमितकुमार भार्गव	सहायक प्राध्यापक
३	डॉ. राघवेंद्र भट्ट	सहायक प्राध्यापक
४	श्री. कार्तिक भागवत	सहायक प्राध्यापक
५	डॉ. धीरजकुमार पांडेय	सहायक प्राध्यापक
६	डॉ. आशिष जे.	सहायक प्राध्यापक
७	डॉ. श्वेता शर्मा	सहायक प्राध्यापक

शिक्षकेतर कर्मचा–यांची यादी २०२१–२२

अ.क्र.	नाव	पदनाम
१	डॉ. श्रीनिवास वरखेडी	मा. कुलगुरू
२	डॉ. रामचंद्र ज. जोशी	मा. कुलसचिव
३	डॉ. दिपक ग. कापडे	ग्रंथपाल
४	डॉ. उमेश ध. शिवहरे	परीक्षा नियंत्रक
५	डॉ. रामचंद्र ज. जोशी	वित्त व लेखा अधिकारी (प्र.)
६	डॉ. स्मिता म. फडणवीस	उपकुलसचिव
७	श्री. कैलाश वि. मून	उपकुलसचिव
८	डॉ. रोशन भा. अलोने	उपकुलसचिव
९	श्री. विजयेंद्र वि. पांडे	सहायक कुलसचिव
१०	श्री. सुमित म. कठाळे	सहायक कुलसचिव
११	श्री. राजेंद्र धा. मेश्राम	सहायक कुलसचिव
१२	सौ. कल्याणी कि. देशकर	सहायक कुलसचिव
१३	श्री. श्रीपाद म. अभ्यंकर	सहायक कुलसचिव
१४	श्री. संतोष कि. वाडीकर	उपअभियंता
१५	श्री. राजेश स. चकिनारपुवार	स्वीय सहायक
१६	श्री. संजय प्र. वाते	अधीक्षक
१७	सौ. माधुरी र. येवले	अधीक्षक
१८	श्री. अतुल ज. गाडे	अधीक्षक
१९	श्री. लोभाजी भा. सावंत	अधीक्षक
२०	सौ. रीता ग. अमीन	अधीक्षक
२१	डॉ. रेणुका श. बोकारे	जनसंपर्क अधिकारी
२२	श्री. राजेश न. भांडारकर	उच्चश्रेणी लघुलेखक
२३	श्री. नरेंद्र न. रहाटे	सहायक अधीक्षक
२४	श्री. अविनाश ज्ञा. फुसाटे	सहायक अधीक्षक
२५	श्री. सौरभ र. बाजपेई	सहायक अधीक्षक
२६	सौ. जान्हवी सु. देऊळगांवकर	सहायक अधीक्षक
२७	श्री. विजय मा. जामनकर	लेखापाल
२८	श्री. राजीवरंजन दे. मिश्रा	तांत्रिक सहायक
२९	श्री. प्रवीण ह. कळंबे	सुरक्षा अधिकारी
३०	श्री. अरविंद ता. कुचनकर	वरिष्ठ लिपिक
३१	श्री. धर्मेश अ. शुक्ला	वरिष्ठ लिपिक

अ.क्र.	नाव	पदनाम
३२	श्री. उमेश रा. पाटील	वरिष्ठ लिपिक
३३	श्री. अतुल न. खोडे	वरिष्ठ लिपिक
३४	श्री. योगेश बा. चौधरी	वरिष्ठ लिपिक
३५	श्री. कृणाल नं. कविश्वर	वरिष्ठ लिपिक
३६	श्री. धर्मेंद्र वि. भिडे	वरिष्ठ लिपिक
३७	श्री. निलेश गो. राठोड	वरिष्ठ लिपिक
३८	श्री. विनोद वि. बागडे	वरिष्ठ लिपिक
३९	श्री. नेमीचंद ता. मेश्राम	वरिष्ठ लिपिक
४०	श्री. महेश अ. येयेवार	वरिष्ठ लिपिक
४१	श्री. अनिल र. तिवारी	वरिष्ठ लिपिक
४२	श्री. नंदकिशोर धा. मेश्राम	वरिष्ठ लिपिक
४३	कु. प्रगती ज. ढेपे	ग्रंथालय सहायक
४४	कु. मीनाक्षी डो. मेश्राम	ग्रंथालय सहायक
४५	कु. मीना व्यं. पुजारी	कनिष्ठ लिपिक
४६	श्री. चेतन वा. पेलने	कनिष्ठ लिपिक
४७	सौ. नंदिनी म. बंड	कनिष्ठ लिपिक
४८	श्री. मंगेश कृ. आटे	कनिष्ठ लिपिक
४९	श्री. प्रविण कुमार सु. सरोदे	कनिष्ठ लिपिक
५०	सौ. प्रिती चं. लाडसे	कनिष्ठ लिपिक
५१	श्री. ललितकुमार रा. धुर्वे	कनिष्ठ लिपिक
५२	श्री. सुभाष वा. गोतमारे	कनिष्ठ लिपिक
५३	श्री. सुनिल ल. बावने	कनिष्ठ लिपिक
५४	श्री. रूपेश टि. मेश्राम	कनिष्ठ लिपिक
५५	श्री. दिपक चं. जोंधळे	कनिष्ठ लिपिक
५६	श्री. जावेद र. तुरक	कनिष्ठ लिपिक
५७	श्री. मुकेश ध. शहारे	ग्रंथालय परिचर
५८	श्री. पुरूषोत्तम प्र. कावळे	ग्रंथालय परिचर
५९	श्री. शैलेश शं. गेडाम	दप्तरी
६०	श्री. अजित मो. पांडे	दप्तरी
६१	श्री. दिलीप ना. राऊत	दप्तरी
६२	श्री. पुरूषोत्तम न. वझे	तारमार्गतंत्री व तारतंत्री
६३	श्री. सुशील पां. वैद्य	चक्रमुद्रक
६४	श्री. राजेश रा. दारोडे	शिपाई

अ.क्र.	नाव	पदनाम
६५	श्री. शामसुंदर सा. डोबळे	शिपाई
६६	श्री. अविनाश नि. भैसारे	शिपाई
६७	श्री. पंकज र. पेठकर	शिपाई
६८	श्री. तात्याराव रा. वाघमारे	शिपाई
६९	श्री. हनुमंत अं. सिडाम	शिपाई
७०	कु. छाया शं. मसारकर	शिपाई
७१	कु. प्रणाली अ. ठाकरे	शिपाई
७२	सौ. मंजुषा प्र. कुकडे	शिपाई
७३	कु. सुरेखा वा. तिजारे	शिपाई
७४	श्री. रोशन पु. कुनघाटकर	शिपाई
७५	सौ. नलिनी सं. इंगळे	शिपाई
७६	श्री. ज्ञानेश्वर साबळे	शिपाई
७७	श्री. अशोक हटवार	पहारेकरी
७८	श्री. अमित पां. वैद्य	माळी

* * *

सामान्य प्रशासन विभाग

➢ **कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, १९९७ कलम २५(२) अन्वये व्यवस्थापन परिषदेचे गठण करण्यात आले. सत्र २०२१–२०२२ मध्ये मा. व्यवस्थापन परिषदेच्या सभेच्या एकूण ५ सभा आयोजित करण्यात आल्या होत्या व त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.**

अ. क्र	दिनांक	नियमित/ आकस्मिक
०१	१५/०५/२०२१	नियमित
०२	०२/०८/२०२१	नियमित
०३	२६/११/२०२१	नियमित
०४	०५/०१/२०२२	नियमित
०५	२५/०३/२०२२	नियमित

➢ **कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक विद्यापीठ कायदा १९९७ कलम २५(२) अन्वये २०२१–२०२२ सत्रामध्ये उपस्थित मा. व्यवस्थापन परिषदेतील सदस्यांची यादी**

मा. व्यवस्थापन परिषदेतील सदस्य (२०२१–२०२२)

क्र.	कलम	विवरण	समिती सदस्यांचे नाव	पदनाम
1	**25(2)(i)**	कुलगुरु – सभापति (पदसिद्ध)	**प्रो. श्रीनिवास वरखेडी** मा.कुलगुरु,क.का.सं.व,रामटेक	अध्यक्ष
2	**25(2)(ii)**	समकुलगुरु – सदस्य (पदसिद्ध)	**रिक्त**	सदस्य
3	**25(2)(iii)**	परिनियमांद्वारे विहित केलेला एक अधिष्ठाता	**प्रो. नंदा ज. पुरी** संस्कृत साहित्य विभाग, क. का.सं.वि, रामटेक	सदस्य
4	**25(2)(iv)**	महाराष्ट्र शासनाच्या संस्कृत स्थायी समितीमधील, कुलाधिपतीने अग्रक्रमाने नामनिर्देशित केलेली एक व्यक्ती	**प्रो. अम्बा कुलकर्णी** संस्कृत अध्ययन विभाग हैद्राबाद विद्यापीठ, हैद्राबाद	सदस्य
5	**25(2)(v)**	महाराष्ट्र विधानसभेच्या सभापतीने नामनिर्देशित करावयाचा महाराष्ट्र विधानसभेचा एक सदस्य	**रिक्त**	सदस्य
6	**25(2)(vi)**	महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या अध्यक्षाने नामनिर्देशित करावयाचा विधानपरिषदेचा एक सदस्य	**श्री .गिरीशचंद्र ब.व्यास** विधानपरिषद सदस्य,नागपूर	सदस्य
7	**25(2)(vii)**	सचिव, उच्च शिक्षण किंवा त्याने नामनिर्देशित केलेली, उपसचिवाच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाची नसलेली व्यक्ती (पदसिद्ध)	**श्री. अजित बाविस्कर** उपसचिव, उच्च शिक्षण	सदस्य
8	**25(2)(viii)**	संचालक, उच्च शिक्षण किंवा त्याने नामनिर्देशित केलेली सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाची नसलेली व्यक्ती (पदसिद्ध)	**मा. संचालक,** उच्च व शिक्षण विभाग, पुणे	सदस्य

क्र.	कलम	विवरण	समिती सदस्यांचे नाव	पदनाम
9	**25(2)(ix)**	परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे विद्यापीठ विभागाचा प्रमुख	**डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती** वेद आणि व्याकरण विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक	सदस्य
10	**25(2)(x)**	परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे महाविद्यालय, परिसंस्था किंवा पाठशालेचा एक प्रमुख	**डॉ. भाऊ दांदडे** प्राचार्य, सीस्फा कॉलेज ऑफ फाईन आर्ट, नागपूर	सदस्य
11	**25(2)(xi)**	परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे, विद्यापीठ विभागामधील एक अध्यापक	**प्रो. कविता सु. होले** संस्कृत भाषा आणि साहित्य विभाग, क.का.सं.वि, रामटेक	सदस्य
12	**25(2)(xii)**	परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे, संलग्न महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त परिसंस्थांच्या अध्यापकांमधून दहा वर्षाचा अध्यापनाचा अनुभव असलेला, व जो मुख्याध्यापक नाही असा एक अध्यापक	**रिक्त**	सदस्य
13	**25(2)(xiii)**	परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे अध्ययन मंडळाचा एक अध्यक्ष	**प्रो. कृष्णकुमार पांडेय** अधिष्ठाता, प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र, क.का.सं.वि, रामटेक	सदस्य
14	**25(2)(xiv)**	कुलगुरूंनी नामनिर्देशित केलेला, विद्वत् परिषदेचा एक सदस्य	**प्रो. मधुसुदन पेन्ना** अधिष्ठाता, भारतीय धर्मतत्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय, क.का.सं.वि. रामटेक	सदस्य
15	**25(2)(xv)**	संचालक, नियोजन विकास मंडळ (पदसिद्ध)	**डॉ. प्रसाद गोखले,** संचालक, नि.वि.मं/ प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय, क.का.सं.वि. रामटेक	पदसिध्द सदस्य
16	**25(3)**	कुलसचिव – सचिव (पदसिद्ध)	**डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती** कुलसचिव(प्र) क.का.सं.वि, रामटेक	पदसिध्द सदस्य
17	**25(4)**	वित्त व लेखा अधिकारी – स्थायी निमंत्रित	**डॉ. रामचंद्र ज. जोशी** वित्त व लेखा अधिकारी, क.का.सं.वि, रामटेक	स्थायी निमंत्रित
18	**25(4)**	परीक्षा नियंत्रक – स्थायी निमंत्रित	**डॉ. उमेश ध. शिवहरे** परीक्षा नियंत्रक क.का.सं.वि, रामटेक	स्थायी निमंत्रित

*** * ***

नियोजन व विकास मंडळ

—: वार्षिक अहवाल सत्र २०२१—२२ :—

१. सत्र २०२१—२२ मध्ये नियोजन व विकास मंडळ विभागात कार्यरत अधिकारी व कर्मचाऱ्यांची माहिती.

Sr.no.	Name	Post
1	Prof. Prasad Gokhale	Director
2	Shri. Vijayendra Pande	Assistant Registrar
3	Shri. Atul Khode	Senior Clerk
4	Shri. Nandkishor Meshram	Senior Clerk
5	Shri. Pankaj Pethakar	Peon

२. विद्यापीठाच्या उपलब्ध तरतुदीनुसार गठीत नियोजन व विकास मंडळ समितीच्या सदस्यांची यादी सोबत जोडली आहे.

Sr. No.		Members Name	Position
1	Kulaguru-Adhyaksha	**Prof. Shriniwas Varakhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor.	Chairperson
2	Sama-Kulaguru if any (The Pro-Kulaguru)	----	Member
3	One Dean of Faculty, nominated by the Vidvat Parishad	**Dr. Madhusudan Penna,** Dean, Faculty of Bharatiya Dharma, Tattvajanana tatha Sanskrit Sankay, KKSU, Ramtek	Member
4	One Head or Director from amongst the Heads or Directors of the University Institutions or departments, not below the rank of Professor and who is not a Dean nominated by Vidvat Parishad.	**Dr. Dinakar Marathe,** HoD, Vedanga Jyotisha Department, KKSU, Ramtek.	Member
5	One teacher imparting post-graduate instruction having not less than sixteen years of teaching experience, nominated by Kulaguru.	**Dr. Kavita Holey,** Professor, Faculty of Sanskrit and other Languages, KKSU, Ramtek.	Member
6	One teacher imparting under-graduate institution having not less than sixteen year of teaching experience, nominated by Vyavasthapana Parishad.	**Dr. Parag Joshi,** HoD, Department of Adhunik Bhasha, KKSU, Ramtek.	Member
7	One principal of an affiliated College of Sanskrit, nominated by the Vyavasthapana Parishad from among the principal who are members of the Vidvat Parishad.	**Dr. Rajashri Meshram,** Principal, Kalidas University's B.Ed. College, Ramtek.	Member

8	One principal of an affiliated professional College nominated by Kulaguru.	**Dr. Sandhya Purecha,** Principal, Sarfojiraje Bhosale Research Centre, Dadar, Mumbai.	Member
9	Two experts, co-opted by the Board from amongst the Heads of National and State Level research institutions.	**Dr. C. G. Vijayakumar,** Vice-chancellor, Maharshi Panini Sanskrit Evam Vaidik University, Ujjain.	Member
10		**Dr. Sacchidanand Mishra ,** Member, ICPR, New Delhi.	Member
11	Sanchalaka of Niyojana-Vikasa Mandala-Member Secretary.	**Dr. Prasad Gokhale,** Director (I/c), B.P.D., Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.	Member Secretary

३. शैक्षणिक सत्र २०२१–२२ करिता एकूण ८५ महाविद्यालयांना विशेषीकृत अभ्यासासाठी मान्यताप्राप्त परिसंस्था (RISS) अंतर्गत मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.

४. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा क्र. ३३/१९९७ मधील कलम ६२ (४) अन्वये प्राप्त एकूण ७९ नवीन महाविद्यालयांना शैक्षणिक सत्र २०२१–२२ पासून संलग्नीकरण प्राप्त झाले आहे.

५. विविध विषयांमध्ये संशोधन करण्यासाठी नियोजन व विकास मंडळाद्वारे एकूण ०१ संशोधन केंद्राला मान्यता देण्यात आली आहे.

Sr. No	Name of the Institute	Adderss	Recognition date
1	Research For Resurgence Foundation	Seshadri Bhavan Tulsibaugh Nagpur.	04-12-2021

६. विश्वविद्यालयात विविध शैक्षणिक उपक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने वेगवेगळ्या शैक्षणिक संस्थांसोबत शैक्षणिक सामंजस्य करार करण्यात आले व या कराराचे क्रियान्वयन करण्यासाठी समन्वयकांची नेमनूक करण्यात आली.

Sr.No	Name & Address	Coordinator	Date
1	BAPS - Swaminarayan Research Institute, New Delhi	Dr. Raghvendra Bhat	20/02/2021
2	ICSI - The Institute of Company Secretaries of India, New Delhi	Dr. Amol Mandekar	22/02/2021
3	Sanchi University of Buddhist-Indic Studies, Village Barla, Dist. Raisen, Madhya Pradesh.	Dr. Dhiraj Pandey	16/06/2021
4	Maharashtra Satate Facult Development Academy Pune	Dr Parag Joshi	28-01-2022

5	Siddhanta Knowledge Foundation Chennai	Dr. Dinkar Marathe	02-02-2022
6	Yashoda Girl's Arts & Commerce College Nagpur	Dr. Deepak Kapade	10-02-2022
7	Lokmanya Tilak College, Wani	Dr. Kavita Holey	2022
8	Shri. Binjani City College, Nagpur	Dr. Kavita Holey	2022
9	New Bhartiya Book Corporation New Delhi	Dr. K.K Pandey	2022
10	Maharshi Panini Sanskrit evam Vedic Vishwavidyalaya Ujjain	Dr. Hrushikesh Dalai	2022
11	Inflebinate Learning Management Service (ILMS) Gandhinagar	Dr. Rajendra Jain	2022
12	Manusript Conservation Centre New Delhi	Dr. Rajendra Jain	2022
13	Hanuman Vyayam Prasarak Mandal Amravati	Dr. Amol Mandekar	2022

७. राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षण अभियान मार्फत विद्यापीठासाठी भौतिक सुविधा या घटकांतर्गत विकास कामांकरिता मंजूर रकमेचा सविस्तर तपशिल सोबत जोडला आहे.

Sr.	Head	Sub Head	Sanction Amount	Released Amount	Utilized Amount	Balance Amount
1	New Facility	1Construction of Boys / Girls Hostel	90,000,000.00		39,503,571	
		2 Centre for Excellence for Indological Studies			50,000,000	
		Total			89,503,571	496,429.00
2	Renovation & Upgradation	1 Indian Flag Mast	90,000,000.00		1,076,900	
		2 Amphi Theater			2,195,053	
		3 Stage			870,140	
		4 Master Plan of Waranga			3,422,000	
		5 Cafeteria			752,489	
		6 Dining Hall of Existing Recreation Centre			5,144,335	
		7 Boundary Wall of Waranga			37,565,135	
		8 Renovation/ Upgradation of Auditorium			15,000,000	
		9 Renovation of Gurukulum Structure			4,501,910	
		10 Rejuvenation and beautification of the existing water body			3,900,000	
		11 Up gradation of approach road to academic building at waranga campus			12,000,000	

		12 Electricity Connection			6,300,000	
		Total			92,727,962	- 2,727,962.00
3	Equipments	1Furniture for Gurukulam	20,000,000.00		7,824,894	
		2 Bunk Beds			799,500	
		3 Furniture for Computer Lab			1,610,900	
		4 Mobile File Compactor			2,069,814	
		5 Furniture			42,144	
		6 Department laboratory equipments (education department)			240,341	
		7 Mirror less Digital Camera			195,330	
		8 Musical Instrument			162,100	
		9 PA system in Seminar Room (Audio & Display Unit)			249,996	
		10 Display Unit			209,363	
		11 Laptop			2,339,960	
		12 Computer for laboratory			1,881,900	
		13 Audio system for Academic Buidling			237,786	
		14 Equipment for Yoga Lab			299,500	
		15 Library Furniture			1,596,000	
		Total			19,759,528	240,472.00
		Total 1+2+3	20,000,00,00	20,000,00,00	201,991,061	- 1,991,061.00

८. अष्टादशी प्रोजेक्ट.

Sr No	Name of the Project Title	Name of the Investigator	Name of the Co-Investigator	Sanction Grant In Aid, Rs	Sanction Grant Released Rs
1	Children Literature Project- Kindle books of Panchatantra and Histopadesh	Dr. Madhusudan Penna	Dr. Parag Joshi	2,50,000	1,25000/-
2	Integrating Sanskrit with Modern Subject- Integrating Sanskrit learning with Mass Communication	Dr. Kalapini Agasti	--------	2,50,000	1,25000/-

3	Contemporary Literature Project-Yogmanovijnanam	Dr. Parag Joshi	---------	1,50,000	75,000/-
4	Knowledge translation (Jyotish Text)- Sanskrit Translation of Marathi Text " Bhartiya Jyotish Shastracha Prachin Ani Arvachin Ithihas" of Sahnkar-Shankar Balkrishna Dixit	Dr. Dinkar Marathe	Shri Pranav Muley	1,50,000	75,000/-
5	Editing &Publishing Manuscript Project-Ediding of the Manuscript Taddhitantasabda-Kalapahby jaydeva & Taddhitantasabda-Anonymous	Dr. Jaywant Choudhary	----------	1,25,000	62,500/-
Total Grants In Aid Rs				9,25000/-	
	Total Grants In Aid Received, Rs				4,62,500/-

९. शैक्षणिक सत्र २०२१–२२ करिता एकूण २ महाविद्यालयांना Recognized Institute for Skill & Professional Education (RISPE) अंतर्गत मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.

Sr.No	Name of The Institution	Address	Year
1	Spark School of Design Education Foundation' Spark School of Design	Oshiwara, Andheri (W) Mumbai	2021-22
2	Lifeness Science Institute Education and Welfare Foundation's Lifeness Science Institute	Ghatkopar East Mumbai	2021-22

* * *

विद्या विभाग

(१) अध्ययन मंडळ

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, १९९७ मधील कलम ३३ (२) तरतुदीनुसार सत्र २०२१–२२ साठी बावीस अध्ययन मंडळांचे गठण करण्यात आले आहे. अध्ययन मंडळाचे नाव खाली नमूद केल्यानुसार आहे.

अ.क्र.	अभ्यास मंडळाचे नाव	अध्यक्ष
१.	तदर्थ वेद अभ्यास मंडळ	प्रा. रविंद्र मुळे
२.	तदर्थ व्याकरण अभ्यास मंडळ	प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती
३.	तदर्थ संस्कृत भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	प्रा. कविता होले
४.	तदर्थ पाली प्राकृत आणि इतर अभिजात भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	डॉ. राजेन्द्र जैन
५.	तदर्थ आधुनिक भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	प्रा. पराग जोशी
६.	तदर्थ कीर्तनशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. दिनेश रसाळ
७.	तदर्थ दर्शनशास्त्र अभ्यास मंडळ	प्रा. कलापिनी अगस्ती
८.	तदर्थ योगा आणि पर्यायी चिकित्सा पध्दती अभ्यास मंडळ	प्रा. कलापिनी अगस्ती
९.	तदर्थ दृश्यकला अभ्यास मंडळ	डॉ. भाऊ दांदडे
१०.	तदर्थ प्रदर्शन कला अभ्यास मंडळ	डॉ. संध्या पुरेचा
११.	तदर्थ वेदांग ज्योतिष व वास्तुशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. दिनकर मराठे
१२.	तदर्थ मानसशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. साई सुसरला
१३.	तदर्थ पारंपारिक भारतीय विज्ञान अभ्यास मंडळ	प्रा. प्रसाद गोखले
१४.	तदर्थ संगणकशास्त्र व उपयोजन अभ्यास मंडळ	प्रा. अंबा कुलकर्णी
१५.	तदर्थ शिक्षणशास्त्र अभ्यास मंडळ	प्रा. किर्ती सदार
१६.	तदर्थ हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज व ट्रॅव्हल ॲण्ड टयुरीजम अभ्यास मंडळ	डॉ. उर्वशी यशरॉय
१७.	तदर्थ ग्रंथालय वार्ताशास्त्र अभ्यास मंडळ	डॉ. दिपक कापडे
१८.	तदर्थ वाणिज्य आणि व्यापार प्रशासन अभ्यास मंडळ	डॉ. श्रीनिवास मानेकर
१९.	तदर्थ प्रशासकीय सेवा अभ्यास मंडळ	डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती
२०.	तदर्थ सामाजिक विज्ञान व समाजकार्य अभ्यास मंडळ	डॉ. गोपिचंद निंबार्ते
२१.	तदर्थ पत्रकारीता माध्यम आणि संवाद अभ्यास मंडळ	डॉ. राखी तिवारी
२२.	तदर्थ विशेष अभ्यास मंडळ	प्रा. कविता होले

(२) संकाय

विश्वविद्यालयात कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, १९९७ मधील कलम ३१ (५) प्रमाणे पाच संकाय स्थापन करण्यात आले आहेत. स्थापन करण्यात आलेल्या पाच संकायाची नावे व संकाय अधिष्ठात्यांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	संकायाचे नाव	अधिष्ठातांचे नाव
१	वेदविद्या संकाय	प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती
२	संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय	प्रा. नंदा ज. पुरी
३	भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय	प्रा. मधुसूदन पेन्ना

४	प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
५	शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय	प्रा. ललिता चंद्रात्रे

३) विद्वत् परिषद

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, १९९७ मधील कलम २७ (२) च्या तरतुदीनुसार विद्वत् परिषदेचे गठण करण्यात आले. सत्र २०२१–२२ मध्ये विद्वत् परिषदेच्या एकूण पाच सभा अनुक्रमे (१) दि. ३१.०८.२०२१ २) दि.०५.०१.२०२२ ३) दि.२८.०१.२०२२ ४) दि.२५.०२.२०२२ ५) दि.११.०५.२०२२ रोजी संपन्न झाल्यात. सत्र २०२१–२२ ची विद्वत् परिषद सदस्यांची यादी पुढील प्रमाणे आहे.

विद्वत् परिषद (२०२१–२२)

अ.क्र.	कलम	विद्वत परिषदेतील सदस्य	पद	नाव
१.	२७ (२) (अं)	मा. कुलगुरु	अध्यक्ष	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
२.	२७ (२) (ब)	सम कुलगुरु	–	–
३.	२७ (२) (क)	संकायाचे अधिष्ठाते		
		१. वेदविद्या संकाय	सदस्य	प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती
		२. संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय	सदस्य	प्रा. नंदा ज. पुरी
		३. भारतीय धर्म, तत्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय	सदस्य	प्रा. मधुसूदन पेन्ना
		४. प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय	सदस्य	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
		५. शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय	सदस्य	प्रा. ललिता चंद्रात्रे
४.	२७ (२) (ड)	अध्ययन मंडळाचे अध्यक्ष		
		१. वेद अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. रविंद्र मुळे
		२. व्याकरण अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती
		३. संस्कृत भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. कविता होले
		४. पाली प्राकृत आणि इतर अभिजात भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. राजेन्द्र जैन
		५. आधुनिक भाषा आणि साहित्य अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. पराग जोशी
		६. कीर्तनशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. दिनेश रसाळ
		७. दर्शनशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. कलापिनी अगस्ती
		८. योगा आणि पर्यायी चिकित्सा पध्दती अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. कलापिनी अगस्ती
		९. दृश्यकला अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. भाऊ दांदडे
		१०. प्रदर्शन कला अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. संध्या पुरेचा
		११. वेदांग ज्योतिष व वास्तुशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. दिनकर मराठे
		१२. मानसशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. साई सुसरला
		१३. पारंपारिक भारतीय विज्ञान अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. प्रसाद गोखले

		१४. संगणकशास्त्र व उपयोजन अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. अंबा कुलकर्णी
		१५. शिक्षणशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. किर्ती सदार
		१६. हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज व ट्रॅव्हल ॲण्ड टयुरीजम अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. उर्वशी यशराॅय
		१७. ग्रंथालय वार्ताशास्त्र अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. दिपक कापडे
		१८. वाणिज्य आणि व्यापार प्रशासन अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. श्रीनिवास मानेकर
		१९. प्रशासकीय सेवा अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती
		२०. सामाजिक विज्ञान व समाजकार्य अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. गोपिचंद निंबार्ते
		२१. पत्रकारीता माध्यम आणि संवाद अभ्यास मंडळ	सदस्य	डॉ. राखी तिवारी
		२२. विशेष अभ्यास मंडळ	सदस्य	प्रा. कविता होले
५.	२७ (२) (इ)	संचालक विस्तार सेवा मंडळ,	सदस्य	प्रा. कृष्णकुमार पाण्डेय
६.	२७ (२) (फ)	संचालित किंवा संलग्न महाविद्यालयाचे, संस्थांचे किंवा पाठशालांचे, परिनियमाद्वारे विहित करण्यात येईल त्यानुसार आळीपाळीने नामनिर्देशित करावयाचे प्रत्येकी एक प्राचार्य.	सदस्य	डॉ. सिकंदर मनवरे
७.	२७ (२) (ह)	विद्यापीठ विभाग किंवा परिसंस्था यामधील प्राध्यापकांमधून मा. कुलगुरुंनी नाम निर्देशित केलेला एक प्राध्यापक	सदस्य	डॉ. धर्मेन्द्र तुरकर
८.	२७ (२) (ी)	प्रत्येक विद्याशाखेमधून एक या प्रमाणात प्रतिनिधित्व होईल अशाप्रकारे विद्वत परिषदेने महाविद्यालयाचे प्राचार्य, विद्यापीठ विभागाचे प्रमुख व मान्यता प्राप्त परिसंस्थांचे प्रमुख नसलेल्या व किमान दहा वर्षाचा अध्यापनाचा अनुभव असलेल्या अध्यापकांमधून परिनियमांद्वारे विहित केल्याप्रमाणे स्वीकृत केलेला एक अध्यापक.	सदस्य	(१) डॉ. राजश्री मेश्राम (२) प्रा. प्रसाद गोखले
९.	२७ (२) (प)	मा. कुलगुरुंनी नामनिर्देशित केलेला विद्यापीठाच्या विद्याविषयक सेवा युनिटाचा एक प्रमुख (महिला कक्ष प्रमुख)	सदस्य	डॉ. राजश्री मेश्राम
१०.	२७ (२) (र)	मा. कुलाधिपतींनी नामनिर्देशित केलेले राज्यातील संस्कृत परिसंस्थांचे दोन विद्याव्यासंगी	सदस्य	प्रा. प्रसाद जोशी
			सदस्य	प्रा. महावीर अग्रवाल
११.	२७ (२) (ा)	मा. कुलगुरुंनी नामनिर्देशित केलेले दोन मान्यवर संस्कृत विद्याव्यासंगी	सदस्य	(१) डॉ. मनमोहन उपाध्याय (२) डॉ. ललितकुमार त्रिपाठी
१२	२७ (२) (स)	मा. संचालक उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य किंवा; सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांच्यापेक्षा कमी दर्जा नसलेल्या त्यांचा नामनिर्देशिती किंवा त्याचा नामनिर्देशिती.	सदस्य	डॉ. महेश कुमार सोलंके
१३	२७ (२)(उ)	महाराष्ट्र शासनाचा मानसेवी संस्कृत संघटक	सदस्य	रिक्त
१४.	२७ (३)	कुलसचिव, क. का. संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक	सचिव	डॉ. रामचंद्र जोशी

(४) कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातील अभ्यासक्रमांची यादी २०२१–२२

अ.क्र.	पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम
१	एम. ए. (संस्कृत)
२	एम. ए. (संस्कृत दर्शन)
३	एम. ए. (संस्कृत साहित्य)
४	एम. ए. (वेद)
५	एम. ए. (संस्कृत व्याकरण)
६	एम. ए. (वेदांग ज्योतिष)
७	एम. ए. (योगशास्त्र)
८	एम. ए. (कीर्तनशास्त्र)
९	एम. पी.ए.
१०	एम. ए. (संस्कृत वेदांत)
११	एम. ए. (शिक्षण)
१२	एम. एड्.
१३	एम. एफ.ए.
१४	एम. फिल. (शिक्षण)
१५	एम. फिल. (संस्कृत)
१६	एम. फिल. (संस्कृत दर्शन)
१७	एम. फिल. (संस्कृत वेदांग ज्योतिष)
१८	एम. फिल. (संस्कृत व्याकरण)
१९	एम. फिल. (योगा)
२०	एम. फिल. (संस्कृत वेदा)
२१	आचार्य एम.ए. (संस्कृत साहित्य)
२२	आचार्य एम.ए. (व्याकरण)
२३	आचार्य एम.ए. (वेदांत)
२४	आचार्य एम.ए. (ज्योतिष)
२५	एम. ए. (लोकप्रशासन)
२६	आचार्य एम.ए. (दर्शन)
२७	आचार्य एम.ए. (वेदा)
२८	मास्टर ऑफ लायब्ररी ॲन्ड इन्फार्मेशन सायन्स
२९	एम. एस.स्सी. (हॉस्पीटॅलिटी स्टडीज)
३०	मास्टर ऑफ सोशल वर्क
३१	एम.एसी.स्सी. (योगिक सायन्स)
३२	एम. ए. (ज्योतिर्विज्ञान)
३३	एम. ए. (संस्कृत मल्टीडिसेप्लनरी)
३४	एम. ए. (अप्लाईड संस्कृत)
३५	एम. ए. (पाली)
३६	एम. ए. (हिंदू अध्ययन)

३७	एम. ए. (इंडिक स्टडिज)
३८	एम. ए. (अप्लाईड फिलॉसॉफी)
३९	एम. पी. ए. (मणिपूरी)
४०	एम. पी. ए. (कुचिपूडी)
४१	एम. ए. (स्पोर्ट मॅनेजमेंट)
पदवी अभ्यासक्रम	
१	बी. ए. (वेदांग ज्योतिष)
२	बी. ए. (शिक्षण)
३	बी. एड्.
४	बी. ए. (संस्कृत विशारद)
५	बी. ए. (प्रशासकीय सेवा)
६	बी. ए. (योगशास्त्र)
७	बॅचलर ऑफ फाईन आर्टस (अप्लाईड आर्टस)/(पेंटिंग)/(स्कल्पचर)
८	बी एससी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज)
९	बी. ए. (वेदविद्या)
१०	बी. ए. (कीर्तनशास्त्र)
११	बी. ए. (ट्रॅव्हल ॲण्ड टुरिजम)
१२	बी. ए. (नृत्य)
१३	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (व्याकरण)
१४	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (साहित्य)
१५	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (वेदांत)
१६	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (ज्योतिष)
१७	बी.ए. (अतिरिक्त) (संस्कृत)
१८	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (दर्शन)
१९	सन्मानितशास्त्री (बी. ए. ऑनर्स) (वेदा)
२०	बी.एस्स.सी. (योगिक सायन्स)
२१	बी.ए. (थेटर ॲन्ड ड्रामा)
२२	बी.ए. (विशारद पाली)
२३	बी.बी.ए.
२४	बी. कॉम.
२५	बी.व्होक. (मिडीया आर्ट)
२६	बॅचलर ऑफ कॉम्पुटर अप्लीकेशन
२७	बी.ए. (संस्कृत)
२८	बी.ए. (संस्कृत) (आयुर्वेद स्टडीज)
२९	बी.ए. (विशारद प्राकृत)
३०	बी.एस्स.सी. योगा नॅचरोपॅथी ॲन्ड डाईटेटिक्स
३१	बी.पी.ए. (डान्स) (मणिपूरी)
३२	बी.पी.ए. (डान्स)(कूचिपुडी)

३३	बी.ए. (संगीत प्रबोध)
३४	बी.एस्स.सी. (इंटेरिअर डिझाईन)
३५	बी.व्होक. (अकाऊंटींग अॅन्ड फायनान्स)
३६	बी.एस्स.सी.(ऑनर्स) (बॅचलर ईन फॅशन डिझाईन अॅन्ड टेक्नोलॉजी)
	पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रम
१	पी. जी. डिप्लोमा इन एनशियंट इंडीयन मॅथेमॅटिक्स
२	वेदांग ज्योतिष पदव्युत्तर पदविका
३	पी.जी.डी.सी. ए.
४	पी.जी.डिप्लोमा इन योगिक सायंसेस
५	आग्ल भाषेतून संस्कृतचे अध्ययन
६	पी. जी. डिप्लोमा इन वास्तुशास्त्र
७	पी. जी. डिप्लोमा इन संस्कृत जर्नलिझम
८	पी. जी. डिप्लोमा इन ट्रान्सलेशन स्टडिज
९	पी. जी. डिप्लोमा इन कलिनरी आर्टस
१०	पी. जी. डिप्लोमा इन पानिनियन लिंग्युस्टिक स्टडिज
११	पी. जी. डिप्लोमा इन ट्रॉन्सलेशन स्टडिज
१२	पी. जी. डिप्लोमा इन प्रस्थानत्रयि
१३	पी. जी. डिप्लोमा इन स्पोर्ट मॅनेजमेंट
१४	पी. जी. डिप्लोमा इन फॅशन डिझाईन अॅन्ड टेक्नोलॉजी
	पदविका अभ्यासक्रम
१	वास्तुशास्त्र पदविका
२	संस्कृत साधना पदविका
३	संस्कृत परिचय पदविका
४	संस्कृत आगम पदविका
५	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका
६	योग, निसर्गोपचार आणि आहारशास्त्र पदविका
७	जर्मन भाषा पदविका
८	वेदशास्त्र कनिष्ठ पदविका
९	पौरोहित्य उच्च पदविका
१०	वेदशास्त्र ज्येष्ठ पदविका
१०	सिनिअर डिप्लोमा इन वेदिक स्टडिज
११	कीर्तनशास्त्र कनिष्ठ पदविका
१२	कीर्तनशास्त्र ज्येष्ठ पदविका
१३	जनसंवाद आणि पत्रकारीता अभ्यासक्रम पदविका
१४	डिप्लोमा इन थेटर अॅण्ड परफॉरमींग आर्ट
१५	नृत्य उच्च पदविका
१६	नृत्य कनिष्ठ पदविका
१७	नृत्य ज्येष्ठ पदविका
१८	डिप्लोमा इन हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज

१९	नृत्य पूर्व पदवी (पदविका)
२०	डिप्लोमा इन मॅन्युस्क्रीप्टॉलॉजी ॲण्ड पॅलिओग्राफी
२१	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन सायंसेस
२२	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन एन्व्हायरमेन्टल स्टडीज
२३	डिप्लोमा इन वैदिक मॅथेमॅटीक्स
२४	डिप्लोमा इन संस्कृत लर्नींग
२५	आगम डिप्लोमा इन प्राकृत
२६	डिप्लोमा इन अरली चाईल्डहुड एज्युकेशन ॲन्ड केअर
२७	डिप्लोमा इन आयुर्वेद ॲन्ड पंचकर्म
२८	डिप्लोमा इन क्रिएटीव्ह राइटींग इन संस्कृत
२९	डिप्लोमा इन फ्रेंच
३०	डिप्लोमा इन इव्हेट मॅनेजमेन्ट
३१	डिप्लोमा इन इंडियन पॉलीटीक्स
३२	डिप्लोमा इन आयुर्वेद मसाज ॲन्ड पंचकर्म टेक्निशियन
३३	डिप्लोमा इन इंटेरिअर डिझायनींग
३४	डिप्लोमा इन फॅशन डिझायनींग
३५	डिप्लोमा इन योगा अप्लीकेशन
३६	डिप्लोमा इन हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज
३७	डिप्लोमा इन इंडियन फिलॉसॉफी
३८	डिप्लोमा इन संस्कृत व्याकरण फॉर फारेन स्टडीज
३९	डिप्लोमा इन चेतना विकास
४०	डिप्लोमा इन कर्मकांड
४१	डिप्लोमा इन इन्ट्रोडक्शन टु पानिनियन ग्रामर
४२	डिप्लोमा इन कम्पॅरीटिव लिटरेचर
४३	डिप्लोमा इन पाली ॲन्ड प्राकृत
४४	डिप्लोमा इन पुनर्वादी मानवी जिवन व्यवस्थापन
४५	डिप्लोमा इन एविएशन (वैमानिकशास्त्र)
४६	डिप्लोमा इन अर्ली चाईल्डहूड केअर ॲन्ड एज्युकेशन
४७	डिप्लोमा इन मिक्सोलॉजी ॲन्ड फेअर
४८	प्रोफेशनल डिप्लोमा इन डिजीटल मार्केटिंग
४९	डिप्लोमा इन हेल्थ ॲन्ड ईटरॉगेटीव लाईफ स्टाईल
५०	डिप्लोमा इन फॅशन डिझाईन ॲन्ड टेक्नोलॉजी
प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम	
१	नृत्य प्रमाणपत्र
२	वैदिक मॅथेमॅटीक्स प्रमाणपत्र
३	संस्कृत सेतू (बीएड् प्रवेशाकरिता संस्कृत नसणाऱ्या विद्यार्थ्या करिता)
४	आयुर्वेद प्रमाणपत्र
५	गीता प्रमाणपत्र
६	वेदविद्या प्रमाणपत्र

७	संस्कृत प्रवेश प्रमाणपत्र
८	सर्टिफिकेट कोर्स इन योग अॅन्ड नॅचरोपॅथी
९	सर्टिफिकेट कोर्स इन रायटींग
१०	सर्टिफिकेट कोर्स इन स्पोकन संस्कृत
११	सर्टिफिकेट कोर्स इन हॉलीस्टीक पर्सनॅलिटी
१२	सर्टिफिकेट कोर्स इन बीजनेस इंग्लिश कम्युनिकेशन
१३	सर्टिफिकेट कोर्स इन कॉम्प्युटर अप्लीकेशन
१४	सर्टिफिकेट कोर्स इन शारदा स्क्रीप्ट लर्निंग
१५	सर्टिफिकेट कोर्स इन शास्त्रीक मेथड ऑफ ऑरग्युमेंटेशन
१६	योग सेतू कोर्स
१७	सर्टिफिकेट प्रोग्राम इन फोटोग्राफी
१८	सर्टिफिकेट कोर्स इन ग्राफीक डिझाईन
१९	सर्टिफिकेट प्रोगॉम इन मेकप
२०	सर्टिफिकेट कोर्स इन पुर्णवाद फिलॉसॉफी
२१	सर्टिफिकेट कोर्स इन क्रीएटीव्ह पेन्टींग
२२	सर्टिफिकेट कोर्स इन म्युरल रिलिफ स्कल्पचर
२३	सर्टिफिकेट कोर्स इन फिल्म अप्लीकेशन
२४	सर्टिफिकेट कोर्स इन इंडियन आर्टस
२५	सर्टिफिकेट कोर्स इन कस्टम डिग्री
२६	सर्टिफिकेट कोर्स इन आर्टस बेसिक
२७	ऑनलाईन सर्टिफिकेट कोर्स इन इंडियन आर्टस कल्चर
२८	सर्टिफिकेट कोर्स इन अद्वैत वेदांत
२९	सर्टिफिकेट कोर्स इन वेदांतसार
३०	सर्टिफिकेट कोर्स इन कम्युनिकेटीव इंग्लिश
३१	सर्टिफिकेट इन स्पोकन प्राकृत
३२	सर्टिफिकेट कोर्स इन इन्ट्रोडक्शन टू सायकोलॉजी फॉर शास्त्र स्कॉलर्स
३३	सर्टिफिकेट कोर्स इन इंडिक शास्त्र परस्पेक्टिव ऑन सायकोलॉजी फॉर मेनस्ट्रिम सायकोलॉजी प्रॅक्टीश्नर
	१२ वी/२ इंटरमिडीयट आर्ट अभ्यासक्रम
१	प्राकशास्त्री

*** * ***

महाविद्यालय विभाग

१) कविकुलगरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक कायदा क्रमांक ३३/१९९७ मधील कलम ६२(५) अन्वये कायम विना अनुदान तत्त्वावर ७९ नवीन महाविद्यालयांना मान्यता प्रदान करण्यात आली. सदर नवीन महाविद्यालयांना शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी २०२१/(०२/२१)/मशि—४ दिनांक १५.०६.२०२१ अन्वये मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे.

२) शैक्षणिक सत्र २०२१—२२ मध्ये पूर्व संलग्न महाविद्यालये ११० आणि शासनाद्वारे नव्याने प्रदान करण्यात आलेल्या पैकी ६६ महाविद्यालये असे एकूण १७६ महाविद्यालयांची पुढील प्रक्रिया महाविद्यालय विभागामार्फत करण्यात आली.

३) शैक्षणिक सत्र २०२१—२२ मध्ये १११ महाविद्यालयांमध्ये स्थानिक चौकशी समितीने भेटी दिलेल्या आहेत. स्थानिक चौकशी समितीद्वारे भेटी देण्यात आलेल्या महाविद्यालयांची प्रत्यक्ष पाहणी करण्यात आलेली असून प्राप्त अहवालाच्या अनुषंगाने सदर महाविद्यालयांकडून अनुपालन अहवाल मागविण्यात येऊन पुढील संलग्नीकरण सातत्याची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

४) शैक्षणिक सत्र २०२१—२२ मध्ये, अधिनियम १९९७ च्या कलम ६६ अन्वये ११० महाविद्यालयांना पुढील सत्राकरिता संलग्नीकरण सातत्य प्रदान करण्यात आले. यास अनुसरुन या महाविद्यालयांना शैक्षणिक सत्र २०२२—२३ ला महाविद्यालयात प्रवेश प्रक्रिया आणि इतर उपक्रम राबविता आलेले आहेत.

५) संलग्न महाविद्यालये आणि (RISS, RISPE) अंतर्गत महाविद्यालय विभागातून नवीन महाविद्यालयांकरिता MKCL पोर्टलवर नवीन खाते उघडून देण्यात आले असून महाविद्यालयांना यापुढील सर्व ऑनलाईन संबंधित प्रक्रिया करता आली.

६) विविध संलग्न महाविद्यालयांच्या मागणीस अनुसरून नियमानुसार कार्यकारी प्राचार्य आणि सावधिक शिक्षकांच्या नियुक्त्यांची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली.

७) विविध संलग्न महाविद्यालयांची शिक्षक संवर्गातील पदनिश्चिती आणि बिंदूनामावली संदर्भातील प्रक्रिया करण्यात आली.

८) संलग्न महाविद्यालयांकडून प्राप्त 2F प्रस्तावांची कार्यवाही विभागामार्फत करण्यात आली.

* * *

वित्त विभाग

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

वश्व वद्यालयाच्या आय आ ण व्ययाच्या सन २०२०-२०२१ चा प्रत्यक्ष सन २०२१-२०२२ चा माहे फेब्रवारी २०२२ पर्यंतचा

आणी सन २०२२-२३ चा अंदाज खालील प्रमाणे आहे

		प्रत्यक्ष	*प्रत्यक्ष*	*प्रत्यक्ष*	*प्रत्यक्ष*	*अर्थसंकल्पीय*	*अर्थसंकल्पीय*
		आय	*व्यय*	*आय*	*व्यय*	*अंदाज आय*	*अंदाज व्यय*
		2020-2021	***2020-2021***	*माहे फेब्रुवारी*	*माहे फेब्रुवारी*	***2022-2023***	***2022-2023***
				2022 पर्यंत	**2022** पर्यंत		
भाग 1	*अ) साधारण निधी*	*95793761.00*	*32667262.00*	*134311346.00*	*44145781.00*	*196801036.00*	*198321318.00*
	ब) वेतन अनुदान	*74448369.00*	*77360804.00*	*77537789.00*	*76892557.00*	*122750000.00*	*122750000.00*
भाग 2	*विकास कार्यक्रम*	*0.00*	*0.00*	*66750000.00*	*16750000.00*	*2705582000.00*	*2714882000.00*
भाग 3	*निधी*	*0.00*	*143940.00*	*0.00*	*180903.00*	*5710000.00*	*5710000.00*
	एकूण	**170242130.00**	**110172006.00**	**278599135.00**	**137969241.00**	**3030843036.00**	**3041663318.00**

*** * ***

अभियांत्रिकी विभाग

(१)

प्रकल्पाचे नाव : **संशोधक विद्यार्थी निवास व्यवस्थेसाठी अतिथीगृहाच्या पहिल्या मजल्याचे बांधकाम..**

बांधकामाचे क्षेत्रफळ : ६९५.८१ स्क्वे. मि.

प्रशसकीय मान्यता : रू. २,०५,०७,०००/—

अहवाल वर्षापर्यत प्राप्त अनुदान : रू. १,९७,५०,०००/—

शासन निर्णय निधी	प्राप्त निधी	निधी उपयोजिता
केएसयु—२०१९/प्र.क्र.०२/विशि—२ दि.१३.११.२०१९	रू. ३०,००,०००/—	धनादेश क्र. ००२५८० दि. १६.०३.२०२० सा. बां. विभागाकडे जमा पावती दि.१२/०५/२०२०
केएसयु—२०१९/प्र.क्र.०२/विशि—२ दि.२५.०३.२०२१	रू. ७७,५०,०००/—	धनादेश क्र. ००२६०८ दि. २२.०५.२०२१ सा. बां. विभागाकडे जमा पावती दि. १६/०६/२०२१
केएसयु—२०१९/प्र.क्र.०२/विशि—२ दि.०४.०१.२०२२	रू. ९०,००,०००/—	धनादेश क्र. ००२६०९ दि. १५/०३/२०२२ सा. बां. विभागाकडे जमा पावती दि. २१/०३/२०२२

कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केली आहे.

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. १,९७,५०,०००/—

सद्य:स्थिती : सा. बां. विभागाद्वारे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

(२)

प्रकल्पाचे नाव : **मल्टीपर्पज हॉल इमारतीच्या अंतर्गत व बाह्य सजावटीचे काम..**

बांधकामाचे क्षेत्राफळ : ११५७.८७ स्क्वे. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ५,४८,०८,८३१/—

अहवाल वर्षापर्यत प्राप्त अनुदान : रू. १,५०,००,०००/—

कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केली आहे.

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. रू. १,५०,००,०००/— धनादेश क्र. ०२३९३३ दि. २९/०१/२०२१

सद्य:स्थिती : सा. बां. विभागाकडे अंदाजपत्रकास तांत्रिक मान्यतेची कार्यवाही सुरू आहे.

(३)

प्रकल्पाचे नाव : Centre of Excellence for Indological Studies and Research at Waranga campus under RUSA Project.

बांधकामाचे क्षेत्रफळ : १९६५.३० स्क्वे. मि.

प्राथमिक अंदाज : रू. ९,२२,६१,६४८/—

अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : रू. ५,००,००,०००/—

अ.क्र.	जमा निधी	स. बां. विभागाकडे जमा तपशिल
१	२,००,००,०००/—	धनादेश क्र. ००२३९४८ दि. ०६.०३.२०२१ विश्वविद्यालयाचे पत्र दि. ०६/०३/२०२१
२	८८,००,०००/—	धनादेश क्र. ००२३९५३ दि. १६.०६.२०२१ विश्वविद्यालयाचे पत्र दि. ०६/०७/२०२१
३	२,१२,००,०००/—	धनादेश क्र. ००६९६५१६ दि. ०४.०३.२०२२ विश्वविद्यालयाचे पत्र दि. ०४/०३/२०२२

कार्यवाही : शासनाकडुन प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केला आहे.

सद्य:स्थिती : सा. बां. विभागाकडून सदर बांधकाम सुरू आहे.

(अ) विश्वविद्यालयाची स्थावर मालमत्ता –

१) रामटेक, मौजा परसोडा येथे ३.९२ हेक्टर जमीन विश्वविद्यालयाने दि. ०२.०४.१९९८ रोजी संपादीत केली. किंमत रू. १५,६५,२४१/–

२) नागपूर येथे सीताबर्डी येथील नागपूर सुधार प्रन्यास संकुलमध्ये ४ था माळा २ गाळे (क्र. ४०१– ३५.९२६ स्क्वे.मि. व ४०२– ३९.२९९ स्क्वे.मि.) तसेच ५ वा व ६ वा माळा (क्र.५०१ ते ५१० आणि ६०१ ते ६१०– ७५९.७५ स्क्वे. मि.) एकुण क्षेत्राफळ ८३४.९७५ स्क्वे. मि. वर्ष २००७ –०८ मध्ये संपादित केली. किंमत रू. २,१६,८२,०००/–

३) रामटेक परिसरातील इमारती –

१) प्रशासकीय इमारत

तळ मजला	– ५६४.३४ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ४४.०५ लक्ष
पहिला मजला	– ५६१.१२ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ५६.६५ लक्ष
२) अतिथीगृह इमारत तळमजला	– ४१२.०० स्क्वे.मि.	खर्च रू. ४९.६४ लक्ष
३) रिक्रीऐशन सेंटर इमारत (वसतीगृह)	– २२७७.५२५ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ५६१.७९ लक्ष
४) ॲकेडमिक स्कुल इमारत	– ४७९७.४९ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ७५०.०० लक्ष
५) ॲकेडमिक रिसर्च सेंटर इमारत	– १९८९.३७ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ५१३.६६ लक्ष
६) मल्टीपर्पज हॉल इमारत	– ११५७.८७ स्क्वे.मि.	खर्च रू. ३३०.१९ लक्ष
७) अतिथीगृह पहिला मजला	– ६९५.८१ स्क्वे.मि.	खर्च रू. २०५.०७ लक्ष

(ब) रामटेक येथे भूसंपादन

महाराष्ट्र शासनाने विश्वविद्यालय स्थापनेवेळी विश्वविद्यालयाकरीता मौजा परसोडा ता. रामटेक जि. नागपूर येथे एकूण ३१.७७ हे. आर. जागा उपलब्ध करून देण्यास वर्ष १९९७ मध्ये मान्यता दिली होती. त्यापैकी पहिल्या टप्प्यात वर्ष १९९८ मध्ये विश्वविद्यालयास उपरोक्त ठिकाणी ३.९२ हे. आर. जागा उपलब्ध करून दिली. उर्वरित २७.८५ हे. आर. जमीन मिळण्याबाबत विश्वविद्यालयाने शासनाकडे सतत पाठपुरावा केला आहे. सदर भूसंपादनाची बाब शासनाकडे प्रलंबित आहे.

(क) अभिनवभारती परिसर, वारंगा, नागपूर

महाराष्ट्र शासनाने मौजा वारंगा ता. नागपूर (ग्रा.) येथील स.क्र.१४० मधील आराजी १९.८१ हे.आर शासकीय जमीन विश्वविद्यालयाकरीता मंजूर केलेली आहे व सदर जागेचा ताबा जानेवारी –२०१९ मध्ये विश्वविद्यालयाने घेतलेला आहे.

(ड) शैक्षणिक उपकेंद्र, सीताबर्डी, नागपूर :–

सीताबर्डी, नागपूर येथे एन. आय. टी. संकुलामध्ये वारंगा परिसराचे कार्यालय अहवाल वर्षात याठिकाणी कार्यरत आहेत.

(इ) विश्वविद्यालयाचे उपकेंद्र, रत्नागिरी :–

विश्वविद्यालयाच्या उपकेंद्रासाठी शासनाच्या उच्च शिक्षण विभागाने वर्ष २०२१ मध्ये अरिहंत मॉल, मौजा झाडगांव ता. जि. रत्नागिरी येथील २२५०० स्क्वे.फुट जागा उपलब्ध करून दिली असुन तेथे शैक्षणिक व प्रशासकीय विभाग सुरू आहे.

* * *

परीक्षा विभाग

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा विभागातर्फे हिवाळी 2021 उन्हाळी 2022 परीक्षा सुरळीतपणे पार पडल्या. **हिवाळी 2021 परीक्षां मध्ये एकूण 172 परीक्षांना 26716 विद्यार्थी प्रविष्ट झाले होते, उन्हाळी 2022 परीक्षां मध्ये एकूण 230 परीक्षांना 30996 विद्यार्थी प्रविष्ट झाले होते.** सर्व परीक्षांचे निकाल विहित मुदतीत म्हणजे 30 दिवसाच्या आत घोषित करण्यात आले. ही विशेष उल्लेखनीय बाब आहे.

परीक्षा विभागातर्फे नामांकन तसेच परीक्षा घेण्यासंबंधीची पूर्वतयारी व निकाल घोषित करण्यापर्यंतची पूर्ण कार्यवाही ऑन लाईन पध्दतीने करण्यात येते. याकरिता विभागात इंटरनेटसह इतर आवश्यक सोयी–सुविधा उपलब्ध आहेत.

परीक्षा मंडळ

अनु. क्र	नाव	पद
01	**प्रो. हरेराम त्रिपाठी** **मा. कुलगुरु,** कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक	अध्यक्ष
02	**प्रा. मधुसूदन पेन्ना** अधिष्ठाता – भारतीय धर्म तत्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय, भ्र 9324151155	सदस्य
03	**कृष्णकुमार पाण्डेय** अधिष्ठाता,–प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकाय, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र 9324151155	सदस्य
04	**डॉ.ललिता चंद्रात्रे** अधिष्ठाता, संस्कृत शिक्षणशास्त्र तथा संकिर्ण विद्या शाखा संकाय, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र.9923409510	सदस्य
05	**प्रा.कविता होले** अधिष्ठाता – संस्कृत तथा संस्कृतेत्तर भाषा संकाय, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र.9422179185	सदस्य
06	**प्रा.हरेकृष्ण अगस्ती,** अधिष्ठाता – वेदविद्या संकाय, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र. 9665300979	सदस्य
07	**प्रा.राजश्री मेश्राम,** प्राचार्य कालिदास अध्यापक महाविद्यालय, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र 9860678141	सदस्य
08	**प्रा.प्रसाद गोखले** प्राध्यापक, वेदांग ज्योतिष विभाग, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक भ्र 9665300979	सदस्य
09	**मा.सहसंचालक**, (उच्च शिक्षण) – जुने मॉरीस कॉलेज, नागपूर विभाग,, नागपूर भ्र. 0712–2554210	सदस्य
10	**डॉ. जयवन्त चौधरी** **परीक्षा नियंत्रक**	सचिव/परीक्षा नियंत्रक

* * *

ग्रंथालय विभाग

शैक्षणिक वर्ष 01 एप्रिल 2021 –31 मार्च 2022 मधील वार्षीक ग्रंथालयीन कामकाजाचा तपशील खालीलप्रमाणे सादर करण्यात येत आहे.

1) मुख्य ग्रंथालय वाचन साहित्य

सदर कालावधीत ग्रंथालयात खालील नमुद केलेल्या तपशीलानुसार वाचन साहित्याची भर पडली.

विवरण	01 एप्रिल 2021 – 31 मार्च 2022		
मुख्य ग्रंथालय			
	दाखल नोंद क.	एकुण	खर्च
खरेदी ग्रंथ	19318-19999	682	2,71,558/-
भेट सी.डी.	AVG183	01	Nil
भेट प्राप्त ग्रंथ	G16787-G-17906	1120	Nil
लघुशोध प्रबंध	D359	00	Nil
हस्तलिखिते	M-3009-M-3091	00	Nil
शोध प्रबंध	T-173	01	Nil
पुस्तक बांधणीकृत नियतकालिकेचा खंड	J-1175	00	-
नियतकालिक खरेदी/नुतनीकरण	**Current Journals 50**	08 नुतनीकरण, 01 नविन	22,320/-
Kindel e-books	----	1years	1799/-
		एकुण	**2,95,677/-**
रत्नागिरी उपकेन्द्र विभागीय ग्रंथालय, रत्नागिरी			
खरेदी ग्रंथ	R1-R36	36	11,081/-
		एकुण	**3,06,758/-**

उपरोक्त वाचन साहित्याची आवश्यक ग्रंथालयीन नोंदणी, वर्गीकरण, तालिकीकरण, ग्रंथ उपस्कर इत्यादी प्रक्रिया पूर्ण करुन वाचकांच्या उपयोगासाठी उपलब्ध करुन देण्यात आले आहे.

1.1) भेट प्राप्त ग्रंथाचा तपशिल

अ. क्र.	ग्रंथ भेट देणा–या व्यक्तींचे नाव	एकूण ग्रंथ
1	डॉ. मधुसूदन पेन्ना, ककासंवि, रामटेक	22
2	केंद्रिय संस्कृत विश्वविद्यालय, न्यू दिल्ली	53
3	डॉ. सी. डी. माई , नागपूर	24
4	त्रिस्कंध फलादेश अभ्यास मंडळ	07
5	प्रकाशन विभाग, ककासंवि, रामटेक	45
6	प्रा. श्रीनिवास वरखेडी , ककासंवि, रामटेक	220
7	पतंजली योगपीठ	34
8	ओडीएल. विभाग , ककासंवि, रामटेक	20
9	डॉ. संजय खडतकर , नागपूर	10
10	डॉ.राजेंद्र जैन, ककासंवि, रामटेक	20
11	डॉ. रेणुका बोकारे ककासंवि, रामटेक	32
12	डॉ. दिनकर मराठे , ककासंवि, रामटेक	04
13	रोहिणी पांडे , नागपूर	289

14	सौ. जयश्री पेंडारकर , नागपूर	04
15	इतर	336
	Total	**1120**

1.2) Department Wise expenditure of Books & Periodicals from General Funds 2021-22

Faculties	Departments	Books	Copies	Amount	No. of Periodical	Amount	Total Expenditure
Faculty of Vedic Studies	Dept.of Veda and Vedic Science	15	28	14264/-	--	--	14264/-
	Department of Vyakaran	--	--	--	--	--	
Faculty of Sanskrit and Other Languages	Dept.of Sanskrit Language and Literature	48	98	38129/-	02	2800/-	40929/-
	Dept. of Modern Languages	170	172	56718/-	--	--	56718/-
	Dept.of Pali, Prakrit and Other Indian Languages	02	20	1368/-	--	--	1368/-
Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture	Dept.of Bharatiya Darshan	68	82	70545/-	01	1390/-	71935/-
	Dept. of Yogic Science and Holistic Health	04	04	3435/-	01	11400/-	14835/-
Faculty of Ancient Indian Science and Humanities	Dept. of Vedanga Jyotish	13	23	15759/-	02	3030/-	18289/-
	Dept. of Ancient Indian Architecture	--	--	--	--	--	
	Dept.of Computer Science	--	--	--	--	--	
Faculty of Education and Other Branches of Learning	Dept. of Education	17	17	10198/-	03	3700/-	13898/-
	Dept. of Commerce and Management	30	58	26392/-	--	--	26392/-
ODL		01	20	3200/-	--	--	3200/-
General		157	160	31550/-	--	--	31550/-
Total		**525**	**682**	**271558/-**	**09**	**22320/-**	**293878/-**

1.3) Expenditure of Books & Periodicals in Ratnagiri Library from General Funds 2021-22

Departments	Books	Copies	Amount	No. of Periodical	Amount	Total Expenditure
Ratnagiri Sub centre	31	36	11081/-	Nil	00	**11081/-**

1.4) Expenditure on Kindle e-Books 2021-22

Kindle e-Books Membership	
One Year Membership	Amount
	1799/-

1.5) अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध एकुण वाचन साहित्याचा तपशील

1. खरेदीकृत ग्रंथ : 19999
2. भेटप्राप्त ग्रंथ : 17906
3. नियतकालिकाचे Bound volume : 1175
4. हस्तलिखिते : 3091
5. शोधप्रबंध : 173

6.	लघुशोध प्रबंध	:	359
7.	Audio –visual collection	:	47
8.	Gifted Audio –visual collection	:	183
	एकूण वाचन साहित्य	:	**42933**

(टिप : यापैकी विभागीय ग्रंथालयात सर्वसाधारण ग्रंथ एकूण 841 उपलब्ध आहेत.)

2. Data feeding by Library Staff

KKSU Digital Repository	**Communities in KKSU Repositoies**	**No. of Collection**
	Books	180
	Faculty Pub.	184
	Kalidas Collection	12
	KKSU Journal	11
	KKSU Newsletter	13
	KKSU Video	85
	Newspaper Cliping	16
	Other Important Publication	04
	Question Paper	04
	Project	06
	Thesis	82
	Report	04
	ODL Books	18
	Manuscripts	06
Shodhganga	Thesis data entries	119
Internet Archives	uploaded Items	28
Library Youtube Channel	You Tube Video Channel	117
	Total	**889**
Koha Software	Books & Manuscripts :No.of data entries	30234
	Total	**31123**
Digitization of Manuscripts	No. of Manuscripts Scan (Data feeding awaited)	3145

3) अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध नियतकालिकाचा तपशील :

- प्रिन्ट नियतकालिके :– 50
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	**Resource Name**	**Resource URL**	**No. of Journal**
1	Economic & Political Weekly	http://epw.in/	1
2	ISID	http://isid.org.in/	Database 125 Index Journals
3	JCCC	http://jgateplus.com/	Database 7900+
4	Springer Link	http://www.springerlink.com/	1700+

5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	3400
6	JSTOR	http://www.jstor.org/	2500+
		Total	**15626+**

NDL-eResources

- World e-book Library
- South Asia Archive (SAA)

- **NDL User Information**

Active Users	Non Active Users	Active & Non-Active Users
117	**481**	**598**

Remote Access Service

Total Users	Resource Access	Total Resources Used
648	**944**	**61**

4) ग्रंथालय सेवा व सुविधा (SERVICES & FACILITIES OF THE LIBRARY)

सेवा	सुविधा
✓ ग्रंथ देवघेव सेवा(Circulation Service) ✓ ग्रंथ आरक्षण सेवा(Book Reservation Service) ✓ ग्रंथ प्रदर्शनी(Book Display New Arrivals) ✓ नियतकालिक प्रदर्शनी(Journal Display Service) ✓ झेरॉक्स सेवा (Reprographic Service) ✓ ग्रंथसूची (Bibliographic Services) ✓ आंतरग्रंथालयीन देवघेव(Inter Library Loan Service) ✓ संदर्भ सेवा (Reference service) ✓ माहिती सेवा (information services) ✓ रेफरल (Referral service) ✓ वृत्तपत्र कात्रण सेवा (Newspaper clipping services) ✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource सेवा ✓ NDL eResources -World e-book Library -South Asia Archive (SAA) ✓ Audio Book Reader (ABRAR) ✓ Electronic Notice Board ✓ Remote Access Services (From 7th Jan. 2021)	✓ वाचन कक्ष सुविधा (Reading Room Facility) ✓ नियतकालिक सुविधा (Periodical Facility) ✓ वर्तमानपत्र सुविधा (Newspaper Facility) ✓ OPAC सुविधा ✓ दृक –श्राव्य साधन सुविधा (Audio Visual Facility) ✓ इंटरनेट सुविधा (Internet Facility) ✓ हस्तलिखित स्त्रोत सुविधा (Manuscript Resource Facility) ✓ विभागीय ग्रंथालय सुविधा (Departmental Lib. Facility) ✓ कविकुलगुरु कालिदास विशेष ग्रंथ संग्रह सुविधा (Special collection of books on Kavikulaguru Kalidasa) ✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams ✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations ✓ e Thesis full-text database ✓ Plagiarism checkup facility ✓ **NVDA Software (Blind Student)** ✓ **Learn Sanskrit online Facility** **Sugamya Pustakalaya**

5) Innovative Services/ Works

- 13 विभागीय ग्रंथालय तयार
- NDL Club Service Start for students
- MOU with Yashoda Girls College, Nagpur

5.1) ग्रंथालयीन अधिकारी व कर्मचारी

कार्यरत कर्मचारी (2021–2022)

Post	No.	Name	Location
Librarian	~~–~~	Dr. Deepak Kapade	Librarian
Library Asstt.	~~2~~	Dr. Pragati Dhepe	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Main Library, Nagpur
Cleark	1	Shri.Subhas Gotmare	Main Library, Nagpur
LDC	~~–~~	Ku. Meena Pujari	Departmental library ,Ramtek
Library Attended	2	Shri. Mukesh Sahare	Main Library, Ramtek
		Shri. P. P. Kawale	Main library ,Ramtek
Peon	~~1~~	Sau. Manjusha Kukade	Main library ,Ramtek

5.2) मुख्य ग्रंथालयातील कामाचा तपशील

- NDL (National Digital Library) ची Institutional Membership विश्वविद्यालय ग्रंथालयातर्फे घेण्यात आलेली आहे. सदर Membership घेतल्यामुळे आपण आपल्या विश्वविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना NDL चे Member बनवू शकतो. त्यानुसार वर्ष 2021- 22 पर्यंत NDL मध्ये एकूण 598 सदस्य बनविण्यात आलेले आहेत.
- कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वद्यालयाद्वारे प्रकाशित 120 ग्रंथ विक्रीसाठी Amazon वर Upload केलेले आहेत.
- National Digital Library Club ग्रंथालय सभासदांकरीता सुरु करण्यात आली आहे.
- 13 विभागीय ग्रंथालय बनविण्यात आले असुन त्यांना 100 किंवा त्यांच्या मागणीनुसार विभागीय ग्रंथालयाला ग्रंथ दिलेले आहेत.
- मुख्य ग्रंथालयामध्ये एकूण 682 ग्रंथ खरेदी करण्यात आलेत तसेच 08 नियतकालिकांच्या वर्गणीचे नुतनीकरण करण्याची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली. 01 नियतकालिक नव्याने घेण्यात आले.
- ग्रंथालयात 30390 पुस्तकांच्या कोहा आज्ञावली मध्ये नोंदी घेण्यात आल्यात.
- 2048 नव्या व जुन्या ग्रंथाचे वर्गीकरण करण्यात आले.
- एकुण 50 नियतकालिकांच्या प्राप्त अंकांच्या नोंदी घेण्यात आल्या आहेत.
- एकूण 1120 भेट प्राप्त ग्रंथांची दाखल नोंद करुन सदर ग्रंथांचे वर्गीकरण, तालीकीकरण तसेच ग्रंथ उपस्कार करण्यात आलेले आहे.
- 12 भेट ग्रंथ दात्यांना धन्यवादाचे पत्रे संगणकीकृत ग्रंथांच्या यादी सहीत देण्यात आली.
- एकूण 3086 ग्रंथाना बारकोड लेबल लावण्यात आलेत.
- Online feed back form (google form) तयार करुन विद्यार्थ्यांचा feedback online घेण्याची सुविधा उपलब्ध करुन दिली.

- **वर्तमानपत्रावर झालेला एकूण खर्च**

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय
1	20423.00

- **वर्तमान पत्र कात्रण सेवा**

  विद्यापीठासंबंधित आणि इतर अशी वर्तमान पत्र कात्रणे संचिकेमध्ये प्रक्रीया करून वाचकांकरीता उपलब्ध करून देण्यात येतात. एकूण **57** ग्रंथालयात कात्रणे उपलब्ध आहे.

- **प्रतिलिपी सेवा (झेरॉक्स सर्व्हिस)**

अ.क्र.	मुख्य ग्रंथालय
1	00

ग्रंथालयात उपलब्ध असलेली वर्तमान पत्रे अहवाल कालावधीत ग्रंथालय उपभोक्त्यांना खालील वर्तमानपत्रे उपलब्ध करून देण्यात आली.

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय
1	द हितवाद
2	सकाळ
3	लोकमत
4	नवभारत
5	देशोन्नती
6	तरुण भारत
7	लोकसत्ता
8	दैनिक भास्कर
9	दैनिक लोकशाही वार्ता
10	Indian Express
11	रोजगार नोकरी संदर्भ
एकूण	11

6) ग्रंथालय सदस्यता

सदस्यता गट	गट विवरण	सदस्य संख्या	सदस्य शुल्क	जमानिधी
A	विश्वविद्यालय प्राधिकारणीचे सदस्य आणि मा. कुलगुरु	06	---	---
B	विश्वविद्यालयातील अधिकारी	13	---	---
C	विश्वविद्यालयातील अध्यापक (स्थायी)	12	Nil	1000 x 12 =12000
D	अस्थायी शिक्षाक	30	Nil	1000 x 27=27000 000 x 3 =000
E	क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयातील नोंदणीकृत संशोधक	42	200 x 42 = 8400	1000 x 42= 42000
F	नियमित शिक्षाकेतर कर्मचारी	47	Nil	----
G	अनियमित शिक्षाकेतर कर्मचारी	Nil	Nil	Nil
H	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर– संस्कृत विभाग	188	00 x 136 = 00 200 x 52 =10400	500 x 02 = 1000 1000 x 03=3000 000 x 183=000

	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर संस्कृत विभाग /^बीवसंतीपच	21	----	----
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर– शैक्षणिक विभाग	126	500 x 67=33500 200 x 59 =11800	500 x 00 =000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर– शैक्षणिक विभाग /^बीवसंतीपच	25	----	----
I	एम.फिल	06	200 x 06 =1200	----
J	बहिःशाल वाचक	11	200 x 11 = 2200	1000 x 11 = 11000
K	नैमित्तिक सभासद	05	100 x 5 = 500	----
L	अल्पकालिन सभासद	00	----	----
M	वाचनकक्ष सभासद	104	500 x 104 = 52000	----
N	संलग्नित महाविद्यालय	29	1000 x 29 =29000	----
O	विभागीय ग्रंथालय सभासद	13	----	----
	एकूण	**678**	**149000.00**	**96000.00**

7) LIBRARY USAGE

7.1) Urkund Plagiarism Software Usage Statistics

No. of Usage	Total Usage
	1527

7.2) e-Shodh Sindhu Consortium

Publisher wise Usage Statistics for 2021

Sr. No.	Resources Name	Total
1	Economic & Political Weekly	09
2	ISID	20
3	JCCC	1852
4	Springer Link	48
5	Taylor & Francis	50
6	JSTOR	297
7	Nature	03
	Total	**2279**

7.3) ग्रंथ देवाण–घेवाण

ग्रंथ देवाण–घेवाण	मुख्य ग्रंथालय	संगणक विभागीय ग्रंथालय	आधुनिक भाषा विभागीय ग्रंथालय	संस्कृत साहित्य विभागीय ग्रंथालय	वेद आणि वैदिक विभागीय ग्रंथालय	व्याकरण विभागीय ग्रंथालय	ज्योतीष विभागीय ग्रंथालय	दर्शन विभागीय ग्रंथालय	योगा विभागीय ग्रंथालय	शिक्षणशास्त्र विभागीय ग्रंथालय	वारंगा परिसर ग्रंथालय नागपूर	एकूण
ग्रंथदेवाण–घेवाण (Home Issue-Return)	6449	3	57	01	42	16	22	7	2	71	672	**7342**
वाचन कक्ष देवाण	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nil

घेवाण (Reading Room Issue)												
Membership Extension Service Issue-Return	26	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	**26**
Special Home Issue-Return Books	504	0	11	32	01	38	05	07	17	18	226	**859**
KKSU Repository Usages	1238	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	**1238**
Remote Access Usages	944	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	**944**
Total												**10409**

7.4) ग्रंथालयास भेट देण्या-या उपभोक्त्यांची संख्या

उपभोक्ता	मुख्य ग्रंथालय	वारंगा परिसर ग्रंथालय,नागपूर	एकूण
प्रत्यक्ष ग्रंथालयास भेट	8129	361	**8490**
Online Visitors			
Library Visitor Management System	511	00	511
KKSU Repository	1237	Nil	1237
E-Resources Visitor	2279	Nil	2279
Remote Access Member	646	Nil	646
OPAC	2663	Nil	2663
		Total	**15826**

7.5) Library Usage Summary

Sr. No.	Libray Usage	Total
1	Books Issue-Return	8201
2	Membership Extension Circulation	00
3	e-access	2279
4	D-Space (Repository)	1237
5	Urkund	1527
6	OPAC	2663
7	Internet Archive	6380
8	Youtube Channel	15092
Total		**37379**

Annual Avarage : - 37379 % 280 = 133

Per day Avarage:- 133 % 300x100 =44%

8) ग्रंथालयीन आवक–जावक

	आवक			जावक	
विवरण	वर्ष 2021–22		एकूण	विवरण	वर्ष 2021–22
	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय ,वारंगा			
ग्रंथालय सदस्यता शुल्क	149000	00	149000	ग्रंथ खरेदी /नियतकालिके/	**3,06,758/-**
Extension Service Fees	00	00	00		
ग्रंथ विलंब शुल्क	12658	00	12658		
ग्रंथ गहाळ शुल्क	540	00	540		
झेरॉक्सींग शुल्क	00	00	00		
ओळखपत्र गहाळ शुल्क	600	00	600		
रद्दी विक्री	Include university Raddi	00	00		
एकूण आवक	**162798.00**	**00**	**162798.00**	**एकूण जावक**	**3,06,758/-**

8.1) Earn & Learn अंतर्गत वर्ष 2021–2022 मधील एकूण खर्च

अ. क्र.	नाव	एप्रि.	मे.	जून.	जुलै.	ऑग.	सप्टे	आक्टो.	नोव्हे	डिसें	जाने	फेब्रू.	मार्च	एकूण
1	मेघा डहारे	533	––	1600	839	2000	1933	2000	2001	2000	2000	2000	––	**16906**
2	मयुरी चिंचोळकर	––	––	––	1419	1419	1933	1806	1807	710	––	––	––	**9094**
3	आकाश पाटील	133	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	**133**
4	विशाल गोरे	67	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	**67**
5	श्रेयस जादुबंशी	133	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	––	**133**
6	जयंत प्रधान	––	––	1067	1871	––	––	––	––	––	––	––	––	**2938**
7	प्रियंका बांगडे	––	––	––	––	––	––	––	––	2000	––	––	----	**2000**
8	तुषार वासनिक	––	––	––	––	––	––	––	––	903	––	––	----	**903**
9	भाग्यश्री बोरकर	––	––	––	––	––	––	––	––	1613	2000	1857	1806	**7276**
10	उमेश तुपूरवाडी									1032	774	––	––	**1806**
एकूण खर्च रु.														**41256/-**

8.2) कंत्राटी कर्मचारी वर वर्ष 2021–2022 मधील एकूण खर्च

अ. क्र.	नाव	एप्रि	मे.	जून.	जुलै.	ऑग.	सप्टे.	आक्टो	नोव्हे.	डिसें.	जाने.	फेब्रु.	मार्च	एकूण
1	**चांदणी कश्यप**	----	-----	3067	3612	3097	3333	3355	3356	4000	3871	4000	----	**31691**
एकूण खर्च रु.														**31691/-**

- **ग्रंथालय जमानिधी ,नूतनीकरण व परतावा व रद्द झाल्याचे संक्षिप्त तपशील (2020–2021)**

अनु क्र.	तपशिल	एकुण
1	ग्रंथालय वार्षिक वर्गणी (2020-21)	37600.00
2	एकूण जमानिधी	**72000.00**
3	एकूण निधी परतावा	**-5500.00**
4	वित्त–विभागात एकूण मूळ जमा	66500.00
5	नूतनीकरण सत्र 2021–22 करिता	**- 44500.00**
6	सत्र 2019–20 चे जमा निधी शिल्लक	**22000.00**

- ✓ शैक्षणिक सत्र 2020 –21 मध्ये ग्रंथालयात एकूण 300 ग्रंथालय सभासद होते, त्यापैकी 10 सभासदांचे प्रत्येकी रू. 500/- आणि 67 सभासदांचे रू. 1000/- प्रमाणे एकूण रू. 72000/- ग्रंथालय जमानिधी प्राप्त झाला होता.
- ✓ ग्रंथालयातून 300 सभासदांपैकी 08 सभासदांनी जमानिधी परताव्याचे अर्ज सादर केले होते. 08 सभासदांचे (रू. 500/- आणि रू. 1000/- प्रमाणे) रू. **5500**/- रक्कम परत करण्यात आली आहे.
- ✓ वर्ष 2021 – 22 करिता ग्रंथालयातील 45 सभासदांचे आणि रू. 1000/- व रू. **500/-** प्रमाणे एकुण रू. **44500/-** वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ रामटेक व नागपूर ग्रंथालय असे एकूण 24 सभासदांचे जमानिधी रद्द **(Lapes)** झाले असून रू. **22000/-** वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ ग्रंथालयातील 300 सभासदांचे वार्षिक शुल्क रू. 500 /– व रू. 200/– प्रमाणे रू. 37600/- इतके आहेत. (नैमित्तिक सभासदांचे रू. 100 **x** 0= 00/- व अल्पकालीन सभासद रू 200 x 0 =00/– तसेच वाचन कक्ष सभासद 500 x 18 =9000/– असे एकूण रू. 11000/– शुल्क प्राप्त झाले होते. हे शुल्क रू. **37600/-** मध्ये अंतर्भुत आहेत.)

9) ग्रंथालयातर्फे कार्यक्रमाचे आयोजन

1) विदर्भ साहित्य संघाचे ग्रंथालय, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित डॉ. एस. आर. रंगनाथन स्मृती फिरता चषक

ज्ञानयोगी डॉ.श्रीकांत जिचकार ज्ञानस्रोत केंद्र, कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक व विदर्भ साहित्य संघाचे ग्रंथालय, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजीत डॉ. एस. आर. रंगनाथन जयंतीनिमित्त आयोजीत डॉ. रंगनाथन स्मृती ग्रंथपाल फिरता चषक 2021 चे आयोजन करण्यात आले होते.

दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी महाराष्ट्र राज्य पातळीवर महाविद्यालयीन ग्रंथपालांसाठी डॉ. शि. रा. रंगनाथन स्मृती शोधनिबंध लेखन स्पर्धा 2021 चे आयोजन करण्यात आले होते. मागीलवर्षी 2020 मध्ये क.का. सं. वि. ग्रंथालयास पहिला पुरस्कार प्राप्त झाला होता. त्यामुळे यावर्षीचे आयोजन क.का. सं. वि. ग्रंथालयातर्फे करण्यात आजे होते. संपूर्ण महाराष्ट्रातील महाविद्यालयीन ग्रंथपालांसाठी ही शोधनिबंधस्पर्धा आयोजित केलेली होती. **डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचे ग्रंथालय विकासाकरीता योगदान या पार्श्वभूमीवर सद्य परिस्थितीत महाविद्यालयीन ग्रंथालय सेवांचे बदलते स्वरूप व आव्हाने** या विषयावर शोधनिबंध लिहण्यात आला. प्राप्त शोधनिबंधामधून परीक्षकांनी 03 उत्कृष्ट शोधनिबंधांची निवड केली.

या निबंधस्पर्धेत विजेत्यास डॉ. एस. आर. रंगनाथन स्मृती फिरता चषक दि. 12 ऑगस्ट 2021 रोजी विद्यासागर कला महाविद्यालयाचे ग्रंथपाल ,डॉ. आशिष ठाणेकर यांना क.का. संस्कृत विश्वविद्यालयाचे मा. कुलगुरूंच्या हस्ते प्रदान करण्यात आला. आणि दुसरा क्र. विभाजीत करून दोन महाविद्यालयांना देण्यात आलेला आहे. वृषाली भालेराव,एल.ए. डी. कॉलेज, व पौर्णिमा चोपडे, जी.एस. कॉलेज , नागपूर तसेच तिसरा क्र. उल्का मांडेकर , यशवंतराव चव्हाण इन्स्टीटयूट, ऑफ सायन्स , सातारा या सर्व स्पर्धकांना प्रोत्साहनपर प्रमाणपत्र व ग्रंथभेट देण्यात आले. या कार्यक्रमात सन्माननीय ग्रंथपाल, डॉ. दिपक कापडे, डॉ. अश्विनी /पराग पराडकर दाम्पत्य, डॉ. मंजू दुबे, डॉ. शिवानी बलकुंदी ,वि.सा. संघ ग्रंथालयाचे संचालक प्रो. विवेक अलोणी, तसेच समन्वयक श्री. दिलीप म्हैसाळकर व विद्यासागर कला महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. पी.के.यु. पिल्लाई यांची उपस्थिती होती. ग्रंथ प्रदर्शनीचे उद्घाटन मा. कुलगुरुंच्या हस्ते करण्यात आले. त्यावेळी परीक्षा नियंत्रक डॉ. उमेश शिवहरे, वित्त अधिकारी डॉ. रामचंद्र जोशी, श्री. कैलाश मुन, आदी मान्यवर उपस्थित होते. मा. कुलगुरुंनी यांनी उपस्थित ग्रंथपाल व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

2) ग्रंथ प्रदर्शनी व विक्री

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक येथे महाकवी कालिदास संस्कृत साधना पुरस्कार वितरण सोहळयाचे आयोजन करण्यात आले होते. यानिमित्ताने ज्ञानयोगी डॉ. श्रीकांत जिचकार ज्ञानस्रोत केंन्द्राद्वारे विद्यापीठ प्रकाशित ग्रंथांची प्रदर्शनी व विक्री दि. 28.08.21 रोजी सकाळी 11.00 वाजता मा. ग्रंथपाल यांच्या आदेशानुसार आयोजित करण्यात आलेली हेाती. या प्रदर्शनीत AIOC मध्ये प्रकाशित ग्रंथ व इतर विषयाचे ग्रंथ ठेवण्यात आलेले होते. या ग्रंथ प्रदर्शनीच्या वेळी विद्यापीठाचे कुलगुरू मा. प्रो. श्रीनिवास वरखेडी ,उच्च व तंत्र शिक्षणमंत्री मा.उदय सामंत, वैदिक विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू मा. प्रो. सी. जी. विजय कुमार, रामटेकचे खासदार मा.कृपाल तुमाने, राज्यसभेचे खासदार मा.डॉ. विकास महात्मे, संस्थापक माजी कुलगुरू मा. डॉ. पंकज चांदे, आमदार मा. अभिजीत वंजारी, आमदार मा. आशिष जैस्वाल, माजी आमदार मा. मलिक्कार्जुन रेड्डी, सहसंचालक डॉ. संजय ठाकरे आदी मान्यवर उपस्थित होते.

3) सतत 15 तास वाचन स्पर्धा

ज्ञानयोगी डॉ. श्रीकांत जिचकार ज्ञानस्त्रोत केंन्द्र, कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक द्वारे भारतरत्न डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंती निमित्त दि. 15 ऑक्टो. 2021 रोजी वाचन दिन ग्रंथालयात साजरा करण्यात आला. माजी राष्ट्रपती भारतरत्न डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिन 15 ऑक्टोबर हा दिवस वाचन दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. याचा उद्देश विद्यार्थ्यांमध्ये वाचनाची आवड निर्माण करणे हा आहे. ज्ञानयोगी डॉ. श्रीकांत जिचकार ज्ञानस्त्रोत केंन्द्रातर्फे दि. 18 ऑक्टोंबर 2021 रोजी सतत 15 तास वाचन स्पर्धेचे आयोजन ग्रंथालय सभासदांकरिता वेळ सकाळी 07.00 ते रात्री 10.00 पर्यंत आयोजीत करण्यात आले होते. या वाचन स्पर्धेमध्ये 40 ग्रंथालयातील सभासदांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला. या स्पर्धेत विजेते राहणारे विद्यार्थी खालीलप्रमाणे, कु. खुशबु मेश्राम – 15 तास , अक्षय डोकरीमारे – 15 तास, प्रविण चंडीमेश्राम – 13 तास या सर्व विजेत्यास प्रमाणपत्रे देण्यात आली.

10) Library staff achievement and activities (Year 2021-22)

Dr. Deepak Kapade, Librarian

A) Published papers in Journals

Sr.No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Barphe Vijay Uttamrao, Kapde Deepak (2021)"A Study of Authorship Pattern and Collaborative Research Paper Published in Library and Information Science Literature during 2015 to 2018" Journal of Advancements in Library Sciences., Abbreviation: JoALS, DOI no.: 10.37591/JoALS, Impact Factor (SJIF)-5.68, Indexed in: DRJI, Citefactor, Journal TOC, Google Scholar, page 5-11. http://sciencejournals.stmjournals.in/index.php/JoALS/article/view/2993	Vol 8, No 1 (2021)	eISSN: 2349-4352	Peer reviewed Online
2	Dr. Vijay Uttamrao Barphe and Dr. Deepak Kapde (2022) "A Study of Preference and Citation Impact of Top 32 Views Research Papers published in SERLS-Journal of Information Management" ,Phalanx: A Quarterly Review for Continuing Debate	Vol-17, No-2, April-June, 2021 (**UGC Care Listed Journal**)	ISSN: 2320-7700	Peer reviewed Online

Patent published

1. Selective Dissemination of Information based Integrated Library Management system, Application No. 20212150478 A, publication date 12/11/2021

Lectures as Resource person

1) "Digital Library and Remote Access" by Dr. Dipak kapade Resource person to deliver a Lecture on 20th May 2021 for the **International Conference** on Digitisation of Library ,Chintamani College of commers Pombhurna , Chandrapur. (2) International Conference on Digitalisation of Library - YouTube

2) "Importance of reading habit for holistic personality development "by Dr. Dipak Kapade as resource person in one day national webinar on "26th National Reading Day" Jointly organized by R.S Mundale Dharampeth Arts and Commerce College ,Kamala Neharu College and Renuka College, Nagpur, 19 June 2021. (2) Importance of Reading Habit for Holistic Personality Development - YouTube

3) "Reading Culture and Mental Health" by Dipak Kapade as resource person in one day national webinar organized by Vidhyasagar Kala Mahavidhyalay, Ramtek on 13 jully 2021.

Ramtek, Nagpur : रामटेक: पुस्तक हे मस्तक घडवित असते; डॉ. दीपक कापडे यांचे विद्यासागर विद्यालयाच्या ऑनलाईन राष्ट्रीय चर्चासत्रात प्रतिपादन | Public App

(2) 13 July 2021 National Webinar 4 (Reading Culture & Mental Health) - YouTube

4) One Day National Webinar on "Utilization of Library and E-Resource in Current Situation" organized by N. M. D. College, Gondia on 13 Aug. 2021 at 11:30 am. (2) Webinar-Gondia - YouTube

5) "Digital Library and Remote Access servises" by Dr. Dipak kapade Resource person to deliver a Lecture on 19th August 2021 for the **refresher course** on Library profession at HRDC ,RTM Nagpur University Nagpur .

6) "Plagiarism An overview" vy Dr. Dipak Kapader resorce person at Knowledge Resource Centre of Arts and Science College, Pulgaon, and Cluster of Thirteen Institutions (CoTI). Jointly Organize "National Level Seminar on Importance of IPR in Higher Education & Brief review of IPR & Plagiarism" held on 09/10/2021 . Link: National Level Seminar on Importance of IPR in Higher Education & Brief of IPR and Plagiarism - YouTube

Chairperson:

1) "Digital Library and Remote Access" by Dr. Dipak kapade Resource person to deliver a Lecture on 20th May 2021 for the International Conference on Digitisation of Library ,Chintamani College of commers Pombhurna, Chandrapur.
Organised programmes/ Coference / seminars

2) **Dept. of Sanskrit language and KRC** jointly organized one day workshop on " Plagiarism An overview : practical Approached. 15 June 2021. Dr. Dipak Kapade as resource person.

3) KaviKulaguru Kalidas Sanskrit University ,Janayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Ramtek & Renuka College Besa, Nagpur Jointly Orgnised Online National webinar on **Cracking Competitive Exam MPSC/UPSC** 27th July 2021at Zoom 02.00 pm to 04.00 pm. (2) Online National Webinar on Cracking Competitive Exam MPSC/UPSC - YouTube

Ku. Pragati Dhepe (Library Assistant)

A) **NAAC** कमिटीदरम्यान–उत्कृष्ट कामगिरी केल्याबाबत विश्वविद्यालयाद्वारे 01.05.2022 रोजी प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

B) **Ph.D Degree Awarded**

Sr.	Faculty	Topic	Awarded Date
1	Interdisciplinary , Rashtrasant Tukdaoji Maharaj Nagpur University, Nagpur	Application of Cloud Computing in University Libraries in Maharashtra	June 2021

C) **Published papers in Journals**

Sr.No	Title	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Kapade, Dipak and Dhepe, Pragati(2022) "Role of Digital Library in Higher Education System: Special Reference" research paper published in Shodhsanhita journal of Fundamental and Comparative Research.	Vol IX, Issue I Jan. 2022	ISSN 2277-7067	Peer reviewed

Ku.Meenakshi Meshram (Library Assistant)

A) **NAAC** कमिटी दरम्यान–उत्कृष्ट कामगिरी केल्याबाबत विश्वविद्यालयाद्वारे 01.05.2022 रोजी प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

Shri . Purushottam Kawale (Library Paricher)

A) **NAAC** कमिटी दरम्यान–उत्कृष्ट कामगिरी केल्याबाबत विश्वविद्यालयाद्वारे दि. 01.05.2022 रोजी प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

11) प्रकाशन विभाग

11.1) प्रकाशन विभागा मार्फत एकुण भेट दिलेले साहीत्य

अ.क्र.	भेट	एकुण
1	संस्कृत बाल साहित्यम संच	5 संच
2	जैन दर्शन का वैज्ञानिक अध्ययन	20
	एकूण भेट ग्रंथ	**05 संच व 20 प्रती**

11.2) प्रकाशन विभाग आवक_(Income of Publication Department)

अ.क्र.	पुस्तक विकी	मुख्य ग्रंथालय	
		संख्या	एकुण रक्कम
1	बुभुक्षित: काक:	1	250.00
2	रामायणी विश्वचेतना	1	370.00
3	Shodhadarsh	1	315.00
4	Mahabharat Me Varnit Vividh Gitao Me Dharmamimansa	6	1380.00
5	Mimansa Makarand	4	1300.00
6	Materials for a critical edition of the Kasikavrutti	1	260.00
7	पतञ्जलिचरितम्	2	300.00
8	ब्रह्मसूत्रपाठ:	2	120.00

9	Mimamsashastrasar	2	760.00
10	Bhashyakootam	3	1005.00
11	अधिकरणकौमुदी	1	185.00
12	आख्यातचन्द्रिका	3	330.00
13	Codes Conducts Ethics And Principls of Human Life	4	480.00
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानि संस्कृतनियतकालिकानि	2	280.00
15	संस्कृतायनम्	2	380.00
16	Poornawad Philosophy	12	1320.00
17	शक्तिवादः	1	275.00
18	Relationship between Philosophy and Mathematics	3	600.00
19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-Theory	2	560.00
20	World : The Expression of the Absolute	1	170.00
21	Kauhulkrit Lilavai Kaha Ka Samikshatmak	1	460.00
22	Samskritasopanam 1	2	670.00
23	Samskritasopanam 1	2	670.00
24	Contribution of Muslims to the Sanskrit	1	340.00
25	Applications of Indian Logic and Atomism	3	510.00
26	Upakarma Paddhati	1	125.00
27	Samkalik Sanskrit Sahitya ki Navin Pravuttiya	2	560.00
28	Saundaryasudha	1	200.00
29	Sanskrite anudit Kathasahitya	1	225.00
30	Lalitasahasranam-Rahasya	7	2240.00
31	Sanskrit Sahitya Shastracha Itihas	6	1980.00
32	The Text of Sakuntala	1	160.00
33	ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	10	3600.00
34	Siddhantshabdakosh	1	240.00
35	Prachyapaschatyarachanaprabhedaha	1	225.00
36	Aksara Purusottama Darshana Karika Sanchaya	1	495.00
37	Madhuradwait shri gulabrao maharaj virachit 122 grantho ka saransh	3	2350.00
38	Nyayamuktavali	1	720.00
39	Prakritkatha-Sanskritaviskar	1	520.00
40	Bhagvate Adaivaitbrammimansa	4	235.00
41	Yoga Vichar	7	640.00
42	Advaitacintamani	2	700.00
43	Gadhadhari Panchalakshani	1	250.00
44	Udhayanvrittisamikcha	1	145.00
45	Sriramvarmvijaya	1	110.00
46	Chipitakcharvanam	1	290.00
47	Prachyavidyadhiveshnam	1	225.00

48	Brahmasutrabhashyasameeksha	2	110.00
49	Karakatattvam	3	320.00
50	Vyakaran Prabandha Ratnam	3	375.00
51	Surya Sidhant	2	585.00
52	Shankaranandchampu	1	260.00
53	Vaiyakaran Siddhant Kalpataru	3	240.00
54	Prashinkdristi	2	1350.00
55	प्राचीन भारतीय दायविभाग	1	670.00
56	Yoga and Ayurveda me aahar vishayak vichar	7	240.00
57	Etymologies from the Taittiriya Brahman	3	1540.00
58	सूक्ष्म अध्यापन	1	555.00
59	सद्दर्शनम्	1	165.00
60	Anuvadshastra	1	260.00
61	Research Oriented Library Services	2	500.00
62	Pratisakhyasamhita	2	625.00
63	Adhikaranasangrahaha	5	960.00
64	Prachyamanovigyanam	3	590.00
65	Vyaktitvam	2	550.00
66	Yogsar	5	1040.00
67	Paschatya Tarkashastram	4	1000.00
68	Sankhyayogaprakaranasamgraha	2	520.00
69	Kshamadevya Kathavishvm	2	1230.00
70	Value Education	3	960.00
71	kshamadevya kathamuktavali	2	490.00
72	Aatmakhyat- Kalidas	2	396.00
73	नाग नगरीतील संस्कृत साहित्य	2	340.00
74	अभंग गुलाब	1	242.00
75	शैक्षणिक समाजशास्त्र	1	306.00
76	अध्ययन आणि अध्यापन	1	220.00
77	महानुभाव पंथाचे संस्कृत साहित्याला योगदान	1	3402.00
78	Yagyavalkya shiksha	7	2340.00
79	जैन दार्शनिकांचे भाषाविषयक चिंतन	6	1332.00
80	Shandilyopanishad	6	1585.00
81	मानसोल्लास	5	700.00
82	रासपंच्याध्यायी	2	220.00
83	चांगदेव चाळीशी	1	648.00
84	ध्वनी आणि वक्रोक्ती– तौलनिक अध्ययन	2	184.00
85	तुकारामचरितम्	1	426.00
86	वाल्मीकी रामायणाचे महत्त्व व व्यवस्थापनाची सूत्रे	3	572.00
87	संस्कृत साहित्यातील प्रसाधन आणि अलंकराण	2	408.00

89	चरणव्यूह–भाष्य	2	263.00
90	पौराणिक साहित्यावरील चित्रांकन	1	5525.00
91	Laghujatakam (मराठी भाषांतर)	17	500.00
92	Uttarramcharitam	3	930.00
93	भक्तिचन्द्रिका	2	994.00
94	गोकरूणानिधी	2	230.00
95	Vruttalok	10	2400.00
96	अभिज्ञानशकुन्तला	2	998.00
97	पाणिनीयव्याकरणपरम्परायाम् आकृतिगणा:	3	984.00
98	Gandhasastram	2	640.00
99	भारतीयदर्शनम्	3	1110.00
100	गणित भारती	2	432.00
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-s	1	160.00
102	Maduradwait siddhi	7	1890.00
103	महाभारतस्थोद्योगभीष्मपर्वणो: तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	1	295.00
104	Shorsaini Prakrit Sahitya Ka Itihas	1	950.00
105	Palisaddarupika	2	600.00
106	Buddha's Anatmavad & Nature of Nirvana	1	320.00
107	Aayushshabdarupika	1	275.00
108	वराहोपनिषद्	2	580.00
109	Word, Word Potency and Meaning	1	125.00
110	Aagamdipika	1	60.00
111	Bhakti Tattva Vivek	1	60.00
112	Bharatiy Darshan	1	170.00
113	Bhasohas	5	750.00
114	Bijaganitavatamsa	2	500.00
115	Chhatrapati Shivkavyam	9	2700.00
116	coffee table Book	16	24000.00
117	Itihas Aashay Adhyapan Paddhati	1	460.00
118	Jagara	2	300.00
119	Kalay Tasmai Namah	1	150.00
120	Kalidas Wanmay Samagr Prakashan Mala (Vol. 1-7) (Sanch)	12	30000.00
121	Kalidasache Kavya Saundarya	3	300.00
122	Kathapatheyam	1	125.00
123	Kautilyiy Arthashastra Parnit Manav Sansadhan	1	300.00
124	Mahakavya Panchakam (Pedrive)	19	11400.00
125	Manthanam	2	550.00
126	Nitishatak	1	70.00
127	Oriental Legacy	1	3300.00

128	Paribhashendu Shekhar Pradip	1	699.00
129	Pashchaaty Tarkashastram	5	1300.00
130	Prashna Sahastri	2	120.00
131	Rasavishkar	2	350.00
132	Sahitya Patheyam	4	200.00
133	Sahitya Sushma	1	2000.00
134	Sammahi Stragdhara	2	700.00
135	Sanskrit Balsahity (Sanch)	2	5000.00
136	Sanskrit Shikshanam	3	750.00
137	Sanskrit Wagvilas Dwitiy Mudra	126	7560.00
138	Sanskrit Wagvilas Pratham Mudra	182	18200.00
139	Sanskrit Wagvilas Tritiy Mudra	83	6225.00
140	Sanskrut Sahityatil Laghukstha	1	200.00
141	Sanskrut Setu	2	200.00
142	Shastrasamanvay	2	100.00
143	Shodhkarta Karyakarta	2	160.00
144	Shodhmuktavali	2	240.00
145	Shodhmuktavali Bhag 2	2	440.00
146	Sodh Samhita	4	1200.00
147	Study of Kasika Reference in Vaiyakarana Siddhant	1	125.00
148	Tarkasangrah Mahabhashya	2	1000.00
149	Vaidik Katha	2	200.00
150	Vastuvivek	4	500.00
151	Vruttalok	3	180.00
152	Yog Darshan	1	100.00
153	Yogvasishtha Aani Panthiya Tattvadnyan	3	1350.00
	एकूण जमा रक्कम रु.	**818**	**203853.00**

11.3) Books sale on Amezon

अ.क्र.	पुस्तक विकी	Amezon	
		संख्या	एकुण रक्कम
1	Bubhukshit kak	1	271.41
2	Shodhadarsh	3	2118.9
3	Mahabharat Me Varnit Vividh Gitao Me Dharm Mimansa	2	347.52
4	Mimansamakaranda	1	237.11
5	Materials For A Critical Edition of The Kasikavrutti	1	197.19
6	Patanjalicharitam	1	111.27
7	Brahmasutrapath	1	52.68
8	Mimansashastra sara	1	279.03

9	Bhashyakutam	1	252.24
10	Adhikaran Kaumudi	1	138.61
11	CODES, CONDUCTS, ETHICS AND PRINCIPLES OF HUMAN LIFE	2	175.66
12	Poornawad Philosophy	1	80.02
13	Relationship Between Philosophy and Mathematics	4	601.28
14	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-theory	3	638.43
15	World:The Expression of The Absolute	1	126.89
16	Samskrtasopanam-1	2	489.46
17	Contribution of Muslims To The Sanskrit Literature	4	1019.84
18	Applications of Indian Logic and Atomism	11	1438.8
19	Lalitasahastranam Rahasya	1	233.3
20	The Text of The Sakuntala	1	119.08
21	Ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	6	1582.74
22	Siddhantashabdakosha	2	363.14
23	AKSARA-PURUSOTTAMA-DARSANA-KARIKA-SANCAYA	5	1833.45
24	Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhasyam	2	697.62
25	122 Granthoka Saransh	2	362.86
26	Prakrut Katha Sanskrutavishkar	2	355.32
27	Bhagavate Adwait Brahma Mimansa	1	119.08
28	Adwait Chintamani	1	91.74
29	Panchalakshani	1	107.36
30	Brahmasutra Bhashya Samiksha	5	2977
31	Karaktatvam	2	183.48
32	Vyakaran Prabandh Ratnam	1	146.42
33	Vaiyakaran Siddhant Kalpataru	1	333.57
34	Yog V Aayurved Shastro Me Aahar Vishayak Vichar	2	331.9
35	Etymologies from the Taittiriya Brahmana	5	693.05
36	Anuvad Shastram	1	111.27
37	Pratikshasanhita	2	378.76
38	Adhikaran Sangrah	1	91.74
39	Pashchatya Tarkashastram	2	394.38
40	Value Education	1	301.9
41	Adhyayan Aani Adhyayan	1	233.32
42	Yadnyavalkya Shiksha	1	360.02
43	Shandilyopanishad	1	167.9
44	Manasollas	1	231.39
45	Charanvyuha Bhasshya	2	306.5
46	Laghujatakam	8	1896.88

47	Vruttalok	1	181.57
48	Paniniya Vyakaran Paramparayam Aakritigana	1	247.35
49	Bharatiya Darshanam	3	838.71
50	Ganit Bharati	1	163.02
51	Grammatical Function of the Sanskrit Praadi	3	357.24
52	Buddha's Anatmavada and Nature of Nirvan	1	234.48
53	Varahopanishad	1	220.62
54	WORD,WORD-POTENCY AND MEANING	3	275.22
55	Bijaganitavatamsa	9	1704.42
56	Jain Darshan Ka Vaigyanik Adhyayan	1	446.95
57	Kalidas Samagra Vyangmaya Prakashanmala vol 1 to 7	27	46409.22
58	Paribhashendushekharapradipa	6	2977.68
59	Sansakrit Balsahity (Sanch)	1	1638.92
60	Sanskrit Setu	2	144.42
61	Sanskrit Wagvilas dwitiy Mudra	18	948.24
62	Sanskrit Wagvilas Pratham Mudra	56	4043.76
63	Sanskrit Wagvilas Tritiy Mudra	2	105.36
64	Vastu Vivek Pratham Bhag	14	901.6
	एकूण जमा रक्कम रु.	**252**	**85420.3**

*** * ***

जनसंपर्क कक्ष

2021—2022

संपादन/प्रकाशन –

- विद्यापीठातर्फे प्रकाशित होणा—या **वैदर्भी या त्रैमासिक वार्तापत्राचे संपादक** म्हणून कार्य केले. 4 अंक प्रकाशित झाले.
- मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या कारकीर्दीचा वेध घेणाऱ्या **कॉफी टेबल बुक "Vision, Mission & Action ची निर्मिती व संपादन** केले. त्याचे प्रकाशन मा. कुलगुरू प्रो. वरखेडी यांच्या शुभहस्ते दि. 15 डिसेंबर 2021 रोजी झाले.
- **विश्वविद्यालयाच्या दैनंदिनीची निर्मिती व प्रकाशनकार्य** केले.
- **कालिदास साप्ताहिकीचे संपादन व निर्मिती कार्य केले.**
- **मा. कुलगुरूंच्या मुलाखतीचे आयोजन –**
  1. श्री. अजय मार्डीकर – लाईव्ह पोर्टल
  2. श्री. सौरव खेकडे – दैनिक भास्कर
  3. श्री. मंदार मोरोणे – महाराष्ट्र टाइम्स

प्रसिद्धी समन्वयक – विश्वविद्यालयाचा दशम दीक्षांत समारोह, विश्वविद्यालयाचा रजतमहोत्सव, नॅक , अभिनवभारती परिसर उद्घाटन, रत्नागिरी उपकेंद्र प्रकाशन, भाष्योत्सव व कीर्तनोत्सव कार्यक्रमांचे प्रसिद्धी समिती समन्वयक म्हणून यशस्वीपणे कार्य केले. याशिवाय विश्वविद्यालयातर्फे आयोजित 60 हून अधिक कार्यक्रमांच्या पूर्वोत्तर प्रसिद्धीचे तसेच 7 जाहिरातींचे कार्य केले.

व्हीडीओ दिग्दर्शन – रजतमहोत्सव, नॅक, अभिनवभारती परिसर उद्घाटन, दशम दीक्षांत समारोह या सर्व कार्यक्रमांचे छोटे व मोठे व्हीडीओ तयार करून युटयुब वर प्रसारीत केले.

सोशल मीडिया – सर्व कार्यक्रमांची माहिती व व्हीडीओज् सोशल मीडिया अकाउंट फेसबुक, ट्विटर, इन्स्टाग्राम, युट्युब वर प्रसारित केले जातात.

कार्यशाळा आयोजन –

योग शिबीर – योग फॉर मीडिया पर्सन या योग शिबिराचे आयोजन कोविड काळात 11 ते 17 मे या दरम्यान करण्यात आले.

कलासृजन कार्यशाळा – कलासृजन अंतर्गत जॉय ऑफ पेंटिंग या पंच दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन 1 ते 5 डिसेंबर 2021 या दरम्यान करण्यात आले.

युवस्पंद – युवस्पंद व्याख्यानमालिकेअंतर्गत मे 2021 पासून मार्च 2022 पर्यंत 10 व्याख्याने आयोजित करण्यात आली.

सुप्रभातम् चिंतन मालिका – रजतमहोत्सवाअंतर्गत 1 नोव्हेंबर 2021 पासून विविध क्षेत्रातील मान्यवरांची चिंतन मालिका सुप्रभातम् सुरू करण्यात आली याअंतर्गत 18 मान्यवरांचे सुप्रभातम् सादर करण्यात आले.

समन्वयक –

- **महाकवी कालिदास संस्कृतव्रती राष्टीय पुरस्कार 2020 व 2021** या समितीकरीता समन्वयक या नात्याने कार्य यशस्वीरित्या पूर्ण केले.
- **अभ्यासक्रम संयोजन –** मुक्त व दूरस्थ केंद्राद्वारे संस्कृत पत्रकारिता पदविका अभ्यासक्रम तयार करून तो ऑनलाईन सुरू करण्यात आला.

नॅक कार्य – नॅक करिता मीडिया, आतिथ्य व प्रसिद्धी समिती समन्वयक व सदस्य रूपाने कार्य केले. मा. कुलगुरू कार्यालयाची व्यवस्था, आतिथ्य, भेटवस्तू, मा. कुलगुरूंचे पीपीटी सादरीकरण, मा. कुलगुरूंचे प्रोफाईल, खरेदी, मीडिया डिस्प्ले, जनसंपर्क कक्षाचे सादरीकरण इ कार्य केले. जनसंपर्क कक्षाच्या कार्याचे नॅक समितीने कौतुक केले.

उपसंचालक पदावर नियुक्ती – संशोधन व प्रकाशन विभागात उपसंचालक पदावर नियुक्ती दि. 12.10.2021 रोजी करण्यात आली. या पदावर कार्यरत असताना पुढील कार्य पूर्ण केले.

शोधसंहिता या युजीसी केअर लिस्टेड संशोधन जर्नलच्या जुलै 2021 आणि जानेवारी 2022 या दोन अंकांचे संपादन कार्य पूर्ण केले. तसेच रजतमहोत्सव ग्रंथ मालिकेअंतर्गत 4 पुस्तकांचे प्रकाशन केले.

अनुवाद प्रकल्प –

- आजादी का अमृत महोत्सव अनुवाद प्रकल्पांतर्गत वक्रोक्तिजीवितम् या ग्रंथाचा मराठी अनुवाद प्रकल्प पूर्ण करून सादर केला.

पुस्तक प्रकाशन – रजतमहोत्सव ग्रंथ मालिकेअंतर्गत प्राचीन नगररचना विचाराची स्मार्ट सिटीसाठी उपादेयता हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

सन्मानपत्र – मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या शुभहस्ते नॅक करिता केलेल्या कार्यासाठी विशेष सन्मानपत्र प्राप्त झाले.

* * *

<u>नॅक पाहणी अहवाल</u>

दि. 27–29.12.21

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाला राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि प्रत्यायन परिषदेतर्फे (नॅक) ए + श्रेणी (ग्रेड पॉइंट 3.42) बहाल करण्यात आली.

दि. 27 ते 29 डिसेंबर 2021 दरम्यान श्रीशंकराचार्य संस्कृत विद्यापीठ, कालडी, केरळचे माजी कुलगुरू प्रो. धर्मराजम् पी. के. यांच्या नेतृत्वाखालील चार सदस्यीय नॅक समितीने तीन दिवस रामटेक, वारंगा, नागपूर येथील विश्वविद्यालयाच्या शैक्षणिक, संशोधन, प्रशासकीय कार्याचे मूल्यांकन केले.

प्रो. धर्मराजम् यांच्या नेतृत्वाखालील समितीमध्ये प्रो. उपेंद्रकुमार त्रिपाठी (बनारस हिंदू विद्यापीठ, वाराणसी), प्रो. रमाकांत पांडे, (केंद्रिय संस्कृत विद्यापीठ, नवी दिल्ली) प्रो. प्रल्हाद जोशी (राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ, तिरूपती), प्रो. कामाख्या कुमार (उत्तराखंड संस्कृत विद्यापीठ, हरिद्वार) या सदस्यांचा समावेश होता.

कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या नेतृत्वाखाली विश्वविद्यालय दुसऱ्या नॅक मूल्यांकनाला सामोरे गेले. कुलगुरु प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या कुलगुरु पदाच्या अतिवेगवान कार्यशील कारकीर्दीतील हा सुवर्णक्षण आहे. प्रो. वरखेडी यांनी कुलगुरु पदाची सूत्रे स्वीकारल्यापासून अत्यंत धोरणीपणाने, नियोजनपूर्वक आणि साक्षेपी दृष्टीने विविध प्रकारे विश्वविद्यालयातील सुरू झालेले प्रकल्प पूर्ण तर केलेच परंतु नवनवीन प्रकल्प व उपक्रमही राबविले. धडाडीचे नेतृत्व, गतिमान कार्यशैली, नवनवीन कल्पनांचा पाठपुरावा आणि त्याबरहुकूम कार्यनियोजन व अंतिमतः परिणामोन्मुख विकास अशा क्रमाने प्रो. वरखेडी यांनी कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातील शैक्षणिक, संशोधनस्तर व गुणवत्ता तर उंचावलीच परंतु पारंपरिक शास्त्रज्ञानासह आधुनिक अभ्यासक्रमांचा समावेश करून काळाबरहुकूम संस्कृत क्षेत्रातील विविध करिअरवाटांचा मार्गही खुला केला.

शिक्षण, संशोधन, परीक्षा, प्रशासन यामध्ये वेळोवेळी केलेले बदल, रामटेक मुख्यालयातील पायाभूत सुविधा, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी राबविलेले विविध उपक्रम यांच्यावर लक्ष केंद्रित केले. त्यांनी विश्वविद्यालयाच्या विकासाचा धरलेला सातत्यपूर्ण ध्यास, क्रान्तदर्शी विचार व कृती यामुळे हे यश लाभले आहे. विश्वविद्यालयाची सूत्रे हातात घेतल्यापासून कुलगुरू प्रो. वरखेडी यांनी क्रमाक्रमाने पायाभूत सुविधांची निर्मिती व नियोजन, मा. उपराष्ट्रपती महोदयांच्या उपस्थितीने, भाषणाने आणि कौतुकाने गाजलेल्या अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या शताब्दी सोहळयाचे देखणे व दिमाखदार आयोजन, अभ्यासक्रम आणि संशोधन स्तरावर केलेले गुणवत्तापूर्ण परिवर्तन आणि सुनियोजित नॅक मूल्यांकनासाठी केलेले प्रदीर्घ व सातत्यपूर्ण प्रयत्न केले. भारतातील संस्कृत विद्यापीठांमध्ये प्रथम मानांकन आणि महाराष्ट्रात सहाव्या स्थानावर घेतलेली झेप, नवोन्मुख विद्यापीठ पुरस्कार, आयएसओ मानांकन, विविध सन्मान्य प्राध्यापकांनी मिळविलेले राष्ट्रीय व राज्य पुरस्कार यांचा चढता आलेख हे विश्वविद्यालयाच्या कीर्तीत भर घालणारे ठरले. 2016 ते 2021 या पाच वर्षांच्या काळात

संलग्नित महाविद्यालये, अभ्यासक्रम, विद्यार्थी संख्या यांच्यात वाढ झाली, संशोधन प्रकल्प आणि प्रकाशने यांची सकस गुणवत्ता आणि सर्वांना एकत्रित घेवून कार्य करण्याच्या शैलीमुळे विश्वविद्यालयातील सर्व सदस्यांचा मिळविलेला विश्वास, पाठिंबा आणि समाधान यांचाही उल्लेख करणे आवश्यक आहे. **संघटनेचे यश विश्वासावर असते यासह परिणामोन्मुख कार्य आणि पारदर्शक कामकाजाद्वारे परिवर्तन ही तीन महत्त्वाची सूत्रे हा नॅक द्वारे प्राप्त यशाचा पाया आहे. या त्रिसूत्रीचा अवलंब प्रो. वरखेडी यांनी करून विश्वविद्यालयाचा भौतिक, प्रशासकीय, शैक्षणिक व्याप संलग्नित महाविद्यालये विस्तार सेवा केंद्र, चार उपकेंद्र, आंतरराष्ट्रीय अध्ययन केंद्र, मुक्त व दूरस्थ केंद्र याद्वारे स्थानिक ते आंतराराष्ट्रीय स्तरावर नेला आहे.** विद्यार्थी, पालक, हितचिंतक, विश्वविद्यालयातील प्राध्यापक आणि कर्मचारी यांच्या सहभागाने रामटेकमधील दोन शाळांना दत्तक घेऊन त्यांचे आनंदी शाळांमध्ये रूपांतर केले. ग्रामीण ते आंतरराष्ट्रीय स्तरावर संस्कृतची कास धरून केलेला हा शैक्षणिक विकास, संस्कृतचा प्रचार प्रसार आणि संस्कृत भाषेला मुख्य प्रवाहात आणि हृदयात विराजमान करून संस्कृत सर्वांसाठीचा गजर केवळ शाब्दिक न ठेवता त्याला प्रत्यक्ष कार्याचे कोंदण प्रो. वरखेडी यांनी दिले आहे. यामागे त्यांचा 'समानी आकूतिः वः समानमस्तु वो मनो ' हा कल्याणकारी विचार, साक्षेपी दृष्टी आणि सकारात्मक कार्यशैली आहे.

पहिल्या दिवशी समितीसमोर मा. कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांनी सादरीकरण केले. तसेच मा.कुलगुरूंशी स्वतंत्रपणे चर्चा देखील समितीने केली. पहिल्या दिवशी समितीने वेद आणि वैदिक विज्ञान, व्याकरण, संस्कृत भाषा आणि साहित्य, भारतीय दर्शन, योगविज्ञान, वेदांग ज्योतिष, शिक्षणशास्त्र या विभागांचे सादरीकरण पाहिले तसेच या विभागांसह अन्य शैक्षणिक विभागांना भेटी दिल्या.

दुसऱ्या दिवशी समितीने संशोधन व प्रकाशन विभाग, डॉ. जिचकार ज्ञानस्रोत केंद्र, ऊर्जस्विनी आरोग्य केंद्र, प्रशासकीय विभाग, विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळ, अभियांत्रिकी विभाग, भरतमुनी ललितकला केंद्र, जनसंपर्क कक्ष इ. ना भेट दिली. या विविध विभागांमध्ये संवाद साधून दस्तावेजांची पाहणी केली. याशिवाय राष्ट्रीय सेवा योजना, छात्र कल्याण, विस्तार सेवा, करिअर कौन्सिलिंग, महिला तक्रार इ.विविध कक्षांना भेट दिली महिला कक्ष, कॅफेटेरिया, विद्यार्थ्यांचे छात्रावास, तारामंडळ, टेलिस्कोप इ. ची पाहणी समितीने केली. पालक, विद्याथी, संशोधक विद्यार्थी, माजी विद्यार्थी तसचे शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांशी बंदद्वार चर्चा केली. याशिवाय परीक्षा विभागाला भेट देऊन परीक्षा नियंत्रक डॉ. उमेश शिवहरे यांच्याशी चर्चा केली. **तिस–या दिवशी** समितीने विश्वविद्यालयाच्या वारंगा येथे प्राप्त जमिनीची व नियोजित आणि सुरू असलेल्या बांधकामाची पाहणी केली. तसेच प्रचलित नागपूर येथील विश्वविद्यालय केंद्राला भेट दिली.

नॅकतर्फे दुस–या टप्प्यात प्राप्त सर्वोच्च श्रेणीमुळे विश्वविद्यालयातील सर्व शिक्षक आणि शिक्षकेतर सहकारी यांनी गत पाच वर्षात केलेल्या सातत्यपूर्ण कठोर परिश्रमाचे, नवनवीन मौलिक उपक्रम व संशोधनाचे तसचे सामाजिक उत्तदायित्वातून केलेल्या कल्याणकारी कार्याचे फळ प्राप्त

झाल्याची भावना व्यक्त केली. ही बाब संस्कृत विश्वविद्यालयासाठी तर आनंदाची आहेच परंतु नागपूरस्थ आणि एकूणच महाराष्ट्रातील संस्कृत जनांसाठी अभिमानाची आहे.

कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या नेतृत्वाखाली नॅक समितीला सामोरे जाण्याची सोपविलेली जबाबदारी संस्कृत तथा संस्कृतेतर संकायाच्या अधिष्ठाता प्रो. नंदा पुरी आणि संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाध्यक्षा व नॅक समन्वयक प्रो. कविता होले यांनी समर्थ व सक्षमपणे पेलली. नॅक समितीसमोर प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती,, प्रो. पराग जोशी, प्रो. मधुसूदन पेन्ना, प्रो. कीर्ती सदार, डॉ. हृषिकेश दलाई, डॉ. दिनकर मराठे या अधिष्ठाता व विभागप्रमुखांनी शैक्षणिक विभागांचे उत्तम सादरीकरण केले. विद्यार्थ्यांसाठी विश्वविद्यालयातर्फे राबविण्यात येणारे विविध उपक्रम, कार्यक्रम, संशोधन आणि रोजगार संधी मार्गदर्शन, प्राध्यापकांचे संशोधन कार्य याबद्दल समिती सदस्यांनी दीर्घ चर्चा करून सर्व माहिती घेतली आणि विश्वविद्यालयात सुरू असलेल्या संशोधन कार्याबद्दल समाधान व्यक्त केले. कुलसचिव व वित्त व लेखा अधिकारी (प्रभारी) डॉ. रामचंद्र जोशी, विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळाचे संचालक प्रो. प्रसाद गोखले, परीक्षा नियंत्रक डॉ. उमेश शिवहरे, ग्रंथपाल डॉ. दीपक कापडे, विद्या विभागाच्या उपकुलसचिव डॉ. स्मिता फडणवीस, आस्थापना विभागाचे डॉ. रोशन अलोणे, महाविद्यालयीन विभागाचे श्री सुमीत कठाळे, अभियांत्रिकी विभागाचे श्री. संतोष वाडीकर, जनसंपर्क अधिकारी डॉ. रेणुका बोकारे यांनी प्रशासकीय स्तरावर सुरू असलेल्या कार्याचे प्रभावी सादरीकरण केले. शिस्तबद्ध, आधुनिक तंत्रज्ञानाचा केलेला उपयोग व उपयोजन आणि नवनवीन कल्पनांचा वापर सर्व विभागांमध्ये प्रभावीरीत्या केला असल्याची दखल समितीने घेऊन उत्कृष्ट असा अभिप्राय दिला.

प्रो. वरखेडी यांनी विश्वविद्यालयाचे आजी–माजी विद्यार्थी, पालक, सर्व अधिष्ठाता व विभाग प्रमुख, प्राध्यापक, प्रशासकीय अधिकारी, शिक्षकेतर सहका–यांचे तसेच विश्वविद्यालयाच्या हितचिंतकांचे या यशासाठी अभिनंदन करून आभार मानले आहे. नॅकच्या निमित्ताने विश्वविद्यालयासाठी सर्वांनी एकत्रितपणे एकजुटीने काम केले आणि प्रत्येकाने आपल्यातील सर्वोत्तम ते दिले. आपल्या सर्वांची एकसंघता, समन्वय आणि अपार कष्ट यामुळेच हे यश साध्य झाल्याची भावपूर्ण प्रतिक्रिया प्रो. वरखेडी यांनी दिली आहे. नॅकविषयक काम करताना प्रत्येकाने हे काम आनंदाने केले हे मला अधिक महत्त्वाचे वाटते. प्रत्यक्ष सादरीकरण हे सुनियोजन आणि संघटित प्रयत्नांचे फलित असते. या यशामुळे विश्वविद्यालयावरील जबाबदारी वाढली असून आगामी काळात विश्वविद्यालय कर्तृत्वाचे नवनवीन शिखर गाठेल असा विश्वासही प्रो. वरखेडी यांनी व्यक्त केला आहे.

Department of Veda & Vyakarana

Establishment Year - 2000

Faculty - Vedavidya

Courses - M.A., M.Phil., Prakshastri, Shastri, Acharya & Vidya-varidhi etc. (Vaidik Literature & Vyakranashastra)

Dean - Prof. Harekrushna Agasti

HoD - Prof. Harekrushna Agasti

Asst. Professors - Dr. Shivaram Bhat (On Lien), Dr. Jaywant Chaudhari Shri.Kartik Bhagwat, Shri.Amit Bhargav

No. of pursuing Ph.D. Students - 11

Objectives -

- To study & research in ancient Vedic Literature
- To peruse interdisciplinary study & research between Vedic Literature & Modern Science
- To study & research in Vedangas.
- To peruse study of Vyakaranashastra in traditional Gurukul system.
- To inculcate, preserve and conserve the Shastras in new generation
- To propagate Sanskrit through Sanskrit Sambhashan Shibir

Research Focus

- To promote research on both Navya & Prachin Vyyakaran.
- To inspire students to pursue Ph.D on rare manuscripts of Sanskrit Vyakarana.
- Major research projects onVyakarana by faculty members.
- Arranging special lectures for Ph.D. Scholars by eminent scholars for quality research.
- To prepare e-resource of Shastra texts of Vyakarana.
- Promoting interdisciplinary research to achieve maximum utility of research.
- To organize National & International level Seminars, conferences & workshops to update the research knowledge of students in present scenario.

Department of Veda & Vedic Science

Details of programs and competitions conducted by the Student Welfare Department in the year 2021-22 :-

1. Guru pournima :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Participants :- 250 students and teachers

Vyas Puja was organized on the occasion of Param Pujya Gurupurnima by the Department of Veda and Vedic Sciences in the premises of Golwalkar Guruji Gurukulam of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. In the above programme, the image of Golwalkar Guruji was displayed. The program started by offering flowers by the Vice Chancellor. The Vice Chancellor was greeted with tilak and flower garlands. According to the Vice Chancellor, "Nasti Tattham Gururu Param", the importance of Guru in the life of students is very high. All faculty heads, department heads, professors and students were present in the program.

2. Shravani Upakarma :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Participants :- students

On the occasion of Shravan Purnima, Shravani Upakarma was organized by the Department of Veda and Vedic Sciences. In the program, flowers were offered to all the students of the hostel in the Vedic manner through recitation of Swastivachan, followed by Dashvidyarpan and Pitrutarpan, Surya Puja, Saptarishi Puja. Meaning is all covered the above program is part of Veda department. Professor Amit Bhargava and six. The program was conducted under the guidance of Professor Rahul Jha. Gurukul professors and students were present in the program.

3. Ganesh Utsav :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Participants :- students and teachers

During the period from 10-09-21 to 19-09-2021, Ganeshotsav was organized at Shrikant Jichkar Gyan Stotra Center on behalf of the Department of Veda and Vedic Sciences. The above program started with the installation of Ganesh Murti. The Ganesh idol was consecrated under the chairmanship of the Vice Chancellor. Shri Ganesh Aarti programs were organized every day at 10.00 am and 07.00 pm. D. In the program of Ganpati immersion on the morning of 19-09-21, Hon. Vice Chancellor and Hon. The Registrar was present as the chief guest and all the faculty deans, department heads, professors and students were also present.

4. Mahamrityunjay Yag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 18 September 2021
Participants :- 50 students and teachers

On the occasion of the silver jubilee Celebration of the university on 18/09/2021, Mahamrityunjay Yagya was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 10 am in the Jatvedasi Yagya shala Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. In the above program, the program was first started with Swastivachan and in the order of worship, rituals like Pradhansankalp, Shri Ganapati pujan, Kalash pujan, Rudrapujan, then Kushkadika, Kund pujan, Agnisthafan, followed by Rudrasukta and Mahamrityunjaya Mantra were performed. The program was concluded by Hon. Vice Chancellor and Hon. Registrar. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the said program.

5. Dainik Pujan vidhi Workshop :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 20 September 05 October 2021
Participants :- 50 students and teachers

On the occasion of the Silver Jubilee of the University, the Department of Vedic Sciences from 20-09-2021 to 5-10-2021 has organized A 15-day workshop on daily puja rituals. This workshop was attended by Hon'ble Vice Chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi. Pandit Krishna Shastri Arvikar was present at the inauguration of the workshop. Dr. Jaywant Chaudhary and Prof. Krishnakumar Pandey participated in the workshop. Shri. Amit Bhargava and Dr. Rahul Kumar Jha taught the students and 40 students from India and abroad participated in the workshop.

6. Sridurgayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 13 October 2021
Participants :- 25 students

On 13-10-2021, on the occasion of the silver jubilee of the university, Shri Durgayag was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 10 am at Jatvedasi Yagyashala near Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. The program was first started with Swastivachan and in the order of worship, Pradhansankalp, Shri Ganapati worship, Kalash worship, Devi worship, then Kushkandika, Kund worship, Agnistafana, then Devi Sukta, Havan was performed. All the teachers and students of Gurukulam were present in the program.

7. Sridurgayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 20 November 2021
Participants :- 25 students

Shri Vishnu Yagya was organized by the Department of Veda and Vedic Sciences in the Jatvedasi Yagya shala of the university on the occasion of Margashirsha Krishna Pratipada dated 20-11-2021, Saturday at 9-10 am. The program started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati Puja, Kalash Puja, Shri Vishnu Puja, followed by Kushkadika, Kund Puja, Agnistapana, followed by Purushukta. Professors and students were present in the program.

8. Shri Rudrayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 24 January 2022
Participants :- 15 students

On the occasion of Silver Jubilee Festival of the University, on 27/12/2021, Shri Rudrayag was organized by the Department of Vedic Sciences at Jatvedasi Yagyashala near the most revered Golwalkar Guruji Gurukulam. This was done between 9 and 10 o'clock. The program was first started with Swastivachan and in the order of worship, Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Rudra Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnistafana, followed by Rudrasukta, Havan was performed. The program was concluded by Hon'ble Vice Chancellor and Hon'ble Registrar, all faculty deans, department heads, professors and students were present for the above program.

9. Mrityunjayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 28 December 2021
Participants :- 15 students

On the occasion of Silver Jubilee Jubilee Festival of the University on 28/12/2021, Mrityunjay Yag was organized by the Department of Vedic Sciences at Jatvedasi Yagyashala in Gurukulam. This was done from 09.00 am to 10.00 am. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Rudrapujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnisthafan, followed by chanting of Mahamrityunjaya Mantra. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the said program.

10. Shri Dattayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 29 December 2021
Participants :- 15 students

On 29/12/2021, on the occasion of Silver Jubilee Festival of the University, Shri Dattayag was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 10 am in the Jatvedasi Yagyashala in the courtyard of the Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Datta Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnistafana, followed by recitation of Vishnusukta. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the program.

11. Shri Surya Yagya :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 25 February 2022
Participants :- 15 students

On the occasion of Silver Jubilee of the University on 25/02/2022, Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam Shri Surya Yagya has been organized by the Department of Vedic Sciences at Jatvedasi Yagya Shala from 09.00 am to 10.30 am. In the above program, the program is first started with Swastivachan and Pradhansankalp Shri Ganapati Puja.Worship, Kalash worship, Sun worship, then Kushkandika, Kund worship, Agnisthapan, after this Havan by Suryasukta.

All faculty deans, department heads, professors and students were present in the above program.

12. Shri Saraswatiyag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 05 February 2022
Participants :- 25 students and faculty members

On the occasion of Silver Jubilee of the University on 05/02/2022, Shri Saraswati Yag was organized by the Department of Vedic Sciences from 09.00 am to 10.30 am in the Yagya Shala in the premises of Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Saraswati Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnisthafan, followed by Saraswati Sukta. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the said program.

13. Shantiyaga :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 17 February 2022
Participants :- 10 students and faculty members

On 17/02/2022, Shantiyagya was organized by the Department of Veda and Vedic Sciences from 09.00 am to 10.30 am in the Jatvedasi Yagya Shala in the courtyard of the Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam on the occasion of the silver jubilee of the university. The program first started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati pujan, Kalash pujan, then Kushkandika, Kund pujan, Agnistafana, followed by Shantisukta. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the said program.

14. Shri Rudrayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 01 March 2022
Participants :- Prof. Parag Joshi, Dr. Jaywant Chaudhary and students

On the occasion of Silver Jubilee Festival of the University on 01/03/2022, Shri Rudrayag was organized by the Department of Vedic Sciences at Jatvedasi Yagyashala near the Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam from 5 pm to 6 pm. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan,

Rudra Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnisthafan, followed by Rudrasukta in the order of worship. The program was concluded by the Director of Shastravidya Gurukul, Dr. Parag Joshi and Vedic Department Head Dr. Jaywant Chaudhary. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the programme.

15. Shri lakshmiyaga:-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 30/05/2022 to 05/06/2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On 11/03/2022, on the occasion of the silver jubilee of the university, Shri Lakshmi Yag was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 11 am in the Jatvedasi Yagyashala in the courtyard of Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. In the above program, the program was first started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Lakshmi Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnisthafan, followed by Havan by Shri Sukta, Purnahuti University BPD Director Dr. Prasad Gokhale and the head of the Veda department Dr. Jaywant Chaudhary. All faculty heads, department heads, professors and students were present in the said program.

16. Navgraha Yagya :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 18 March 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On the occasion of the silver jubilee of the university on 18/03/2022, Navagraha Yagya was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 10 am in the Jatvedasi Yagya Shala in the courtyard of Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. First of all the program was started with Swastivachan, followed by Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Navagraha Pujan, then Kushkandika, Kund Pujan, Agnistafana, followed by recitation of Vedic Navagraha Mantras. The program was concluded by the Vice Chancellor of the University and the Head of the Veda Department Dr. Jaywant Chaudhary. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the program.

17. Shri Saraswatiyag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 23 March 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On the occasion of the Silver Jubilee of the University on 23/03/2022, Shri Saraswati Yagya was organized by the Department of Vedic Sciences from 09.00 am to 10.30 am in the Jatvedasi Yagyashala in the courtyard of the Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati Pujan, Kalash Pujan, Saraswati Pujan, then Kushkodaka, Kund Pujan, Agnisthafan, followed by Saraswati Sukta. All faculty deans, department heads, professors and students were present in the said program.

18. Shrivishnuyaga :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 30 March 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On 30/03/2022 between 9-10 AM, Shri Vishnu Yagya was organized by the Department of Veda and Vedic Sciences at Jatvedasi Yagyashala in the premises of Param Pujya Golwalkar Guruji Gurukulam on the occasion of Silver Jubilee of the University. The program first included Swastiva chanting, followed by Pradhansankalp in the order of puja, Shri Ganpati Puja, Kalash Puja, Shri Vishnu Puja, followed by Kushkadika, Kund Puja, fire establishment, followed by Purushukta Havan. Professors and students were present in the program.

19. Shrivishnuyaga :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 04 April 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On the occasion of Silver Jubilee Festival of the University on 04/04/2022, Shri Devi Yagya was organized by the Department of Vedic Sciences from 9 am to 10 am in the Jatvedasi Yagyashala in the Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam campus. The program was first started with Swastiva chant and in the order of worship, main resolution, Shri Ganpati worship, Kalash worship, Devi worship, then Kushkandika, Kund worship, Agnistafana, then Devi Sukta, Havan was performed. The program was concluded by Professor Sri Srinivas J. of Shastravidya Gurukulam. Faculty members and students of Gurukul participated in the above program.

20. Shri Ramyaga :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 09 April 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On 09/04/2022 at Jatvedasi Yagyashala in the premises of Parampujya Golwalkar Guruji Gurukulam of the University. On the occasion of Shri Ram Navani, Shri Ram Yagya was organized by the Department of Vedas and Vedic Sciences from 9 am to 10 am. the program started with Swastivachan, after which the program took place in the order of Pradhan Sankalp, Shri Ganpati Pujan and Kalash Pujan. Poojan, Shri Ram Poojan, followed by Kushkandika, Kund Poojan, Agnisthapan, followed by Havan with Vedic mantras. All professors and students were present in the program.

21. Shri Hanumnt Yag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 16 April 2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On the occasion of Hanuman Jayanti on 16/04/2022, Shri Hanumantyaag was organized by the Department of Vedic Sciences at Jatvedasi Yagyashala in the Parampujya Golwalkar Guruji Academic building of the University from 09 am to 10 am. The program was first started with Swastivachan, followed by Pradhansankalp, Shri Ganpati Puja, Kalash Puja, Hanumat Puja, then Kushkandika, Kund Puja, Agnisthapana, followed by recitation of Purushasukta in the order of puja.

22. Shri Rudrayag :-
Department :- Department Veda & Vedic Sciences
Venue :- Jatvedasi Yagyashala, KKSU Campus, Ramtek
Date :- 30/05/2022 to 05/06/2022
Participants :- Students and Professors of Gurukulam

On On the occasion of the Silver Jubilee of Parampujya Golwalkar Guruji University in the academic field on 03/05/2022 Shri Rudrayag was organized by the Vedic Science Department at Jatvedasi Yagyashala from 9 am to 10 am. First of all the program was started with Swastivachan, after that Pradhansankalp, Shri Ganapati puja, Kalash was organized in the order of puja. Pujan, Rudrapujan, then Kushkandika, Kund pujan, Agnisthanap, then Havan by Rudrasukta, program Purnahuti Shastravidya Gurukul Director Dr. Parag Joshi and Veda Department Head Dr. Jaywant Chaudhary reformed it. For the above program all faculty heads, department head professors and students were present.

-: Student Performance in the Department of Vedas and Vedic Sciences in Academic Year 2021-22 :-

Sr. No.	Students Name	Class	Events Name	Participate	Name of organizing organization
1	Vicky Bhalerao	Shastri 2nd Year	Quiz Compitation	participation	Arts Science and Commerce, Mokhada District Palghar
2	Abhishek Bhargav	Shastri 2nd Year	Internship Certificate	participation	IKS Centre
3	Sarves Joshi	Acharya 2nd Year	Dhishna Parishad (Vyakaran)	participation	Department of Student Welfare, K.K.S.U., Ramtek
4	Dhanraj Kalaskar	Shastri 2nd Year	Dhishna Parishad	participation	
5	Dhanraj Kalaskar	Shastri 2nd Year	One day national Training workshop on Human Rights	participation	Center for Outreach Programme, K.K.S.U., Ramtek
6	Sachin Waghmare	Shastri 2nd Year	One day national Training workshop on Human Rights	participation	Center for Outreach Programme, K.K.S.U., Ramtek

******

Vyakaran Department

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 20.09.2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, in collaboration with the Departments of Grammar, Veda and Vedic Sciences, delivered a series of online lectures on the occasion of the Silver Jubilee on 20.09.2021 morning. Prof. Harekrishna Agasti delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Amit Bhārgava, a professor of the Vedas, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Acharya Ganeshwar Shastri Dravid, who enlightened the students on the Swaroopa of Vedic Gods and Mantrasambadha. Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varakhedi presided. Mr. Kartik Bhagwat, Assistant Professor in Departmet of Vyakarana conducted the programme. Dean of the Faculty of Philosophy, Prof. Madhusudan Penna, Campus Director, Prof. Kavita Holey Mahabhaga. Dr. Jaywant Chaudhary, Assistant Professor of Vyakarana. Dr. Pragya Sharma and other professors were present. Students from the Departments of Veda-vedic Vijnana and Vyakarana attended this series of lectures.

Programme : Saraswata Vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 30.10.2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, in collaboration with the Departments of Vyakarana and Department of Vedic Vedic Sciences, v delivered a series of online lectures on the occasion of the Silver Jubilee on 30.10.2021. Prof. Harekrishna Agasti delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Amit Bhārgava, a professor of the Vedas, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Acharya Umakant Bhattacharya, who retired as a lecturer, enlightened the students on the nature of Shakti in the Indian tradition. Hon'ble Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varakhedi presided. Professor Kartik Bhagwat conducted the programme. Dean of the Faculty of Philosophy, Prof. Mr. Madhusudan Penna, Campus Director, Kavitahole Mahabhaga; Mr. Jaywant Chaudhary, Professor of Grammar; Pragya Sharma and other professors were present. Students from the Departments of Vedic Grammar attended this series of lectures. The program was broadcast live via YouTube.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 30.11.2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 45 participants

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, in collaboration with the Department of Vyakaran and Department of Vedic Vedic Sciences, delivered a series of lectures on Saraswati on the occasion of the Silver Jubilee on 30.11.2021. Prof. Harekrishna Agasti delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Amit Bhārgava, a professor of the Vedas, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Mr. Rahul Kumar Jha, Assistant Professor in the Department of Veda-vedic Vijnana, introduced the Scholar lecturer. Mr. Dipesh Kataria who is working in the Department of Vyakarana, Somnath Sanskrit University appeared and enlightened the students on the topic of Varna Vijnana. Vice-Chancellor Prof. Srinivasa Varakhed presided. Then the head of the Vedic department, Dr. Jaywant Chowdhury discovered his blessedness. Grammar Professor Dr. Pragya Sharma, Assistant Professor in The Department of Vyakarana conducted the programme. Mr. Kartik Bhagwat and Mrs. Sarayu Assistant Professor of Vyakarana were also present. Students from the Departments of Veda-Vedic Vijnana and Vyakarana listened to a series of lectures.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 20.12.2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 45 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, in collaboration with the Department of Vyakarana and Department of Vedic Vedic Sciences, delivered a series of lectures on Saraswati on the occasion of the Silver Jubilee on 20.12.2021. Dr. Harekrushna Agasti delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Mr. Amit Bhargava, Assistant Professor of Veda, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Mr. Rahul Kumar Jha, Assistant Professor in the Department of Veda-vedic Vijnana, introduced the Scholar lecturer. Prof. Ramanuja Upadhyaya, Head of Department of Veda, Shri Lalbahadur Shastri Sanskrit University appeared and enlightened the students on the topic of Speciality of Vedic vowels in Determining meaning. Vice-Chancellor Prof. Shrinivas Varakhedi presided. Then the head of the Vedic department, Dr. Jaywant Chaudhary discovered his blessedness. Dr. Kartik Bhagwat, Assistant Professor in The Department of Vyakarana conducted the programme. Dr. Pragya Sharma and Mrs. Sarayu Assistant Professor of Vyakarana were also present. Students from the Departments of Veda-Vedic Vijnana and Vyakarana listened to a series of lectures.

Programme : S.A. Dange Smritivyakhyanmala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 04.01.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants.

The second lecture of the Sadashiv Ambadas Dange Memorial Lecture Series conducted by the Department of Grammar, Faculty of Vedic Studies, Kavikula Guru Kalidas Sanskrit University was delivered on 04.01.2022 by Hon'ble Vice-Chancellor Prof. S.K. It was well established under the chairmanship of Mr. Srinivasa Varakhedi. The lecturer, scholar Janardan Hegde, gave a special lecture on "Review of Dhatu Pathas". The lecturer explains in detail in this lecture what is the text available as Panini's Dhatupatha, what is its

history, how dhatus were used for the pure use of Sanskrit, how the Panini Dhatupatha now available was refined by Madhava. The program was attended by Prof. S.K. In his introductory remarks, Mr. Harekrishna Agasti welcomed the guests by presenting the background of the program organized by the Faculty in memory of Mr. SA Dange who made a unique contribution to Vedic literature where learned scientists are invited to present topics. The program was chaired by the Vice-Chancellor, Hon. Mr. Srinivasa Varakhed announced at the program that the NAAC Examination Committee had given the University an A+ grade. Professor learned Kartik Bhagwat discovered the gratitude of the program and Professor Sarayu conducted the program and introduced the guest. The program was attended by the deans of faculties of the university, campus directors, heads of departments and students as listeners.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 29.01.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 50 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, in collaboration with the Department of Grammar and Department of Vedic Vedic Sciences, delivered a series of lectures on Saraswati on the occasion of the Silver Jubilee on 29.01.2022. Prof. Harekrishna Agasti, Head of department of Vyakarana delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Mr. Amit Bhargava, Assistant Professor of Veda, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Mr. Rahul Kumar Jha, Assistant Professor in the Department of Veda-vedic Vijnana, introduced the Scholar lecturer. Prof. K.S. Maheshwaran Namvuti, Department of Vedant, Madras Sanskrit College appeared and enlightened the students on the topic of Grammar formulation according to Mimamsasatra. Vice-Chancellor Prof. Penna madhusudan presided. Then the head of the Vedic department, Dr. Jaywant Chowdhury discovered his blessedness. Dr. Pragya Sharma, Assistant Professor in The Department of Vyakarana conducted the programme. Campus Director Prof. kavita Hole Was present to the Series of Lecture. Dr. Kartika Bhagwat and Mrs. Sarayu Assistant Professor of Vyakarana were also present. Students from the Departments of Veda-Vedic Vijnana and Vyakarana listened to a series of lectures.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 24.02.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 60 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, in collaboration with the Department of Grammar and Department of Vedic Vedic Sciences, delivered a series of lectures on Saraswati on the occasion of the Silver Jubilee on 24.02.2022. Prof. Harekrishna Agasti, Head of department of Vyakarana delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Mr. Amit Bhargava, Assistant Professor of Veda, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Mrs. Sarayu, Assistant Professor in the Department of Veda-vedic Vijnana, introduced the Scholar lecturer. Acharya C.S.S. Narasimha Murthy

appeared and enlightened the students on the topic of कारकस्वरूपविमर्शः। Vice-Chancellor Prof. Penna madhusudan presided. Then Dr. Rahul Kumar Jha, Assistant Professor of in the Department of Veda-vedic vijnana offered thanks to all. Dr. Pragya Sharma, Assistant Professor in The Department of Vyakarana conducted the programme. Campus Director Prof. kavita Hole Was present to the Series of Lecture. Dr. Kartika Bhagwat and Mrs. Sarayu Assistant Professor of Vyakarana were also present. Students from the Departments of Veda-Vedic Vijnana and Vyakarana listened to a series of lectures.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 20.03.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants

On 20.03.2022 at 11.30 am, Professor of Advaita Vedanta, Sri Rajarajeshwari Sanskrit College, Sri Sonda Swarnavalli Mahasansthan, addressed as lecturer in the seventh series of Saraswata lecture series organized in collaboration with the Department of Vedic Science and Grammar. Shankara bhatta appeared and addressed the topic of determining the unmasculineness of the Vedas. The meeting was chaired by Hon'ble Vice-Chancellor Prof. Pennamadhusudan presided. Head of Faculty, Prof. Harekrishna Agasti delivered the introductory and welcome address. Assistant Professor Amit Bhargava conducted the Vedic Mangal and Assistant Professor Rahul Kumar Jha conducted the function. Assistant Professor Kartik Bhagwat offered thanks to all. Assistant Professor Sarayu introduced the lecturer. Dr. Jaywant Choudhary, Head of Department of Vedic Vedic Sciences, Pragya Sharma, Prof. Kavita Hole, Campus Director, Prof. Ramanuja Upadhyay Head of Vedic Department, Lal Bahadur Shastri University, and departmental students were present.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 28.04.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, organized the eighth Saraswati Lecture Series on 28.04.2022 to mark the Silver Jubilee. The lecturer, Acharya Shatrughnapanigrahi, enlightened the students on the benefits of Vedic yajnas to the world. The Vedic sacrifices described in the Vedas must be performed for the welfare of the world. Therefore, their dissemination and promotion should be done first. In the Vedic ritual phrases, the meaning of the mantras relating to rituals and their relationship to religion is described. They said that Vedic sacrifices are mentioned in the Kalpa Sutra texts such as the Katyayana Shrauta Sutra and the Ashvalayana Shrauta Sutra. Kulaguru Acharya Penna Madhusoodanavarya, addressing the chairmanship, raised the question that if Vedic sacrifices are beneficial to the world, how can they be beneficial to the world? He offered a solution with many arguments, saying that since the essence of the universe is not to be accepted as violent, it is not necessary to argue that there is violence against animals in Vedic rituals. The introduction to this series of lectures and the welcome of the guests were arranged by Ācārya Harekṛuṣhṇa Agasti, the head of the Faculty of Vedic Studies. He demonstrated the definition of the word

sacrifice. As per the courtesy, Dr. Jaywant Choudhary expressed his gratitude to the equals present The lecturer was introduced by Dr. Rahul Kumar Jha, Assistant Professor, Department of Vedic Sciences, and conducted by Assistant Professor Sarayu. Departmental students, heads of departments and professors of the faculties of the University were present.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 12.05.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 50 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, organized the ninth Saraswati Lecture Series on 12.05.2022 to mark the Silver Jubilee. Lecturer Acharya Subodh Sharma enlightened the students on the topic of discussion of the differences in forms accepted by Panini. The distinction between varnas is defined in the Panini teachings as sixty-three or sixty-four varnas, according to Shambhu, where each varna is in the form of the throat, palm, etc. and the effort is in the form of the external and internal. There, the internal effort of the akara is enclosed, so how can there be a shape between the akara and the akara in the absence of savarnya in the absence of savarnya in the open shape? This suggests that the syllable used in the classical process has been revealed. The formula A A is the last formula in the eighth chapter. By the formula previously invalid, and by understanding that the formulas in the tripod are invalid from the point of view of the seven and a half chapters, and by understanding that the previous scripture is invalid even in the tripod, the akara is not covered in the scriptural work. That is why the passage that there are eighteen differences of the akara in the classical work is consistent Thus the subjects covered in the texts have been presented by the lecturer. The introduction to this series of lectures and the welcome of the guests were arranged by Ācārya Hare Kṛṣṇa Agastivarya, the head of the Faculty of Vedic Studies. The founder has also defined the goal of the subject of the difference of syllables accepted by Panini. As per the courtesy, Dr. Jaywant Choudhary expressed his gratitude to the equals present The lecturer was introduced by Assistant Professor Rahul Kumar Jha of the Department of Vedic Sciences and conducted by Assistant Professor Amit Bhargava. Departmental students, heads of departments and professors of the faculties of the University were present.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 22.06.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 45 participants

On 22.06.2022 at 03.30 am, Prof. Kuladeep Purohit, J.A. Sanskrit College, Dwaraka addressed as lecturer in the tenth series of Saraswata lecture series organized in collaboration with the Department of Vedic Science and Vyakarana. Prof. Kuladeep Purohit appeared and addressed the topic of Human Welfare on Vedic Suktas. The meeting was chaired by Hon'ble Vice-Chancellor Prof. Pennamadhusudan presided. Head of Faculty and Campus Director Prof. Harekrishna Agasti delivered the introductory and welcome address. Scholar Prof. Kuladeep Purohit was introduced by Dr. Rahul Jha, Assistant Professor in the Department of Veda. Assistant Professor Amit Bhargava conducted the Vedic Mangal and Assistant

Professor Mrs. Sarayu conducted the function. Assistant Professor Amit Bhargav offered thanks to all. Assistant Professor Sarayu introduced the lecturer. Dr. Jaywant Choudhary, Head of Department of Vedic Vedic Sciences, Pragya Sharma, and departmental students were present.

Programme : Saraswata vyakhyanamala
Department/Cell : Vyakaran
Venue : KKSU RAMTEK
Date : 25.07.2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 40 participants

Kavikulaguru Kalidasa Sanskrit University, in collaboration with the Department of Vyakarana and Department of Vedic Vedic Sciences, delivered a series of lectures on Saraswati on the occasion of the Silver Jubilee on 25.07.2022. Prof. Harekrishna Agasti, Head of department of Vyakarana and Campus Director delivered the introduction and welcome speech. The series of lectures was opened by Mr. Amit Bhargava, Assistant Professor of Veda, with the proclamation of Vedic auspiciousness. Mrs. Sarayu, Assistant Professor in the Department of Vyakarana, introduced the Scholar lecturer. Prof. G.S.V Dattatreya Murthy enlightened the students on the topic of संख्याविवक्षानिर्णयः । Vice-Chancellor Prof. Penna madhusudan presided. Then the head of the Vedic department, Dr. Jaywant Chowdhury discovered thanks to all. Dr. Pragya Sharma, Assistant Professor in The Department of Vyakarana conducted the programme. Campus Director Prof. kavita Hole Was present to the Series of Lecture. Dr. Kartika Bhagwat and Mrs. Sarayu Assistant Professor of Vyakarana were also present. Students from the Departments of Veda-Vedic Vijnana and Vyakarana listened to a series of lectures.

****

Department of Sanskrit Language & Literature

Establishment Year - 2000

Faculty - Sanskrit & other languages

Courses - 1. Agam Sanskrit, 2. Agam Prakrit),
3. B.A. Sanskrit (Visharad), 4 Shastri,
5. Acharya, 6. M.A., 7. M.Phil. 8 Vidyavaridhi
9. Ph.D., 10. D. Litt. (Sanskrit Literature & Poetics)

Dean - Prof. Nanda Puri

HoD - Prof. Kavita Holey

Asst. Professors - Dr. Parag Joshi, Dr. Rajendra Jain

No. of pursuing Ph.D. Students - 7

Objectives -

- To study & peruse research in Ancient Sanskrit literature & language.
- To promote the interdisciplinary studies and research in Sanskrit literature & other languages.
- To promote Sanskrit to Sanskrit lovers & layman by perusing Agam & Visharad courses.
- To make available the basic courses of ancient Indian languages like Pali, Prakrit to students.
- To make available Certificate, Diploma in German, French etc. foreign languages for students.

Research Focus

- Contemporary Sanskrit Literature & Poetics
- Interdisciplinary Research
- Research paper publication of research scholar with guide
- Bimonthly one-day departmental Research Meet for Research Scholars.

Department of Sanskrit Language & Literature

Following is a brief report of the various programs conducted by the Department of Sanskrit Language and Literature of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University.

1) All India Women Sanskrit Writers Conference-

All India Women Sanskrit Writers Conference was organized on 13th July 2022 Wednesday at Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek at Varnekar Sabhagruh.. This conference was inaugurated by Prof. Kala Acharya, Executive President & Director of Sanskriti Sarwardhan & Sanshodhan Pratishthan, Mumbai. Prof. Shashirekha, retired Professor, Department of Sanskrit Language, Osmania University was present as chief guest Honorable Vice Chancellor of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Madhubharti Prof. Madhusudan Penna, Dean of the Faculty of Sanskrit and other Languages Hon'ble Prof. Nanda Puri, Registrar Hon'ble Dr. Ramchandra Joshi, Head of Department of Sanskrit Language and Literature and Convener of the Conference Hon. Prof. Kavita Holey were seated on the dais.

In the second session, under 'Special Lecture', Prof. Shivani V., Dean of the Faculty of Science, Karnataka Sanskrit University, Bangalore and Dr Leena Rastogi , a well-known Sanskrit poetess, Nagpur graced the event.

Hon'ble Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other Languages. Coordinator of the session was Dr. Rajendra Jain, Assistant Professor, Department of Sanskrit Language and Literature.

Third session was a workshop and disscussions were held on topics such as 'Future of Contribution of Women Writers to Sanskrit Literature', 'Women Empowerment' and 'Contribution of Women to Modern Sanskrit Literature and Vidarbha Writers to Sanskrit'. Smt. Durga Parkhi, Mrs. Pratibha Paretkar and Prof. Kalapini Agasthi participated in the workshop. A total of 250 participants attended the event.The program was coordinated by Prof. Parag Joshi and Dr. Pallavi Kawale. All the respected Women Sanskrit writers present during this program were felicitated onthe occasion of Guru Poornima.

2) Kalidas Day Celebration

The first day of Ashadha is celebrated as Kalidas Day every year.This year a lecture was organized by the Department of Sanskrit Language and Literature on 11.07. 2021. Prof. Vasantakumar Bhatt delivered a special lecture on this occasion.. Dr. Bhatt described the sacred relationship between Pita Kanva Muni and Shakuntala. . Prof. Bhatt has retired from Gujarat University as Dean and Head of Department of Sanskrit Language. Vice Chancellor of KKSU Prof. Shrinivas Varkhedi presided over the program.

At the beginning of the program Hon. Vice Chancellor Prof. Shrinivas Varkhedi paid his respects to the statue of Mahakavi Kalidas in the university premises by placing floral wreath. Finance Department Officer Hon'ble Dr. Ramchandra Joshi was present on this occasion.

Dean of Sanskrit and other Language Prof. Nanda Puri introduced Dr Bhat and told the audience about the importance of the research done by Vasant Kumar Bhatt. Hon'ble Registrar Dr.Vijayakumar attended the event.

On this occasion the 13th edition of the University newsletter 'Vaidarbhi' was published.

3) PadyaRachana (Poetry) Workshop

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek in association with Veda-Vedant adhyan shodh sanstha, New Delhi organized a poetry workshop from 21st July 2021 to 31st July 2021. The program was inaugurated by His Holiness Sri Vishwaprasanna Theerth Swamipad, Pejavaramath Udupi.

Prof Shrinivas Varkhedi, Hon'ble Vice-Chancellor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek was present as the chairman of the program. Padmashri Prof. Abhiraj Rajendra Mishra inaugurated the program and delivered the keynote address. Hon'ble Shatavadhani Dr. R.S. Ganesh, Bangalore, Hon'ble Nanda Puri, Dean, Faculty of Sanskrit and other Languages, KKSU Ramtek, Hon. Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, KKSU, Ramtek were also present. The program was organized by Prof. Kavita Holey, Head of Department Sanskrit Language and Literature; Dhananjay Rao, Director - Veda- Vedant adhyan shodh sanstha, New Delhi. The program was inaugurated on July 21 at 6 p.m. The Valedictory program was held on July 31, 2021, Dr. R. Ganesh was a Saraswat guest. The program was presided over by Hon'ble Vice-Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Prof. Shrinivas Varkhedi, Prof. Madhusudan Penna, Dean of Indian Religion, Philosophy and Culture, KKSU, Ramtek.

4) Gurupurnima Program

Department of Sanskrit Language and Literature, Abhinavbharati Waranga Campus, organized an online program on 24 July 2021. On the occasion of Gurupurnima. Dr. Shailaja Ranade was the main speaker for the program. She delivered her lecture on Guru Shisya parampara in Kathopnishad. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages. Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature was also present for the program. The students of M.A. Sanskrit Multidiscliplinary conducted and proposed the vote of thanks.

5) National Workshop and Special lecture on Abhinav Gupta

A national seminar was organized by the Department of Sanskrit Language and

Literature of KKSU Ramtek. on 11.06.22 at 10.45 am. A special lecture by Prof. Abhirajrajendra Mishra was organized on this occasion on the topic Abhinavguptasya kavyashastriya Vicharah. Introductory remarks for the program were given by Dean of Faculty of Sanskrit and other Languages Hon'ble Prof. Nanda Puri. Vice Chancellor of the University Hon'ble Prof. Madhusudan Penna presided over the program. The program was conducted and coordinated by Dr. Rajendra Jain.

6) Shridhar Bhaskar Varnekar Lecture Series Special Lectures -

On the occasion of Rajat Mahotsav, under the Shridhar Bhaskar Varnekar Lecture Series, a special lecture was organized on 8.03.2022 online on the topic 'Arvachinasanskrit Sahitye Ghajlakavyasya Vikas:' by Prof. Radhavallabh Tripathi. Prof. Nanda Puri , Dean of Faculty of Sanskrit and other Languages was present as the President of the program. Program was coordinated by Dr. Raghavendra Bhat.

7) Quiz Competition

On the occasion of Sanskrit Mahotsava 2022, Dept. of Sanskrit Language & Literature and Vistara Seva Mandal of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek organized a **Sanskrit Quiz Competition on 3rd September, 2022** on two levels.

Level 1 for Prakshastri & Graduation students and Level 2 for Post-Graduation students

03 prizes each of First Prize Rs700/-, Second Prize Rs500/- and Third Prize Rs300/- were given on both the levels

In all 120 Students participated in the Quiz Competition. E Certificates were given to all the participants. Special certificate and cash prizes were given to the winners.

Prof. Krishnakumar Pandey, Director Vistar Seva Mandal gave his blessings to the event.

Head of the dept. of Sanskrit language & Literature Prof. Kavita Holey was the organizer and Dr. Pallavi Kawale Coordinated the event.

8) Sahitya Bharati Workshop -

Department of Sanskrit Language and Literature Abhinavbharati Waranga Campus, organized an online Seven days workshop named Sahitya Bharati. From 07.12.21 to 15.12.2021 Various sessions were organized on various topics related to Sahityashastra.

Date	Speaker	Topic
06.12.2021	Prof. Parag Joshi	Kavyashastra Sampradaya
07.12.2021	Dr. Raghavendra Bhat	Kavyashastra Sampradaya
09.12.2021	Prof. Nanda Puri	Meghdutam
10.12.2021	Prof. Kavita Holey	Vrutta
14.12.2021	Dr. Rajendra Jain	Manuscriptology

On 15.12.2021 Valecdictory program was held in the presence of Prof. Madhusudan Penna Hon . Vice-Chancellor KKSU. Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages and Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature was also present for the program.The workshop was the work of coordination of Prof. Kanchan Sutone , Prof.Rohini Deshmukh And Dr.Mrudula Tapas

9) Vasantpanchami Sankramanotsav

On 05.02.2022 Department of Sanskrit Language and Literature Abhinavbharati Waranga Campus, organized Vasant Panchami Sankramanotsav. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages was the chief guest and Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature was the chief guest present for the program. Prof. Krushnakumar Pandey, Director Abhinavbharati Waranga Campus gave his valuable guidance to the program The program was the work of coordination of Prof. Kanchan Sutone , Prof.Rohini Deshmukh And Dr.Mrudula Tapas

10) Kalidasa Day Special Lecture

On the occasion of Kalidas Day at Abhinav Bharati, Waranga campus ,A special lecture was organized on 07.07.2022. Founder Vice-Chancellor Hon'ble Prof. Pankaj Chande Sir extolled Kalidasa's best poetic works and poetic qualities in his luscious and flowing voice. He asserted that the importance of Kalidasa's literature and poetry has been proven at the global level during the research and that he should be called the 'Shakespeare of England'. The program was presided over by Vice Chancellor, KKSU Mahakavi Prof Madhusudan Penna . In the program, Dean Faculty of Sanskrit and other languages, Prof. Nanda Puri was present. The program was attended by Head of Department of Sanskrit Language and Literature Prof. Kavita Holey, Prof. Krishnakumar Pandey, director Waranga Campus organized the program. Introduction of the program was done by Prof. Nanda Puri. Assistant prof. Kanchan Sutone and Amrita Sohoni conducted the program.

11) Geeta and self management special lecture

On behalf of the Department of Sanskrit Language and Literature, the Gita and Self-Management lecture series was started by Dr. Leena Rastogi, President of the Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha of Nagpur and Sanskrit Vidushi, who gave a lecture on Gita and Self-Management. Dean of Faculty Prof. Nanda Puri was present in the program, Campus Director was Dr. Krishna Kumar Pandey and Head of Department Prof. Kavita Holey was specially present. Following the lecture series, Dr. Gopikrishna Reghu, Madhavi Joshi also gave lectures on various topics.

12) Marathi Bhasha Gaurav din

On 27.2.2022 Marathi Bhasha Gaurav din was organized by Department of Sanskrit Language - Literature. And department of modern languages. In order to convey the importance of Marathi language to the students, the dean of the Faculty, Prof. Nanda Puri guided the students. Head of the department Prof. Kavita Holey was specially present for the program coordinator of the event.

13) Swaragandha Program :-

Marathi song singing program was organized at Abhinavbharati Waranga campus. In this, the students of the department of Sanskrit Language and Literaturre of M.A. Sanskrit Multidisciplinary, Waranga campus, performed Marathi songs. The program was chaired by Hon'ble Vice Chancellor Prof. Madhusudan Penna Director Abhinav Bharti Waranga Campus Prof. Krishnakumar Pandey was specially present and guided the program. The program was coordinated by the faculty members Abhinavbharati Waranga Campus.

14) Special Lecture on Introduction to Libraries

Under the Rajat Mahotsav, in association with Department of Sanskrit Language and Literature and Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, Head Librarian Dr. Deepak Kapde delivered a special lecture. He very easily informed the students about the facilities of the library and the procedure to be followed. The program was chaired by Prof. Kavita Holey and in special presence was campus director Prof. Krishnakumar Pandey. Professor Rohini Deshmukh and Kanchan Sutone supervised the work.

15) Special Lecture Series-

A two-day lecture series on 'Ishavasyopanishad' was organized in association with Department of Sanskrit Language and Literature and Department of Indian Philosophy at 'Abhinavabharati' Waranga Campus. Hon'ble Vice-Chancellor, Madhubharti, Prof. Madhusudan Penna as the keynote speaker introduced the students to Ishavasyopanishad. The dean of the Faculty, Prof. Nanda Puri guided the students. Head of the department Prof. Kavita Holey was specially present for the program. Director Waranga Campus Prof. Krishnakumar Pandey and Head of Department of Indian Philosophy, Prof. Kalapini Agasthi was also present for the program .Assistant Professor of Sanskrit Language-Literature Department at Waranga Campus Mrs. Kanchan Sutone and Mrs. Shivani Shaligram (Rohini Deshmukh) was the coordinator of the event.

16) Special Lecture Series

A three-day lecture series was organized at Abhinav Bharti, Waranga campus to introduce astrology to general students by the Department of Sanskrit Language and Literature and the Department of Vedanga Jyotisha during the Rajotsava. The keynote speaker, Waranga Campus Director and Dean of the Faculty of Ancient Indian Sciences and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey informed everyone about chronology secret and almanac in very simple language. Assistant professors Rohini Deshmukh, Kanchan Sutone and Dr. Ambalika Sethia fulfilled the responsibility.

17) Participation of department in various activities-

From the beginning of the year 2021-22 , the department was involved in activities such as Admission Process, Academic Plan and Resolution Meeting, IKS Project Application, Academic Board Meeting, Faculty Meeting, Academic Council Meeting, Gita Lecture Series (Waranga Campus), New Appointed Teacher Development Program, Sanskrit Week, Kalidas Vrati Award, Research Journal (Departmental Issue) Kalidas Weekly Issue, Former Vice Chancellor Dr. Pankaj Chande Felicitation Volume, Paper Setting Moderation related exam department work and other administrative tasks are performed from time to time.

18) Academic and other work reviews of professors -

During the academic year 2021-22, all the professors of the department participated in various international, national and state level seminars and conferences, presented research papers and visited various places for the same. Some of the notable ones are-

1) Professor and dean of the faculty Dr. Nanda Puri held the charge as the Director of IQAC Cell. she was conferred the Sanskrit Bhasha Samman National Award by Adarsh Group of Institutions. She was conferred the Smita Smriti Award 2021 by former Education Minister Shri Vasant Purke ji on behalf of Ratna Communications .Also on 23.07.2021 on behalf of Sahitya Vihar (Nagpur), Prof. Nanda Puri was was honored with the Adarsh Teacher Award by the hands of Prof. Pankaj Chande, Former Vice-Chancellor of the University.

Research Papers published - 03 , Research Papers presented- 03.

01 student completed research work under her guidance.

Delivered Lectures as guest lecture 02, currently working on two research projects. She served as member/chairman on various authorities and committees of the university.

2) Professor and Head of Department Dr. Kavita Holey held the charge of Scrutiny and Selection Secretary of Maharashtra State Kalidas Sadhana Award Committee. She also assumed the charge of the IQAC director of the university this year, She was conferred the Smita Smriti Award 2021 by former Education Minister Shri Vasant Purke ji on behalf of Ratna Communications

Research Papers published - 05 , Research Papers presented- 04.

01 Mphil student completed research work and 8 PhD students are working under her guidance

Delivered Lectures as guest lecture 03, She has applied for 02 research projects. currently working on two research projects. She served as member/chairman on various authorities and committees of the university.

3) Dr. Parag Joshi held additional charge as Research (Coursework)

Coordinator. He joined as Professor on July 2021 under new appointment. He took charge as the Special Academic Executive Officer (Vice-Chancellor's Office), he also assumed the charge of the University's IQAC Coordinator this year.He has 3 published articles and 01 research papers and 1 presented research papers this year and he has given lectures in 2 places as an invited lecturer.

4) Dr. Rajendra Jain is working as Assistant Professor and has taken charge as the Coordinator of Manuscript Resource Center, University Swayam Coordinator and I. L.M.S. coordinator. His published research papers are 03 and presented research papers are 02 this year and gave 2 lectures as Invited Lecturer.

5) Dr. Raghavendra Bhatt

He joined the post of Assistant Professor and held the charge as the Principal of the Gurukul. His published research papers are 03 and presented research papers are 02 this year. | He was prominent in the document creation for NAAC, he edited 02 research papers, presented 02 research papers and delivered 01 lectures as an invited lecturer in this year.

6) Dr. Pallavi Kawale -

This (temporary) assistant professor is working in the department and was awarded Budding Young Teacher on the foundation day of the universityby the hands of Vice-Chancellor . She was prominent in the document creation for NAAC.Her published research papers are 02 and presented research papers are 02 this year.

7) Mrs. Kanchan, Sutone,

This (temporary) assistant professor is working in the department on an hourly basis in the Waranga Campus of the university.She edited book 1 book this year

8)Mrs. Rohini Deshmukh

This (temporary) assistant professor is working in the department on an hourly basis in the Waranga Campus of the university. She has 01 published research papers and 01 presented research papers this year.

19) Awards and prizes of students -

Awards and prizes of students are as follows.

1. State Level Shastrath Competitions (Mumbai) –

Central Sanskrit University (New Delhi) organizes University Level Shastrath Competitions every year at the national level to promote Shastra Swadhyaya. This year the state level competition was organized at Somaiya Vidyavihar Campus (Mumbai). 20 students participated on behalf of the university. Departmental Student Ms. Radha Deshkar (Acharya 1st year) secured first position in literary speech competition. And she was selected in the national level competition.

2. National Level Shastrarth Competition (Agartala)

Central Sanskrit University (New Delhi) organizes national level Sanskrit Shastrarth Competitions every year to promote Shastra Swadhyaya. This year the state level competition was organized at Somaiya Vidyavihar Campus (Mumbai). National level competition was organized in Agartala for the selected students. In this,the departmental student Ms. Radha Deshkar (Acharya 1st year) and Devika Dingnikar (Shastri 2nd (year)) both participated. Ms. Radha Deshkar got first rank in Literary Speech Competition, while Ms. Devika Dingnikar got first rank in Literary Shalaka Competition.

3. Awarding of Gold Medals and Ph.D Degrees at Graduation Ceremony-

In the 10th graduation ceremony held on behalf of the university, M. A. student Amruta Barbadikar bagged 8 gold medals in total. She received gold medals in Also on B.A. level Shilpa Varade, was awarded the gold Medal. Vaidehi Kulkarni received a cash prize for securing second position in MA Also, Mrudula Tapas, Govind Shinde, Ms. Vaishnavi Patil, Madhura Kayande were awareded PhD degrees. Ms. Vaishnavi patil and Madhura Kayande received Best Thesis Award guided by Prof. Parag Joshi and Prof. Nanda Puri

4. Participation in the Sanskrit week

There was an enthusiastic participation of departmental under graduate as well and postgraduate students on behalf of the department in Various competition organized by the university's extension service from 22nd August 2021.

5. Sanskrit Conversation Class

A Sanskrit conversation class was conducted at the beginning of the semester in July 2021under the guidance of campus director in Ramtek campus of the university. Prof. ShraddhaUpadhyay trained all departmental students. In the said class, all departmental M.A. (Multidisciplinary) students participated in it.

6. Bhasha Pak Exam -

Bhasha Pak Exam was conducted on 17.11.2021 in coordination of Sanskrit-Bharti in Karnataka Sanskrit University. Acharya first year student Ms. Priyanka Bagde participated and obtained first rank. On that occasion, she was honored with a certificate and a prize.

7. National Voter's Day Mims Writing Competition -

On 25th January 2022 in the University On behalf of the Student Welfare and Election Literacy Board, MIM writing competition organized. Department student Priyanka Bagde participated and won the second prize. All departmental students participated in it.

8. National Shiv Swarajya Day Quiz Competition -

In the quiz competition organized by student Welfare and NSS on June 06, 2022 in the University,Acharya II year student Ms. Priyanka Bagde participated and won the prize. Allndepartmental students participated in it.

Also, she won the first rank in the National Sanskrit Translation Competition organized by Hislop College (Nagpur) on the occasion of World Sanskrit Day.

9. Best All-round Student Honor –

In the graduation ceremony in the university, the departmental Shastri passed student Ms. Priyanka Bagde received. Samarth Saduru Shankar Maharaj Rasal gold medal. Moreover, she participated spontaneously in many competitions during her studies and was awarded, the certificate and Best All-round Student Award by the examination department on 21 December 2022.

10. Shastrarth and Dhishana Parishad participation-

Shastrath were organized on behalf of Shastrik Learning School in the university. Students of the department Ms. Advaita Kulkarni (Acharya First Year), Ms. Radha Deshkar (Acharya 1st year) and Nirmiti Devalsi (Acharya 1st year) participated in the Shastrarth Sabha. All students of the department participated in the weekly Dishna Parishad conducted by the Student Welfare Department.

11. Bhartiya sanskriti exam Competition-

Vivekananda Kendra Kanyakumari Nagpur branch conducts Bhartiya sanskriti exam in educational institutions in Nagpur. This year the students of Ramtek and Nagpur campus of the university registered themselves for this exam and departmental students participated in it.

12. Tirupati Student Talent Festival-

Since March 2020, the annual Tirupati Chhatra Pratibha Samaroh, the National Sanskrit Sansthan State Level Science Competition, as well as the National Level Science Competition have not been held since March 2020 due to the Corona epidemic. There has been a tradition of participation and awarding of departmental students every year in this competition.

*** * ***

Department of Bhartiya Darshan

Establishment Year - 2000

Faculty - Indian Religion, Philosophy & Culture

Courses - Sammnita Shstri (B.A. Honors Darshan)

Aacharya Darshan (M.A. Honors Darshan), M.Phil., Ph.D. Philosophy, Certificate Course in Adwait Vedanta, Certificate Course in Vedantsar.

Dean - Prof. Madhusudan Penna

HoD - Dr. Kalapini Agasti, Associate Professor

No. of pursuing Ph.D. Students - 07

Objectives -

- To study the facts of Ancient Indian Religion
- To study & peruse research of the tradition of Indian Darshan
- To peruse comparative study of Indian & other religions
- To study comparatively Indian & Western philosophy & major Works

Research Focus

- To organize research based programs to enable students to contribute to quality research.
- Research projects are proposed under RUSA
- Research carried through Dept. in Indian Philosophy in general and Vedanta, Samkhya-Yoga Philosophy in particular.

Department of Bhartiya Darshan

Report of the programs conducted by the department is as follows.

1. Shankaracharya Jayanti – Date: 17.08.2021

Shankaracharya Jayanti –On 17.08.2021, Shankaracharya Jayanti was celebrated by the Department of Indian Philosophy under the Acharya Bharati programme as the chief guest for this program. Prof. Satchidananda Mishra, Member Secretary, ICPR was present as the keynote speaker. Prof. A.D. Sharma, Dr. Harisinghgaur University, Sagar, Madhya Pradesh were present. As Chief Guest Prof. Sampadanand Mishra, Rashtram School of Public Leadership, was present.

As Chief Guest Prof. Sampadanand Mishra, Rashtram School of Public Leadership, was present. As a special presence in this program, Prof. Madhusudan Penna, while Prof. as the President of the program. Srinivas Varkhedi, Chancellor, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, were present. Program Coordinator Dr. Kalapini Agasti, Head of Department, Department of Indian Philosophy, K.K.S.V., Ramtek. As the organizer of the program, Dr. Dhirajkumar Pandey managed the work. This program was conducted online. Professors, research students and other students of the Department of Indian Philosophy were present for that.

2. National Workshop on Shastric Modeling Date 15.10.2021 to 29.10.2021

12 Day National Workshop on Shastric Modeling by Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek was conducted through virtual medium with the help of M.I. T. School of Vedic Sciences. Apart from the organizing institutions, Central Sanskrit University Prayagraj, Karnataka Sanskrit University, and Vedavapi Bangalore also participated and cooperated for this workshop. As a guide for this workshop, K.K.S.U. Ramtek. Hon'ble Vice Chancellor Prof. Shrinivas Varkhedi and Faculty members of M.I.T. School of Vedic Sciences were present through entire workshop. Many research students, teachers and Sanskrit lovers participated in this workshop.

3. Two Day International Webinar on The Sacred Legacy of Indian Gurus 23.07.2021 and 24.07.2021

A two-day International Symposium on 'Sacred Legacy of Indian Gurus' was conducted through virtual medium under the Acharya Bharti initiative of Department of Indian Philosophy. Speaker for special lecture in this seminar. Prof. Arindam Chakraborty, Professor in Philosophy, University of Hawaii, USA. It was present. Shri.Shri. Vidyasreesh Tirtha Swamiji, Shri. Vyasraj Matham, Mysore, presented auspicious thoughts. The program was chaired by Prof. Shrinivas Varkhedi, Vice-Chancellor, K.K.S.U., Ramtek. Prof. Kavita Holey and Dr. Kalapini Agasti coordinated the event. University professors, research students and other Sanskrit scholars participated in this seminar.

4. Shastradhyanaopkram: Utkarsha:

The study program 'Utkarsh:' was implemented by the Department of Indian Philosophy. Under this initiative, textual reading workshop was conducted through virtual medium by various Acharyas of the department. These lecturers include Prof. Madhusudan Penna, Dean,

Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, conducted textual reading workshop on Mandukyopanishad. Dr. Srinivas J. conducted textual reading workshop on Nyayabodhini (Theory of Logic). Mrs. Shraddha Upadhyay conducted textual reading workshop on Vidvanmanoranjani (Vedantasaravyakhya). The aim of this activity was to familiarize the students with Indian philosophy scientifically and to inspire them to study Shastras. Many students participated in this workshop.

5. Kirtanamahotsava: 09.03.2022 to 11.03.2023

A three-day Kirtan festival was conducted by the Department of Indian Philosophy from March 9 to 11. The topics are presented through music and singing to make common people understand Indian philosophy in simple and straightforward language. Dr. Dilip Dabir Asst. Principal of Kirtan College, Nagpur presented his kirtan as kirtan artist in this festival . Dr. Yashodhan Sakhare, Alandi, and Dr. Dinesh Rasal, Assistant Professor, Department of Sanskrit, Savitribai Phule Pune University, were present. They presented their kirtan in this festival. In this kirtan festival, Naradiya and Varkari kirtan were performed. This festival was organized for all citizens. 200 citizens of Ramtek attended this program along with students and professors of the university.

6. 15 Day Lecture Series on Reflection on Indian Philosophy 1.06.2021 to 15.06.2021

Fifteen day lecture series on 'Reflections of Indian Philosophy' -

From 1st June to 15th June 2023, the lecture series on Reflections of Indian Philosophy was held through virtual medium. The aim of this lecture series was to give direction to the newly admitted research students for their research and also to give the students a deep knowledge of Indian philosophy. Prof. Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, K.K.S.U., Ramtek, delivered all lectures in this lecture series program. New research students, professors and students of the university were present in this lecture series.

7. Special Lecture on Indian Knowledge System Date15.06.2021

On 15.06.2021 a special lecture on 'Indian Knowledge Tradition' was organized through virtual medium. Honorable Vice-Chancellor Prof. Srinivas Varkhedi of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University has delivered his lecture . Through this lecture, he introduced the Indian System of Knowledge. Research students, professors and other students of the university were also present for this lecture.

8. Gita Sudha Lecture Series Program 25.02.2021

During the period of 01.02.2021 to 25.02.2021, a lecture series called Gita Sudha was organized by the Bharatiya Darshan Department and Purvchhatra Sanghatana 'Sannidhi' to make information about Bhagavad Gita available to everyone. Many common citizens participated in this lecture series. Recitation classes especially for school students were conducted under this initiative. This lecture series was concluded On February 25, 2023 in presence of Hon'ble Vice Chancellor, Prof. Shrinivas Varakhedi, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. He also chaired this program. As the chief guest for this program, Dr. Vishwas, Central Activist , Sanskrit Bharati, Mangaluru was present. Swami Vigyanananda, Joint General Secretary, Vishwa Hindu Parishad, Delhi was present as Chief Guest. Prof.

Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, K.K.S.U., Ramtek was present. The coordinator of this program was Mrs. Shraddha Upadhyay, Assistant Professor, Department of Indian Philosophy, K.K.S.V., Ramtek. The program was coordinated by the Head of Department of Indian Philosophy, Dr. Kalapini Agasthi. Many school students, citizens, university students and professors attended this program.

* * *

Dept. of Yogic Sciences & Holistic Health

1. Post Covid Management & Prevention

Yoga Workshop- Online Program for Post Covid Management and Prevention of Covid was organized by Department of Yogic Science and Holistic Health from 01 to 07 May 2021. The trainers/researchers of the said program were Mithilesh Bhakere and Rashmi Kumat. The organizer was Prof. Madhusudan Penna and the coordinator department head, Dr. Kalapini Agasti. A total of 256 people attended the event. A 7-day yoga camp was conducted for post-covid management and prevention of covid-19. Explained and demonstrated various yogic practices related to post-covid management. Assistant Professor Mithilesh Bhakere and Research Fellow Rashmi Kumat jointly moderated the session.

2. MIRT Meditation Program

MIRT Meditation Program by Department of Yogic Science and Holistic Health, Online Session Dated 03-05-2021 to 23-05-2021. The trainer and coordinator of this program was Sunita Wadhawan. Total 165 people were present in it. 21 days MIRT by yoga teacher and research student. A meditation program was conducted by Kavikulguru Kalidas Sanskrit university.

3. COVID Healing Yoga Sessions (1)

COVID-19 Help Desk, Online Session Dated 04-05-2021 to 11-05-2021, 8:40 AM organised by Department of Yoga Science and Holistic Health. The trainer of this program Meena Mishra, Coordinator Department Head, Dr. Kalapini Agasti was organized by Dean Prof. Madhusudan Penna. A total of 120 people were present. Yoga teacher Meena Mishra conducted 7 days of covid-19 prevention methods, treatment sessions.

4. Yoga Workshop - For Media Persons

Yoga Workshop on COVID-19, Yoga for Media Persons, Online Session was conducted from 10th to 17th May 2021, at 7.30 am by the Department of Yoga Science and Holistic Health. The trainers of this program are Mithilesh Bhakere, Rashmi Kumat, Coordinator Department Head, Dr. Kalapini Agasti, Dr. Renuka Bokare P.R.O. This was total of 36 people were present in it. Yoga workshop for media persons, was conducted mainly for the media people. Various persons from various media institutions/ firms joined this workshop. PRO Dr. Renuka Bokare Initiated this workshop through Public Relations Cell-KKSU.

5. COVID19 Healing Yoga Sessions (2)

Covid-19 Help Desk, Covid-19 Healing Online Session was conducted on 13th to 18th May 2021, 8 am to 9 am by Department of Yoga Science and Holistic Health. The trainer of this program is Sushma Chandrakant Kamble, Coordinator Department Head, Dr. Kalapini Agasti was organized by Dean Prof. Madhusudan Penna. A total of 85 people were present. Yoga teacher and research scholar Sushma Kamble organized a 6-day Covid-19 treatment session.

6. Laughter Yoga Workshop

Laughter Yoga - Covid Yoga Workshop held by Department of Yoga Science and Holistic Health on 22nd to 23rd May 2021On, 8 to 9 am in the morning. The trainer of this program was Shrikant Kshirsagar, Health and Wellness Coach (10+ years of Corporate Yoga Training), Coordinator of this program were HOD Dr. Kalapini Agasti and Dean Prof. Madhusudan Penna, Bhartiya Darshan Dept.

7. International Yoga Day (21st June, 2021)

Event International Yoga Day has been organised online on the date of 21st June 2021. Instructors/Resource Persons of this program was Mithilesh Bhakare. Total 182 people attended it. International yoga day 21st June 2021 was celebrated with an online event from Yogic Science Dept KKSU. Honourable Vice chancellor of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Professor Shrinivas Varkhedi, Dean Prof. Madhusudan Penna, HoD Prof. Kalapini Agasti, graced the program with their valuable guidance. MA Yoga 2nd year students Sachin Khawse, Pundlik Burande and Ram Yadav demonstrated advanced yoga postures to the participants. After this, 30-minute yoga practice session was conducted by assistant professor & yoga teacher Mithilesh Bhakare, based on AYUSH and KKSU covid protocol.

8. KKSU - NCERT - 15 Days Yoga Workshop

KKSU – NCERT,15 Days Yoga Workshop was organised on the of date 21st June to 9th July,2021. Instructors/Resource Persons were Prof. Shrinivas Varkhedi, Prof. M.S. Penna, Prof. Kalapini Agasti, Mithilesh B, Rashmi Kumat. NCERT PMe Vidya TV Channel & Official YouTube Channel Viewers attended it. NCERT LIVE, Yoga for wellbeing sessions, were conducted jointly with Yogic Dept. These sessions were made LIVE on to the PMe Vidya TV channels number 6 to 12. On the occasion of international yoga day, 15 yoga sessions were conducted live on NCERT PMe Vidya TV channels number 6 to 12.

Honourable vice chancellor of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek Maharashtra, Prof. Shrinivas Varkhedi, Honourable Director of NCERT New Delhi Professor Shridhar Shrivastava, Secretary of NCERT New Delhi Major Harsh Kumar, Joint Director of CIET NCERT New Delhi Professor Amarendra Behera initially guided the audience.

Dean, Faculty of Indian Religion Philosophy and Culture Prof. Madhusudan Penna, Head of DESS-NCERT New Delhi Professor Gauri Shrivastava, HOD of KKSU Yogic Science & Bhartiya Darshan department Prof. Kalapini Agasti also guided the audience. 15 days yoga live practice session, were conducted by Assistant Professor and Yoga Teacher Mr. Mithilesh Bhakre & Counsellor-Research scholars Mrs. Rashmi Jain/Kumat.

9. Aazadi ka Amrut Mahotsav

Azadi ka Amrut Mahotsav program was organised by the Dept. of Yogic Sciences & Holistic Health and Urjaswini Holistic Health & Wellness Centre. Yoga Ayurveda Naturopathy Physiotherapy kriya initiated by Shri M.Satsang Foundation on the date of 19-09-2021 at Prajna Chakshu Gulab Rao Maharaj Yoga Hall, Jnanayogi Shrikant Jichkar KRC, KavikulGuru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.

10. CME (Continuing Medical Education) for Yoga Teachers of Kaivalya Dham

CME (Continuing Medical Education) for Yoga Teachers has been organised at Kaivalya Dham, Lonavla on the date of 24th June 2021. Instructors/Resource Persons of this program experts from Various Esteemed Yoga. Total 30 people attended it. CME (Continuing Medical Education) for Yoga Teachers, was organized by Kaivalya Dham Yoga Institute Lonavla. This CME Program was sponsored by Ministry of AYUSH. KKSU's Yoga Dept., as per the permission & guidance from Dean Prof. Madhusudan Penna & HOD Prof. Kalapini Agasti, nominated 3 of its Yoga Teachers, for this CME FDP Program:

1) Mithilesh Bhakre - Asst. Prof. KKSU

2) Kalpana Gite - Yoga Techers & Therapist - Urjaswini-KKSU

3) Rashmi Kumat - Research Scholar KKSU.

These 3 Yoga teachers from KKSU, were selected for this CME Program.

Various experts are:

1) Dr. R.S. Bhogal (Kaivalya Dham Lonavla)

2) Dr. Bhalekar (Kaivalya Dham Lonavla)

3) Dr. Sabir Sheikh (Somaiya College, Mumbai)

4) Eminent Experts (Ghantal Mandal, Thane)

Anatomy & Physiology sessions, Medical Aspects of Yoga, Meditations with Therapeutic benefits session was conducted by all experts. Participants were also introduced to various research labs, research facilities of Therapy centre facilities, at Kaivalya Dham. Certificates were provided to the all participants.

11. Initial Surya Namskar Demonstration

Initial Suryanamskar Demonstration was organized on 26/03/2022 at Chandrashala/Open Auditorium, KKSU, Ramtek. Total 35+ people were present. Instructors/Resource Persons was the staff & Yoga Teachers of Dept. Of Yogic Sciences. Initial SuryaNamskar Demonstration has shown by Asst. Prof. Atul Galerao & KKSU Yoga Students Jayant Pradhan, Lahu Zure & Balaji. This demo was anchored & coordinated by Asst. Prof. Mithilesh Bhakre.

12. Office Work Ethics

Office Work Ethics event has been organised on 11-02-2022 at Prajna Chakshu Gulab Rao Maharaj - Yoga Hall of KRC Building, KKSU. Instructors/Resource Persons of this program was Dr. Vinay P Chandratre. Total 60+ people were present.

Motivational Speaker, Trainer & Consultant Dr. Vinay P Chandratre conducted many fun filled activities from the participants, to improve team work & to enhance work efficiency. He also guided on various tools about happiness index measurements. He focused & guided on many myths & facts about effective team work & participative work culture.

13. Yoga & Physiotherapy Workshop for Divyanga Students

Yoga & Physiotherapy Workshop for Divyanga Students was organised by Dept. Of Yogic Sciences & Holistic Health on the date of 23-02-2022 at Yoga Hall of Dept. Of Yogic Sciences & Holistic Health, KKSU. Instructors/Resource Persons of this program were Dr. Vaishali Borker, Prof. Kalapini Agasti, Mithilesh Bhakre, Atul Galerao. Total 25 person attended it.

Special yoga and Physiotherapy workshop organised for Divyang students by the department of yogic Science and Holistic health KKSU in joint Association with department of outreach KKSU. Basic meditative and yogic practices were taught to Divyanga students. Physiotherapy sessions were also conducted by Dr. Vaishali Borker. Students were examined first, & then practices were started.

14. Meditation Techniques - Webinar

Meditation Techniques Webinar (Lecture Series) has organised online by Dept. Of Yogic Sciences & Holistic Health on the date of 21-03-2022.Instructors/Resource Persons were Dr. Shubhangi Naib & Shri. Bharat Gupta. Total 57 person Attended it. Meditation Techniques webinar Lecture series, was organized by Dept.of Yogic Sciences & Holistic Health. HOD Prof. Kalapini Agasti guided for this webinar. Asst. Professor Mithilesh Bhakre, coordinated & managed the sessions.

Resource Persons are :

Dr. Shubhangi Naib (PhD Yoga scholar) conducted sessions on following topics:

1)Mantra meditation

2) Soham meditation

3) Beej mantra meditation

4) Antarmauna

5) Mindfulness meditation

6) Atma Vichara by Raman Maharshi,

Shri Bharat Gupta (MA Yoga, PhD Pursuing) conducted sessions on following topics.

Topics:

7) Kriya Yog,

8) Yoganidra,

9) ShatChakra Meditation

MA, MSc Students & also other participants & Yoga enthusiasts, participated in this webinar.

15. First State Level Open Yogasana Competition Report

On the occasion of Silver Jubilee, the first State Level Open Yogasana Competition was held on 22nd March 2022 at Ramtek Campus by the Department of Yoga Science and Holistic Health of KavikulGuru Kalidas Sanskrit University. At 9 am, participants from various states

along with their managers came to the university premises and were registered. A total of 101 registrations were received and 69 contestants actually participated in the competition. Later at 10 am the inaugural program of this competition was held. At this time, the Vice-Chancellor of the University Prof. Madhusudhan Penna sir delivered the presidential speech. He wished the present student's good luck for the competition. The competition was held in four groups from 11 am to 4:30 pm. According to the age of the contestants, 15-20, 20-25, 25-35, 35-60. 4 groups of men and 4 groups of women were held in total 8 groups. The was as the referee. Anil Mohgaonkar, Ravi Ramteke, Bhushan Take, Ashish Kolhe, Sujata Dravyakar and Priyanka Vairagade, Shubham Thavkar worked as stage managers. A registration fee of Rs 150 was charged each. The competition was divided into four age groups range from 15 years to 60 years. A total of 101 yogis were nominated online. Total amount of Rs. 15150/- was received by the university. Altogether there're 69 yogis participated in the competition. As Chief Guest Dr. Ramchandra Joshi, Registrar, Dr. Kalapini Agasti, Dr. Kavita Holey, etc. dignitaries were present on the platform. Chief Guest Dr. Adarsh Gaikwad and Shri. Anil Mohgaonkar was present on the dais. The Chief Guest and Yoga Panch were felicitated with shawls and mementos. As the coordinator of the program Mr. Atul Galerao and Renushree Bansod continued with above work. Similarly, Mr. Mithilesh Bhakre and Sachin Davre conducted the nomination process.

The prize of the competition was distributed at 5 pm. First, second and third in each group. The contestants who secured the number were given certificates along with gold medal, silver medal and bronze medal respectively. Thus, 8 gold, 8 silver, 8 bronze medals were awarded from each group and participation certificates were given to other competitors. Apart from this, all the contestants were given a participation certificate. The program was moderated by Shrivarda Malge. Dr. Kavita Holey, Mr. Jaywant Chaudhary, Dr. Harekrishna Agasti Shri. Ashish Kolhe, Mr. Gangadhar Kadu etc. the dignitaries who were present. All those present expressed their satisfaction regarding the organization of the competition.

16. CP & Berrar College Nagpur College Visit to KKSU

Students of CP & Berrar College visited KKSU's Yoga Dept on the date of 28-03-2022. Students were initially shown the facilities of Yoga dept, Urjaswini Holistic Health & Wellness center. Total 25 person attended it. Instructors/Resource Persons were Prof. Kalapini Agasti and Mr. Mithilesh Bhakre. Various therapies are conducted here & also various courses are conducted here. Campus Director, Prof. Kavita Holey, guided the audience. Yoga dept.'s HOD, Prof. Kalapini Agasti, also guided audience on the importance of yoga in daily life. A basic omkar meditation was conducted by Asst. Prof. Mithilesh Bhakre.

17. 12th Students School Visits for BA YOGA Course Promotion

In order to promote, BA & BSC Yoga course, among 12th students, this activity was carried out. Total 110 students attended it. Ass. Prof. Shraddha Upadhye visited Nandivardhan Vidyalay, where she gave information & guided students. Asst. Prof Mithilesh Bhakre & Atul Galerao, visited Adarsh Vidyamandir. Both of them guided 12th Arts & Science students. They were informed about course contents, their importance & future opportunities. HOD,

Prof. Kalapini Agasti guided initially, about course contents & prospects. Principals of both the schools Shri. Borkar sir & Shri. Mohod sir cooperated for this event.

18. KKSU-MSFDA- FDP-NAVONMESH

MSFDA-FDP Innovation Program was conducted offline on 18-04-2022 by Department of Yoga Science and Holistic Health. Instructors Prof. Madhusudan Penna, Prof. Parag Joshi, Prof. Kalapini Agasti, Dr. Vidya Lanjewar, Dr. Pragati Waghmare, Dr. Mangesh Sardeshpande, Srinivas J, Mr. Mithilesh Bhakere, Dr. Kumkum Bortkar, Mr. Bharat Gupta, Srikanth Kshirsagar were. A total of 42 were present.

Guidance was given on the following points.

- Yogic Life To understand the interrelationship between various aspects of Yoga and the general principles of life.
- Yoga for Stress Management Causes and effects of stress on our body and mind.
- Holistic health concept for yoga, with its various parameters and effect of yoga on holistic health.
- Ashtanga Yoga Maharishi Patanjali's eight stages of yoga. To understand the overall process of various stages and the ultimate goal of yoga. Social and Personal Values (Yama and Niyama) in Yoga.
- Yogic Diet Different aspects of diet. The role of diet to address various Health problems and maintaining general health an introduction to Yogic Diet.
- Yoga Nidra and Meditation, Understanding meditation, its stages and processes. Various effective and easy meditation techniques, Concept of Yoga Nidra with demo. Yoga Nidra as a remedy for various physical and mental health problems.
- Yoga and Ayurveda To know the principles of Ayurveda. Various aspects of Ayurveda about Rutucharya, Dinacharya etc. Similarities Between Yoga and Ayurveda
- Indian Psychology, Principles of Indian Psychology. India's diverse way of thinking and outlook on life.
- Yoga and Naturopathy, To know the principles of naturopathy. Various aspects of Ayurveda about Rutucharya, Dinacharya etc. Similarities Between Yoga and Ayurveda
- Practical Know Yourself – Combination of different asanas (body postures). The session includes demonstration of yogic techniques by experts and group yoga practice where participants will learn body composition, awareness of breath and understanding of peace of mind and self-awareness.
- Acupressure and Yoga
- Pranayama and Pranayama practices with traditional breathing techniques and modern approaches. Importance of Prana. Importance and benefits of Pranayama in daily life.

- Panchakosha and Chakra To understand the function of Panchakosha and Chakras, importance of their function. Yogic remedies for their general health.
- Yogic principles from ancient Indian scriptures, values from ancient Indian scriptures related to human life. Solutions to various problems in life.
- Presentations of Yoga Mudras, Self Portraits/ Video Clips. Self-Yoga on a specific topic with asanas/videos
- scholars with campus tour of KKSU, ongoing yogic discussions with scholars, addressing any issues among participants. Yoga-Sandhya Cultural program of 17 participants. Relaxation Techniques and various effective yogic hacks for quick relaxation.

19. Khasdar Krida Mahotsav

Yoga Championship was organized from 16th to 18th May 2022 at MP Sports Festival, Nagpur. On the occasion of International Yoga Day, The Yoga Department of KKSU participated in this program. Yoga students of K.K.S.U. won 4 gold, 6 Silver, 2 bronze medals. Also won the team trophy for second place. A total of 300+ students participated in this competition. Bhupesh Nandurkar, Atul Gelerao, Ramanand Raut, Ramsagar Yadav, Priyanka Adakine were the award winners of KKSU in this championship.

20. Cleansing Practices - Yoga Workshop

Cleansing Practices - COVID Yoga Workshop was organised by department of Yogic science and holistic health department, K.K.S.U. Ramtek at 8.00 am to 9.00 am on 19 to 21 May 2021. Bhalchandra Nerpagar (10+ Yrs. Exp. In Yoga Training & Yogic Cleansing Practices) was organizer of it. Total 108 people. Convenor was Prof. Madhusudan Penna, Dean and Coordinator was Dr. Kalapini Agasti, HoD,Bhartiya Darshan Dept. has attend it.

Yoga workshop was related to purification and cleansing practices, for covid-19 prevention, was conducted for 3 days, by yoga teacher and research scholar Bhalachandra Nerpagar.

21. KKSU - AMITY University - 5 Days Yoga Workshop

KKSU AMITY UNIVESITY - 5 Days Yoga Workshop was conducted online on 22nd to 26th June, 2021 With Collaboration of Amity University Haryana. Instructors/Resource Persons were Prof. Kalapini Agasti, Mithilesh Bhakre, & Rashmi Kumat. Total 138 people attended it. Honourable Vice Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Prof. Shrinivas Varkhedi, Honourable Prof. Vice Chancellor of Amity University Professor Padmakala Banerjee, director of Amity School of Liberal Arts professor Sanjay Kumar Jha, Dean of KKSU Ramtek Professor Madhusudan Penna, HOD Professor Kalapini Agasti, graced the program with their valuable guidance. Assistant Professor of AMITY Centre for Sanskrit and hindu studies Dr Supriya Sanju coordinated the workshop. Yoga trainers and Research scholars Mithilesh Bhakre and Rashmi Jain/Kumath conducted the practical yoga sessions.

22. NAVONMESH (MSFDA)

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, in collaboration with Maharashtra State Faculty Development Academy (MSFDA) successfully conducted a 5 days Faculty Development Program way to complete wellness on topic of Yoga and Holistic Health from 18th April to 22nd April, 2022 at the University campus, Ramtek. A total of 42 Participants from 28 colleges representing 12 districts of Maharashtra participated in this Faculty Development Program out of which 15 participants were women and 27 were men. The objective of this FDP was to cover and enhance the importance of Holistic health and Yoga in day-to-day life. These sessions were conducted through the amalgamation of both traditional and modern ways. The FDP was conducted under the Guidance of Prof. Madhusudhan Penna, Vice Chancellor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. The accommodation and food facility were provided to all the participants by the University. The 5 days FDP had 5 sessions daily out of which, 3 were technical and 2 practical. First Session on first day was Warm up Yoga session was conducted by Mr. Atul Galerao from 6.30 am to 7.30 am. The inaugural ceremony was conducted on 18th April at 10 am which was chaired by Dr. Ramchandra Joshi, Registrar, KKSU. Prof. Prasad Gokhale, BPD Director, Prof. Kavita Holey, Campus Director, Prof. Lalita Chandratre, Dean, faculty of Education Dept. were present as the special invitee. FDP Coordinator Prof. Kalapini Agasti and MSFDA collaboration coordinator Prof. Parag Joshi were also present. A registration kit including an Acupressure kit was presented to all the participants by the dignitaries. The inaugural ceremony was conducted by Asst. Prof. Prajakta Pendam followed by a technical session on Yoga for Holistic Health by Prof. Kalapini Agasti followed by Lunch break. The evening session started at 4pm and the topic of which was Postural Alignment and Yoga by Mr. Mithilesh Bhakre followed by Jalpaan/Fruits. The evening practical session was conducted by Dr. Yogendra on topic Relaxation Techniques-1 (Cyclic Meditation) which was followed by dinner from 7.30 pm onwards. The second day started with a morning practical session on Yoga for general issues, Tratak Preparatory at Yoga Hall, conducted by Ramsagar Yadav and Prajna. Second session was on Acu-Yoga by Dr. Mandar Sardeshpande followed by Third session on Laughter Yoga by Mr. Shrikant Kshirsagar. 4th session was conducted by Prof. Kalapini Agasti on topic Ashtang Yoga followed by an evening session Walk with the scholar- Campus Tour, where, Vice Chancellor of the University, Prof. Madhusudhan Penna interacted with the participants. Third day started with a Practical session on Yoga for Healthy Spine & Back Tratak Preparatory Conducted by Ms. Sanika Bam. 2nd session of the day was conducted by Dr. Kumkum Boratkar on Pranayam followed by 3rd session on Panchakosh & Chakra by Shri. Bharat Gupta. 4th session was conducted by Mr. Mithilesh Bhakre on Meditation & Yoganidra followed by 5" session on Relaxation Techniques-2 (Jyotitratak, Mindfullness) conducted by Mr. Ramsagar and Ms. Tejashree. Fourth day the practical session was conducted on Cleansing (Jalaneti+ COV Protocol) by Mr. Balachandra and Mr. Mithiliesh. As per the request of the participants, a short trip was organized for them covering the nearby places- like Gad Mandir, Ramtek and Narayan Tekdi. The 2nd session was on Prachin Aharshastra/ Yogic diet conducted by Prof. Kalapini Agasti Followed by a session on Yogic Principles from Ancient Indian Texts by Shri. Shrinivas J. 4th session of the day was conducted by Prof. Penna, Vice Chancellor, KKSU on Yoga for Stress Management

followed by 5th session on Bhartaiya Manashastra by Prof. Parag Joshi. On the last day, a Practical session on Chair Suryanamaskar was conducted in the Chandrashala (amphitheatre). A short Historic trip to Nagardhan Fort was also organized by the University. 2nd session of the day was conducted by Dr. Vidya Lanjewar on topic Naturopathy for Holistic Health followed by the last session on Ayurveda in Daily life by Dr. Pragati Waghmare. The FDP was concluded with a valedictory ceremony on 22nd April 2022. The Chief Guest of the event was Shree Nipun Vinayak (IAS), State Project Director, RUSA and Chief Executive, MSFDA. The event was chaired by Prof. Madhusudan Penna, Vice chancellor, KKSU. Dr. Ramchandra Joshi, Registrar, KKSU, Prof. Prasad Gokhale. BPD director, Prof. Kalapini Agasti, FDP Coordinator and Head of department- Yogic sciences and holistic health and Prof. Parag Joshi, MSFDA collaboration coordinator and Director- School of shastric learning were also present. While addressing the gathering, Nipunji Vinayak told that MSFDA is focusing on an overall change in education system through various collaborative efforts and appreciating KKSU he said that this university is the knowledge partner in IKS and it has enthusiastically executed the efforts as per its commitment. He congratulated the authorities of KKSU for conducting this innovative FDP Navon Mesha. Prof. Penna, in his Presidential addressed and congratulated the participants and said that he would be delighted to conduct more such programs based on IKS. The FDP received a very positive response and feedback from the participants. They expressed that they will be taking the teachings of this FDP to the next generation and will practice Yoga and Yogic diet in their day-to-day life. The university received positive feedback from the participants regarding the sessions and hospitality as well. The Valedictory session was conducted by Prajakta Pendam, Assistant professor, KKSU and the vote of thanks was proposed by Prof. Kalapini Agasti, Head of department, Yogic sciences and holistic health, KKSU.

* * *

Department of Vedanga Jyotisha

Establishment Year - 2009

Faculty - Ancient Indian Sciences & Humanities

Courses - M.A., M.Phil., Ph.D. Vedanga Jyotisha & Vastushastra

Dean - Prof. Krishnakumar Pandeya

HoD - Dr. Dinakar Marathe, Asst. Professor

Asst. Professor - Dr. Prasad Gokhale

No. of pursuing Ph.D. Students - 08

Objectives -

- Comparative study between Ancient Indian Sciences & Modern Science
- To establish Vedanga Jyotisha as a authentic Ancient Indian Shastra
- To remove the misconception about Jyotisha & Vastushastra in the mind of people.
- To revisit the ideas of ancient sciences in Vedic literature.
- To organize seminars, conferences for pramote the contribution of Sanskrit literature to Humanities.

Research Focus –

1.Interdisciplinary Research

Following areas will be focused for research in next three years

a. Vastu & Modern Architecture
b. Siddhanta Jyotisha & Modern Astronomy
c. Megha Garbha Lakshana & Modern rain fall prediction
d. Medical Astrology & Ayurveda

2.Manuscript Editing

a. Dept. will encourage research scholars to take manuscript editing as their topic in M.Phil. and Ph.D.
b. Critical edition of text Jaimini Sutram with all commenteries through research scholars. (Research in progress)

Department of Vedang Jyotish

1st Aryabhatha Nakshatra Darshan (Planetarium)
Date : 18th December, 2021
No. of Participants: 160 Students and teachers.

Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University has Mock NAAC PEER team to visit on 18th December, 2021 at Ramtek Campus, Ramtek. During this Faculty of Ancient Indian Science and humanities, Department of Vedang Jyotish, arranged Aryabhatha Nakshatra darshan program the in Academic building on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U. In this Mock NAAC PEER team teachers and Students had experienced mobile planetarium and learned about the constellations and its background. In this program 160 students and teachers enthusiastically Participated. Mr. Rupesh Goomase gave the technical support in this event. Dr. Ashish J. was the co-ordinator of the event. Prof. Krishna Kumar Pandey, Prof. Prasad Gokhale, Dr. Dinkar Marathe, Dr. Ambalika S Shetiya, Mr. Rajat Goutam etc. were presented in the program.

2nd Aryabhatha Nakshatra Darshan (Planetarium)

Date : 27th December, 2021
No. of Participants: 78 Students and teachers.

Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University had NAAC PEER team to visit on 27th December, 2021 at Ramtek Campus, Ramtek. During this Faculty of Ancient Indian Science and humanities, Department of Vedang Jyotish, arranged Aryabhatha Nakshatra darshan program in Academic building on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U,. In this NAAC PEER team, Teachers and Students had experienced mobile planetarium and learned about the constellations and its background. In this program 78 students and teachers enthusiastically Participated. Mr. Rupesh Goomase gave the technical support in this event. Dr. Ashish J. was the co-ordinator of the event. Prof. Krishna Kumar Pandey, Prof. Prasad Gokhale, Dr. Dinkar Marathe, Dr. Ambalika S Shetiya, Mr. Rajat Goutam etc. were presented in the program.

3rd Aryabhatha Nakshatra Darshan (Planetarium)
Date : 30th April, 2022
Attended by : Students & Public
No. of Participants: 83 people.

The Aryabhatha Nakshatra darshan program was organized on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, by the Department of Vedang Jyotish, Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 30th April, 2022 at 5.30 pm in Academic building, Ramtek Campus, Ramtek. In this Students and public had experienced mobile planetarium and learned about the constellations and its background. In this program 83 students and local People Enthusiastically Participated. Mr. Rupesh Goomase gave the technical support in this event. Dr. Ashish J. was the co-ordinator of the event.

Caitrapūrṇimāyāḥ Candradarśanakāryakraramaḥ
Date : 16th April, 2022
Attended by : Public & Students
No. of Participants: 73 people.

The *Caitrapūrṇimāyāḥ Candradarśana* program was organized on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, by the Department of Vedang Jyotish, Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 16_{th} April, 2022 at 7.00 pm in Chandra Shala, Ramtek Campus, Ramtek.
In this program the public and students had experienced watching the Moon through telescope and enjoyed it. In this program 73 Ramtek people and students had enthusiastically Participated. Mr. Rajat Goutam, Assistant professor, Department of Vedang Jyotishg, KKSU. gave the technical support in this event. And Dr. Ashish J. Assistant professor for Jyotish, School of Shastric Learning, KKSU, Ratek was the coordinator of the program.

Seven Days Course on Brhad Vāstumālā̤
Date : 08-06-2021 to 14-06-2021
Attended by : Participants from various parts of the country.
No. of Participants: 121 students

Department of Vāstuśāstrā, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, organised 'Seven Days Course on Brhad Vāstumālā̤' on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, from 08-06-2021 to 14-06-2021, through Zoom cloud app. Everyone is fascinated by the subject of Vāstu and curious to know. Therefore, this seven-day training course has been organized with the objective of disseminating this science and dispelling misconceptions about Vāstu, explaining its use in daily life. 121 students was benefited by this Foundation course. The fee received by the student was Rs. 60,500/-.
"Vāstuśāstrā is a very renowned and ideal ancient science. This science is not only useful for an individual but also for entire universe. There are many theories in Vāstuśāstrā based on scientific values. No theory in Vāstuśāstrā is baseless. But in modern period, it is needed to establish the utility of theories of Vāstuśāstrā with present situation. Therefore, Kalidas Sanskrit University, should take initiative to present the ancient science of Vāstuśāstrā in modern technological format through research," said Hon. Vice-Chancellor Prof. Srinivasa Varakhedi, Kavikulguru Kalidas during the valedictory function of the 'Seven Days course on Bṛhad Vāstumālā', an online training programme.
Prof. Krishnakumar Pandey, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities and Waranga Campus Director of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit university, was the Recourses person of the program. In all 121 participants from across the globe attended the programme
The Registrar and the Dean of Veda and Vyakaran, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit university, Ramtek, Hon. Prof. Vijaykumar Menon also graced the occasion. He mentioned the essential subject matter and the principles of Vāstuśāstrā which are useful even in the modern world.
The idea of this training class belongs to Dr. Dinkar Marathe, Head, Department of Vāstuśāstrā. Kavikulaguru Kalidas Sanskrit university. He organised the training programme.
Dr. Prasad Gokhale, Chairman of the Planning Development Board of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit university, Ramtek. Co-ordinators Dr. Ashish J. and Mr. Pranav Muley; Dr. Ambalika Sathiya and Miss Kalyani Dahale were present.

1st Vakhyarth Sabha
Date : 8th January, 2021
Attended by : students

No. of Participants: 79 Students.

The 1st Vakhyarth Sabha on Makara Sankranti parna Nirnay was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 1st January, 2021 at 3.00 pm through Zoom Meet App. Ms. Ambalika Srinivas Sethia was Master of ceremony. Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey gave a brief explanation on How to decide Sankaranti time for Nagpur. He explained how to decide the Punya Kal. He gave Siddhantha Jyotisha's support to decide it in authentic way. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. On this occasion, and 79 students of the department were present.

2nd Vakhyarth Sabha

Date : 23rd January, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 66 Students.

The 2nd Vakhyarth Sabha on Magha Mass, Magha Purnima and Graha Chara was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 23rd January, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
Dr. Ashish J. was Master of ceremony; Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey explained the importance of the Magha Mass. And gave details of Magha Purnima and the Graha chara. While explaining the importance of Putrada Ekadashi, those who wish to have children should fast on Putrada Ekadashi. On this occasion, Professor Pandey also presented a classical commentary on various planetary yogas such as Chaturgraha Yoga, Panch Graha Yoga, Shat Graha Yoga.
President of Jyotishya Mahavidyalaya Mr. Dnyaneshwar Kulkarni, was also present on the occasion.
In his special lecture, he explained the importance of Brahmavaivarta Purana in the month of Magh.
After this, Dr. Ambalika Shri. Sethia made a classical commentary on the effect of Panch Graha Yoga on the twelve signs and the fruits of Hora Shastra's Saravali, Jatak Parijat, Fal Deepika and Brihatsamhita.
Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale and Ms. Ambalika Srinivas Sethia was the coordinator of the program. On this occasion, and 66 students of the department were present.

3rd Vakhyarth Sabha

Date : 13th February, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 49 Students.

The 3rd Vakhyarth Sabha on Vasanta-Panchami was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 13th February, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
In this Program Dr. Dinkar Marathe explained the importance of Vasant Panchami. He told that while learning the scriptures, one needs pure intellect along with sharp intellect and that pure intellect and sharp intellect is obtained only through worship of Goddess. He also suggested for donating sesame seeds and blankets by sacrificing vices. He also discussed the importance of bathing in Magh Pournima. The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey had presented his view on this topic as, Vasant Panchami is a very useful time for children to start learning and even those who are older can start new studies, acquisition of knowledge or activities on the occasion of Vasant Panchami. He also mentioned that * Neel Saraswati Stotra * should be recited. On this occasion, Dr. Prasad Gokhale, Dr. Ashish J., Dr. Ambalika Shri. Sethia, Mrs. Kalyani Dahale, Mr Pranav Mule and research students of the department were present. Total 49 people attended the program.

4th Vakhyarth Sabha

Date : 27th February, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 58 Students.

The 4th Vakhyarth Sabha on Mahashiv Ratri was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 27th February, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
In this Program Dr. Dinkar Marathe and Dr. Prsad Gokhale presented their view on Mahashiva Ratri after their presentation the Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey had presented his view on this topic.
Dr. Ashish J. was the master of ceremony; Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Ms. Ambalika Srinivas Sethia. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. In this occasion, 58 students of the department were present.

5th Vakhyarth Sabha

Date : 20th March, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 54 Students.

The 5th Vakhyarth Sabha on Holikotsav was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 20th March, 2021 at 12.30 pm through Zoom Meet App.
Dr. Ashish J. was the master of the ceremony, Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey explained the importance of the Holikamahotsav. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. Ms. Ambalika Srinivas Sethia was the coordinator of the program. On this occasion, 54 students of the department were present

6th Vakhyarth Sabha

Date : 3rd April, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 51 Students.

The 6th Vakhyarth Sabha on Gudi Padva was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 3rd April, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
Dr. Ashish J. was the master of ceremony, Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey explained the importance of the Gudi Padva. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. Ms. Ambalika Srinivas Sethia was the coordinator of the program. On this occasion, 51 students of the department were present

7th Vakhyarth Sabha

Date : 24th April, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 63 Students.
The 7th Vakhyarth Sabha on 'Nava-Samvatsar me Dvadasha Rashi ka Phal' was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 24th April, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
In this Program Mr Pranav Mule explained the Chara Rashi Phalam in this Nava-Samvatsar where Mrs. Kalyani Dahale explained the Stira Rashi Phalam and Dr. Ashish J. explained the Dvi-svabhav Rashi Phalam with the reference of Bruhat-Samhita text.
Dr. Dinkar Marathe, Dr. Prasad Gokhale and The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey had presented his view on this topic. Dr. Ambalika Sethia was the coordinator of the program. Research scholars and the students of the department were present. Total 63 people attended the program.

8th Vakhyarth Sabha

Date : 8th May, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 80 Students.

The 8th Vakhyarth Sabha on 'Akshaya-trutiya and Grahachar' was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 8th May, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
Program began with the invocation chanting by Mr Pranav Mule. Dr. Ashish J. was the master of the ceremony and he gave welcome speech as the coordinator of the program. Dr. Dinkar Marathe delivered the introduction speech. Dr. Prasad Gokhale gave the background details of Akshaya-trutiya and Grahachar.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey was the main speaker of this program. He answered the questions of the audience and elaborated on the background of the scholarly significance of Akshaya Tritiya, which was suppose to celebrate soon on 14th May, 2021.

Dr. Ambalika Shri. Sethia was the coordinator of the program. Mrs. Kalyani Dahale presented vote of thanks, in this event research scholars and students of the department were present. Total 80 people also attended the program

9th Vakhyarth Sabha

Date : 22nd May, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 51 Students.

The 9th Vakhyarth Sabha on 'Vaishaka Buddha Purnima and Graha Dvya Phal' was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 22_{nd} May, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
Program begin with the invocation chanting by Mr Pranav Mule. Dr. Ashish J. was the master of the ceremony and he gave welcome speech. Dr. Prasad Gokhale explained the Graha Dvya Phal with the reference of authentic texts. The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey had presented his view on this topic and shared his view on Vaishaka Buddha Purnima. In this occasion, Mrs. Kalyani Dahale gave vote of thanks and Dr. Dinkar Marathe was the coordinator of this program. Research Scholors and students of the department were present. Total 51 people attended the program.

10th Vakhyarth Sabha

Date : 5th June, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 62 Students.

The 10_{th} Vakhyarth Sabha on Ganga Dashahara and Shani Jayanti Mahatva was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 5_{th} June, 2021 at 1. 30 pm through Zoom Meet App.
In this, all the teachers of the department presented scientific perception on the topic. The program was moderated by Dr. Ashish J. Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey gave brief explanation and scientific view on Achala Ekadashi, Vat Savitri Vrat, Shani Jayanti, Karvi Vrat, Rambha Vrat and Ganga Dussehra.
According to the Drik-Panchang, Shani Jayanti is celebrated on 10th June, 2021 on the new moon day. It is said that this day is also known as Saturn New Moon (Shani Amavas). The good news is that the first solar eclipse of the year is also happening on this day. According to religious beliefs, Lord Shani was born on the day of the first lunar month. It is believed that lord shani is the son of Lord Surya and Goddess Chhaya.
The earthly descent of the river Ganga is celebrated as Ganga Dussehra. This festival is celebrated from Jyeshtha Shuddha Pratipade or Jyeshtha Shuddha Dashami. Due to the pandemic and lockdown in COVID-19, it is being appealed to stay at home and worship Ganga and remember the name of Ganga.
He gave scientific information about all these festivals. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. On this occasion, Dr. Ambalika Srinivas Sethia and 62 students of the department were present.

11th Vakhyarth Sabha

Date : 5th June, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 57 Students.

The 11th Vakhyarth Sabha on Ashadh Mass and Guru-Char was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 5th June, 2021 at 1. 30 pm through Zoom Meet App.
In this, all the teachers of the department presented scientific perception on the topic. The program was moderated by Dr. Ashish J. Invocation chanting was made by Mr. Pranav Mule. Introduction by Dr. Prsad Gokhale, he emphasized the importance of session. Dr. Dinkar Marathe presented the preface.
Mrs. Kalyani Dinkar Dahale explained the importance of Ashadh Mass and festivals coming in the lunar month of Ashadh and also the importance of the composition of Kalidasa in the month of Ashadh.
Dr. Ambalika Srinivas Sethia explained Guruchar, the importance of Jupiter according to astrology, the importance of Jupiter in Hinduism, some interesting facts about Jupiter from a scientific point of view, Jupiter's zodiac orbit, constellation orbit Sanvatsar -Phala, auspicious place of Jupiter and place of observation, etc.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey, the scientific significance of the Sun's constellation orbit, rain can still be predicted according to astrology. Vote of thanks was presented by Mrs. Kalyani Dinkar Dahale. On this occasion, Dr. Ambalika Srinivas Sethia and 57 students of the department were present.

12th Vakhyarth Sabha

Date : 10th July, 2021
Attended by : students
No. of Participants: 53 Students.

The 12th Vakhyarth Sabha on Ratha-yatra was organized by the Jyotish and Vastu Consultation Centre of Kavilikulguru Kalidas Sanskrit University on 10th July, 2021 at 1.30 pm through Zoom Meet App.
The Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey gave his key notes as, Puri Jagannath Temple has wooden idols of Shri Jagannath, Shribal Bhadra, Goddess Subhadra and Sudarshan. Jagannath Temple is one of the holiest Char-Dham shrines in Hinduism. He also stated that it is a unique confluence of Rathyatra and Rathyatra Parva-Surya Bhraman and Ritu Parivartan.
On this occasion, Mr. Pranav Mule told about Rathyatra, it takes place every year from the second day of Shukla Paksha in the month of Ashadh. In the 16-wheeled wooden chariot of Jagannath which is 45 feet high, 35 feet long and 35 feet wide of Lord Jaganath. The other two chariots are a little smaller. Chaturmas is a period of four months from Ashadh Shuddha Ekadashi to Kartik Shuddha Ekadashi. Chaturmas means four months. 20 days of Ashadha, three full months of
Shravan-Bhadrapad-Ashwin and first 11 days of Kartik month. In the Indian subcontinent, it is the monsoon season. The Chaturmasa begins when the Sun enters Gemini on Ashadh Shuddha Ekadashi. Ashadhi Shuddha Ekadashi is called Padma Ekadashi or Devashyani

Ekadashi. When Kartik Shuddha Ekadashi ends in four months, Kartik Shuddha Ekadashi comes when the Sun is in Libra.
Karthik Shuddha Ekadashis is the name of Prabodhini Ekadashi.
In the sentence meeting, all the Teachers of the department presented scientific ideas. The program was moderated by Dr. Ambalika Srinivas Sethia. Mangalacharan Performed by Mr. Pranav Mule. On this occasion, Dr. Prasad Gokhale, Dr. Dinakar Marathe, Mrs. Kalyani Dahale and 53 students from the department were present.

Bhaskarcharya Vyakhayanamala

Date : 23rd November, 2021
Attended by : students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and Maharshi Panini Sanskrit and Vedic University, Ujjain. No. of Participants: 73 Students.

Bhaskaracharya Lecture Series' first lecture of this year on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, was organized by the department of Vedanga Jyotish, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. On 23-11-2021 in this occasion, while delivering the presidential address, Prof. Krishna Kumar Pandey told "Samhita Paragashchaiva - Devachintako Bhavati" while talking about Samhita Shastra, he mentioned if we look at the nature signs about Divya, Bhouma, Antriksha, Utpata etc. from daily sky view, we can predict the future events going to happen in the socity.
On this occasion Dr. Shubham Sharma, Head (in charge), Department of Jyothir- Vijnan, Maharshi Panini Sanskrit and Vedic University, Ujjain, Madhya Pradesh. While presenting his scientific views on The topic 'Adhunik Vijnan Ki Drishti Me Samhita Jyotish', presented his views on various topics in Samhita from the point of view of modern science. Grahacharadhyaya is an important topic in the Samhita. The effect of the planets on the nature of the heavy-conscious objects in the creation is explained from the point of view of modern science. Also famous topics in Samhita Shastra like - Vastushastra, Dakargal, Mandir Vastu, Prasad Vastu, Pratimalakshana, Kurmalakshana, Vrikshayurveda, Vajralep, Stri-Purush Samudrik Angalakshana, Shakun, Graha-Gochar, Panch Mahapurusha Lakshan, Muhurat, Ulkapat, Parivesh made a classical interpretation.

The meeting was moderated by Mr. Rajat Goutam Chhetri. Thanks to Dr. Ashish J. coordinator of Bhaskaracharya Lecture Series. Invocation prayer was performed by Mr. Anuj Sharma. Introduction was given by Dr. Ambalika Srinivas Sethia. On this occasion Prof. Prasad Gokhale, Dr. Dinkar Marathe and more than 73 students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and Maharshi Panini Sanskrit and Vedic University, Ujjain were present in the Program.

Bhaskarcharya Vyakhayanamala

Date : 19th February, 2022
Attended by : students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and Central Sanskrit University, Ekalavya Campus, Tripura. No. of Participants: 68 Students.

Bhaskaracharya Lecture Series' Second lecture of this academic year on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, was organized by the department of Vedanga Jyotish, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, on 19-02-2022. In this occasion Dr. Brahmanada Mishra, Head, of Department of Jyothisha Central Sanskrit University, Ekalavya Campus, Tripura. While presenting his views on the topic '*Vāstuśāstra meṁ bhūśodhana evaṁ śalyoddhāra eka*

vaijñānika cintana', presented his views on *bhūśodhana* and *śalyoddhāra* in *Vāstuśāstra* from the point of view of modern science.
Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities and Head, department of
Vedang Jyotish, Prof. Krishna Kumar Pandey delivered his presidential address, The master of the ceremony was Mr. Rajat Goutam Chhetri. And Dr. Ashish J. coordinator of Bhaskaracharya Lecture Series presented the vote of thanks. Invocation prayer was performed by our students Mr. Kaushal Joshi and Mr. Shivakumar the students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and Maharshi Panini Sanskrit and Central Sanskrit University, Ekalavya Campus, Tripura, were present in the Program

Bhaskarcharya Vyakhayanamala

Date : 4th April, 2022
Attended by : students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. No. of Participants: 82 Students.

Bhaskaracharya Lecture Series' third lecture of this academic year on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, was organized by the department of Vedanga Jyotish, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, on 04-04-2022. The program began with the vedic invocation by Mr. Shripad Shastri II-year student. Prof. Krishna Kumar Pandey, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities and Head, department of Vedang Jyotish, gave welcome address and introduced the speaker, Prof. Sarvanarayan Jha, Former Vice Chancellor, KSD Sanskrit University, Darbhanga.
While presenting his views on the topic '*Navasaṁvatsaraḥ Ekaṁ Vaijñānikaṁ Cintanam*'. Prof. Sarvanarayan Jha, told that, "we need one type of panchang for the whole country. Because it will bring uniformity in the country to celebrate festivals and follow Vrathas." He added that, "time changes, according to that there should be changes in Dharma Shastra which should be based on Mathematics".

Prof. Madhusudan Penna, Honourable Vice Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, delivered his presidential address. At that time, he told, "Sanskrit Jyotish manuscripts should be critically edited and published by the subject experts to prevent the knowledge".
Prof. Prasad Gokhale presented the vote of thanks. The master of the ceremony was Mr. Rajat Goutam Chhetri. Dr. Ashish J. was co-ordinator of Bhaskaracharya Lecture Series. Dr. Dinkar Marathe and other teachers of department were present in the program. 82 students and research scholars of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University attended the program.

Bhaskarcharya Vyakhayanamala

Date : 5th May, 2022
Attended by : Students of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. No. of Participants: 68 Students.

Bhaskaracharya Lecture Series' Fourth lecture of this academic year on the occasion of silver jubilee of K.K.S.U, was organized by the department of Vedanga Jyotish, Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, on 05-05-2022. The program began with the Vedic invocation by Mr. Pranav Mule.

Prof. Prasad Gokhale, Board of Planning Director, K.K.S.U delivered welcome address. Prof. Krishna Kumar Pandey, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and
Humanities and Head, department of Vedang Jyotish, introduced the speaker of the program. Prof. Girija Shankar Shastri, Head, Department of Jyotish, Kashi hindu University, Varanasi.
While presenting her views on the topic '*Vaidika-vṛṣṭi-vijñānam*'. Prof. Girija Shankar Shastri, explained the types of clouds and she elaborated how water were extracted from the clouds in ancient times and she told the method should be followed in the dry regions like Vidharba.
Prof. Madhusudan Penna, Honourable Vice Chancellor of Kavikulaguru Kalidas
Sanskrit University, Ramtek, delivered his presidential address. At that time, he told, "We should have such sessions to bring out such knowledge from the text for the welfare of the society and to remove the water crises.
Dr. Ashish J. presented the vote of thanks and co-ordinator of Bhaskaracharya Lecture Series. The master of the ceremony was Dr. Dinkar Marathe. 68 students and research scholars of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University attended the program.

Academic activities of teaching Faculty

Prof. Krishnakumar Pandey

. Invited lecture – 5
. Research Article Published – 2
. Submitted Project – 1
. Publication book - 3
Dictionary of Vedic Astrology Technical Terms, sponsored by Rashtriya Sanskrit Sanstan, New Delhi, under Ashtadasi Scheme. Working as a Project Investigator.

Dr. Dinkar Marathe

- Attened 3 national Level seminars .
- Published 3 Research Article .
- Attended 2 Week online Faculty Devlopment Program organised by KKSU, Ramtek .

Prof. Prasad Gokhale

- Attended 3 National Level Seminor .
- Participated International webinar on Sanskrit Reseach Methodology .
- Published 3 Research Articles .
- Participated in S.A Dange Memorial E -lecture series .

Dr. Ashish. J.

- Attended Design, Devlop and Deliver Online Course on 14.06.2021-18.06.2021 (1 week)
- Attended Interdisciplinary Refresher course / Faculty Devlopment Program for
- Advanced Research Methodology Tools and Techniques on 30.01.2021–14.02.2021(2week).
- Atteneded induction program, Induction/ Orientation Program for ''Faculty in University/ Colleges/ institutes of higher Education'' 11.02.2021 – 13.03.2021 (4 week).

- Diploma in Vasthu Shastra from Maharshi Panini Sanskrit Evam Vedic Vishwavidyalaya, Ujjain.
- Received an Indian Research Award 2021, from International Research Association, England, United Kingdom.

Dr. Ambalika Sethiya

- Work for Contributing to the NAAC Gradding process of KKSU in January 2022.
- Examination Incharg for Annual Pattern & Semister Pattern from 2019 to 2023 ongoing.
- Valuation Incharg for Annual Pattern & Semister Pattern & Affilated Colleges from 2019 to 2023 ongoing.
- Certificate ODL Course in Vedang Jyotish – Book for 2 Papers
- Certificate ODL Course in Vastushastra – Book for 2 Papers
- A peer reviewed Journal Of Fundamental & Comparative Research), UGC CARE Listed Journal, Volume –VIII Issue II JULY 2021, ISSN NO. 2277-7067
- Learn Scripts from Games .
- History Of Vidharbhas Jyotishacharya .
- Jatakalankar book translation from hindi to marathi.
- Vastu Vivek book translation from hindi to marathi.

Sri. Pranav muley

- Received from Honorable V.C. of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek for contributing to the NAAC grading process of KKSU in the year 04/01/2022.
- .Research Fellow, ***"Dictionary of Technical Terms of Vedic Astrology",*** Dept. of Vedang Jyotish, K.K.S.U., 2018-21. Sponsored by Astadashi Program, Delhi.
- .Muley P. P., "प्राचीन श्रीकल्याणेश्वर मन्दीर (नागपरु) वास्तु – एक अध्ययन", शोधसंहिता:
- E-Journal 2021, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, pg. 60-65, **ISSN – 2277-7067**.
- Participated in the one-week offline "Faculty Development Program" organized by the internal quality assurance cell of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek from 1st Sept. to 7th Sept. 2021.
- Participated in National Level Online Faculty Development Programme on "Fundamentals of Research Methodology in Law" in The Year 07th May 2021.

Additional responsibilities :

Prof. Krishnakumar Pandey

1) Dean – Faculty
2) Head, dept of Vedanga jyotisha .
3) Director – Abhinav Bharti Waranga Campus.
4) Director – Vistar Seva Mandal
5) Co- Ordinator, PET Committee.

6) Chairman, BOS, Vedanga Jyotisha.
7) Member of Council.
8) Member of Academic Council.
9) Chairman of ‘‘Shist Samiti ’’

Dr. Dinkar Marathe

1) Director of Ratnagiri sub – centre.
2) Coordinator, Unnat Abhiyan.
3) Member of Academic Council.
4) Chairman, BOS, Fine Arts.

Prof. Prasad Gokhale

1) Director of BPD.K.K.S.U .
2) Member of Academic Council.
3) Chairman, BOS, Humanities.

Dr. Ashish. J

. Member of Board of Studies, KKSU Ramtek, since 2020.
. Co-coordinator of IQAC Committee for criterion II, teaching –learning and evaluation.
. Upa-Kendradikari of valuation for Summer examination at Ramtek campus in 2021-222

Workload – The total workload of the Department of Jyotisha in the academic year 2021-22 was 98 Hour. (weekly)

Student and Research Scholar – Total Number of Students of the department in the academic year 2021-22 is 130 and Research scholor in the department at present are 8.

Research Submitted/ Awarded – Shweta Tarachand Sharma was ph.d awarded (21-11-2022) under guidence by Dr. Dinakar Marathe.

Students Awarded – Shivkumar Jangam was got 1 Award and Shripada Dattatery Beldar has got 3 award in the academic year 2021-22 .

Courses run by the Department – M.phil, Vedanga Jyotish, M.A. Vedanga Jyotish and M.A – Jyotirvijnanam, B.A. Vedanga Jyotyish, Shastri, P.G. Diploma in Vedanga Jyotish and Diploma in Vastushastra were the Courses run by the department in the academic year 2021-22.

*** * ***

Department of Education

Establishment Year - 2008

Faculty - Education & Other Branches of Learning

Courses - M.Ed., M.Phil., Ph.D. Education

Dean - Prof. Lalita Chandratre

HoD - Dr. Kirti Sadar, Associate Professor

Asst. Professors - Dr. Hrushikesh Dalai, Dr. Amol Mandekar, Dr. Rajashri Meshram,

No. of pursuing Ph.D. Students - 10

Objectives -

- To produce Sanskrit teachers & teacher in other subjects.
- To study & peruse research of the concept of ancient Indian education system, modern education system.
- To prepare Sanskrit education system relevant to modern age.
- To prepare courses as per the present need of education system.

Research Focus

- Paper presentation of research scholars in national & international conference.
- Publication of research papers of faculties.
- Participation of students, research scholars & faculties in Conference, Seminar & Workshops.

P. G. Dept. of Education

In the current academic year, various initiatives have been implemented at the department level and various programs have been organized under the P. G. Department of Education of the University. The details of the Annual of Program's are given in brief.

In the session 2022-23, the total number of students admitted under the Post Graduate Department of Education is 41. In the current academic session, the students have received the title of Vidyavaridhi **(Ph.D).**

1) Krishna Manikrao Makode - Prof. Lalita Chandratre (Guide)

2) Kavita Gomase - Prof. Lalita Chandratre (Guide)

3) Vaishali Suresh Sambhare - Dr. Rajshree Meshram (Guide)

4) Shabana Anjum - Prof. Kirti Sadar (Guide)

5) Rashmi Mahajan - Prof. Kirti Sadar (Guide)

In the session of 2021-22, following students Completed the M. Phil Course under the guidance of

1) Nita Dev - Dr. Rajshree Meshram (Guide)

2) Sudhir Rambhauji Andey - Dr. Rajshree Meshram (Guide)

3) Nishant Laxman Amdhare - Prof. Kirti Sadar (Guide)

4) Ganesh Madhukar Butte - Dr. Amol Mandekar (Guide)

5) Sanket Vasantrao Udakwar - Dr. Hrishikesh Dalai (Guide)

And **Ku. Swati Tarare** Student of the M.Ed. course had received the **Best Student Award** in 2022.

In session 2021-22. Associate Professor in the Department of Education **Dr. Kirti Sadar** has been promoted as **Professor**.

Head of Education Department **Dr. Rajshree Meshram**, had received the **Shikshan Bhushan Gaurav 2022 (State level)** and **Dr. Hrishikesh Dalai** had received the **Award of Excellence in Research 2021 (National).**

In the session 2021-22 Department of Education organized the **Conference** on **Implementation of National Education Policy (NEP) 2020 for Teacher Education**. In this conference total 186 students participated, teachers and non-teaching staff were also present in the conference.

In the department ICSSR funded seminar was conducted on **NEP 2020 Transformation of Indian Education System: A Nation Building Perspective on 06 and 07 April 2022.** In this conference total 100 students as well as teachers and non-teaching staff were present.

Women's Cell organize the International Women's Day. On March 08, 2022, Women's Day program was organized **health camp** for women as well as for students. In the

health camp M.Ed. and Ph.D. students had participated. This program was organized by Chairman, Women's Cell and ICC, Dr. Rajshree Meshram successfully under her supervision.

Physical Education organized Inter University cricket competitions, 7 students of M.Ed. of the department had participated in events.

Outreach & Post Graduate Dept. of Education adopted two Zilla Parishad Upper Primary School, Mansar and Zilla Parishad Upper Primary School, Pindkapar the school was developed physically as well as academic development was also done. In this program under the chairmanship of Hon. V. C. Dr. Shriniwas Varkhedi, Registrar, COE, Prof. Lalita Chandratre, Director, Center for Outreach, Dr. Rajshree Meshram, Head of the Dept. of Education, Dr. Kirti Sadar, Dr. Hrushikesh Dalai, Dr. Amol Mandekar, Teaching Staff, Officials were present on this occasion.

The academic audit for the session 2020-21 has been completed by the Department of Education after inspection by the external authority.

* * *

Waranga Campus

Abhinav Bharti Waranga campus of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Nagpur conducts undergraduate, graduate, post graduate and post graduate diploma courses etc. Also, various activities are carried out under Abhinav Bharti Waranga Campus, Extension Service Board and Publication Department.

List of Directors and Teachers of Abhinav Bharti Waranga Campus

Sr. No.	Post	Name
1	Director	Prof. Krishna Kumar Pandey
2	Director, Extension Services	Prof. Krishnakumar Pandey
3	Assistant Professor (Contract)	Dr. Ambalika Sethiya
4	Assistant Professor (Contract)	Shree Pranav Muley
5	Assistant Professor (Contract)	Dr. Pallavi Kawale
6	Assistant Professor (Contract)	Mrs. Sunita Wadhavan
7	Assistant Professor (Contract)	Mrs. Amruta Sohoni

List of Officers and Employees of Abhinav Bharti Waranga Campus

Sr. No.	Post	Name
1	Superintendent	Mrs. Madhuri Yevle
2	Superintendent	Shree Sanjay Vate (From 2022)
3	Top Grade Short Writers	Shree Rajendra Bhandarkar
4	Junior Clerk	Shree Dilip Raut
5	Office post	Shree Ajit Pande
6	Peon	Shree Roshan Kunghatkar
7	Peon	Mrs. Pranali Thakre

Information regarding the syllabus and number of admitted students for the academic session 2021-22 is as follows.

Sr. No.	Course Name	No. of students 2021-22
1	M.A. Jyotirvigyan (1st year)	31
2	M.A. Jyotirvigyan (2nd year)	14
3	M.Sc. Yogic Science (1st year)	47
4	M.Sc. Yogic Science (2nd year)	21
5	M.A. Hindu Studies (1st year)	16
6	M.A. Hindu Studies (2nd year)	--
7	M.A. Sanskrit (Multidisciplinary) (1st year)	55
8	M.A. Sanskrit (Multidisciplinary) (2nd year)	12
9	B.A. Vedang Jyotish (1st year)	--
10	B.A. Visharad (Sanskrit) 3rd year	01
11	P.G. Diploma in Vedang Jyotish	33

12	P.G. Diploma in Vastu Shastra	24
13	P.G. Diploma in Yogic Science	04
14	Diploma in Vastu Shastra	17
15	Diploma in Manuscriptology	10
16	Diploma in Sanskrit Agam	01
17	Diploma in Prakrit Agam	13
	Total	**299**

Department of Vedang Jyotish -

2021-22

- The 10th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 05 June 2021. Students received guidance on "Achala Ekadashi, Vatsavitri, Shanaishchar Jayanti, Karva Vrat, Rambha Vrat, Ganga Dussehra". President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program All faculty members and 68 students were present.

- A workshop was organized on Brihadvasthumala on 11/06/2021. 37 students participated in this. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program and technical support by Pranav Muley.

- 11th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 26 June 2021. Students received guidance on "Ashadha Mas". President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 56 students were present.

- 12th Jyotish Vakyartha Sabha organized on 10 July 2021. Students were guided on the topic "Grahachar". President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 45 students were present.

- 13th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 21 July 2021. Students received guidance on "Guru Purnima Characteristics". President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 43 students were present.

- 14th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 14th August 2021. Students were guided on the topic "Importance of Shravan Mas". President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present.

Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 46 students were present.

- 15th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 5th September 2021. Students received guidance on “Ganesh Utsav, Anant Chaturdashi”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 57 students were present.

- On 27/09/2021 16th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on the topic of "Pitrapaksa Kaal " Dr. Akhileshwar Mishra delivered his lecture on this topic. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program and the program was conducted by Mr. Pranav Muley. All faculty members and 63 students were present.

- 17th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 9th October 2021 on “Navratri ”. Prof. Bharat Bhushan Mishra delivered his lecture on the same.. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Mrs. Kalyani Dahale coordinated the program. All faculty members and 70 students were present.

- 18th Jyotish Vakyartha Sabha was held on 31 October 2021. Students were guided on the topic “Deepotsav”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 67 students were present.

- 19th Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 13th November 2021. All the professors guided the students and the society on the topic of “Guru Parivartan - Ek Shodh Drishti”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 59 students were present.

- 20th Jyotish Vakyartha Sabha organized on 11/12/2021. Students were guided on “Dhanu Ka Surya (Dhanark/ Kharmas) Aur Margsheesh Mas”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 63 students were present.

- On 14/01/2022 21st Jyotish Vakyartha Sabha was organized. Students received guidance on “Makar Sankranti”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 54 students were present.

- 22nd Jyotish Vakyartha Sabha was organized on 05/02/2021. Students were guided on “Vasant Panchami Utsav ”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 65 students were present.

- On 18/02/2022 23rd Jyotish Vakyartha Sabha was organized. Chief Lecturer Dr. Uday Kulkarni delivered his lecture on “Mahashivratri”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 68 students were present.

- On 17/03/2022 the 24th Jyotish Vakyartha Sabha was organized. As the main lecturer Dr. Ambalika Sethia delivered her lecture on “Holi”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Shri Pranav Muley coordinated the program. All faculty members and 56 students were present.

- On 05/04/2022 25th Jyotish Vakyartha Sabha was organized. The departmental professors gave guidance on “Chaitra Mas”. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 45 students were present.

- On 27/04/2022 a special lecture on “Panchanga Ganitam” was jointly organized by the Department of Vedanga Jyotish and the Department of Sanskrit Language and Literature. Prof. Krishnakumar Pandey guided the students as the main lecturer. 50+ students have participated.

- On 29/04/2022 a special lecture on “Kalganana Rahasyam” was jointly organized by the Department of Vedanga Jyotish and the Department of Sanskrit Language and Literature. Prof. Krishnakumar Pandey guided the studemts as the main lecturer. 50+ students have participated.

- On 30/04/2022 26th Jyotish Vakyartha Sabha was held. The topic “Vaisakh Mas” was delivered by Mr. Pranav Mule as principal lecturer and Mr. Anvesh Devulpalli as Saraswat Lecturer. President of the program Prof. Krishnakumar Pandey, Director, Abhinav Bharti Waranga Campus was present. Dr. Ambalika Sethia coordinated the program. All faculty members and 49 students were present.

- “Prize-Distribution-Ceremony: 2021” program was organized on 29/09/2021 at Abhinav-Bharti Waranga Campus, Nagpur. Award prizes distributed to the first-second etc. position holders in various competitions held under Sanskrit Festival.(Sanskrit mahotsav) In this program Hon. Vice Chancellor, campus director, faculty members and 50+ students were present.

Department of Sanskrit Language and Literature -

2021-22

1. Department of Sanskrit Language and Literature,Abhinavbharati Waranga Campus, organized a National level Special lecture on 16/9/2021 on Swabhan Japnari Stree. The speaker for the program was Rashmi Padwad Madankar. Many ladies attended the program. The program was chaired by Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature. Prof. Krushnakumar Pandey, Director Abhinavbharati Waranga Campus gave his valuable guidance to the program.

2. Department of Sanskrit Language and Literature,Abhinavbharati Waranga Campus, organized a National level Special lecture on 20/09/2021 on Aayas Samayojan or Stress Management. The speaker for the program was Suchita Deshmukh.. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages. Prof. Krushnakumar Pandey, Director Abhinavbharati Waranga Campus gave his valuable guidance to the program.

3. Department of Sanskrit Language and Literature, Abhinavbharati Waranga Campus, organized a National level workshop on 29/11/2021 on Kiratarjuneeyam. The speaker for the program was Dr. Jyotsna Khare. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages. Prof. Krushnakumar Pandey, Director Abhinavbharati Waranga Campus gave his valuable guidance to the program.

4) Gurupurnima Program

Department of Sanskrit Language and Literature, Abhinavbharati Waranga Campus, organized an online program on 24 July 2021 on the occasion of Gurupurnima. Dr. Shailaja Ranade was the main speaker for the program. She delivered her lecture on Guru Shisya parampara in Kathopnishad. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages. Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature was also present for the program. The students of MA Sanskrit Multidisciplinary conducted and proposed the vote of thanks.

5) Sahitya Bharati Workshop -

Department of Sanskrit Language and Literature Abhinavbharati Waranga Campus, organized an online Seven day workshop named Sahitya Bharati from 07.12.21 to 15.12.2021 Various sessions were organized on various topics related to Sahityashastra. On 15.12.2021 Valecdictory program was held in the presence of Prof. Madhusudan Penna, Hon. Vice-Chancellor, KKSU. Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages and Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature were present for the program.The workshop was the work of coordination of Prof. Kanchan Sutone, Prof.Rohini Deshmukh and Dr.Mrudula Tapas

6) Vasantpanchami Sankramanotsav

On 05.02.2022,Department of Sanskrit Language and Literature, Abhinavbharati Waranga Campus, organized Vasant Panchami Sankramanotsav. The program was chaired by Prof. Nanda Puri, Dean Faculty of Sanskrit and other languages and Prof. Kavita Holey, Head of the department, Sanskrit Language and Literature was the chief guestfor the program. Prof. Krushnakumar Pandey, Director Abhinavbharati Waranga Campus gave his valuable guidance to the program The program was the work of coordination of Prof. Kanchan Sutone, Prof.Rohini Deshmukh And Dr.Mrudula Tapas

7) Kalidasa Day Special Lecture

On the occasion of Kalidas Day at Abhinav Bharati, Waranga campus,a special lecture was organized on 07.07.2022. Founder Vice-Chancellor Hon. Prof. Pankaj Chande Sir extolled Kalidasa's best poetic works and poetic qualities in his luscious and flowing voice. He asserted that the importance of Kalidasa's literature and poetry has been proven at the global level during the research and that he should be called the 'Shakespeare of England'. The program was presided over by Vice Chancellor, KKSU Mahakavi Prof Madhusudan Penna. In the program, Dean Faculty of Sanskrit and other languages, Prof. Nanda Puri was present. The program was attended by Head of Department of Sanskrit Language and Literature Prof. Kavita Holey and Prof. Krishnakumar Pandey, director Waranga Campus organized the program. Introduction of the program was done by Prof. Nanda Puri. Assistant Prof. Kanchan Sutone and Amrita Sohoni conducted the program.

8) Geeta and self-management special lecture

On behalf of the Department of Sanskrit Language and Literature, Geeta and Self-Management lecture series was started by Dr. Leena Rastogi, President of the Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha of Nagpur and Sanskrit Vidushi, who gave a lecture on Gita and Self-Management. Dean of Faculty Prof. Nanda Puri was present in the program, Campus Director, Dr. Krishna Kumar Pandey and Head of Department Prof. Kavita Holey was especially present. Following the lecture series, Dr. Gopikrishna Reghu, Madhavi Joshi also gave lectures on various topics.

9) Marathi Bhasha Gaurav din

On 27.2.2022 Marathi Bhasha Gaurav din was organized by Department of Sanskrit Language and Literature and department of modern languages. In order to convey the importance of Marathi language to the students, the dean of the Faculty, Prof. Nanda Puri guided the students. Head of the department Prof. Kavita Holey was especially present for the program..

10) Swaragandha Program :-

Marathi song singing program was organized at Abhinavbharati Waranga campus. In this, the students of the department of Sanskrit Language and Literature of M.A. Sanskrit Multidisciplinary, Waranga campus, performed Marathi songs. The program was chaired by Hon. Vice Chancellor Prof. Madhusudan Penna, Director Abhinav Bharti Waranga Campus Prof. Krishnakumar Pandey was especially present and guided the

program., The program was coordinated by the faculty members of Abhinavbharati Waranga Campus.

11) Special Lecture on Introduction to Libraries

Under the Rajat Mahotsav, in association with Department of Sanskrit Language and Literature and Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, Head Librarian Dr. Deepak Kapde delivered a special lecture. He informed the students about the facilities of the library and the procedure to be followed. The program was chaired by Head of the department Prof. Kavita Holey and in special presence of campus director Prof. Krishnakumar Pandey. Professor Rohini Deshmukh and Kanchan Sutone supervised the work.

12) Special Lecture Series-

A two-day lecture series on 'Ishavasyopanishad' was organized in association with Department of Sanskrit Language and Literature and Department of Indian Philosophy at 'Abhinavabharati' Waranga Campus. Hon. Vice-Chancellor, Madhubharti, Prof. Madhusudan Penna as the keynote speaker introduced the students to Ishavasyopanishad. The dean of the Faculty, Prof. Nanda Puri guided the students. Head of the department Prof. Kavita Holey was especially present for the program. Director Waranga Campus Prof. Krishnakumar Pandey and Head of Department of Indian Philosophy Prof. Kalapini Agasti were also present for the program.Assistant Professor of Department of Sanskrit Language-Literature,Waranga Campus Mrs. Kanchan Sutone and Mrs. Shivani Shaligram (Rohini Deshmukh) were the coordinators of the event.

13) Special Lecture Series

A three-day lecture series was organized at Abhinav Bharti, Waranga campus to introduce astrology to general students by the Department of Sanskrit Language and Literature and the Department of Vedanga Jyotisha during the Rajotsava. The keynote speaker, Waranga Campus Director and Dean of the Faculty of Ancient Indian Sciences and Humanities Prof. Krishnakumar Pandey informed everyone about chronology secret and almanac in very simple language. Assistant professors Rohini Deshmukh, Kanchan Sutone and Dr. Ambalika Sethia fulfilled the responsibility.

* * *

Ratnagiri Upkendra

A brief report of the various Programmes and events organized by the Ratnagiri Campus, KKSU in the Academic session 2021-22, are as follows.

Perspective Plan Meeting; 25/08/2021

On 25/08/2021, a meeting was held at the sub-center under the chairmanship of Honorable Mr. Udayji Samant, Minister of Higher and Technical Education. The following subjects were discussed in this meeting:

1. Discussion was held regarding the collaboration between the sub-center campus and the Government College of Teachers Education, as the sub-center land falls under the jurisdiction of the Government College of Teachers Education.
2. Discussion took place regarding the provision of computers for the Ratnagiri sub-center.
3. A discussion was held on the Gurukul project with the presence of the officials from the Ganapati Pule Mandir Nyas, Dr. Bhidé, and Mr. Mehadale.
4. Discussion was held regarding the advertisement for the upcoming courses to be conducted at the sub-center.
5. Discussion took place regarding the provision of basic facilities at the sub-center.
6. Internal arrangements and preparations of the sub-center were discussed.
7. Discussion took place regarding the availability of independent land in Ratnagiri city for the Ratnagiri sub-center.

Ganesh Chaturthi Festival; 10-14 September 2021 –

Ratnagiri sub-centers all Employees celebrated Ganesh Chaturthi in the presence of the Honourable Director Dr Dinkar Marathe.

Ratnagiri Sub-Center Inauguration Program; Date - 25/09/2021

The inauguration of the Ratnagiri Sub-Center of the Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University located in Ramtek was held on September 25-2021, under the auspices of the Honorable Chief Minister. The program, conducted through both direct and virtual platforms, witnessed the presence of Anil Parab, the Minister of Transport and Guardian Minister of Ratnagiri, Uday Samant, the Minister of Higher and Technical Education, Ashish Kumar Singh, the Additional Chief Secretary to the Chief Ministers, Professor Shrinivas Varkhedi, the Vice-Chancellor of Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University, Dr. Harekrishna Agasti, the Registrar, Dr. Ramchandra Joshi, the Finance and Accounts Officer, Professor Parag Joshi, the Director of Gurukul, and Dr. Dinakar Marathe, the Director of the Ratnagiri Sub-Center. Local dignitaries, including Vikrant Jadhav, the President of the Zilla Parishad, Dr. B.N. Patil, the District Collector, and Pradeep Salvi, the Deputy Mayor, along with other esteemed individuals, were also present at the event.

While addressing the gathering, Chief Minister Uddhav Thackeray stated that our Vedic literature is in the Sanskrit language, and in order to understand it, we need to have at least some knowledge of this language. Although we may not have dominance over this language, it is essential for us to acquire minimum knowledge of it. He further mentioned that the Marathi language, which was nurtured in the sacred presence of Chhatrapati Shivaji Maharaj,

has its roots in Sanskrit. To encourage the chanting and propagation of this language, an important step has been taken through the medium of the Ratnagiri Sub-Center of Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University. The efforts made by the Minister of Higher and Technical Education, Uday Samant, in this regard, was appreciated. He acknowledged that the government stands by the Sanskrit Vidya Peeth and the Sub-Center for their future endeavors and emphasized the importance of everyone coming together to preserve and promote Sanskrit and its culture.

During the speech, Minister Na. Uday Samant mentioned that the establishment of the Ratnagiri Sub-Center of the Ramtek-based Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University was initiated during the tenure of the late Balasaheb Thackeray. Today, the inauguration of the Ratnagiri Sub-Center is being done by Chief Minister Uddhav Thackeray. Minister Na. Uday Samant also announced that the Ratnagiri Sub-Center will be renamed "Bharatratna Pandurang Vaman Kane Sanskrit Adhayan Kendra" in honor of the renowned scholar. He made this announcement during a press conference. Furthermore, he stated that the university hall will be named after Lokmanya Bal Gangadhar Tilak. The advantage of having the Ratnagiri Sub-Center of Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University in Ratnagiri is that it will benefit the students in the Konkan region. With the establishment of the first sub-center for the Sanskrit subject in Ratnagiri, various programs will be conducted under its purview. The "Gurukul" concept has been introduced in the university through the Ganapatipule-based trust, marking the first such initiative. Additionally, various programs will be organized through the medium of the Sanskrit University to promote tourism in the region.

Kulaguru Shrinivas Varakhedi proposed the program. He provided information that out of the 18 Sanskrit universities in the country, one of them is located in Ramtek, Maharashtra. He expressed his belief that the sub-center of the Sanskrit University in Ramtek will be highly beneficial in terms of knowledge sharing, development, and employment opportunities for society. He also expressed his expectation that the government will cooperate in establishing sub-centers of the Sanskrit University in Pune, Parbhani, Jalgaon, and Thane in the future. He conveyed this expectation during the program.

The program was organized through both live and online broadcasting systems. It was streamed on YouTube and Facebook, reaching an audience of more than 150 people. Additionally, the event was attended online by Kulagurus and members of other universities, as well as cooperative members and faculty members. The program was coordinated by Prof. Parag Joshi.

Lecture on Geeta Jayanti: Dates 17/12/2021 - 18/12/2021

Speaker: Dr. Dinesh Pandurang Rasal, Pune.

In commemoration of Geeta Jayanti, a two-day lecture series titled "Geeta Jayanti Vyakhyanmala" was organized at the Kalidasa Sanskrit University's Ratnagiri Center on 17th and 18th December 2021. The event was attended by Dr. Dinakar Marathe, Director of the Centre, Dr. Dinesh Pandurang Rasal as the keynote speaker, Dr. Kalpana Athalye as the program chair, and other esteemed members of the organization. The program commenced at 5:30 PM on 17th December 2021 with the lighting of the lamp, followed by the recitation of the Geeta by the students of Gogate Jogalekar Mahavidyalaya's Sanskrit Department.

The program began with an introduction and welcome of the keynote speaker, Dr. Dinesh Pandurang Rasal, who is a professor in the Sanskrit Department of Savitribai Phule Pune University. The introduction and welcome was conducted by Dr. Dinakar Marathe, the Director of the Center. Following that, the lecture commenced.

During the lecture, the speaker discussed the profound significance of the Bhagavad Gita, which holds a unique importance in the entire realm of scriptures. The speaker also shed light on the commentary and interpretations of the Gita, particularly those by Adi Shankaracharya, which have been prevalent since the 8th century AD. Various aspects and doubts were addressed through an interactive session, allowing the audience to have a comprehensive understanding and resolution of their queries.

On December 18, 2021, as part of the Geeta Jayanti celebrations, a recitation of Chapter 10 of the Bhagavad Gita was performed by Ms. Vrinda Bhave and Ms. Dhanashree Abhyankar. Following the recitation, the lecture began.

During the lecture, the importance of Karma Yoga, as elucidated in Lokmanya Tilak's work "Geetarahasya" (The Secret of the Gita), was highlighted. The speaker, Dr. Dinesh Pandurang Rasal, emphasized the relevance of Karma Yoga in one's life, especially in the context of the oppressive British rule and the dormant society of that time. He also mentioned that Lokmanya Tilak drew inspiration from the "Geetarahasya" to install motivation in society and revive the spirit of action. Dr. Rasal expressed his view that the lecture series organized by the Center is an excellent beginning, and through the Center's initiatives, several programs will be organized in Ratnagiri and other districts for the benefit of the people.

Dr. Kalpana Athalye, the Head of the Sanskrit Department at Gogate Jogalekar College, presided over the program as the Chairperson. In her presidential speech, she commended the lecture series organized by the Center and expressed gratitude to Dr. Dinakar Marathe, the Director of the Center. The program was assisted by Assistant Professor Ms. Kashmira Dali. This lecture received an excellent response from the citizens of Ratnagiri.

Sanskrit Conversation Workshop; Date: 01/01/2022 - 10/01/2022

The Ratnagiri division of Sanskrit Bharati and Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University jointly organized a Sanskrit Conversation Workshop in the city of Ratnagiri. The workshop took place from 1st January to 11th January 2022**.**

Timing: Every evening from 05:00 to 07:00.

Location: Sau. Godutai Jambhekar Vidyalaya, Near Main Bus Stand, Ratnagiri.

Workshop Coordinator: Mr. Ashish Anil Athavale.

In the inaugural speech of the workshop, Miss Vinita Mayekar, the District Publicity Officer of Sanskrit Bharati, graced the event with her presence. She inaugurated the workshop by lighting the ceremonial lamp, performing Saraswati Puja, and offering prayers to Mother India. In this context, Mr. Praveen Joshi, a local businessman in Ratnagiri, also lit the lamp, performed Saraswati Puja, and offered prayers to Mother India. Following that, Miss Vinita Mayekar expressed her heartfelt wishes to the participants and gave a speech during the inauguration ceremony. During the workshop, Assistant Professor Miss Kashmira Dali from Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's Ratnagiri Subcenter was present. As part of the workshop, necessary Sanskrit conversations were taught. During the duration of the workshop, retired Sanskrit teacher Sau. Vandana Ghaisas from Ratnagiri also attended and taught the participants the Ganesh Pancharatna Stotram. Representatives from Sanskrit Bharati also visited the workshop at different times and provided their guidance. A total of 16 individuals from Ratnagiri had registered for this workshop. Among them, 13 participants successfully completed the conversation classes. Participants ranged from students in the 8th grade to retired individuals, including students, housewives, entrepreneurs, and retired professionals. All necessary precautions related to the COVID-19 pandemic were followed during the organization of this workshop.

Conclusion: The concluding session of the 10-day Sanskrit Conversation Workshop took place on 11th January 2022, from 05:30 to 07:00 in the evening, at the auditorium of Sau. Godutai Jambhekar Vidyalaya in Ratnagiri. The event was graced by Dr. Dinkar Marathe, the director of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's Ratnagiri Subcenter, as the chief guest. Additionally, retired Sanskrit teacher Sau. Vandana Ghaisas made a special appearance during the program. The program was presided over by Dr. Kalpana Bhalekar-Athalye, the district president of Sanskrit Bharati in Ratnagiri. A unique aspect of this program was that it was organized entirely by the participants themselves, who conducted the entire program in Sanskrit. Tejashree Joshi was responsible for conducting the proceedings, while Radhika Kulkarni presented the invocation song. The coordinator, Mr. Ashish Athavale, welcomed the distinguished guests and dignitaries. All the participants joined together to sing a group song. Mr. Vijay Athalye, Mr. Anil Dhumak, Sau. Radhika Kulkarni and Mr. Manohar Vazhe shared their thoughts about the workshop. Tejashree Joshi concluded the program by reciting the Rama Ashtakam. Mr. Rajaram Lakhani and Miss Sarthak Lakhani delivered speeches on the occasion. Following the completion of the workshop, certificates were distributed to all the participants. Sau. Vandana Ghaisas addressed the gathering, and after her inspiring speech, Dr. Dinkar Marathe provided guidance. He expressed that just as we feel a connection with people who speak our mother tongue if we can speak to God in Sanskrit, we can establish a connection with the divine. Learning Sanskrit is a great privilege, and all the participants became ambassadors of Sanskrit through this workshop. Finally, Dr. Kalpana Bhalekar-Athalye extended her congratulations to all the participants and conveyed her best wishes for further studies in Sanskrit. The program concluded with reciting the unity mantra. The successful organization of this workshop was made possible through the cooperation of Sanskrit teacher Sau. Asmita Phatak from Sau. Godutai Jambhekar Vidyalaya and the invaluable assistance of the school's principal and staff. Likewise, all the teachers and staff members of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's Ratnagiri Subcenter contributed to the success of the workshop.

Sanskrit Conversation Workshop; Date: 01/05/2022 - 10/05/2022

The Ratnagiri division of Sanskrit Bharati and Kavikulguru Kalidas Sanskrit University jointly organized a Sanskrit Conversation Workshop in Ratnagiri city.

Duration of the workshop: 1st May 2022 to 10th May 2022.

Timing: Every evening from 05:00 to 07:00.

Venue: Shri Govind Krishna Ranade Sanskrit Pathshala, Ratnagiri.

Coordinator: Mr. Ashish Anil Athavale.

Inauguration: The inauguration of the Sanskrit Conversation Workshop was conducted in the presence of Assistant Professor Kumari Kashmira Dali and Project Assistant Mr. Anuj Sharma from the Subcenter. They inaugurated the workshop by lighting the lamp, performing Saraswati Puja, and offering prayers to Bharat Mata. Kumari Kashmira Dali extended her best wishes to the participants for engaging in Sanskrit conversation. The workshop focused on imparting necessary skills in conversational Sanskrit. The representatives of Sanskrit Bharati also met with the participants during the workshop. Registration: A total of 20 individuals had registered for this workshop in Ratnagiri.

Conclusion: The concluding session of the 10-day Sanskrit Conversation Workshop took place on 10th May 2022, from 05:30 to 07:00 in the evening, at the auditorium of Shri Govind Krishna Ranade Sanskrit Pathshala in Ratnagiri.

Special Lecture: Avenues of Research in Sanskrit

Dr. Shakuntala Gavde; Date: 22/01/2022

From the Ratnagiri Sub-centre, a special lecture titled "Avenues of Research in Sanskrit" was organized by Dr. Shankuntala Gavde, a professor in the Department of Sanskrit at the University of Mumbai. The lecture provided guidance on various research opportunities in the field of Sanskrit, highlighting areas that have not yet been extensively explored, such as Agamic literature, scientific literature, Sanskrit education, and lexicography. The event was chaired by Professor Madhusudan Penna, the Vice-Chancellor of the University. Dr. Dinakar Marathe, the Director of the center, proposed the program, and Mr. Ashish Aathavale facilitated the proceedings. More than 100 teachers and research students attended the lecture via the online platform and benefited from the insights shared.

Republic Day; Date 26/01/2022

On 26th January 2022 in the Ratnagiri sub-center, in the presence of the staff, the director of the sub-center Dr. Dinkar Marathe hoisted the flag.

Ratnagiri Subcenter Naming Ceremony and Inauguration; Date - 27/02/2022.

On the date of 27/02/2022, the naming ceremony of the Ratnagiri Subcenter took place at Arhant Mall at 02:00 PM. During this event, the subcenter was named "Bharat Ratna Dr. Pandurang Vaman Kane Sanskrit Adhyayan Kendra." The distinguished guests present on the dais included Honorable Minister Mr. Uday Samant, Minister of Higher and Technical Education, Maharashtra Government, Professor Madhusudan Penna Kulguru, K.K. Sanskrit University, Ramtek, Dr. Ramchandra Joshi, Secretary, K.K. Sanskrit University, Ramtek, and Dr. Dinakar Marathe, Director of the Ratnagiri Subcenter, along with Kiran Kane, the daughter-in-law of Dr. Pandurang Vaman Kane. The program commenced with the lighting of the lamp and Vedic secular invocations. The distinguished guests on the dais were welcomed. The program was initiated by the Kulaguru of the university, Professor Madhusudan Penna. He also provided evidence that this subcenter has gained recognition even outside of India. Following that, they inaugurated the publication of the weekly magazine "Kalidasa - Saptahiki," the brochure "Ratnagiri Subcenter Overview," and the weekly magazine "Kokani Manus" in the presence of the esteemed guests.

On this occasion, honors were bestowed upon eminent Sanskrit scholars and social organizations who have made significant contributions in the field of knowledge and social work. They included Kavyatirtha Shri Vinayak Narayan Pokharnkar (Senior Sanskrit Scholar), Kirtanbhasakar Bhaskar Ha.Ba.P. Maheshbuva Kane (Cultural Advancement), Ku. Priyavrat Devadatta Patil (Young Sanskrit Scholar), Shri Tanmay Pradeep Hardikar (Young Sanskrit Scholar), Ku. Madhav Chinmay Aamasekar (Child Sanskrit Scholar), Dr. Vivek Bhidé (Social Sector), and Shri Ganesh Veda Pathashala Trust (Vedic Culture Preservation). These Sanskrit scholars and social organizations were felicitated for their contributions to the field of knowledge and social work. The honored guest, Kirtanbhasakar Ha.Ba.P. Maheshbuva Kane, expressed his heartfelt gratitude on this occasion.

On the occasion of Marathi bhasha Gaurav Din, honors were also extended to distinguished Marathi journalists who have contributed to the field of Marathi journalism. They included Shri Rajendra Prasad Masurkar, Shri Rajabau Limaye (Former Editor of Satyashodhak Mudran Mandir), Shri Arvind Kokje (News Correspondent for Daily Lokmat), Shri Pramod Konkar (Konkan Media, All India Radio), and Satish Kamat (Experienced Journalist, Daily Lokmat), among others. These veteran journalists were felicitated for their contributions to Marathi journalism.

Subsequently, the keynote address was delivered by the chief guest, Shri

Uday Samant (Minister of Higher and Technical Education, Government of Maharashtra), provided guidance and direction to the audience. He mentioned that the site where the sub-center is currently located once housed an English medium government school established in 1863. Around 1904, Dr. Kane worked as a teacher there for some time. Recognizing the significant contributions made by Dr. Pandurang Vaman Kane in the field of Sanskrit studies, the sub-center has been named after him. Shri Uday Samant emphasized the need for collective efforts to establish this sub-center as an excellent hub for the study of the Sanskrit language through various programs across the country.

During the program's concluding remarks, Dr. Dinakar Marathe, the Director of Ratnagiri Sub-Center, expressed his gratitude to the esteemed guests, as well as to the knowledgeable individuals and Sanskrit enthusiasts in the audience. He conveyed his appreciation for their presence and support. The program was brought to a close with a peaceful Shanti mantra. The program's coordination was carried out by Shri Ashish Athavale.

MOU:

A collaborative agreement was reached between Gogate-Jogalekar Mahavidyalaya and the Bharat Ratna Dr. P.V. Kane Research Center for Sanskrit Studies, Ratnagiri. This collaboration aimed to revive the glory of Sanskrit education and scholarship in Ratnagiri. Scholars and experts in various disciplines gathered at the Gogate Mahavidyalaya for the re-establishment of this past glory. This collaboration will involve initiating complementary academic programs that are not currently available in the university. Students and professors from both institutions will have opportunities for exchange and cooperation. Joint initiatives for promoting and spreading the Sanskrit language and literature, organizing workshops and seminars, and conducting academic trips and excursions are also planned. The collaboration aims to bring together the expertise of the university and the Gogate Mahavidyalaya in various fields, including Sanskrit language and literature, Indian philosophy, ancient Indian sciences, Indian knowledge tradition, and social initiatives. Furthermore, efforts will be made to introduce Sanskrit in more schools and increase the number of students studying Sanskrit at the secondary and higher secondary levels. Dr. P.P. Kulkarni, the Principal, has expressed his commitment to these endeavors. He mentioned the long-standing tradition of Sanskrit at Gogate Mahavidyalaya, which will be continued and further developed by the Department of Sanskrit, led by Dr. Kalpana Athalye. The university has also established a sub-center with the assistance of Dr. Madhusudan Penna, and he has offered his support and contributions to Sanskrit studies. The Secretary, Dr. Ramchandra Joshi, has provided information regarding the development of new academic programs and publications. The Director of the sub-center, Dr. Dinakar Marathe, has encouraged the continuation and expansion of activities related to Sanskrit. The collaboration has been attended by Dr. Madhusudan Penna, the Vice-Chancellor of the university, Dr. Ramchandra Joshi, the Secretary, Dr. Dinakar Marathe, the Director of the sub-center, Mr. Ashish Athawale, Dr. Kalpana Athalye, the Head of the Sanskrit Department, Vice-Principal Yasmin Avate, Dr. Aparna Kulkarni, Dr. Surendra Thakurdesai, Dr. Chitra Goswami, the Coordinator of the Collaboration Committee, Mr. Jayant Abhyankar, and Shri. Sneha Shivalkar.

Value Added Certificate Course: Bharatiya Kalaganana

Dates: 14th February 2022 - 30th March 2022 (ONLINE)

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek Department of Vedanga Jyotish, Ratnagiri Subcenter, Bharat Ratna Dr. Pandurang Vaman Kane Sanskrit Study Center, and Gogate Jogalekar College, Ratnagiri, organized a 30-day online "**Value Added Certificate Course:**

Bharatiya Kalaganana" On 14th February 2022, the inauguration of this course took place online, and as the chief guest, Professor Radhakant Thakur, the Kulaguru of Tirupati University, was present. The University's Kulaguru, Professor Madhusudan Penna, the Head of the Department of Vedanga Jyotish and the Patron of Ancient Indian Science and Department of Humanities and Social Sciences, and Dr. Krishnakumar Pandey, the Principal of Gogate Jogalekar College, and Dr. Dinkar Marathe, the Director of the Ratnagiri Subcenter, along with other respected members, were present. During the event, calculations of astronomical phenomena and the practical application of Indian calendar computation based on the principles of Jyotish Shastra were discussed. The direct demonstration of these calculations was also shown. Therefore, it was emphasized that Indian calendar computation is a practical science, and this was highlighted by Professor Radhakant Thakur, the Kulaguru of the National Sanskrit University in Tirupati. Professor Madhusudan Penna, the Kulaguru of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, emphasized that a good mathematician can become an expert in philosophy as well, and knowledge of the Panchang (Indian calendar) is essential not only for astrologers but for everyone. He stated that the Indian calendar has been a measuring instrument since ancient times and demonstrated its practicality. Professor Krishna Kumar Pandey, the Head of the Department of Vedanga Jyotish and the Patron of Ancient Indian Science and the Department of Humanities and Social Sciences, stated that India has accepted this calendar as it is based on the sun and is astronomical in nature. Due to the close relationship between the sun and the earth, solar calculations are considered to be closer to nature than lunar calculations. The concept of the cyclical nature of time has been prevalent in the Indian tradition since ancient times and is believed to repeat itself. The program was conducted by Tejashree Joshi, and Dr. Kalpana Athalye welcomed the respected guests. Dr. Dinkar Marathe, the Director, K.K.S.U. R.S.C. provided an overview of the certificate course and highlighted the topics covered. It was mentioned that participants from Maharashtra and other states have participated in the program. Jayant Abhyankar expressed gratitude for the opportunity.

The 30-day certificate course on "Indian Calendar Calculation" concluded on 31st March 2022 through online mode. Dr. Kishor Sukhatankar, the Director of the Ratnagiri Subcenter of Mumbai University, graced the occasion as the chief guest. Professor Krishna Kumar Pandey, the Head of the Department of Vedanga Jyotish and Patron of Ancient Indian Science and Department of Humanities and Social Sciences, Dr. Prfulldatt Kulkarni, the principal of Gogate Jogalekar College, Dr. Kalpana Athalye, Head of the Sanskrit Department at Gogate Jogalekar College, and Dr. Dinkar Marathe, the Director of the Ratnagiri Subcenter, were also present. Dr. Sukhatankar shed light on the relevance of time and calendars from a modern perspective, while Prof. Krishna Kumar Pandye emphasized the importance of Indian calendars and the availability of numerous research opportunities in this field. Dr. Prfulldatt Kulkarni extended best wishes to all the participating students and expressed his desire to organize more such enriching programs through the subcenter. Some of the participating students shared their experiences, and the program was conducted by Mr. Ashish Athavale. Dr. Dinkar Marathe presented the introductory remarks.

Participation: A total of 156 students participated in this course from various locations, including Maharashtra, Gujarat, Rajasthan, Andhra Pradesh, Bihar, Himachal Pradesh, and Delhi.

Course Subjects:

The course covered the following subjects:

- Origin and history of Indian calendars
- Concept of Yuga

- Introduction to Panchang, Week, Nakshatra, Paksha, Month, Season, Ayan, and Samvatsara
- Various types of calendars
- Time and rituals, festivals, astronomical instruments, etc.

Names of the Instructors:

1. Prof. Krishna Kumar Pandey
2. Prof. Prasad Gokhale
3. Dr. Dinkar Marathe
4. Dr. Ashish J.
5. Dr. Ambalika Sethia
6. Mr. Rajat Gautam Chhetri
7. Mr. Pranav Mule
8. Mr. Anuj Sharma
9. Ms. Kalyani Dahale
10. Ms. Rajasi Rajurkar

Special Lecture: Relevance of Indian Traditions in the Twenty-First Century Dr. Madhav Kelkar; Date: 12/03/2022

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University's Bharat Ratna Dr. Pandurang Vaman Kane Sanskrit Study Center, under the Ratnagiri Subcenter, organized an online lecture where he spoke on the topic "Relevance of Indian Traditions in the Twenty-First Century." The lecture was conducted online by the Ratnagiri Subcenter of the university. Indian tradition is not just an external subject but a subject of in-depth study. We should not dismiss it as merely compatible with western traditions. If we approach it from a scientific perspective, we will realize that even in the 21st century, these traditions hold relevance. This was expressed by Dr. Madhav Kelkar from Pune during his lecture. The Vice-Chancellor of the University, Prof. Madhusudan Penna, presided over the program. He emphasized that while we may adopt western practices and become modern, we should also take pride in practicing and deeply studying Indian traditions, which are still relevant today. This point was highlighted in his presidential speech. Dr. Dinakar Marathe, the Director of the Ratnagiri Center, proposed the program, and Mr. Ashish Athavale facilitated the proceedings. The lecture was attended by all the teachers and research scholars, with more than 95 participants were present online, benefiting from the lecture.

Special Lecture : अनुसन्धानं संस्कृतशिक्षा च |

Dr. Kumar Bhat; Date: 12/03/2022.

Dr. Kumar delivered a lecture on "Research in Sanskrit Education" through the online platform organized by the Ratnagiri Sub-Center. He emphasized that Sanskrit literature is a vast ocean of knowledge and highlighted the importance of exploring various research avenues within the field of Sanskrit studies. Dr. Kumar Bhat, an esteemed scholar, expressed the view that even today, Indian traditions have relevance and should be studied with pride and dedication, focusing on their social utility rather than confining research only to obtaining a Ph.D. degree. Prof. Madhusudan Penna, the Vice-Chancellor of the University, presided over the program. He encouraged the younger generation to actively engage in research, selecting pertinent research problems and contributing to the advancement of society. Dr. Kumar Bhat further advocated exploring the ancient sciences, such as using mathematical perspectives in astrology and studying the psychological aspects of yoga. Dr. Dinakar Marathe, the Director of the Ratnagiri Sub-Center, proposed the event, and

Shri Ashish Athavale acted as the coordinator. More than 90 teachers and research scholars attended the lecture through the online platform and benefited from the valuable insights shared.

Established - 02/08/2021

The first official sub-centre of this only Sanskrit University in Maharashtra, located in the central part of Ratnagiri city. Initially, the sub-centre has taken shape in an area of more than 20000 square feet, equipped with a computer lab, digital classroom, Yoga room, and many other facilities. This sub-centre will be the Contact centre of the university, Open and distance learning centre, Research centre as well as an educational centre.

Vision and Mission: K.K.S.U. RSC

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University has many distinct features among Sanskrit Universities in the country. K.K.S.U. In its vision and mission statements, RSC clearly defines its areas, functions and research focus.

Vision

- To encourage Sanskrit studies and research and allied subjects in the Konkan region.
- To blend the tradition of Konkan with modernity through Sanskrit and to preserve the culture and tradition of Konkan.

Mission

- To provide higher education opportunities to the students of the Konkan region and nearby districts.
- To make the Devabhoomi of Konkan, an Education Hub through Sanskrit.
- To create a new platform for research scholars.
- To develop this centre as a self-sufficient centre through the promotion of online courses, professional courses, and local support.

Courses at Ratnagiri Sub-centre –

- B. A. Yogashastra
- P. G. Diploma in Yogic Science
- P. G. Diploma in Vedanga Jyotish
- P. G. Diploma in Vastushastra
- Diploma in Vastushastra

Teaching Staff –

- Dr. Dinakar Marathe, Director
- Ku. Kashmira Dali, Assistant Professor
- Shree. Aashish Athavale, ODL Coordinator

Non-Teaching Staff -

- Shree. Prathamesh Ghosale, Clerk
- Ku. Aparna Kokare, Clerk
- Ku. Nikita Arakharaw, Clerk
- Shree. Karan Keer, Peon

Centres in Ratnagiri Campus –
Institute of Open Learning
Services and Facilities –
Library

* * *

Open & Distance Learning

Subject-Regarding presentation of information for Annual Report 2021-22

- **Summary of Recognized courses in academic session 2021-22**

Sr. No.	Name of Programme	Type of Programme Level	Recognized Programme Level	Total Students
01	M.A.(Sanskrit) July-2021	P. G. Degree programme	UGC-DEB	121
02	M.A.(Yogashastra)July-2021	P. G. Degree programme	UGC-DEB	119
03	Diploma in Sanskrit Journalism and Mass Communication	Diploma	University Level	36
04	Certificate course in Sanskrit writing	Certificate	University Level	02
05	Foundation course in Spoken Sanskrit	Certificate	University Level	58
06	Certificate course in Nation Building through Arthashastra	Certificate	University Level	25
07	Foundation course in Yoga Deeksha	Certificate	University Level	36
			Total	**397**

- **Learning Support Centre running under Muktaswadhyayapeetham**

Name of the Head Quarter/ LSC	Centre Code	Programme run through HQ/LSC	Academic Session	Admitted Students
Shri. Golwalkar Guruji Gurukulam Campus, Ramtek (Muktaswadhyayapeetham-Head Quarter)	11001	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	99
		M.A.(Yogashastra)July-2021	2021-22	50
		Diploma in Sanskrit Journalism and Mass Communication	2021-22	36
		Certificate course in Sanskrit writing	2021-22	02
		Foundation course in Spoken Sanskrit	2021-22	58
		Certificate course in Nation Building through Arthashastra	2021-22	25
		Foundation course in Yoga Deeksha	2021-22	36
Dr. Punjabrao Deshmukh Yog College, Amravati	11002	M.A.(Yogashastra)July-2021	2021-22	04

	Name of the Head Quarter/ LSC	Centre Code	Programme run through HQ/LSC	Academic Session	Admitted Students
	New Age Yoga Institute, Vileparle, Mumbai (E)	11005	M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	23
	Dyandeep Administrative College, Chaugan	11006	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	10
	Saint Thomas, College, Amravati	11007	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	05
			M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	02
	People College of Arts and Science, Aurangabad	11010	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	01
	Shree. Kedarnath Samajik Vikas Pratishthan, Latur	11014	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	01
			M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	06
	Ashtang Fondation, Thane	11023	M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	21
	Institute of Yoga, Pune	11025	M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	02
	Sarvdnya Shri. Chakrdhar Swami College, Jalna	11028	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	05
			M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	01
	Mauli Yog College, Washim	11029	M.A.(Sanskrit) July-2021	2021-22	01
			M.A.(Yogashastra)July -2021	2021-22	01

- **Officers/Employees working in the department in 2021-22**

Sr. No.	Officers/Employees Name	Post	Working Place
01	Dr. Hrushikesh Dalai	Director	ODL,KKSU, Ramtek
02	Miss. Renushree Bansod	Assistant Professor	ODL,KKSU, Ramtek
03	Miss. Shrivarda Malge	Assistant Professor	ODL,KKSU, Ramtek
04	Mr. Ankit Karamore	Technical-Clerk	ODL,KKSU, Ramtek
05	Mr. Nikhil Pote	Clerk	ODL,KKSU, Ramtek

- **Income and Expenditure of the department in 2021-22**

Sr.No.	Heads of Expenses	Income	Expenditure
01	Human Resources Expenses (Salary)	53,56,488.00	10,36,800.00
02	Study Material Printing		3,81,006.00
03	Study Material Preparation		00.00
04	Study Material Preparation Training Programme		00.00
05	Workshop/Seminar/Orientation		00.00
06	Travel Expenses		14,760.00
07	Examination Expenses		00.00
08	Remuneration for Teacher/Counsellor/Other		00.00
09	Advisory Boards meeting & other meeting		00.00
10	Postal/Currier		00.00
11	Office Expenses		13,603.00
12	Virtual Class room		00.00
13	Other Expenses		00.00
14	Furniture for MSP Centre setup		00.00
15	Computer/Laptop/Printer & scanner		00.00
16	Advertisement for Admission		55,041.00
17	Internet & Zoom App Recharge for contact Classes		00.00
18	Study Material Writers Remuneration		00.00
19	LMC/Video Remuneration		00.00
20	Director Remuneration		00.00
21	MKCL ERA		3,74,020.00
22	Centre Share		00.00
23	Library		00.00
24	Ratnagiri Sub centre		00.00
25	Empress		00.00
26	Nagpur Centre Expenses		00.00
Total		**53,56,488.00**	**18,75,230.00**

Events

“Academic Counselling program”

- An Academic Counselling program was organised by OSOU from 19.04.2021 to 30.05.2021. This training program was completed by Miss. Renushree Bansod and Miss. Shrivarda Malge as participants.

Online workshop- ‘On the first day of Ashadha- Megha sandesh’

- An online workshop was organised "On the first day of Ashadha- Megha sandesh" on 10.07.2021. In this program Ms. Shrivarda Malge, Assistant Professor, Sanskrit delivered the classic lecture on the topic. Around 50 participants were present. During

the pandamic days of Covid-19 such programs encourage the students to learn and get intact with the subject.

“National workshop”

- A National workshop on "Yoga and Holistic Health" was organised in association with Muktaswadhyayapeetham and RTMNU from 10.06.2021 to 16.06.2021. As organiser, Ms. Renushree Bansod, Assistant Professor and Ms. Shrivarda Malge, Assistant Professor worked in this.

*** * ***

College of Education (B.Ed.)

Establishment Year	-	2002
Faculty	-	Education
Course	-	B.Ed.
Principal	-	Dr. Rajshree Meshram
Asst. Professsors	-	Miss Madhavi Patil, Miss Shubhangi Moon, Dr. Alapati PavanKumar, Dr. Pragati Dikshit
No. of pursuing students	-	(Ist & IInd year) - 194

Objectives –

- ➢ To produce Sanskrit teachers and teachers in other subjects.
- ➢ To prepare Sanskrit education system relevant to modern age.
- ➢ To prepare courses as per the present need of education system.

College of Education (B.Ed.)

The College of education organized following programmes in the Academicyear 2021-22.

Educational Tour :

One day educational tour was organized by the B.Ed. department on 5th March 2022 to Anandvan of Chandrapur district. There were 49 students of B.Ed. Ist and IInd semester present for this trip.

Principal Dr. Rajshree Meshram, three professors – Miss Madhavi Patil, Dr. Alapati Pavan Kumar, Dr. Pragati Dikshit, clerk Pravin Sarode and peon Narendra More were present for this educational trip.

Micro Teaching Workshop :

Five days workshop on Micro-teaching was organized on 8th September 2022 for B.Ed. Ist semester students. There were 96 students present in the workshop. For this workshop Prof. Lalita Chandratre, Principal Dr. Rajashree Meshram, Dr. Alapati Pavan Kumar, Dr. Pragati Dikshit, Miss Shubhangi Moon, were present.

Various teaching skills like explaination, stimulus variation, black board writing, question and answer were taught and explained by the expert lecturers respective in their subject.

On the last day, all the students practiced micro-teaching skill according to the instructions given by the teachers. Teachers guided students by proper observation. All the students participated in the workshop interestingly and acquired micro teaching skills. Thus the five days workshop was successfully conducted.

Enhancing Professional Capacities :

A two days workshop on Enhancing Professional Capacities was organized inthe Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's College of Education(B.Ed). The workshop was held on 7th and 8th of July 2022.

Since the purpose of B.Ed course is to develop various qualities in students and equip them with all the qualities required to become teachers, such programs are necessary in teacher's colleges to achieve this purpose.

Prof. Lalita Chandratre (Dean of Education department) was the chairperson of workshop.Chief guest was Dr. Vandana Benjamin (Principal of Women's College of Education). Prof. Harekrishna Agasti was present as a special guest in this workshop. Dr. Rajshree Meshram (Principal) was the convenor of the vworkshop. Dr. Alapati Pavan Kumar, Dr. Pragati Dikshit and Miss Madhavi Patilwere co-ordinators of the workshop.

There were 98 students present in this workshop.

Exhibition of Art and Craft :

One day exhibition was organized by the department for the B.Ed. Ist year students on 9th July 2022. Inaugration was done by the Principal Dr. Rajshree Meshram. Exhibition was conducted under the Enhancing Professional Capacities (EPC).

Very beautiful art and craft things were made by the students with the help of paper,cloth,jute,glass etc specially as mentioned to use natural and recyclable things. Paper dolls, movable rangolis, night lamps, wall hangings, photo frames

,artificial flowers, vases, greeting cards etc. were made by the students.

Assistant professors - Miss Madhavi Patil, Dr. Alapati Pavan Kumar, Dr. Pragati Dikshit were present in this exhibition.

There were 96 students who have participated in the exhibition.

* * *

Department of Computer Science

Programs Organized in the Academic Year 2021-2022

- Department of Computer Science conducted Guest Lecture on **"Soft Skill offering employment opportunities"** on the date 4th March 2022, at 2.30pm through online mode on Google meet platform for the students. **Prof.Kirti Sadar**, Head of Computer Department organized the program. **Dr.Ashwini Purohit**,Director,AIMS,Nagpur was the chief guest and speaker of the program. Hon'ble Vice Chancellor **Prof.Madhusudan Penna was the chairperson**, Campus Director **Prof.Kavita Holey** was the special guest. There were more than 100 students present and were benefited from the lecture.**Mrs. Bharati Chamat** conducted the session. **Mrs.Swati Kale** proposed vote of thanks.

- Department of Computer Science conducted **Workshop on "Group Discussion"** on the date 2nd May 2022, at 11.30 am for the students. **Prof.Kirti Sadar**, Head of Computer Department organized the program. **Mrs.Saroj Shambharkar**,Asst.Prof. and Head of the Department of information technology,KITS,Ramtek was the chief guest and speaker of the program. **Prof.Lalita Chandrate** Dean,Faculty of education was the chairperson, Campus Director **Prof.Kavita Holey** was the special guest. There were 7 groups in the event. Each group consist of 6 students. Each group had 7 minutes for discussion. **Ms.Manali Pande** conducted the session while **Mrs.Archana Mahajan** introduced the session and **Mrs.Swati Kale** proposed vote of thanks. Students were satisfied and enjoyed the session.

  The panelist for the group discussion were as follows.

  1. **Mr.Rajivranjan Mishra**
  2. **Miss Swati Kale**
  3. **Mrs.Archana Mahajan**

- Department of Computer Science conducted **Seminar on "Software Testing"** on the date 10th May 2022, at 11.30 am for the students. **Prof.Kirti Sadar**, Head of Computer Department organized the program. Students were actively participated and present their slides. More than 50 students were present for this seminar. **Ms.Manali Pande** conducted the session while **Mrs.Archana Mahajan** introduced the session and **Mrs.Sneha Ashtankar** proposed Vote of Thanks. Students were satisfied and enjoyed the session. The whole program was conductd under the guidance of HOD Prof.Kirti Sadar.

*** * ***

Department of Public Administration

A one-day Symposium on **"Review of Public Administration"** was organized by the Department of Public Administration under the Faculty of Ancient Indian Science and Humanities on the occasion of Rajatamhotsav at Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek. Dr. Ramachandra Joshi, Registrar of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, was present as the chairperson of the program, while Dr. Chandrasekhar Gitte, Head of Public Administration Department, Mahila Mahavidyalay, Nandanvan, Nagpur, was present as the speaker of the symposium.

The seminar was held in two sessions. On the occasion of the inaugural ceremony, the Dean of the Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, Prof. Krishna Kumar Pandey, University Librarian Dr. Deepak Kapde, Head of the Education Department, Dr. Rajashree Meshram , Dr. Rishikesh Dalai etc., dignitaries were present.

The symposium was organized under the guidance of Head of the Department Dr. Amol Mandekar, while the planning of the program was completed under the control of Coordinator shilpi bose.

The first session was moderated by Asst. Prof. Kuldeep Sonkusre and Asst. Prof. Hiteshree Dambhare expressed thanks, while the second session was moderated by Asst. Prof. Nitesh Chakole and Asst. Prof. Seema Gaikwad expressed thanks. Asst. Prof. Sharadchandra Srinil, Asst. Prof. Sandeep Kolhe, Asst. Prof. Yuvraj Meshram, Asst. Prof. Akash Ambildhuke, Asst. Prof. Jayshree Dongre, Bhagyashree Latkar, non-teaching staff, students for making the symposium a success.

*** * ***

Board of Extension Services

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University helps in promoting and disseminating various activities of the university which are implemented at the college level and social level under the Extension Seva Mandal of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. The details of various programs conducted in the session 2021-22 are as follows

1) Promotion of Sanskrit language and making non-Sanskrit students aware about Sanskrit.
2) Organizing programs to promote Sanskrit, Culture, Sanskar, Folklore and Folk Culture.
3) Conducting new short term courses in addition to approved courses.
4) Conducting classes for ongoing courses under the Guru-Shishya tradition for the last two years under the Extension Service Board.
5) Conducting various seminars, workshops, training classes etc., teaching all traditional sciences like Vedas, Yoga, Astrology, Vastu, Music, Kirtan, Dance, Priesthood etc.
6) Involvement of all organizations in state level planning of Sanskrit Mahotsav.
7) Inchgiri Rasal Sampradaya Charitable Trust, Kshetra Santbhumi and Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, Extension Seva Mandal organized a National Kirtan Shastra seminar on Wednesday 9.11.2021 at 11.00 am. The keynote speech was delivered by Prof. Mr. Ganesh Thite, Former Head of Sanskrit Department, S.F. Pune University and as the Chief Guest. Prof. Mr. Rabindra Mule and other dignitaries were present.

Guru-Shishya Parampara Tradition Courses run in the following colleges under the Extension Service Board

Sr.No.	Name of the organization	Guru-Disciple Tradition Courses
1	Sanskrit Language Study Course Sanskrit Language Study and teaching center, Kolhapur	Sanskrit Bhasha Adhyayan Course
2	Triskand Astrology Mandal, Nagpur	1) Jyotirvijnan Parichay 2) Jyotirvijnan Pravin 3) Jyotirvijnan Prajna
3	Endorpin, Pune	1) Behaviour therapy 2) School and Career Counseling 3) Emotional Intelligence
4	Indian Paramedical Institute, Nagpur	1) Radiography Technology Technician 2) Operation Theatre Technician 3) Medical Lab Technician 4) Dialysis Technology
5	Janardhan Swami yoga circle, Yavatmal	Teacher, training classes
6	Rich Heritage Yoga Yoga Teacher Course Centre, Wagholi, Pune	Yoga Teacher Courses
7	Khyati Bahuuddeshiya Sanstha, Wani, Yavatmal	1) Basic Painting Course 2) Advanced Painting Course 3) Kid's Painting Course 4) Kid's Painting Course 5) Fabric Painting Course

		6) Mandala Art Course, 7) Basic Semiclassical (Bharatanatyam)
8	Ravikirthy Sanskrit Adhyayan Kendra, Sangli.	1) Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Level-1 2) Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Level-2 3) Bal Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Pratham Pushpa (Age 7 to 8) 4) Bal Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Dwitiya Pushpa (Age 9 to 10) 5) Bal Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Tritiya Pushpa (Age 10 & 14)) 6) Bal Sanskrit Adhyayan Pramanpatra Abhyaskram Chaturtha Pushpa (Age 14 & 16)
Total Institute - 08 and total running courses - 26		

An inter-school Sanskrit children's drama competition was organized in association with Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Extension Service Board and Balrangbhumi Parishad. The competition was conducted in two stages namely preliminary round and final round. School students participated well in the competition. The winning teams of the competition were awarded first, second and third prizes, prizes for best acting, as well as certificates and mementos for direction, music, lighting, sets, costumes and acting. The participants contacted the Extension Service Board at Sitabardi or Balrangbhumi Parishad office at Ayodhya Nagar to register for the competition.

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, Extension Seva Mandal in association with Inchgiri Rasal Pradaya Charitable Trust, Kshetra Santbhumi Inaugural Program of National Kirtan Shastra Seminar was organized on Wednesday 09.11.2021 at 11.00 am at Sri Kshetra Santbhumi, Tardgaon, Maharashtra. The keynote address of the program was given by eminent Sanskrit expert and former Head of Sanskrit Department, Prof. Mr. Ganesh Thite, Pune University. As the chief guest Mr. Ravindra Mule, Ujjain, Shri. Devnath Tripathi, University of Pune, H.B.P. Mr. Bhausaheb Maharaj Patil, Belgaon and Dr. Dinkar Marathe attended the event.

The Sanskrit Certificate Distribution Ceremony was held on December 12, 2021 in association with Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, Ravikirti Sanskrit Study Center, Gaonbhag, Sangli and Smt. Madhubai Garvare Girls College, Sangali. The program was chaired by Dr. Lata Deshpande, President, Women's Education Society, Sangli and Hon. Dr. Ar. G. Kulkarni, Principal Smt. Madhubai Garware Girls College, Sangli was also present.

Ravikirti Sanskrit Study Center, Gaonbhag, Sangli approved by Extension Seva Mandal of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek organized a sanskrit patriotic Singing Competition on 26.01.2022 at 11.00 am on the occasion of Bharat Ki Azadi Ka Amrit Mahotsav as an examiner for this competition. Mrs. Anushree Kale, Music Advisor and Dhanshree Gadgil, Music Advisor were present.

*** * ***

National Service Scheme

-: Details of programs and competitions conducted in the year 2021-22 under the National Service Scheme :-

1. Gandhi Jayanti & International Day of Non-violence :-

Department/Cell : NSS
Venue : Online
Date : 02 October 2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 98 participants

Gandhi Jayanti & International Day of Non-violence :-

NSS Unit of the University celebrated the International Day of Non-violence and Gandhi Jayanti on 02-10-2021.

On the occasion of Gandhi Jayanti, a special lecture was held by University and the program was successfully held through zoom online mode. The program's Speaker was Prof.Manhoralal Sharma, Ex-chairman, Gandhian thought and peace Education Department, Punjab University, Chandigarh. And the program chairperson was Our University Vice-chancellor, Prof.Shrinivasa Varakhedi and a special appearance was university Registrar Prof.Harekrushna Agasti. All the university students were present in the program and the program was conducted by Shri Rahul Kumar Jha, Asst. Professor, Veda and vyakarana Department and in the programme NSS Coordinator Dr.Jaywant Chaudhari was also present there and so many outside teachers and students were also present online. And the votes of thanks were given by Dr. Pragati Dikshit, NSS Programme Officer.

2. Covid Vaccination :-

Department/Cell : NSS
Venue : Online
Date : 30 October 2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 70 participants

Covid Vaccination :-

Dated On October 30, 2021, a Covid vaccination camp was conducted by the National Service Scheme of the University for those students and officials of the University who have not been vaccinated and all the teachers, non-teaching staff and students of the University participated in the camp and got vaccinated.

3. Pandit Jawaharlal Nehru Jayanti :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Campus Ramtek
Date : 14 November 2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 50 participants

Pandit Jawaharlal Nehru Jayanti :-

Pandit Jawaharlal Nehru Jayanti (Children's Day) was celebrated on November 14, 2021 through the National Service Scheme at campus of Kavikulguru Kalidas Sanskrit

University. All the teachers and non-teaching staff of the university were present on the occasion.

4. Constitution Day :-

Department/Cell : NSS
Venue : kksu Campus Ramtek
Date : 26 November 2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 100 participants

Constitution Day :-

Constitution Day was celebrated on November 26, 2021. The program was attended by Vice Chancellar, Prof.Madhusadan Penna, Registrar, Dr Ramchandra Joshi, Dean of Faculty of Education and General Faculty, Prof. Lalita Chandratre, and Coordinator, National Service Scheme, Dr. Jayawant Chaudhari. Dr. Bhimrao Ambedkar prepared the constitution in two years 11 months and 18 days and dedicated it to the nation. On 26th November 1949, on this day the Constitution of India was framed.

5. Two Days Orientation Programme :-

Department/Cell : NSS
Venue : Pune
Date : 13 & 14 December 2021
Attended by : Dr.Jaywant Chaudhari
No. of Participants : 20 participants

Two Days Orientation Programme :-

During the period of December 13 & 14, 2021, a two-day workshop was organized in Pune for a total of 40 related officials working on the post of Director of National Service Scheme on behalf of the Higher and Technical Education Department, Government of Maharashtra, Ministry of National Service Scheme.

6. Labour camp :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Ramtek
Date : 17 December 2021
Attended by : Nss Students
No. of Participants : 20 participants

Labour camp :-

Under the National Service Scheme, Labour camp was organized on 17th December 2021 in the University during Covide-19. 25 NSS volunteers of the university participated in this camp

7. Swami Vivekanand Jayanti (National Youth Day) :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Ramtek (offline & online both)
Date : 17 December 2021
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 200 participants

Swami Vivekanand Jayanti (National Youth Day) :-

National Youth Day was organized on the occasion of Swami Vivekananda Jayanti by National Service Scheme of the University. Vice-Chancellor Prof. Madhusudan Penna as well as University Chancellor Dr.Ramachandra Joshi, Academic Campus Director Dr. Kavita Hole started the program by garlanding the image of Swami Vivekananda and Ma Jijau. All faculty deans, all department heads, all professors and staff members were present on this occasion.

A special lecture was organized on the Occasion of Youth Day. The special lecture was inaugurated by Ass.prof. Amit Bhargava from the Department of Vedas with Veda Mantras. After that Pragya Karkare, research student of literature department presented a song of Swami Vivekananda, National Service Scheme Coordinator Dr. Jaywant Chaudhari introduced the programme.

Dharmendra Kumar Turkar, Principal of Administrative Service Degree College, Nagpur, as the keynote speaker of this special lecture program, touched on many aspects of Swami Vivekananda's life while delivering his speech. Swami Vivekananda is a personality who is endowed with many qualities such as eagerness to know various aspects of life, studiousness, devotion to Guru, ethics, devotion to the nation, love for the nation from his childhood. Mr.Tukar's statement was reported by the media. Turkar addressed all the students with his easy and touching voice.

Prof.Madhusudan Penna also explained the importance of Vivekananda's many virtues in his presidential address. He told the students that every student must read Swami Vivekananda's biography. Shastri third year student Kumari Simran Thakur conducted the program and program officer of National Service Scheme Dr. Pragati Dixit delivered the vote of thanks and concluded the program with Shanti Mantra.

8. International Day of the Girl/Child :-

Department/Cell : NSS
Venue : Online
Date : 24 January 2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 200 participants

International Day of the Girl/Child :-

National Service Scheme of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University has celebrated International Day of the Girl Child on 24th January 2022 through online meeting platform. This program was presided by Honourable Vice Chancellor of KKSU, Ramtek, Prof. Madhusudan Penna and Chief Guest of program was Prof. Krishnakumar Pandey, Dean of Faculty of Ancient Humanity and Science, KKSU, Ramtek. Prof.Krishnakuma Pandey addressed to youth about girl child as an integral part of society. Awareness about girl’s education and empowerment are widely accepted concept among society, yet her safety and security are major concerns in developing societies. More than 200 student participated this program. Program was organised by Dr. Jaywant Chaudhari, NSS Coordinator & Director of Students Welfare.

9. Sewalal Jayanti :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Campus Ramtek
Date : 15 February 2022
Attended by : Faculty members.
No. of Participants : 30 participants

Sewalal Jayanti :-

Sewalal Jayanti was celebrated on February 15, 2021. Sant Sewalal Maharaj was born on 15 February 1739 and died on 04 December 1806. He was known as a saint of the Banjara community. Prof. Nanda Puri, Head of Department of Sanskrit and Non-Sanskrit Languages Prof. Kavita Hole and Coordinator of National Service Scheme Dr. Jayawant Chaudhari were present for the programme.

10. Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Campus Ramtek
Date : 19 February 2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 20 participants

Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti :-

Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti was celebrated on February 19, 2021. The program was attended by 30 students of the National Service Scheme of the University and NSS Program Officer, Ass.Prof. Sachin Daware.

11. Advisory Committee Meeting :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Ramtek
Date : 25 February 2022
Attended by : Faculty members.
No. of Participants : 20 participants

Advisory Committee Meeting :-

Every year each university of NSS is visited by the Ministry of NSS Maharashtra State. And on this occasion, a meeting of the National Service Plan Advisory Committee is organized. On that occasion, On 25/02/2022, Ministry of R&E, Maharashtra State Dr. Prashant Kumar Vananje, NSS State Liaison Officer Maharashtra State, Mr. Mangesh Khairnar, Deputy Finance Accounts Officer Ministry of NSS, Maharashtra State, Mr.Borude, Director, NSS Training Centre, Ahmednagar as well as NSS Central Office Pune nominated by Mr. Shinde sir was present. he meeting was held under the chairmanship of Hon'ble Chancellor of the University. The meeting was attended by Dr.Dinkar Marathe, Director of Ratnagiri Sub-Centre of the University, and former Coordinator of NSS KKSU, Ramtek, as well as Honorable Chancellor of the University, Prof. Director Prof.Kavita Holey, and other members of the advisory committee were present. Dr.Sopan Pise, NSS Coordinator of RTM University, Nagpur was present as a specially invited member for the meeting of this advisory committee.

In the meeting, academic year 2017-18 to 2020-21 Dr. Jaywant Chaudhari, Coordinator, NSS KKSU, Ramtek, presented the review of the programs conducted under the

NSS before the committee. And in view of the expansion of the university, it was proposed to increase the organization of subsidized NSS volunteers. Dr.Shinde Sir who came from Pune said that without conducting a special camp, all the units of the university should organize a special camp. Shri Mangesh Khairnar said that in 2020-21 the fund provided by Maharashtra State should be used for special camps and every unit should organize special camps immediately. Other topics were discussed and Dr. Jaywant Chaudhari thanked everyone and the NSS Advisory Committee meeting was concluded.

12. International Women's Day :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Ramtek
Date : 08 April 2022
Attended by : Students & Faculty members.
No. of Participants : 150 participants

International Women's Day :-

International Women's Day is celebrated on 08 March 2022 with great enthusiasm all over India. Accordingly, KKSU Ramtek National Service Scheme and Matrika Foundation. On March 08, 2022, International Women's Day program was organized at Academic Campus of the University. President of the program Honable Chancellor Prof. Madhusudan Penna.

On the occasion of International Women's Day, women who have carried their name and the entire women's class forward in various fields of Maharashtra were felicitated through the University's National Service Scheme. In it, the Dean of the faculty of Sanskrit language and non-Sanskrit language of the university. Prof.Nanda Puri, as well as Divisional Officer Tehsil Office, Ms.Vandana Savrangapate of Ramtek, as well as International Artist Dr.Supriya Phulare (Dudhala), Mrs. Rupali More (Actress), Mrs. Swati Dudkewar and Dr. Amrita Pendarkar, Director, Shraddha Women's and Children's Clinic, Nagpur were all dignitaries present as special guests.

The program was started by Dipaprajwalan, which was done by Hon’ble Chancellor, Coordinator of Center for Outreach Program Prof.Lalita Chandrate, Coordinator of Women's Room, Prof. Rajshree Meshram, Head of Department of Yoga, Dr.Kalapini Agasti, and Coordinator of University's National Service Scheme, Dr. Jaywant Chaudhari and well-known doctor of Ramtek and Director of Matruka Foundation Mrs. Anshuja Pricekar were present.

Center for Outreach Program Coordinator Prof. Lalita Chandratre spoke about the power of women, its nature and the heights taken by women at the global level, that time a song sung by Mrs. Anshuja Pricekar, director of Matruka Foundation Ramtek, and along with this a video clip was prepared about how hard women in the world are to support their families was shown.

HOD of Yoga Prof.Kalapini Agasti guided all women about their health through PPT.

Prof. Madhusudan Penna, Hon'ble Chancellor of the University, in the presidential speech, said what is the position of women in Sanskrit literature said about this. Thanks to the program coordinator National Service Scheme Dr.Jaywant Chaudhari while the directorship is. Done by Ms.Yogita Gaikwad. Shanti Mantra concluded in the program.

13. Dr. Babasaheb Ambdekar Jayanti :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU Campus Ramtek
Date : 14 April 2022
Attended by : Students and Faculty members.
No. of Participants : 150 participants

Dr. Babasaheb Ambdekar Jayanti :-

On 14 April 2022 at 11.00 am a special lecture on Indian Constitution was organized on the occasion of Babasaheb Ambedkar Jayanti. Well-known Ad.Surbhi Khandelwal of Ramtek city was invited as a lecturer for this special lecture. Through his lecture, he emphasized the importance of the Indian Constitution and Information about Bharat Ratna Dr.Babasaheb Ambedkar's tireless work was given to the students. She told the students how Dr. Babasaheb Ambedkar's entire life journey was a struggle.

Prof. Harekrishna Agasti, head of the Faculty of Veda of the University, was presiding over the program. On this occasion, he Bharat Ratna. Dr. Babasaheb Ambedkar's In his presidential speech, He said that we should all follow the teachings of Dr. Babasaheb Ambedkar that do not let the flame of consciousness go out while giving the basic mantra of three sutras namely learn, get organized and struggle.

14. National Integration Camp :-

Department/Cell : NSS
Venue : Pruthviraj Degree College, Bghpat (uttar Pradesh)
Date : 21 May to 27 May 2022
Attended by : Students
No. of Participants : 11 participants

National Integration Camp :-

A National Integration Camp was organized for the student of National Service Scheme at Pruthviraj Degree College, Baghpat (Uttar Pradesh) from 21st to 27th May 2022.

01 student from Department of Vyakaran, 01 student from Department of Bhartiya Darshan, 02 students from Yoga Science and Health Department, 02 students from Commerce and Management Department, 03 students from Computer Science Department, 01 student from Sanskrit Language and Literature Department,

10 students (05 boys and 05 girls) and Prof. Sachin Daware, Program Officer of the University, were sent to participate in the camp along with the students as a guide.

15. Shivswarajy Din – Various Online Competitions :-

Department :- NSS
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- 06 June 2022
Attended by : Students
No. of Participants : 150 participants

Shivswarajy Din – Various Online Competitions :

Four different competitions were organized under the “National Service Scheme” of the University on 06th June 2022 on the occasion of Shivswarajya Din to make the history of

Shri.Chhatrapati Shivaji Maharaj known to all and students should take punishment from his history. Students of the university and all the colleges affiliated to the university participated in these competitions. Its description is as follows.

1. Quiz Competition :- In the said competition, a total of 15 questions related to the life and governance of Shri.Chhatrapati Shivaji Maharaj were asked. The competition was conducted online. A total of 489 students from all over Maharashtra participated in this competition.

2. Swarachit Essay Writing Competition, 3.Swarachit Poetry Writing Competition, 4.Swarachit Powada writing competition, out of these competitions, total 37 students participated in essay competition, total 11 students participated in poetry writing competition, and total 04 students participated in Powada writing competition. Also First Prize Rs.500/- & Certificate, 2nd Prize Rs.300/- & Certificate, Third Prize Rs.200/-. Certificates and prizes in the form of participation certificates were given to all the participating students.

Also on the occasion of Shivswarajya Day organized on June 06, 2022, Chhatrapati Shivaji Maharaj was honored by Hon'ble Vice-Chancellor, Hon'ble Registrar, Hon'ble Director BPD The program of paying respects was completed in the presence of other employees.

16. Mazi Vasundhara Abhiyan :-

Department/Cell : NSS
Venue : KKSU, Ramtek
Date : 30 May to 05 June 2022
Attended by : Students
No. of Participants : 25 participants

Mazi Vasundhara Abhiyan :-

During the period from 30/05/2022 to 05/06/2022, the volunteers of the University's National Service Scheme under the State Government's initiative 'Mazi Vasundhara Abhiyan' carried out many environmental awareness and cleanliness activities in Ramtek City. In the month of June 2022, this initiative was started by planting trees by volunteers. The volunteers collected the plastic waste from the sightseeing places of Ramtek city **1.**Gadh Mandir, **2.**Kalidas Memorial, **3.**Nagardhan Fort and conveyed the message of environmental awareness and cleanliness to the public.

*** * ***

Manuscript Resource Centre, Ramtek

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek is a recognized Manuscript Resource Centre of National Mission for Manuscripts New Delhi science 2004. MRCseeks to develop a holistic approach in locating,documenting,protecting and making accessible the significant information of the manuscripts heritage of India.Some of the objectives of the centre are survey, data collection, documenting.

The Centre has documented data of Manuscripts total 19,528 manuscripts covering Vidarbha and Marathvada region of Maharashtra till date and also conducted various programs under Manuscript Awareness Drive.

MoU:

MoU signed in 2017 has been continued between Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek and National mission for Manuscripts, New Delhi on 31-03-2022. The same has also renewed from 1 April 2022 to 31 March 2024.

Documentation & Received Grant:

The responsibilities of KKSU MRC are supervising and documenting and all manuscripts related activities such as surveys (Institutional as well as private collections and in other places where manuscripts exist in the area Vidarbha and Marathvada regions of the Maharashtra state. After Covid pandemic, documentation word has physically started from March 2022. In this regard, the centre has received around seventy thousand partially grant for that.

Conduction of Manuscriptology & Paleography Diploma:

MRC has conducted university diploma designed on manuscriptology and Paleography under Manuscripts Awareness Programme during 2021-22 on various relevant topics like Importance of manuscripts, History of the Art of Writing and Writing material in Ancient India, Lower Criticism, Manuscript Conservation and Preservation, Importance of Manuscripts, Illustrated Manuscripts, Documentation of manuscripts etc. 9 students were admitted in the diploma program 2021-22.

Planning for Conservation & Digitalization:

KKSU-MRC has also planned to conserve near about 3500 manuscripts from University library whereas, 14,300 manuscripts are to be digitalized from surrounding institutes as early as possible. In this regard, National Mission for Manuscripts New Delhi & the university has signed MCC MoU for 1st April 2022 to 31 March 2024.

* * *

Directorate of Student Welfare

-: Details of programs and competitions conducted by the Student Welfare Department in the year 2021-22 :-

1. Guru Paurnima :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 13 July 2021
Attended By :- Students & Faculty Members
Participants :- 150

Guru Paurnima :

Guru Pournima festival was celebrated at the premises of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University (KKSU) Ramtek but in a subdued way on Friday.

KKSU Vice Chancellor Prof. Srinivasa Varakhedi offered floral tributes to MaharshiVedVyasa and Golwalkar Guruji.

Administrative Officer, Deans of all faculty, Heads of the department and other teaching and non teaching employees attend-ed the event. A two-day inter-national webinar on Sacred Legacy of Indian Gurus was inaugurated on the occasion. Prof Varakhedi presided over. International speaker and Prof.Arindam Chakravarti of Havai.

University USA was the invited speaker. Shri Vidyashrishteerth Swamiji from Shri Vyasrak Mutt, Mysore graced the occasion. Registrar Prof.Vijay Kumar; Dean of Faculty of Darshanshastra, Prof.Madhusudan Penna, Dean of faculty of Sanskrit and other than Sanskrit languages, Prof Nanda Puri, convenors Prof.Kavita Holey and Prof.Kalapini Agasti also were present.

The programme began with vedic recitation by Prof.Amit Bhargava.Shri Vidyashrishteerth Swamiji in his address preached the importance of Guru. “Each disciple should follow the path of his Guru and receive knowledge and wisdom in maximum. Guru helps a person to get rid of inner impurities,” he said.

2. Independence day (Amrutmahotsav Related Compitition) 2021 :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 15 to 30 Augast 2021
Attended By :- Students
Participants :- 200

Independence day (Amrutmahotsav Related Compitition) 2021 :

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Student Welfare Department under “Azadi Ka Amrit Mahotsav” on the occasion of Independence Day on 20/08/2021, Painting Competition on 28/8/2021, Power Point Making (PPT) Competition on 30/08/2021, Quiz Competition from 15th August to 16th August 2021, Essay Competition from 15th to 22nd August 2021 competitions, all these competitions were conducted online. In each of these, three subjects were given one each of competitives. Students of the university and all the colleges affiliated to the university participated in the competition. 1000/-Rs. & Certificate, 2nd Prize Rs.700/- & Certificate, Third Prize Rs.500/- And certificates and prizes in the form of participation certificates were given to all the participating students.

3. Sanskrut Mahotsav 2021 :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 01 to 15 November 2021
Attended By :- Students
Participants :- 150

Sanskrut Mahotsav 2021 :

04 competitions were organized under **Sanskrit Mahotsav 2021** by the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University.

Details of the competitions are as follows.

Sr. No.	Competition Name	First Prize	Second Prize	Third Prize	Name of Examine
1.	Sanskrit singing competition – Dt. 01.09.2021	Ku.Maithili Aamshekar Vivekanand Vidyalay,Bori, Goa.	Ku.Nandini Pendharkar - R.S. Mundle school, Nagpur	Ku.Sanchita Pathak – KKSU, Ramtek	1. Prachi Bhat, Nagpur 2. Swati Nawghare Nagpur
2.	Swarachit Padywachan Compitition Dt.08-09-2021	Ankit Warma, Uttarakhand Sanskrit University	Ku.Pranav Kashyap – Somnath Sanskrut University, Gujrat	Piyush Kumar – Central Sanskrit University, Bhopal, Madhya Pradesh	1.Dr.Jaywant Chaudhari 2.Dr.Prajna Sharma
3.	Sanskrit Speech Competition Dt. 06-09-2021	Vishakha Ganorkar	Milindshekhar Gupta – KKSU, Ramtek	1.Roshan Lalit Jadhav 2. Ruchita Gupta	1. Omkar Joshi, Pune 2.Shreya Prabhune, Mumbai
4.	Bhagwat Gita Recitation Competition Dt. 15-09-2021	Piyush Kumar Central Sanskrit University, Bhopal, Madhya Pradesh	Ankit Warma – Gurukul Prabhat Ashram, Amsena, Orissa	Hemant Mukund Nikumbh – KKSU, Ramtek	1. Dr.Dhiraj Pandey 2. Shraddya Upadhye

All the winners were given certificates and prize money in the form of University Extension Seva Mandal and Student Welfare Prize Distribution. (First- Rs. 500/- and certificate, Second- Rs. 300/- and certificate, Third- Rs. 200/- and certificate were distributed in this way (online). And total 150 students participated in all the competitions.

4. Pandit Jawaharlal Nehru and Birsa Munda Jayanti :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 14 November 2021
Attended By :- Students & Faculty Members
Participants :- 40

Pandit Jawaharlal Nehru and Birsa Munda Jayanti :

Pandit Jawaharlal Nehru loved children very much and followed his love for children, Dt. 14th November is celebrated as Children's Day. He is known by many names like Pandit Nehru, Chacha Nehru. Also, Birsa Munda is known as the father of tribal social revolution and the first revolutionary.

5. Ganesh Utsav :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 10 to 19 November 2021
Attended By :- Students & Faculty Members

Ganesh Utsav :

By the Student Welfare Department of the University H.P. Go.Go. Educational campus. A 10-day Ganeshotsav was organized from 10.09.2021 to 19.09.2021. In this Ganeshotsav Hon'ble Chancellor of the University Prof. Under the chairmanship of Mr. Srinivas Varkhedi, the idol of Lord Ganesha was consecrated in the presence of professors and students of the university.

Ganapati is the god of wisdom in Hinduism who is considered to be the controller of obstacles. Ganesha worship is prevalent in India. Especially in the state of Maharashtra, Ganesha is worshiped on a large scale and the festival is celebrated.

During Ganeshotsav, professors and students performed puja for ten days in morning and evening. Various cultural programs were organized during these ten days. Lord Ganesha was remembered, adored, chanted and worshipped.

On 19.09.2021, Ganpati Visarjan was performed on the tenth day. At this time Mr.M.Madhukar, Hon. Chancellor Prof. Srinivas Varkhedi along with faculty and students were present.

6. 10 Days Student Induction Programme :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 21 to 30 November 2021
Attended By :- Students
Participants :- 40

10 Days Student Induction Programme :

On 21.9.2019, the 10 Days Student Induction Programme was started. The President of the University, Hon'ble Vice-Chancellor was Prof.Srinivas Varkhedi. Also, Director of Eklavya Sanskrit Academy Hon'ble Dr.Mirchiji Upadhyaya was present. Hon'ble Vice Chancellor welcomed all the new students to the University. Hon'ble Chief Speaker in his speech spoke about the importance of Sanskrit language. In this ten day program, all the rules and activities prescribed by the University Grants Commission were followed.

In this Student Induction Programme which was held from 21st September 2021 to 30th September 2021, students were guided on Digital Word e Content Development LMS and Swayam in Computer Activities. Among the literary artists, singing, storytelling, etc., and among the educational artists, Vedas, grammar, literature, astrology, philosophy, yoga, etc. were introduced.

Tour of Ramtek city as well as tour of the university was conducted through online media among tourism activities. Also motivational film screening and motivational lectures were organized by motivational artists. Career in Sanskrit, library introduction, personality development etc. were also imparted to the students.

On 30/ 09/ 2021, this 10 Days Student Induction Programme was concluded. In this event, Shri Krishna Ayush University Kurukshetra Haryana Chancellor Dr. Naresh Bhargavaji was present as the chief guest. The program was presided over by Registrar Dr. Harekrishna Agasti Campus Director Dr. Kavita Holey was present.

The program started with a Vedic chant by research student Saurabh Joshi. After that Dr.Jaywant Choudhary, Director of Student Welfare made an introduction. The chief guest of the closing program was Dr. Why should Naresh Bhargava take admission in Sanskrit University? Importance of why to learn Sanskrit language etc. After that P.P. Golwalkar Guruji Campus Director told about the role of students in UGC and NET.

President of the program Registrar of the University. Dr.Harekrishna Agasti gave information about the facilities to be provided to the students in the university. Dr.Jaywant Choudhari conducted the program and Ass.Prof. Prajna Sharma and thanks by Dr. Shweta Sharma.

7. Swami Vivekananda Jayanti (National Youth Day) :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 12 January 2022
Attended By :- Students & Faculty Members
Participants :- 200

Swami Vivekananda Jayanti (National Youth Day) :

National Youth Day was organized on January 12 by the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. First of all, the newly elected Youth Hon'ble Vice-Chancellor of the University Prof. Madhusudan Penna as well as the Hon'ble Registrar of the University Dr. Ramachandra Joshi, Director of Param Pujya Golvalkar Guruji Academic Campus Dr.Kavita Hole started the program by garlanding the image of Swami Vivekananda and Hon'ble Jijau. All faculty Deans, all department heads, all professors and staff members were present on this occasion.

A special lecture was organized on the occasion of Youth Day. The special lecture was inaugurated by Ass.prof. Amit Bhargava from the Department of Vedas with Veda Mantras. After that Pragya Karkare, research student of literature department presented a song about Swami Vivekananda, National Service Scheme Coordinator Dr. Jaywant Chaudhari introduced the programme.

Dharmendra Kumar Turkar, Principal of Administrative Service Degree College, Nagpur, as the keynote speaker of this special lecture program, touched on many aspects of Swami Vivekananda's life while delivering his speech. Swami Vivekananda is a personality who is endowed with many qualities such as eagerness to know various aspects of life, studiousness, devotion to Guru, ethics, devotion to the nation, love of the nation from his childhood. Mr.Tukar's statement was reported by the media. Turkar addressed all the students with his easy and touching voice.

Prof.Madhusudan Penna also explained the importance of Vivekananda's many virtues in his presidential address. He told the students that every student must read Swami Vivekananda's biography. Shastri third year student Kumari Simran Thakur conducted the

program and program officer of National Service Scheme Dr. Pragati Dixit delivered the vote of thanks and concluded the program with Shanti Mantra.

8. Voter's Day (05 Various competitions) :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Ramtek
Date :- 25 January 2021
Attended By :- Students & Faculty Members
Participants :- 200

Voter's Day :

On the occasion of Election Day on January 25, 2022 under Student Welfare Department 1.Swarchit Rangoli Competition, 2.Swarchit Mimes Competition, 3.Swarchit Poetry Writing Competition, 4.Swarchit Slogan Writing Competition, 5.Swarchit Essay Writing Competition has been organized. Students of the university and all the colleges affiliated to the university participated in these competitions.

Its description is as follows. 1) Rangoli Competition :- 06 topics were given for the Rangoli competition., 1. Best Governance - Democracy, 2. Challenge of voter registration for those who completed 18 years, 3. Importance of Voting Rights, 4. My vote is my right, 5. Voting in the right way. Let's do it, 6. My opinion is my future. 2) Mims Competition :- 05 subjects were given for Mims competition. 1.People who walk on election day, 2.People who don't exercise their right to vote, thinking that the whole system is corrupt, 3.People who don't register as voters, 4.Responsibility of 18 years - voter registration, 5.Youth who completed 18 years in my university should register as a voter. therefore. 3) Poetry Competition :- 05 subjects were given for poetry competition. 1. The best form of governance - democracy, 2. Challenge of voter registration for those who completed 18 years, 3. Voter of the new age/ era, 4. Importance of suffrage, 5. Appeal to women for voter registration. 4) Slogan Competition :- 03 topics were given for slogan competition. 1. The best form of governance - democracy, 2. The challenge of voter registration for 18-year-olds, 3. Importance of voting rights. 5)Essay Competition :- 06 topics were given for essay competition. 1. I will exercise the right to vote, 2. Celebration of democracy, the wake of suffrage, 3. I am the voter of the new era/ era, 4. Apathy of Urban Voters- Causes and Remedies, 5. I will not sell my vote, 6. Price of a Shahi on a finger. Out of these competitions, a total of 24 students participated in the Rangoli competition, a total of 05 students participated in the Mimes competition, a total of 11 students participated in the poetry competition, a total of 06 students participated in the slogan competition and a total of 43 students participated in the essay competition. first prize 500/- & Certificate for in each of the competitions, 2nd Prize Rs.300/- & Certificate, Third Prize Rs.200/- And certificates and prizes in the form of participation certificates were given to all the participating students.

9. Dhishna Parishad :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- Every Friday
Attended By :- Students
Participants :-

Dhishna Parishad :

A Dishana Parishad is held every Friday under the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University.

10. Shastriya Spardha :-

Department :- DSW
Venue :- K J Somayya Mumbai Campus
Date :- 10 March 2022
Attended By :- Students
Participants :- 18

Shastriya Spardha :

Classical competitions are organized every year by Central Sanskrit University. However, in the year 2021-22, this Maharashtra state level competition was organized at KJ Somaiya Mumbai campus on 10th March 2022. 18 students of Kavikulguru-Kalidas-Sanskrit University participated in this competition and got first and second place.

Those who secured the first position in the competitions were sent to the national level for All India classical competitions. Hon'ble Vice-Chancellor and Hon'ble Registrar felicitated the students for this excellent performance of the students.

Director of Student Welfare Department Dr.Jaywant Chaudhari and Ass.Prof.Kartik Bhagwat and Ass.Prof. Srivarada Malge were guided.

11. 59th Akhil Bhartiya Shastriya Spardha :-

Department :- DSW
Venue :- Karnataka Sanskrit University, Bangalore
Date :- 27 to 30 March 2022
Attended By :- Students
Participants :- 10

59th Akhil Bhartiya Shastriya Spardha :

Classical competitions are organized every year by Central Sanskrit University. This year also 59th Akhil Bhartiya Shastriya Spardha was organized at the Karnataka Sanskrit University, Bangalore from 27th March to 30th March 2022. 10 students of Kavikulguru-Kalidas-Sanskrit University participated in this competition.

The names of the students are as follows.

Sr. No.	Name	Subject	Sr. No.	Name	Subject
1.	Akanksha Pandey	सांख्ययोग भाषण	**6.**	Kaushal Joshi	ज्योतिष भाषण
2	Advaita Kulkarni	धर्मशास्त्र भाषण	**7.**	Shripad Beldar	ज्योतिष शलाका
3.	Advait Aarvikar	वेदभाष्य भाषण	**8.**	Vedanshi patel	अमरकोष कंठपाठ
4.	Chinmay Munje	वेदान्त भाषण	**9.**	Nupoor Kulkarni	भगवद्गीता कंठपाठ
5.	Akash Patil	जैनबौद्ध भाषण	**10.**	SimaranThakur	धातु कंठपाठ

Among the above students, Shripad Beldar won second position in Jyotish Shalaka competition and Simran Thakur won special position in Dhatu Kanthapath competition. Director of Student Welfare Department Dr. Jaywant Chaudhary and Ass.Prof.Shrivarda Malge were guided.

12. Bharat Ratna Dr.Babasaheb Ambedkar Jayanti (Special Lecture) :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- 14 April 2022
Attended By :- Students
Participants :- 150

Bharat Ratna Dr.Babasaheb Ambedkar Jayanti :

Dated On 14 April 2022 at 11.00 am Dr. A special lecture on Indian Constitution was organized on the occasion of Babasaheb Ambedkar Jayanti. Well-known Ad.Surbhi Khandelwal of Ramtek city was invited as a lecturer for this special lecture. Through his lecture, he emphasized the importance of the Indian Constitution and Information about Bharat Ratna Dr.Babasaheb Ambedkar's tireless work was given to the students. He told the students how Dr. Babasaheb Ambedkar's entire life journey was a struggle. Prof. Harekrishna Agasti, head of the Faculty of Veda of the University, was presiding over the program. On this occasion, he Bharat Ratna. Dr. Babasaheb Ambedkar's In his presidential speech, he said that we should all follow the teachings of Dr. Babasaheb Ambedkar that do not let the flame of consciousness go out while giving the basic mantra of three sutras namely learn, get organized and struggle.

13. Lekhakanu Wadak warg (06 days workshop) :-

Department :- DSW
Venue :- Sanskrit Conservation Institute Bangalore
Date :- 14 to 19 April 2022
Attended By :- Students
Participants :- 06

Lekhakanu Wadak warg (06 days workshop) :

From April 14, 2022 to April 19, 2022, a writer's translation class was organized at 'Aksharam' Bangalore through 'Sambhashan Sandesh' and Sanskrit Conservation Foundation. In this class, on behalf of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Shastri first year Ku.Vedashree Kulkarni, Atharva Bharadwaj and Ravi Bhatt, a student of Vidyavaridhi. All these Ass.Prof.Shraddha Upadhyay, Ass.Prof.Kartik Bhagwat and Prof. Saryu Prafullchandra had gone with to 06 days workshop.

The inaugural program of this class was concluded on 15th April 2022 in the presence of Dammi President Mr.Jagdish Pai and President of Indian Language Conservation Padmashri shri Chamu Krishnashastri. In this class, many eminent dignitaries provided valuable guidance in various sessions on writing and translation. On the first day Shri Chamu Krishnashastri himself and Mr.Janardhan Hegde, the editor of the magazine Samvast Sandesh, guided the students.

After that Shri Sudarshanwarya, Shri Ramakrishnaji, Shri Sachin Katale took various sessions and guided them, Shri Mahabaleshwar Bhatt Ganesh Shatavdhani Sir, Harish G V etc. all guided them on how to write. Mr. Janardhan Hegde repeatedly guided how to eliminate grammar mistakes in writing. He also gave a lot of information about translation. Also Shri Mahabaleshwar Bhatt discussed about grammar and told how we can improve our writing. Ganesh Shatavadhani told about attractive and literary compositions. All the sessions in these five days were informative and interesting.

14. Vidvat Saptipadi (Special Lecture) :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- 22 April 2022
Attended By :- Students
Participants :- 70

Vidvat Saptipadi (Special Lecture) :

Vidvat Saptapadi (Special Lecture) was organized under the Student Welfare Department of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University. A total of 70 students of the university participated in this lecture. And the students were specially guided.

15. Shalaka Pariksha :-

Department :- DSW
Venue :- Sanskrit Bharati (Uttar Pradesh) Nyas Kashi
Date :- 24 April 2022
Attended By :- Students
Participants :- 06

Shalaka Pariksha :

Shalaka Parikasha is a highly scientific and sophisticated evaluation method of ancient Indian education system. This method was the main means of preserving ancient Indian classical subjects, as well as demonstrating a comprehensive learning of the entire science. In the ancient Gurukul system of education, when the students knew a text well, the Acharya would conduct a Shalaka exam to evaluate them. For this purpose Sanskrit Bharati Uttar Pradesh Nyas, Kashi, dt. Shalaka Exam was organized on 24/04/2022.

A total of 06 students of the university participated in the said Shalaka Pariksha.

Sr.No.	Name	Class/Department	Subject
1.	Shivkumar	Shastri 1st Year)Department of Vedang Jyotish	ज्योतिष शलाका परीक्षा
2	Advaita Kulkarni	Shastri 2nd Year)Department of Sanskrit Language and Literature (	साहित्य शलाका परीक्षा
3.	Radha Deshkar	Shastri 2nd Year)Department of Sanskrit Language and Literature(	साहित्य शलाका परीक्षा
4.	Shripad Beldar	Shastri 2nd Year)Department of Vedang Jyotish(	ज्योतिष शलाका परीक्षा
5.	Vedanshi Patel	Prakshastri 2nd Year	अमरकोश शलाका परीक्षा
6.	Rudra Lakhe	Prakshastri 2nd Year	अमरकोश शलाका परीक्षा

All the above students participated in the Shalaka Pariksha with excellence. The students were guided by Dr. Ashish J, Professor of Jyotish Department and Director Student Welfare Dr.Jaywant Chaidhari.

16. Shivswarajy Din – Various Online Competitions :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- 06 June 2022
Attended By :- Students
Participants :-

Shivswarajy Din – Various Online Competitions :

Four different competitions were organized under the "Student Welfare Department" of the University on 06th June 2022 on the occasion of Shivswarajya Din to make the history of Shri.Chhatrapati Shivaji Maharaj known to all and students should take punishment from his history. Students of the university and all the colleges affiliated to the university participated in these competitions. Its description is as follows.

1. Quiz Competition :- In the said competition, a total of 15 questions related to the life and governance of Shri.Chhatrapati Shivaji Maharaj were asked. The competition was conducted online. A total of 489 students from all over Maharashtra participated in this competition.

2. Swarachit Essay Writing Competition, 3.Swarachit Poetry Writing Competition, 4.Swarachit Powada writing competition, out of these competitions, total 37 students participated in essay competition, total 11 students participated in poetry writing competition, and total 04 students participated in Powada writing competition. Also First Prize Rs.500/- & Certificate, 2nd Prize Rs.300/- & Certificate, Third Prize Rs.200/- And certificates and prizes in the form of participation certificates were given to all the participating students.

Also on the occasion of Shivswarajya Day organized on June 06, 2022, Chhatrapati Shivaji Maharaj was honored by Hon'ble Vice-Chancellor, Hon'ble Registrar, Hon'ble Director BPD The program of paying respects was completed in the presence of other employees.

17. Hostel Bhajan Programme :-

Department :- DSW
Venue :- KKSU, Campus Ramtek
Date :- 06 June 2022
Attended By :- Students
Participants :-

Hostel Bhajan Programme :

Bhajan programs were organized by the students living in the hostels by the student welfare department of the university.

*** * ***

Outreach Cell

Kavikulagurukalidas Sanskrit University, Ramtek is a recognized Manuscript Resource Centre of National Mission for Manuscripts New Delhi science 2004. MRCseeks to develop a holistic approach in locating,documenting,protecting and making accessible the significant information of the manuscripts heritage of India.Some of the objectives of the centre are survey, data collection, documenting.

The Centre has documented data of Manuscripts total 19,528 manuscripts covering Vidarbha and Marathvada region of Maharashtra till date and also conducted various programs under Manuscript Awareness Drive.

MoU:

MoU signed in 2017 has been continued between Kavikulagurukalidas Sanskrit university,Ramtek and National mission for Manuscripts,New Delhi on 31-03-2022. The same has also renewed from 1 April 2022 to 31 March 2024.

Documentation & Received Grant:

The responsibilities of KKSU MRC are supervising and documenting and all manuscripts related activities such as surveys (Institutional as well as private collections and in other places where manuscripts exist in the area Vidarbha and Marathvada regions of the Maharashtra state. After Covid pandemic, documentation word has physically started from March 2022. In this regard, the centre has received around seventy thousand partially grant for that.

Conduction of Manuscriptology & Paleography Diploma:

MRC has conducted university diploma designed on manuscriptology and Paleography under Manuscripts Awareness Programme during 2021-22 on various relevant topics like Importance of manuscripts, History of the Art of Writing and Writing material in Ancient India, Lower Criticism, Manuscript Conservation and Preservation, Importance of Manuscripts, Illustrated Manuscripts, Documentation of manuscripts. 9 students were admitted in the diploma program 2021-22.

Planning for Conservation & Digitalization:

KKSU-MRC has also planned to conserve near about 3500 manuscripts from University library whereas, 14,300 manuscripts are to be digitalized from surrounding institutes as early as possible. In this regard, National Mission for Manuscripts New Delhi & the university has signed MCC MoU for 1st April 2022 to 31 March 2024.

* * *

Women Cell and ICC

In the current academic year, various initiatives have been implemented and various programs have been organized under the women's Cell of the university. The details of the Annual Report relating to this are given in brief.

On the occasion of International Women's Day K.K.S.U. organized Ramtek. On this occasion as the **chief guest** was. **Prof. Dr. Mrunalini Fadnavis, Vice Chancellor, Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University**, Hon. Prof. Shrinivas Varkhedi, Registrar (I/C), Prof. C. G. Vijaykumar, Prof. Kavita Holey, Campus Director were present during the program. Vice-Chancellor of the University as the President of the program.

The program was organized by the President of the Women's Cell, Dr. Rajshree Meshram. In this program Prof. Vijaykumar sir Registrar (I/C), Dean, Campus Director Prof. Kavita Holey, HOD's, Teachers and Non-Teaching staff and many students were present on this occasion.

Under the women's Cell of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, a **workshop on 'Prohibition of Sexual Harassment of Women's** was organized through online mode on **28th July 2021.** The chairman of this program was Vice Chancellor Prof. Srinivas Varkhedi and the keynote speaker was Advocate Surbhi Khandelwal. This program is organized by the Women's Cell Chairman Dr. Rajshree Meshram. In this Program Dean, Head of Department, Professor, non-teaching women staff as well as students had participated.

Women's Cell and ICC organize **Gender Equality: a sign of civilized Society** on **22 August 2022.** In this program Hon. Prof. Madhusudan Penna Vice Chancellor was the chairman. Along with **Dr. Shilpa Puranik Chief Guest & Speaker** was present. In this program Teaching and Non-teaching employees and students of the university were present. The program was conducted by Chairman of ICC & Women's Cell Dr. Rajshree Meshram.

.

*** * ***

Physical Education & Sports

Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek Cricket tournament was organized by Ramtek from 17/02/2022 to 18/02/2022 for teaching and non-teaching staff (female and male) of the university. In the said T-20 cricket tournament, most of the university teaching staff team, non-teaching team, technical staff team, women teaching team, women non-teaching team, each teaching and non-teaching staff participated. Teaching and non- teaching staff enthusiastically participated in the said T-20 cricket tournament.

Vice-chancellor of the university Prof. Madhusudan Penna, Registrar Dr. Ramchandra Joshi, Director of Educational Campus Harekrishana Agasti sir congratulated the player and wished them well. Then the match was started. Director, physical Education and sports department Dr. Amol Mandekar, the T-20 cricket tournament was organized under the guidance. Total 05 teams participated in this competition.

In the final round, it was a match between the highest number of teaching staff teams and technical staff teams. The technical staff team become the first winner while the non teaching staff team become the runner-up. Also, in the women team the first winner was the women non-teaching team and the runner-up was the women teaching team. However, this report is being submitted for your information.

* * *

Establishment Section

As per Maharashtra Government Act- 33 – 1997 University was established on 18th September 1997. Maharashtra Government has sanctioned 35 Teaching Post for five academic departments and 114 Non Teaching Post as per the Roster.

Teaching Staff

Sr. No.	Designation	Sanctioned Post	Filled	Vacant Post
1	Professor	05	03	02
2	Associate Professor	10	06	04
3	Assistant Professor	20	08	12
	Total	**35**	**17**	**18**

Non-Teaching Staff

Sr. No.	Group	Sanctioned Post	Filled	Vacant Post
1	A	22	14	08
2	B	10	06	04
3	C	50	37	13
4	D	32	20	12
	Total	**114**	**77**	**37**

Created Teaching Post by University Management for School of Shastrik Learning

Total Created Posts	Total Filled Posts	Total Vacant Posts
09	**07**	**02**

Created Non-Teaching Post by University Management

Total Created Posts	Total Filled Posts	Total Vacant Posts
02	**00**	**02**

Staff List Teaching-2021-22

S.N.	Teacher's Name	Designation
1	Dr. Nanda J. Puri	Professor
2	Dr. Madhursudan Penna	Professor
3	Dr. Lalita P. Chandratre	Professor
4	Dr. C.G.Vijayakumar	Professor
5	Dr. Krishnakumar S. Pandey	Professor
6	Dr. Kavita S. Holey	Professor
7	Dr. Kalapini H. Agasti	Professor
8	Dr. Prasad Gokhale	Professor

9	Dr. Parag B. Joshi	Professor
10	Dr. Harekrushna S. Agasti	Professor
11	Dr. Kirti B. Sadar	Professor
12	Dr. Dinkara V. Marathe	Assistant Professor
13	Dr. Hrushikesh S. Dalai	Assistant Professor
14	Dr. Rajshree P. Meshram	Assistant Professor
15	Dr. Amol M. Mandekar	Assistant Professor
16	Dr. Jayawant J. Choudhari	Assistant Professor
17	Dr. Rajendra C. Jain	Assistant Professor

Staff List Teaching for Gurukulam-2021-22

S.N.	Teacher's Name	Designation
1	Mr. Shrinivas Jammalmadaka	Assistant Professor
2	Mr. Amitkumar Bhargav	Assistant Professor
3	Dr. Raghavendra Bhat	Assistant Professor
4	Mr. Kartik Bhagvat	Assistant Professor
5	Dr. Dhirajkumar Pandey	Assistant Professor
6	Dr. Ashish J.	Assistant Professor
7	Dr. Shweta Sharma	Assistant Professor

Staff List Non-Teaching 2021-22

S. N.	Name of the employee	Designation
1	Prof. Shrinivasa Varakhedi	Vice - Chancellor
2	Dr. Ramchandra J. Joshi	Registrar
3	Dr. Deepak G. Kapade	Librarian
4	Dr. Umesh D. Shivahare	Controller of Examination
5	Dr. Ramchandra J. Joshi	Finance & Accounts Officer (I/C)
6	Dr. Smita M. Fadanvis	Deputy Registrar
7	Shri. Kailash V. Moon	Deputy Registrar
8	Dr. Roshan B. Alone	Deputy Registrar
9	Shri. Vijayendra V. Pandey	Assistant Registrar
10	Shri. Sumit M. Kathale	Assistant Registrar
11	Shri Rajendra D. Meshram	Assistant Registrar
12	Sau. Kalyani K. Deshkar	Assistant Registrar
13	Shri. Shripad M. Abhyankar	Assistant Registrar
14	Shri. Santosh Wadikar	Deputy Engineer
15	Shri. Rajesh S.Chakinarapuwar	Personal Assistant
16	Shri. Sanjay P. Wate	Superintendent
17	Sau. Madhuri R. Yewale	Superintendent
18	Shri. Atul J. Gade	Superintendent
19	Shri. Lobhaji B. Sawant	Superintendent
20	Sau. Rita G. Amin	Superintendent

S. N.	Name of the employee	Designation
21	Dr. Renuka S. Bokare	Public Relation Officer
22	Shri. Rajesh N. Bhandarkar	H. Gr. Stenographer
23	Shri. Narendra N. Rahate	Astt. Superintendent
24	Shri. Avinash D. Fusate	Astt. Superintendent
25	Shri. Saurabh R. Bajpai	Astt. Superintendent
26	Sau. Janhvi S. Deolgaonkar	Astt. Superintendent
27	Shri. Vijay M. Jamankar	Accountant
28	Shri. Rajivranjan D. Mishra	Technical Assistant
29	Shri. Pravin H. Kalambe	Security Officer
30	Shri. Arvind T. Kuchankar	Senior Clerk
31	Shri. Dharmesh A. Shukla	Senior Clerk
32	Shri. Umesh R. Patil	Senior Clerk
33	Shri. Atul N. Khode	Senior Clerk
34	Shri. Yogesh B. Choudhari	Senior Clerk
35	Shri. Krunal N. Kavishwar	Senior Clerk
36	Shri. Dharamendra V. Bhide	Senior Clerk
37	Shri. Nilesh G. Rathod	Senior Clerk
38	Shri. Vinod V. Bagde	Senior Clerk
39	Shri. Nemichand T. Meshram	Senior Clerk
40	Shri. Mahesh A. Yeyewar	Senior Clerk
41	Shri. Anil R. Tiwari	Senior Clerk
42	Shri. Nandkishor D. Meshram	Senior Clerk
43	Ku. Pragati J. Dhepe	Library Assistant
44	Ku. Minakshi D. Meshram	Library Assistant
45	Ku. Meena V. Pujari	Junior Clerk
46	Shri. Chetan W. Pelne	Junior Clerk
47	Sau. Nandini M. Band	Junior Clerk
48	Shri. Mangesh K. Ate	Junior Clerk
49	Shri. Pravinkumar S. Sarode	Junior Clerk
50	Sau. Priti C. Ladse	Junior Clerk
51	Shri. Lalitkumar R. Dhurve	Junior Clerk
52	Shri. Subhash V. Gotmare	Junior Clerk
53	Shri. Sunil L. Bavne	Junior Clerk
54	Shri. Rupesh T. Meshram	Junior Clerk
55	Shri. Deepak C. Jondhale	Junior Clerk
56	Shri. Javed R. Turak	Junior Clerk
57	Shri. Mukesh D. Sahare	Library Attendant
58	Shri. Purushottam P. Kawale	Library Attendant
59	Shri. Shailesh S. Gedam	File Keeper
60	Shri. Ajit M. Pande	File Keeper
61	Shri. Dilip N. Raut	File Keeper
62	Shri. Purushottam N. Waze	Lineman cum Wireman
63	Shri. Sushil P. Vaidya	Xerox Operator

S. N.	Name of the employee	Designation
64	Shri. Rajesh R. Darode	Peon
65	Shri. Shyamsunder S. Doble	Peon
66	Shri. Avinash N. Bhaisare	Peon
67	Shri. Pankaj R. Pethkar	Peon
68	Shri. Tatyarao R. Waghmare	Peon
69	Shri. Hanumant A. Sidam	Peon
70	Ku. Chhaya S. Masarkar	Peon
71	Ku. Pranali A. Thakre	Peon
72	Sau. Manjusha P. Kukade	Peon
73	Ku. Surekha W. Tijare	Peon
74	Shri. Roshan P. Kunghatkar	Peon
75	Sau. Nalini S. Ingale	Peon
76	Shri. Dnyaneshwar R. Sable	Peon
77	Shri. Ashok T. Hatwar	Watchman
78	Shri. Amit P. Vaidya	Mali

*** * ***

General Administration Department

- **In the session 2021-2022 under Section 25(2) of the University Act 1997. Total 5 meetings of the Management Council were held and its details are as follows**:-

Sr. No.	Date	Regular/ Contingent
01	15/05/2021	Regular
02	02/08/2021	Regular
03	26/11/2021	Regular
04	05/01/2022	Regular
05	25/03/2022	Regular

The Management Council is Constitute as per the University Act 1997, Under Section 25(2) as follows:-

Management Council (2021-2022)

Sr. no.	Section	Details	Name of the Person	Position
01	25 (2) i	Kulaguru–Adhyaksha	**Prof. Shrinivasa Varakhedi** Hon'ble Vice-Chancellor KKSU, Ramtek	Chairman
02	25 (2) ii	Sama-Kulaguru-Sadasya	Vacant	Ex-officio Member
03	25 (2) iii	One Adhishthata as prescribed by Statutes	**Prof. Nanda J. Puri** Department of Sanskrit Sahitya, KKSU, Ramtek	Member
04	25 (2) iv	One Person nominated by the Kuladhipati preferably from amongst the members of the Sanskrit SthayiSamiti of the Government of Maharashtra.	**Prof.Amba Kulkarni** Department of Sanskrit Studies University of Hyderabad	Member
05	25 (2) v	One member of the Maharashtra Legislative Assembly to be nominated by the Speaker of the Maharashtra Legislative Assembly.	Vacant	Member
06	25 (2) vi	One member of the MLC to be nominated by the chairman of the MLC	**Shri. Girish B. Vyas MLC,** Nagpur Local Authorities Council	Member
07	25 (2) vii	The Secretary, Higher Education or his nominee not below the rank of Deputy Secretary	**Shri. Ajit Baviskar,** Deputy Secretary Higher Education	Member

08	25 (2) viii	The Director of Higher Education or his nominee not below the rank of Joint Director of Higher Education	**Director,** Higher Education, Pune	Member
09	25 (2) ix	One Head of the University Department as prescribed by statutes	**Dr.Harekrishna Agasti,** Department of Ved & Vyakrana, KKSU, Ramtek	Member
10	25 (2) x	One Head of a college, institute, or Pathashala as prescribed by statutes.	**Dr.Bhau Dandade,** (I/C), Principal, CISFA College, Nagpur	Member
11	25 (2) xi	One teacher from the University Departments as Prescribed by statutes.	**Prof.Kavita S. Holey**, Department of Sanskrit Language and Literature, KKSU, Ramtek	Member
12	25 (2) xii	One teacher who is not principal from amongst the teacher of the affiliated colleges and recognised institutions with ten year teaching experience as prescribed by statutes.	Vacant	Member
13	25 (2) xiii	One Adhyaksha of Adhyayan Mandala as prescribed by statutes	**Prof. Krishnakumar Pandey**, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Ramtek	Member
14	25 (2) xiv	One member of the Vidvat Parishad nominated by the Kulaguru	**Prof.Madhusudan Penna** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, KKSU, Ramtek	Member
15	25 (2) xv	Sanchalaka – Niyojana-Vikasa Mandala	**Dr. Prasad Gokhale (I/C),** Faculty of Vedanga Jytish, KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
16	25 (3)	Kulasachiva – Secretary	**Dr.Harekrishna Agasti, (I/C),** KKSU, Ramtek	Ex-officio Member
17	25 (4)	Vitta-Lekha Adhikari	**Dr.Ramchandra J. Joshi,** Finance Officer, KKSU, Ramtek	Permanent Invitees
18	25 (4)	Pariksha Niyantraka	**Dr.Umesh D. Shivhare**, Controllar of Examination KKSU, Ramtek	Permanent Invitees

*** * ***

Board of Planning and Devlopment

–: **Annual Report for session 2021-22** :–

1. List of the staff of Board of Planning & Development.

Sr.no.	Name	Post
1	Prof. Prasad Gokhale	Director
2	Shri. Vijayendra Pande	Assistant Registrar
3	Shri. Atul Khode	Senior Clerk
4	Shri. Nandkishor Meshram	Senior Clerk
5	Shri. Pankaj Pethakar	Peon

2. The list of the members of Board of Planning and Development constituted as per the University Act.

Sr. No.		Members Name	Position
1	Kulaguru-Adhyaksha	**Prof. Shriniwas Varakhedi,** Hon'ble Vice-Chancellor.	Chairperson
2	Sama-Kulaguru if any (The Pro-Kulaguru)	----	Member
3	One Dean of Faculty, nominated by the Vidvat Parishad	**Dr. Madhusudan Penna,** Dean, Faculty of Bharatiya Dharma, Tattvajanana tatha Sanskrit Sankay, KKSU, Ramtek	Member
4	One Head or Director from amongst the Heads or Directors of the University Institutions or departments, not below the rank of Professor and who is not a Dean nominated by Vidvat Parishad.	**Dr. Dinakar Marathe,** HoD, Vedanga Jyotisha Department, KKSU, Ramtek.	Member
5	One teacher imparting post-graduate instruction having not less than sixteen years of teaching experience, nominated by Kulaguru.	**Dr. Kavita Holey,** Professor, Faculty of Sanskrit and other Languages, KKSU, Ramtek.	Member
6	One teacher imparting under-graduate institution having not less than sixteen year of teaching experience, nominated by Vyavasthapana Parishad.	**Dr. Parag Joshi,** HoD, Department of Adhunik Bhasha, KKSU, Ramtek.	Member
7	One principal of an affiliated College of Sanskrit, nominated by the Vyavasthapana Parishad from among the principal who are members of the Vidvat Parishad.	**Dr. Rajashri Meshram,** Principal, Kalidas University's B.Ed. College, Ramtek.	Member
8	One principal of an affiliated professional College nominated by Kulaguru.	**Dr. Sandhya Purecha,** Principal, Sarfojiraje Bhosale Research Centre, Dadar, Mumbai.	Member
9	Two experts, co-opted by the	**Dr. C. G. Vijayakumar,**	Member

	Board from amongst the Heads of National and State Level research institutions.	Vice-chancellor, Maharshi Panini Sanskrit Evam Vaidik University, Ujjain.	
10		**Dr. Sacchidanand Mishra ,** Member, ICPR, New Delhi.	Member
11	Sanchalaka of Niyojana-Vikasa Mandala-Member Secretary.	**Dr. Prasad Gokhale,** Director (I/c), B.P.D., Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.	Member Secretary

3. In the Academic session 2021-2022 in total 85 colleges has been accorded with the status of Recognized Institute for Specialised Studies.

4. In the Academic session 2021-22 affiliation was accorded to 79 college as per section 62/4 mentioned in University act 33/1997.

5. One Resercah centre was approved for carrying out research activity in various subject.

Sr. No	Name of the Institute	Adderss	Recognition date
1	Research For Resurgence Foundation	Seshadri Bhavan Tulsibaugh Nagpur.	04-12-2021

6. For various academic activities Memorundum of Understanding has been signed as per the list and co-ordinator has been appointed.

Sr.No	Name & Address	Coordinator	Date
1	BAPS - Swaminarayan Research Institute, New Delhi	Dr. Raghvendra Bhat	20/02/2021
2	ICSI - The Institute of Company Secretaries of India, New Delhi	Dr. Amol Mandekar	22/02/2021
3	Sanchi University of Buddhist-Indic Studies, Village Barla, Dist. Raisen, Madhya Pradesh.	Dr. Dhiraj Pandey	16/06/2021
4	Maharashtra Satate Facult Development Academy Pune	Dr Parag Joshi	28-01-2022
5	Siddhanta Knowledge Foundation Chennai	Dr. Dinkar Marathe	02-02-2022
6	Yashoda Girl's Arts & Commerce College Nagpur	Dr. Deepak Kapade	10-02-2022
7	Lokmanya Tilak College, Wani	Dr. Kavita Holey	2022
8	Shri. Binjani City College, Nagpur	Dr. Kavita Holey	2022
9	New Bhartiya Book Corporation New Delhi	Dr. K.K Pandey	2022
10	Maharshi Panini Sanskrit evam Vedic Vishwavidyalaya Ujjain	Dr. Hrushikesh Dalai	2022
11	Inflebinate Learning Management Service (ILMS) Gandhinagar	Dr. Rajendra Jain	2022
12	Manusript Conservation Centre New Delhi	Dr. Rajendra Jain	2022
13	Hanuman Vyayam Prasarak Mandal Amravati	Dr. Amol Mandekar	2022

7. Rashtriya Ucchatar Shiksha Abhiyan, State Project Directorate, Mumbai released Rs 20.00 cr from the sanctioned grant of Rs 20.00 cr as Infrastructural grant to the University. The expenditure statement is attached.

Sr.	Head	Sub Head	Sanction Amount	Released Amount	Utilized Amount	Balance Amount
1	New Facility	1Construction of Boys / Girls Hostel	90,000,000.00		39,503,571	
		2 Centre for Excellence for Indological Studies			50,000,000	
		Total			89,503,571	496,429.00
2	Renovation & Upgradation	1 Indian Flag Mast	90,000,000.00		1,076,900	
		2 Amphi Theater			2,195,053	
		3 Stage			870,140	
		4 Master Plan of Waranga			3,422,000	
		5 Cafeteria			752,489	
		6 Dining Hall of Existing Recreation Centre			5,144,335	
		7 Boundary Wall of Waranga			37,565,135	
		8 Renovation/ Upgradation of Auditorium			15,000,000	
		9 Renovation of Gurukulum Structure			4,501,910	
		10 Rejuvenation and beautification of the existing water body			3,900,000	
		11 Up gradation of approach road to academic building at waranga campus			12,000,000	
		12 Electricity Connection			6,300,000	
		Total			92,727,962	- 2,727,962.00
3	Equipments	1Furniture for Gurukulam	20,000,000.00		7,824,894	
		2 Bunk Beds			799,500	
		3 Furniture for Computer Lab			1,610,900	
		4 Mobile File Compactor			2,069,814	
		5 Furniture			42,144	
		6 Department laboratory equipments (education department)			240,341	
		7 Mirror less Digital Camera			195,330	
		8 Musical Instrument			162,100	
		9 PA system in Seminar Room (Audio & Display Unit)			249,996	
		10 Display Unit			209,363	

		11 Laptop			2,339,960	
		12 Computer for laboratory			1,881,900	
		13 Audio system for Academic Buidling			237,786	
		14 Equipment for Yoga Lab			299,500	
		15 Library Furniture			1,596,000	
		Total			19,759,528	240,472.00
		Total 1+2+3	20,000,00,00	20,000,00,00	201,991,061	- 1,991,061.00

8. Ashtadashi Project.

Sr No	Name of the Project Title	Name of the Investigator	Name of the Co-Investigator	Sanction Grant In Aid, Rs	Sanction Grant Released Rs
1	Children Literature Project- Kindle books of Pancha-tantra & Histopadesh	Dr. Madhusudan Penna	Dr. Parag Joshi	2,50,000	1,25000/-
2	Integrating Sanskrit with Modern Subject - Integrating Sanskrit learning with Mass Communication	Dr. Kalapini Agasti	--------	2,50,000	1,25000/-
3	Contemporary Literature Project-Yogmanovijnanam	Dr. Parag Joshi	---------	1,50,000	75,000/-
4	Knowledge trans-lation (Jyotish Text)-Sanskrit Translation of Marathi Text "Bhartiya Jyotish Shastracha Prachin Ani Arvachin Ithihas" of Sahnkar-Shankar Balkrishna Dixit	Dr. Dinkar Marathe	Shri Pranav Muley	1,50,000	75,000/-
5	Editing &Publishing Manuscript Project-Ediding of the Manuscript Taddhitantasabda-Kalapahby jaydeva & Taddhitantasabda-Anonymous	Dr. Jaywant Choudhary	----------	1,25,000	62,500/-
			Total Grants In Aid Rs	9,25000/-	
			Total Grants In Aid Received, Rs		4,62,500/-

9. In the Academic session 2021-2022 in total 2 colleges has been accorded with the status of Recognized Institute for Skill & Professional Education (RISPE).

Sr.No	Name of The Institution	Address	Year
1	Spark School of Design Education Foundation' Spark School of Design	Oshiwara, Andheri (W) Mumbai	2021-22
2	Lifeness Science Institute Education and Welfare Foundation's Lifeness Science Institute	Ghatkopar East Mumbai	2021-22

* * *

Academic Section

(1) BOARD OF STUDIES

As per the provision of the University Act 1997 under Section 33(2) the University has constituted 22 Board of Studies for the session 2021-22 as follows:-

Sr. No.	Name of the Board	Name of the Chairman
1	Adhoc Board of Studies for Veda	Prof. Ravindra Muley
2	Adhoc Board of Studies for Vyakarana	Prof. Harekrushan Agasti
3	Adhoc Board of Studies for Sanskrit Language and Literature	Prof. Kavita Holey
4	Adhoc Board of Studies for Pali Prakrit and other Classical Languages & Literature	Dr. Rajendra Jain
5	Adhoc Board of Studies for Modern Languages and Literature	Prof. Parag Joshi
6	Adhoc Board of Studies for Kirtanshastra	Dr. Dinesh Rasal
7	Adhoc Board of Studies for Darshanashastr	Prof. Kalapini Agasti
8	Adhoc Board of Studies for Yoga and Alternative Therapies	Prof. Kalapini Agasti
9	Adhoc Board of Studies for Visual Arts	Dr. Bhau Dandade
10	Adhoc Board of Studies for Performing Arts	Dr. Sandhya Purecha
11	Adhoc Board of Studies for Vedang Jyotish and Vastushastra	Dr. Dinakar Marathe
12	Adhoc Board of Studies for Computer Science and Application	Prof. Amba Kulkarni
13	Adhoc Board of Studies for Psychology	Dr. Sai Susarla
14	Adhoc Board of Studies for Traditional Indian Sciences	Prof. Prasad Gokhale
15	Adhoc Board of Studies for Education	Prof. Kirti Sadar
16	Adhoc Board of Studies for Administrative Services	Prof. Harekrishna Agasti
17	Adhoc Board of Studies for Hospitality Studies & Travel & Tourism	Dr. Urvashi Yashraoy
18	Adhoc Board of Studies for Social Science and Social work	Dr. Gopichand Nimbarte
19	Adhoc Board of Studies for Library & Information Science	Dr. Dipak Kapade
20	Adhoc Board of Studies for Commerce & Business Administration	Dr. Shrinivas Manekar
21	Adhoc Board of Studies for Journalism Media & Communication	Dr. Rakhi Tiwari
22	Adhoc Board of Studies for Special Board of Studies	Prof. Kavita Holey

(2) FACULTIES

As per the provision of the University Act 1997 Under Section 31(5) the University has constituted 5 faculties for the session 2021-22. The names of the faculties with faculty Deans are as follows.

S.N.	Name of the faculty	Name of the Deans
1	Faculty of Vedic Studies	Prof. Harekrishna Agasti
2	Faculty of Sanskrit and languages other than Sanskrit	Prof. Nanda J. Puri
3	Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture	Prof. Madhusudan Penna
4	Faculty of Ancient Indian Science and Humanities	Prof. Krishnakumar Pandey
5	Faculty of Education and other branches of learning	Prof. Lalita Chandratre

(3) Academic Council

The Academic Council is constituted as per the provision of the University Act 1997, under Section 27(2) as follows:-

Academic Council (2021-22)

Sr. No.	Clause	Provisions	Name of the members
1	27 (2) (a)	The *Kulaguru*– Chairman	**Prof. Madhusudan Penna**
2	27 (2) (b)	The *Sama-Kulguru*	--
3	27 (2) (c)	**The *Adhishthatas* of the *Sankayas*:**	
		1. Ved-Vidya	Prof. Harekrishna Agasti
		2. *Sanskrit TathaSanskritetarBhasha*	Prof. Nanda J. Puri
		3. Bharatiya Dharma Tatvadnyan Tatha Sanskruti	Prof. Madhusudan Penna
		4. Prachin Bhartiya Vidyan Tatha Manvyashastre	Prof. Krishnakumar Pandey
		5. Shikshanshastra Tatha Sankirna Vidyashakha	Prof. Lalita Chandratre
4	27 (2) (d)	**The *Adhyakshas* of the *Adhyayan Mandalas*:**	
		1. Board of Studies for Veda	Prof. Ravindra Muley
		2. Board of Studies for Vyakarana	Prof. Harekrishna Agasti
		3. Board of Studies for Sanskrit Language and Literature	Prof. Kavita Holey
		4. Board of Studies for Pali Prakrit and other Classical Languages & Literature	Dr. Rajendra Jain
		5. Board of Studies for Modern Languages and Literature	Prof. Parag Joshi
		6. Board of Studies for Kirtanshastra	Dr. Dinesh Rasal

		7. Board of Studies for *Darshanashastra*	Prof. Kalapini Agasti
		8. Board of Studies for Yoga and Alternative Therapies	Prof. KalapiniAgasti
		9. Board of Studies for Visual Arts	Dr. Bhau Dandade
		10. Board of Studies for Performing Arts	Dr. Sandhya Purecha
		11. Board of Studies for Vedang Jyotish and Vastushastra	Dr. Dinakar Marathe
		12. Board of Studies for Psychology	Dr. Sai Susarla
		13. Board of Studies for Traditional Indian Sciences	Prof. Prasad Gokhale
		14. Board of Studies for Computer Science and Application	Prof. Amba Kulkarni
		15. Board of Studies for Education	Prof. Kirti Sadar
		16. Board of Studies for Administrative Services	Prof. Harekrushna Agasti
		17. Board of Studies for Hospitality Studies & Travel & Tourism	Dr. Urvashi Yashraoy
		18. Board of Studies for Library & Information Science	Dr. Deepak Kapade
		19. Board of Studies for Social Science and Social work	Dr. Gopichand Nimbarte
		20. Board of Studies for Commerce & Business Administration	Prof. Kirti Sadar
		21. Board of Studies for Journalism Media & Communication	Dr. Rakhi Tiwari
		22. Board of Studies for Special Board of Studies	Prof. Kavita Holey
	27 (2) (e)	The *Sanchalaka* of the *Vistar Seva Mandal*	Prof. Krushnakumar Pandey
	27 (2) (f)	One principal each of the conducted or affiliated colleges, institutions or *pathashalas* to be nominated by rotation.	Dr. Sikandar Manware
	27 (2) (g)	One professor from amongst the professors in the university departments or institutions, nominated by the *Kulaguru*	Dr. Dharmendra Turkar
	27 (2) (h)	One teacher representing each faculty to be coopted by the *Vidvat-Parishad* from amongst the teachers having not less than 10 years teaching experience, other than Principals of colleges, Heads of university departments and Heads of recognized institutions.	3) Dr. Rajshree Meshram 4) Prof. Prasad Gokhale

	27 (2) (i)	One head of an academic services unit of the university, nominated by the *Kulaguru.*	Dr. Rajshree Meshram
	27 (2) (j)	Two scholars nominated by the *Kuladhipati*from amongst the Sanskrit institution in the State.	1.Prof. Prasad Joshi 2. Prof. Mahavir Agrawal
	27 (2) (k)	Two eminent Sanskrit scholars nominated by the *Kulaguru*	Dr. Manmohan Upadhyaya Dr. Lalitkumar Tripathi
	27 (2) (l)	The Director of Higher Education, Maharashtra State or his nominee not below the rank of Joint Director, Higher Education or his nominee.	Dr.Maheshkumar Salunkhe
	27 (2) (m)	Honorary Sanskrit Organizer, if any, of the Government of Maharashtra	Vacant
	27 (3)	The *Kulasachiva* shall act as the Secretary.	Dr. Ramchandra Joshi

Five meetings of the academic council were held in this session i.e on 1) dt.31.08.21, 2) dt.05.01.22, 3) dt.28.01.22, 4) dt.25.02.22, and 5) dt.11.05.22.

(4) COURSES OF THE UNIVERSITY - for the Session 2021-22

	POST GRADUATE DEGREE
Sr. No.	**Name of the Course**
1	M.A. (Sanskrit)
2	M.A. (Sanskrit Darshana)
3	M.A. (Sanskrit Sahitya)
4	M.A. (Sanskrit Veda)
5	M.A. (Sanskrit Vyakarana)
6	M.A. (VedangaJyotish)
7	M.A. (Yogashastra)
8	M.A. (Kirtanshastra)
9	MPA (Master in Performing Arts)
10	M.A. (Sanskrit Vedanta)
11	M.A. (Education)
12	M.Ed.
13	M.F.A.
14	M.Phil. (Education)
15	M.Phil. (Sanskrit Sahitya)
16	M.Phil. (Sanskrit Darshana)
17	M.Phil. (Sanskrit Vedang Jyotish)
18	M.Phil. (Sanskrit Vyakarana)
19	M.Phil. (Yogashastra)
20	M.Phil. (Sanskrit Veda)

21	Acharya M.A. (Sanskrit sahitya)
22	Acharya M.A. (Vyakaran)
23	Acharya M.A. (Vedanta)
24	Acharya M.A. (Jyotish)
25	M.A. (Public Administration)
26	Acharya (M.A.) (Darshan)
27	Acharya (M.A.) (Veda)
28	Master of Library and Information Science (M.L.I. Sc.) (Integrated Program)
29	M.Sc. (Hospitality Studies)
30	Master of Social Work (MSW)
31	M.Sc. (Yogic Science)
32	M. A. (Jyotirvigyan)
33	M.A. Sanskrit (Multidisciplinary)
34	M.A. (Applied Sanskrit)
35	M.A. (Pali)
36	M.A. (Hindu Adhyayan)
37	M.A. (Indic Studies)
38	M.A. (Applied Philosophy)
39	MPA (Manipuri)
40	MPA (Kuchipudi)
41	M.A. (Sports Management)
	DEGREE
1	B.A. (Vedanga Jyotish)
2	B. A. (Education)
3	B.Ed.
4	B.A. (Visharad Sanskrit)
5	B.A. (Civil Service)
6	B.A. (Yogashastra)
7	Bachelor of Fine Art (Applied Art) / (Painting) / (Sculpture)
8	B.Sc. (Hospitality Studies)
9	B.A. (Vedavidya)
10	B.A. (Kirtanshastra)
11	B.A. (Travel and Tourism)
12	BPA (Dance)
13	SammanitaShastri (B.A. Hons) (Vyakaran)
14	SammanitaShastri (B.A. Hons) (Sahitya)
15	SammanitaShastri (B.A. Hons) (Vedanta)
16	SammanitaShastri (B.A. Hons) (Jyotish)
17	B.A.(Additional) (Sanskrit)
18	SanmanitaShastri (B.A. Honors) (Darshan)

19	SanmanitaShastri (B.A. Honors) (Veda)
20	B.Sc. (Yogic Sci.)
21	B.A. (Theatre & Drama)
22	B.A. (Vishard) Pali
23	B.B.A.
24	B. Com.
25	B-Voc (Media Arts)
26	Bachelor of Computer Application (BCA)
27	B. A. (Sanskrit)
28	B.A. (Sanskrit) (For Ayurveda Students)
29	B.A. (Visharad) (Prakrit)
30	B.Sc. (Yoga, Naturopathy and Dietetics)
31	BPA (Dance) (Manipuri)
32	BPA (Dance) (Kuchipudi)
33	B.A. (Sangeet Prabodh)
34	B.Sc. (Interior Design)
35	B-VOC (Accounting & Finance)
36	B.Sc. (Hons.) (Bachelors in Fashion Design & Technology)
	P.G. Diploma
1	P.G. Diploma in Ancient Indian Mathematics
2	P.G.Diploma in VedangJyotish
3	P.G. Diploma in Computer Application (PGDCA)
4	P.G. Diploma In Yogic Sciences
5	P.G.Diploma in Teaching Sanskrit through English
6	P.G.Diploma in Vastushastra
7	P.G. Diploma in Sanskrit Journalism
8	P.G. Diploma in Translation Studies
9	P.G. Diploma in Culinary Arts
10	P.G. Diploma in Paninian Linguistic Studies
11	P.G. Diploma in Translation Studies
12	P.G. Diploma in Prasthantrayi
13	P.G. Diploma in Sports Management
14	Post Graduate Diploma in Fashion Designing & Technology
	DIPLOMA
1	Diploma in Vastushastra
2	Diploma in Sanskrit Sadhana
3	Diploma in Sanskrit Parichaya
4	Diploma in Sanskrit Agam
5	Diploma in Library and Information Science.
6	Diploma in Yoga Naturopathy and Dietetics (DYND)
7	Diploma in German Language
8	Junior Diploma in Vedic Studies

9	Higher Diploma in Paurohitya
10	Senior Diploma in Vedic Studies
11	Junior Diploma in Kirtanshastra
12	Senior Diploma in Kirtanshastra
13	Diploma in Mass Communication and Journalism
14	Diploma in Theatre and Performing Arts
15	Higher Diploma in Dance
16	Junior Diploma in Dance
17	Senior Diploma in Dance
18	Diploma in Hospitality Studies
19	Pre-degree Diploma in Dance
20	Diploma in Manuscriptology & Paleography
21	Diploma in Ancient Indian Sciences
22	Diploma course in Ancient Indian Environmental Studies
23	Diploma in Vedic Mathematics
24	Diploma in Sanskrit Learning
25	Agam Diploma in Prakrit
26	Diploma in Early Childhood Education and Care
27	Diploma in Ayurveda Panchkarma
28	Diploma in Creative Writing in Sanskrit
29	Diploma in French
30	Diploma in Event Management
31	Diploma in Indian Polity
32	Diploma in Ayurvedik Massage and Panchakarma Technician
33	Diploma in Interior Designing
34	Diploma in Fashion Designing
35	Diploma In Yoga Application
36	Diploma in Hospitality Studies (Vocational)
37	Diploma in Indian Philosophy (MOOC)
38	Diploma in Sanskrit Vyakarana (For Foreign Student)
39	Diploma in Chetana Vikas
40	Diploma in Karmakand
41	Diploma in Introduction to Paninian Grammar
42	Diploma in Comparative Literature
43	Dip. in Pali and Prakrit (ODL)
44	Diploma Purnavadi Manvi Jivan Vyavasthapan
45	Diploma in Aviation (Vaimanikshastra)
46	Diploma in Early Childhood Care and Education (ODL)
47	Diploma in Mixology and Flair
48	Professional Diploma In Digital Marketing
49	Diploma in Health & Integrative Lifestyle
50	Diploma in Fashion Designing & Technology

	CERTIFICATE
1.	Certificate Course in Dance
2.	Certificate Course in Vedic Mathematics
3.	Sanskrit Setu (for non-Sanskrit students for B.Ed. Admission)
4.	Certificate Course in Ayurveda
5.	Certificate Course in Gita
6.	Certificate Course in Vedic Studies
7.	Certificate Course in Sanskrit Pravesh
8.	Certificate course in Yoga and Naturopathy
9.	Certificate in Sanskrit writing
10.	Certificate in Spoken Sanskrit
11.	Cert. Course in Holistic Personality
12.	Cert. Course in Business English Communication
13.	Certificate Course in Computer Application
14.	Certificate Course in Sharada Script Learning
15.	Certificate Course in Shastric method of Argumentation
16.	Yoga Setu Course
17.	Certificate Program in Photography
18.	Certificate Program in Graphic Design
19.	Certificate Program in Makeup
20.	Certificate Course in Poornawad Philosophy
21.	Certificate Course in Creative Painting
22.	Certificate Course in Mural Relief Sculpture
23.	Certificate Course in Film Appreciation
24.	Certificate Course in Indian Arts
25.	Certificate Course in Costume Design
26.	Certificate Course in Arts Basics
27.	Online Certificate Course on Indian Art & Culture
28.	Certificate course in Advaita Vedanta (Onward 2020-21)
29.	Certificate Course in Vedantsar (Onward 2020-21)
30.	Certificate Course in Communicative English
31.	Certificate in Spoken Prakrit (ODL)
32.	Certificate Course in Introduction to Psychology for Shastra Scholars
33.	Certificate Course in Indic Shastra Perspectives on Psychology for mainstream psychology practitioners
	Equivalent to 12th / +2 / Intermediate Arts (I A).
1	Prak-Shastri

*** * ***

College Section

1) As per Kavikaulaguru Act, (33/1997) section 62(5) Government of Maharashtra accorded permission on permanent Non Grant basis for opening 79 new colleges under University for the academic session 2021-22 vide government resolution no ngc/2021/(02/21)/mashi-04 dated 15.06.2021. Out of 79 new colleges Affiliation was accorded to 66 new colleges and as of now university is having 176 colleges

2) In the academic session 2021-22 local inquiry committee was sent to 111 colleges, committee after physical verification submitted the report and as per the committee recommendation colleges where informed to submit the compliance and accordingly continuation of affiliation was awarded.

3) All the new colleges under Affiliation/RISS/RISPE where allotted college code on MKCL portal.

4) As per the demand of the college the work related to appointment of officiating Principal and contractual faculty was done

5) The work related to sanction of post of teachers and reservation roster was done.

6) The work related to forwarding the proposal of 2(f) of various colleges was done.

* * *

Finance Department

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek
University Actual Income & Expenditure &
in the year 2021-22 Actual upto Year
January-2022 and provision for the year 2022-23

		Actual	*Actual*	*Actual*	*Actual*	*Budget*	*Budget*
		Income	*Espenses*	*Income*	*Expenses*	*Provison*	*Provison*
		2020-2021	*2020-2021*	*2021-2022*	*2021-2022*	*2022-2023*	*2022-2023*
				As on 31.01.2022	**As on 31.01.2022**		
Part-1	*General Fund Income*	*95793761.00*	*32667262.00*	*134311346.00*	*44145781.00*	*196801036.00*	*198321318.00*
	Salary Income	*74448369.00*	*77360804.00*	*77537789.00*	*76892557.00*	*122750000.00*	*122750000.00*
Part-2	*Development Activities - Income*	*0.00*	*0.00*	*66750000.00*	*16750000.00*	*2705582000.00*	*2714882000.00*
Part-3	*Nidhi - Income*	*0.00*	*143940.00*	*0.00*	*180903.00*	*5710000.00*	*5710000.00*
	Total	**170242130.00**	**110172006.00**	**278599135.00**	**137969241.00**	**3030843036.00**	**3041663318.00**

*** * ***

Engineering Department

(1)

Project Name :- Construction of First Floor of Guest Houst at Ramtek

Construction Area :- 695.81 Sq. Mtr.
Estimated cost :- Rs .2,05,07,000/-
Fund received upto :- Rs. 1,97,50,000/-

Received from Govt. Rs / year	Deposited to PWD Rs/ Receipt date
Rs. 30,00,000 **@**Year 2018-19	Rs. 30,00,000 @Dt. 16-03-2020
Rs. 77,50,000@ year 2020-21	Rs.77,50,000 @ Dt. 22/05/2021
Rs.90,00,000@Year 2021-22	Dt. 15/03/2022

Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur.
Current status :- Work is Progress.

(2)

Project Name :- Multipurpose Hall Interior work Under RUSA.
Construction Area :- 1157.87 Sq. Mtr.
Estimated cost :- 5,48,08,831/-
Fund received upto :- Rs. 1,50,00,000/-

Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur dt. 29/01/2021 for deposit work.

Current status :- Estimate technical sanctioned processes under PWD.

(3)

Project Name :- Construction of Centre of Excellence for Indological Studies and Research at Waranga campus under RUSA Project.
Construction Area :- 1965.30 Mtr.
Estimated cost :- Rs.9,22,61,648/-
Fund received upto :- Rs.5,00,00,000/-

Received from Govt. Rs / year	Deposited to PWD date
Rs. 2,00,00,000/-	Dt. 06-03-2021
Rs. 88,00,000/-	Dt. 16-6-2021
Rs. 2,12,00,000/-	Dt.04.03.2022

Action taken :- The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur.
Current status :- Work is Progress.

UNIVERSITY'S PROPERTY –

1) Maharashtra government has allotted land of 3.92 hectors at parsoda, tq. Ramtek, dist. Nagpur. University took possession of land in year 1998.
2) Total 22 rooms (total 834.977 sqm. area) at 4th,5th & 6th floor, N.I.T. complex, sitabaldi, Nagpur University took possession of property in year 2007-08.
3) Buildings available in University campus at Ramtek.

a)	Administrative building		
	Ground floor	- 563.34 sqm.	- Rs.44.05 Lakh
	First floor	- 561.12 sqm.	- Rs.56.65 Lakh
b)	Guest House GF	- 412.00 sqm.	- Rs.49.64 Lakh
c)	Recreation Centre (Hostel)G+2	- 2277.525 Sqm.	- Rs.561.79 lakh
d)	Academic School Building	- 4797 Sqm (G+2)	- Rs. 750.00 lakh
e)	Academic Research Centre	- 1989.37 Sqm	- 513.66. Lakh
f)	Multipurpose Hall	- 1157.87 Sqm	- 330.19 lakh

ABHNAVBHARTI CAMPUS AT WARANGA, NAGPUR

Government of Maharashtra has allotted land measuring 19.81. H.R. at Survey No. 140, mouja Waranga , Th. & Dist. Nagpur to University. University took possession of land in January 2019.

CAMPUS AT SITABULDI, NAGPUR

University has provided necessary educational facility at its own property at N.I.T. complex, Sitabuldi, Nagpur. Hence all the five educational departments are running there.

CAMPUS AT RATNAGIRI

Government of Maharashtra has allotted constructed area in Arihant Mall, Mauja Zadgaon, Th. & Dist. Ratnagiri measuring 22500 Sq.feet in year 2021 (Through Lease deed dt. 26/08/2021). University has provided necessary administrative & educational facility.

*** * ***

Examination Section

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University's Examination Section had successfully conducted winter 2021 examinations and Summer 2022 In winter Examination Total 172 examinations were conducted in which total **26716** students appeared in these examinations. In summer 2022 total 230 examinations were conducted and total **30996** students appeared in these examinations. The results of all these examinations were declared within the 30 days' time as per the State Government and University Rules. All the work such as, Enrollment of students, examination work and result declaration completed through online. For this, Internet and other necessary facilities are available in the Examination Section.

Board of Examination

Sr. No	Name	Position
01	**Prof. Hareram Tripathi** Ho'Vice Chancellor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Vishwavidyalay, Ramtek	Chairman
02	**Dr. Madhusudan Penna** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
03	**Dr. Krishnakumar Pandey** Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
04	**Dr. Lalita Chandratre** Dean, Faculty of Education and Sankirna Vidya shakha Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
05	**Prof. Kavita Holey** Dean, Faculty of Sanskrit Tatha Sanskritetar Bhasha sankay Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
06	**Prof. Harekrishna Agasthi** Dean, Faculty of Vedvidya sankay Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
07	**Prof. Prasad Gokhale**,Mo.No 9665300979 Vedang Jyotish Department Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
08	**Prof. Rajeshree Meshram**, Principal Kalidas College of Education Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
09	**Hon'ble Joint Director** (Higher Education) Nagpur Division, Nagpur	Member
10	**Dr.Jaywant Chaudhari** Controller of Examination	Secretary

* * *

Library

Details work of library for the educational year 2021-22 are summit as below-

Reading Materials

Purchase and Gift reading materials (Growth) during the year.

Detail	01 April 2021 –31 March 2022		
Main Library, Ramtek			
	Acc. No.	**No.**	**Expenditure**
Purchasd Books	19318-19999	682	2,71,558/-
Gift CD's	AVG183	01	Nil
Gift Books	G16787-G-17906	1120	Nil
Dissertations	D359	00	Nil
Manuscripts	M-3009-M-3091	00	Nil
Thesis	T-173	01	Nil
Bound Volume	J-1175	00	-
Journals Subscription/ renewal	Current Journals 50	08 Renewal and 01 new	22,320/-
Kindel e-books	----	1years	1799/-
		Total	**2,95,677/-**
Ratnagiri Sub Centre Library, Ratnagiri			
Purchasd Books	R1-R36	36	11,081/-
		Total	**3,06,758/-**

The above reading material's Accession, Cataloguing, Classification, Processing are completed and ready to use for readers.

1.1) Gifted Books received during the Year

Sr. No.	Name of Books Donar	Total Books
1	Dr. Madhusudan Penna , KKSU,Ramtek	22
2	Central Sanskrit University, New Delhi	53
3	Dr. C D Mayee, Nagpur	24
4	Trisakand Phaladesh Abhas Madal	07
5	Publication Department, KKSU,Ramtek	45
6	Prof. Srinivasa Varkhedi, KKSU, Ramtek	220
7	Patanjai Yogpeeth	34
8	ODL, Dept., KKSU, Ramtek	20
9	Dr. Sanjay Khalatkar, Nagpur	10
10	Dr. Rajendra Jain, KKSU, Ramtek	20
11	Dr. Renuka Bokhare, KKSU, Ramtek	32
12	Dr. Dinakar Marathe	04
13	Rohini Pande, Nagpur	289
14	Sau. Jayashree Pendarkar, Nagpur	04
15	Other	336
	Total	**1120**

1.2) Department Wise expenditure of Books & Periodicals from General Funds 2021-22

Faculties	Departments	Books	Copies	Amount	No. of Periodical	Amount	Total Expenditure
Faculty of Vedic Studies	Dept.of Veda and Vedic Science	15	28	14264/-	--	--	14264/-
	Department of Vyakaran	--	--	--	--	--	
Faculty of Sanskrit and Other Languages	Dept.of Sanskrit Language and Literature	48	98	38129/-	02	2800/-	40929/-
	Dept. of Modern Languages	170	172	56718/-	--	--	56718/-
	Dept.of Pali, Prakrit and Other Indian Languages	02	20	1368/-	--	--	1368/-
Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture	Dept.of Bharatiya Darshan	68	82	70545/-	01	1390/-	71935/-
	Dept. of Yogic Science and Holistic Health	04	04	3435/-	01	11400/-	14835/-
Faculty of Ancient Indian Science and Humanities	Dept. of Vedanga Jyotish	13	23	15759/-	02	3030/-	18289/-
	Dept. of Ancient Indian Architecture	--	--	--	--	--	
	Dept.of Computer Science	--	--	--	--	--	
Faculty of Education and Other Branches of Learning	Dept. of Education	17	17	10198/-	03	3700/-	13898/-
	Dept. of Commerce and Management	30	58	26392/-	--	--	26392/-
ODL		01	20	3200/-	--	--	3200/-
General		157	160	31550/-	--	--	31550/-
Total		**525**	**682**	**271558/-**	**09**	**22320/-**	**293878/-**

1.3) Expenditure of Books & Periodicals in Ratnagiri Library from General Funds 2021-22

Faculties	Departments	Books	Copies	Amount	No. of Periodical	Amount	Total Expenditure
	Ratnagiri Sub centre	31	36	11081/-	Nil	00	**11081/-**

1.4) Expenditure on Kindle e-Books 2021-22

Kindle e-Books Membership	
One Year Membership	Amount
	1799/-

1.5) Available Reading Materials in Library

1.	Purchase Books	:	19999
2.	Gifted Books	:	17906
3.	Bound volume	:	1175
4.	Manuscript	:	3091
5.	Thesis	:	173
6.	Dissertations	:	359
7.	Audio –visual collection	:	47
8.	Gifted Audio –visual collection	:	183
	Total Reading Materials	:	**42933**

(Note: 841 books are available in Departmental Library)

2) Data feeding by Library Staff

	Communities in KKSU Repositories	No. of Collection
KKSU Digital Repository	Books	180
	Faculty Pub.	184
	Kalidas Collection	12
	KKSU Journal	11
	KKSU Newsletter	13
	KKSU Video	85
	Newspaper Clipping	16
	Other Important Publication	04
	Question Paper	04
	Project	06
	Thesis	82
	Report	04
	ODL Books	18
	Manuscripts	06
Shodhganga	Thesis data entries	119
Internet Archives	uploaded Items	28
Library YouTube Channel	You Tube Video Channel	117
	Total	**889**
Koha Software	Books & Manuscripts : No.of data entries	30234
	Total	**31123**
Digitization of Manuscripts	No. of Manuscripts Scan (Data feeding awaited)	3145

3) Available Journals Record during 2021-22

- Print Journals :– 50
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	Resource Name	Resource URL	No. of Journal
1	Economic & Political Weekly	http://epw.in/	1
2	ISID	http://isid.org.in/	Database 125 Index Journals
3	JCCC	http://jgateplus.com/	Database 7900+
4	Springer Link	http://www.springerlink.com/	1700+
5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	3400
6	JSTOR	http://www.jstor.org/	2500+
		Total	**15626+**

- **NDL-eResources**
  - World e-book Library
  - South Asia Archive (SAA)

Remote Access Service

Total Users	Resource Access	Total Resources Used
648	**944**	**61**

- **NDL User Information**

Active Users	Non Active Users	Active & Non-Active Users
117	**481**	**598**

4) SERVICES & FACILITIES OF THE LIBRARY

SERVICES	FACILITIES
✓ Circulation Service ✓ Book Reservation Service ✓ Book Display New Arrivals ✓ Journal Display Service ✓ Reprographic Service ✓ Bibliographic Services ✓ Inter Library Loan Service ✓ Reference service ✓ Information services ✓ Referral service ✓ Newspaper clipping services ✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource ✓ NDL eResources -World e-book Library -South Asia Archive (SAA) ✓ Audio Book Reader (ABRAR) ✓ Electronic Notice Board Remote Access Services (From 7th Jan. 2021)	✓ Reading Room Facility ✓ Periodical Facility ✓ Newspaper Facility ✓ OPAC ✓ Audio Visual Facility ✓ Internet Facility ✓ Manuscript Resource Facility ✓ Departmental Lib. Facility ✓ Special collection of books on Kavikulaguru Kalidasa ✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams ✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations ✓ e Thesis full-text database ✓ Plagiarism checkup facility ✓ **NVDA Software (Blind Student)** ✓ **Learn Sanskrit online Facility** **Sugamya Pustakalaya**

5) Innovative Services/ Works

- 13 Departmental libraries Created
- NDL Club Service Start for students.
- MOU with Yashoda Girls College, Nagpur

5.1) Information About Library Officers and Staff

Working Staff (2021–2022)

Post	No.	Name	Location
Librarian	~~–~~	Dr. Deepak Kapade	Librarian
Library Asstt.	~~2~~	Dr. Pragati Dhepe	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Main Library, Nagpur
Cleark	1	Shri.Subhas Gotmare	Main Library, Nagpur
LDC	~~---~~	Ku. Meena Pujari	Departmental library ,Ramtek
Library Attended	2	Shri. Mukesh Sahare	Main Library, Ramtek
		Shri. P. P. Kawale	Main library ,Ramtek
Peon	~~1~~	Sau. Manjusha Kukade	Main library ,Ramtek

5.2) Details of Working in Main Library

- Institutional Membership of NDL (National Digital Library) is taken by University Library.–By taking this membership. We can make all the students of our university members of NDL. Accordingly, a total of 598 members have been added to the NDL by the year 2021-22
- 120 books published by Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University have been uploaded on the Amazon site for sale.
- National Digital Library Club has been started for library members.
- 13 Departmental Libraries have been set up and 100 books have been given to the Departmental Libraries as per their demand.
- Total 682 books have been purpurchased journals renewal and 1 journals new subscription in the year. Those journals are not received, a reminder letter also sent to the concerned.
- 30390 books data entries feeding are completed on Koha Software
- Total 2048 Old and New Books completed Classification.
- Total 50 Journal issues are received and completed entries of the same.
- Total 1120 gifted books Accessioning, Cataloguing, Classification and Processing are complete.
- University Library sent a thanks letter with a computerized list of books to all 12 books donors.
- Barcode label were pasted on total of 3486 books.
- Prepared Online feedback form (google form) and available to the students of KKSU on the university library website.

- **Expenditure on Newspaper**

Sr. No	Library
1	20423.00

- **Newspaper Clipping Services**

  Library provides a newspaper clipping service to the users. Library staff collected 57 news reading our Vishwavidyalaya and maintained a systematic record in the file as well as made it available to all readers for use.

Xeroxing Service

Sr. No	Library
1	00

Available News Paper in Library

Sr. No	Library
1	The Hitvada
2	Sakal
3	Lokmat
4	Navbharat
5	Deshonnati
6	Tarun Bharat
7	Loksatta
8	Dainik Bhaskar
9	Dainik Lokshahi Varta
10	Indian Express
11	Rojgar Naukari Sandarbha
Total	11

6) Library Membership

Category	Category Description	No. of Members	Membership Fees	Deposit
A	University Authority	06	---	---
B	University Officers	13	---	---
C	Permanent Teachers	12	Nil	1000 x 12 =12000
D	Temporary Teachers	30	Nil	1000 x 27=27000 000 x 3 =000
E	Research Scholars	42	200 x 42 = 8400	1000 x 42= 42000
F	Permanent Non-Teaching Staff	47	Nil	----
G	Temporary Non-Teaching Staff	Nil	Nil	Nil
H	UG.PG.Students Sanskrit	188	00 x 136 = 00 200 x 52 =10400	500 x 02 = 1000 1000 x 03=3000 000 x 183=000
	UG.PG.Students Sanskrit ६Scholarship	21	----	----
	UG.PG.Students-Education	126	500 x 67=33500 200 x 59 =11800	500 x 00 =000
	UG.PG.Students-Education/ Scholarship	25	----	----
I	M. Phil	06	200 x 06 =1200	----
J	External Members	11	200 x 11 = 2200	1000 x 11 = 11000
K	Casual Members	05	100 x 5 = 500	----
L	Short-Term Members	00	----	----
M	Reading Room Members	104	500 x 104 = 52000	----
N	Institutional Members (Affiliated College)	29	1000 x 29 =29000	----
O	Departmental Library Membership (KKSU)	13	—	—
Total		**678**	**149000.00**	**96000.00**

7) LIBRARY USAGE

7.1) Urkund Plagiarism Software Usage Statistics

No. of Usage	Total Usage
	1527

7.2) e-Shodh Sindhu Consortium

Publisher wise Usage Statistics for 2021

Sr. No.	Resources Name	Total
1	Economic & Political Weekly	09
2	ISID	20
3	JCCC	1852
4	Springer Link	48
5	Taylor & Francis	50
6	JSTOR	297
7	Nature	03
	Total	**2279**

7.3) Books Circulation

Home Issue	Main Library	Computer Departmental Library	Modern Language Departmental Library	Sanskrit Sahitya Departmental Library	Ved & Vedic Departmental Library	Vyakaran Departmental Library	Jyotish Departmental Library	Darshan Departmental Library	Yoga Departmental Library	Education Departmental Library	Waranga Campus library, Nagpur	Total
Home Issue-Return	6449	3	57	01	42	16	22	7	2	71	672	**7342**
Reading Room Issue	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	Nil
Membership Extension Service Issue-Return	26	----	-----	------	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	**26**
Special Home Issue-Return Books	504	0	11	32	01	38	05	07	17	18	226	**859**
KKSU Repository Usages	1238	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	**1238**
Remote Access Usages	944	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	**944**
Total												**10409**

7.4) No. of users visiting the library

Visitors	Main Library	Waranga Campus library, Nagpur	Total
Library Visitors	8129	361	**8490**
Online Visitors			
Library Visitor Management System	511	00	511
KKSU Repository	1237	Nil	1237
E-Resources Visitor	2279	Nil	2279
Remote Access Member	646	Nil	646
OPAC	2663	Nil	2663
		Total	**15826**

7.5) Library Usage Summary

Sr. No.	Libray Usage	Total
1	Books Issue-Return	8201
2	Membership Extension Circulation	00
3	e-access	2279
4	D-Space (Repository)	1237
5	Urkund	1527
6	OPAC	2663
7	Internet Archive	6380
8	Youtube Channel	15092
Total		**37379**

Annual Avarage : - 37379 % 280 = 133

Per day Avarage:- 133 % 300x100 =44%

8) Library Income and Expenditure

Details	Income			Expenditure	
	Year 2020-21		Total	Details	Year 2021-22
	Main Library	Dept. Library			
Library Membership Fees	149000	00	149000	Books/Journal Purachase/ Kindle-E-books	3,06,758/-
Extension Service Fees	00	00	00		
Books Late Fees	12658	00	12658		
Books missing Fees	540	00	540		
Xeroxing Fees	00	00	00		
Lost I-Card	600	00	600		
West Newspaper Sale	Include university Raddi	00	00		
Total Income	**162798.00**	**00**	**162798.00**	**Total Expenditure**	**3,06,758/-**

8.1) Earn & Learn Scheme Expenditure

अ. क्र.	नाव	एप्रि.	मे.	जून.	जुलै.	ऑग.	सप्टे	आक्टो.	नोव्हे	डिसें	जाने	फेब्रू.	मार्च	एकूण
1	Megha Dahare	533	—	1600	839	2000	1933	2000	2001	2000	2000	2000	—	**16906**
2	Mayuri Chincholkar	——	—	——	1419	1419	1933	1806	1807	710	—	—	—	**9094**
3	Aakash Patil	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**133**
4	Visahal Gore	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**67**
5	Shreyash Jadubanshi	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**133**
6	Jayant Pradhan	—	—	1067	1871	—	—	—	—	—	—	—	—	**2938**
7	Priyanka Bangade	—	—	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	**2000**
8	Tushar Wasnik	—	—	—	—	—	—	—	—	903	—	—	—	**903**
9	Bhageshshri Borkar	—	—	—	—	—	—	—	—	1613	2000	1857	1806	**7276**
10	Umesh Tupurwadi									1032	774	—	—	**1806**
													Total Expenditure Rs.	**41256**

8.2) Expenditure on Temporary Staff

Sr. No	Name	Apr	May	Jun	Jul	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar	Total
1	Chandani Kashyap	----	----	3067	3612	3097	3333	3355	3356	4000	3871	4000	----	**31691**
													एकूण खर्च रु.	**31691**

- **Details of Library Deposit, Renewal Refund & Laps Record (Year 2020-2021)**

Sr.No.	Details	Total
1	Library Membership Annual Fees (2020-21)	37600.00
2	Total Deposit	**72000.00**
3	Total Deposit Return	**-5500.00**
4	Balance Amount in Finance Dept.	66500.00
5	Renewal (2021-22)	**- 44500.00**
6	Laps Amount(Year 2020-21)	**22000.00**

- ✓ Total 300 students become member of the libray. Out of them 10 members each received (as per rule) Rs. 500/- and 67 members Rs. 1000/- per member as a total of Rs. 72000/- library deposited was received in the year 2020-21.
- ✓ Out of 300 members, 08 members submitted refund form and as per rule (Rs. 1000/- and Rs. 500/- per member) Rs. 5500/- refunded to them.
- ✓ 45 Members had renewed their membership in the year 2021-22. Rs. **44500/-** deposit information about renewed of membership sent to finance department.
- ✓ Laps amount Rs. 22000/- of 24 library members are still deposited in the Finanace Dept.
- ✓ Rs. 37600/- annual library fees of 300 members per member Rs. 200/- and Rs.500/- received in the year. (Casual Member 100x 0 = 00/-, Short-Term Members Rs. 200x0= 00/- and Reading Room Member Rs. 500 x 18=9000/- total Rs. 11000/- included in Rs. 37600/-

9) Programmes of Library

1- Vidarbha Sahitya Sangha library , Nagpur & Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Centre, Kavikulguru Kalidas Sanskrit Vishwavidyalaya, Ramtek. Jointly Organized by Dr. S.R. Ranganathan Firta Chashak Award

Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Centre, Kavikulguru Kalidas Sanskrit Vishwavidyalaya, Ramtek & Vidarbha Sahitya Sangha library , Nagpur Jointly Organised on the occasion of Dr. S. R Ranganathan Jayanti. Dr. Ranganathan Smruti Librarian Firta Chashak 2021.

Like every year, this year also for college librarians in Maharashtra State level, Dr. S. R. Ranganathan Memorial Essay Writing Competition 2021 was organized on the occasion of Dr. Ranganathan Jayanti. In the previous year 2020, K.K.S.U. library received the first prize. Therefore, this year's event was organized by K.K.S.U. library. This research article competition was organized for college librarians all over Maharashtra. Dr. S. R. Ranganathan the background of Ranganathan's contribution to library development, a research paper was written **on the changing nature and challenges of college library services in the current situation.** The examiners selected 03 best Articles from the received Articles

The winner of this essay competition Dr. Ranganathan Smriti Revolving Cup On 12 August 2021, Vidyasagar College of Arts Librarian Dr. Ashish Thanekar was awarded by Hon. Vice-Chancellor of kksu University. The second number was divided and given to two colleges. Vrushali Bhalerao, L.A. D. College, and Pournima Chopra, G.S. College, Nagpur also 3rd no. Ulka Mandekar, Yashwantrao Chauhan Institute of Science, Satara (M.S.) These all Contestants were given certificates and books. Honorable Librarian, Dr. Deepak Kapade, Dr. Ashwini / Parag Paradkar couple, Dr. Manju Dubey, Dr. Shivani Balkundi, Prof. Vivek Aloni, V.S. Director of Sangh Library as well as co-ordinator Mr. Dilip Mhaisalkar and Principal of Vidyasagar Arts College Dr. P.K.U. Pillai was included. The book exhibition was inaugurated by Hon. Vice-Chancellor. At that time, Controller of Examinations Dr. Umesh Shivahare, Finance Officer Dr. Ramchandra Joshi, Shri. Kailash Moon, other dignitaries were present hon'ble Vice-Chancellor guided the librarians and students present.

2- Books Exhibition and Sale

Mahakavi Kalidas Sanskrit Sadhana Award distribution Ceremony was organized at Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek. In this way Exhibition and sale of university published books by Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Centre, kksu Ramtek was organized On 28.08.21 at 11.00 am by order of Hon.Librarian. In this exhibition AIOC published books & books of other subjects were kept.

During the book exhibition the Vice Chancellor of the University, Hon. Prof. Shrinivasa Varakhedi, Minister of Higher and Technical Education Hon'ble Uday Samant, Vice Chancellor of Vedic University Hon'ble. Prof. C. G. Vijay Kumar, Ramtek Loksabha constituency M.P Hon'ble Krupal Tupane, Rajya Sabha M.P Hon'ble Dr. Vikas Mahatme, Founder Former , Vice Chancellor Hon'ble. Dr. Pankaj Chande, Hon'ble MLA Hon'ble Abhijeet Wanjari, & Hon'ble MLA Ashish Jaiswal, Former, Hon'ble MLA Malikkarjun Reddy, & Joint Secretary Dr. Sanjay Thackeray & others dignitaries were present.

3- 15 hours Continuous Reading Competition

Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Centre, Kavikulguru Kalidas Sanskrit Vishwavidyalaya, Ramtek celebrated the birth anniversary of Bharat Ratna Dr. A.P.J. Abdul Kalam as reading day on Oct 15. 2021 in the library. Former President of india Dr. A.P.J. Abdul Kalam's birthday was celebrated on Reading Day on 15th Octomber. Object to inculcate interest in reading among students on 18th October 2021 continuous 15 hrs reading competition was organized for the library members from 07.00 am to 10.00 pm. By Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Centre.

40 Members responded enthusiastically in this reading competition. The winners of this competition are as follows, Ms. Khushbu Meshram - 15 hours, Akshay Dokrimare - 15 hours, Pravin Chandimeshram - 13 hours, all these winners were given certificates.

10) Library staff achievement and activities (Year 2021-22)

Dr. Deepak Kapade, Librarian

A) Published papers in Journals

Sr.No	Title with page nos.	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Barphe Vijay Uttamrao, Kapde Deepak (2021)"A Study of Authorship Pattern and Collaborative Research Paper Published in Library and Information Science Literature during 2015 to 2018" Journal of Advancements in Library Sciences., Abbreviation: JoALS, DOI no.: 10.37591/JoALS, Impact Factor (SJIF)- 5.68, Indexed in: DRJI, Citefactor, Journal TOC, Google Scholar, page 5-11. http://sciencejournals.stmjournals.in/index.php/JoALS/article/view/2993	Vol 8, No 1 (2021)	eISSN: 2349-4352	Peer reviewed Online
2	Dr. Vijay Uttamrao Barphe and Dr. Deepak Kapde (2022) "A Study of Preference and Citation Impact of Top 32 Views Research Papers published in SERLS- Journal of Information Management" ,Phalanx: A Quarterly Review for Continuing Debate	Vol-17, No-2, April-June, 2021 (**UGC Care Listed Journal**)	ISSN: 2320-7700	Peer reviewed Online

Patent published

2. Selective Dissemination of Information based Integrated Library Management system, Application No. 20212150478 A, publication date 12/11/2021

Lectures as Resource person

1) "Digital Library and Remote Access" by Dr. Dipak kapade Resource person delivered a Lecture on 20th May 2021 for the **International Conference** on Digitisation of Library, Chintamani College of commers Pombhurna , Chandrapur. (2) International Conference on Digitalisation of Library - YouTube

2) "Importance of reading habit for holistic personality development "by Dr. Dipak Kapade as resource person in one day national webinar on "26th National Reading Day" Jointly organized by R.S Mundale Dharampeth Arts and Commerce College ,Kamala Neharu College and Renuka College, Nagpur, 19 June 2021. (2) Importance of Reading Habit for Holistic Personality Development - YouTube

3) "Reading Culture and Mental Health" by Dipak Kapade as resource person in one day national webinar organized by Vidhyasagar Kala Mahavidhyalay, Ramtek on 13 jully 2021.

Ramtek, Nagpur : रामटेक: पुस्तक हे मस्तक घडवित असते; डॉ. दीपक कापडे यांचे विद्यासागर विद्यालयाच्या ऑनलाईन राष्ट्रीय चर्चासत्रात प्रतिपादन | Public App

(2) 13 July 2021 National Webinar 4 (Reading Culture & Mental Health) - YouTube

4) One Day National Webinar on "Utilization of Library and E-Resource in Current Situation" organized by N. M. D. College, Gondia on 13 Aug. 2021 at 11:30 am. (2) Webinar-Gondia - YouTube

5) "Digital Library and Remote Access servises" by Dr. Dipak kapade Resource person delivered a Lecture on 19th August 2021 for the **refresher course** on Library profession at HRDC ,RTM Nagpur University Nagpur .

6) "Plagiarism An overview" vy Dr. Dipak Kapader resorce person at Knowledge Resource Centre of Arts and Science College, Pulgaon, and Cluster of Thirteen Institutions (CoTI). Jointly Organize "National Level Seminar on Importance of IPR in Higher Education & Brief review of IPR & Plagiarism" held on 09/10/2021 . Link: National Level Seminar on Importance of IPR in Higher Education & Brief of IPR and Plagiarism - YouTube

Chairperson:

1) "Digital Library and Remote Access" by Dr. Dipak kapade Resource person delivered a lecture on 20th May 2021 for the International Conference on Digitisation of Library ,Chintamani College of commers Pombhurna, Chandrapur.
Organised programmes/ Coference / seminars

2) **Dept. of Sanskrit language and KRC** jointly organized one day workshop on " Plagiarism An overview : practical Approached. 15 June 2021. Dr. Dipak Kapade as resource person.

3) KaviKulaguru Kalidas Sanskrit University ,Janayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Ramtek & Renuka College Besa, Nagpur Jointly Orgnised Online National webinar on **Cracking Competitive Exam MPSC/UPSC** 27th July 2021at Zoom 02.00 pm to 04.00 pm. (2) Online National Webinar on Cracking Competitive Exam MPSC/UPSC - YouTube

Ku. Pragati Dhepe (Library Assistant)

A) Honored by University on Dt. 01.05.2022 for outstanding performance during Naac Committee

B) **Ph.D Degree Awarded**

Sr.	Faculty	Topic	Awarded Date
1	Interdisciplinary , Rashtrasant Tukdaoji Maharaj Nagpur University, Nagpur	Application of Cloud Computing in University Libraries in Maharashtra	June 2021

C) **Published papers in Journals**

Sr.No	Title	Journal	ISSN/ ISBN No.	Whether peer reviewed. Impact Factor, If any
1	Kapade, Dipak and Dhepe, Pragati(2022) "Role of Digital Library in Higher Education System: Special Reference" research paper published in Shodhsanhita journal of Fundamental and Comparative Research.	Vol IX, Issue I Jan. 2022	ISSN 2277-7067	Peer reviewed

Ku.Meenakshi Meshram (Library Assistant)

A) Honored by University on Dt. 01.05.2022 for outstanding performance during Naac Committee

Shri . Purushottam Kawale (Library Paricher)

A) Honored by University on Dt. 01.05.2022 for outstanding performance during Naac Committee

11) Publication Section

11.1) प्रकाशन विभागा मार्फत एकुण भेट दिलेले साहीत्य

अ.क्र.	भेट	एकुण
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	5 संच
2	जैन दर्शन का वैज्ञानीक अध्ययन	20
	एकूण भेट ग्रंथ	**05 संच व 20 प्रती**

11.2) प्रकाशन विभाग आवक_(Income of Publication Department)

अ.क्र.	पुस्तक विक्री	मुख्य ग्रंथालय	
		संख्या	एकुण रक्कम
1	बुभुक्षित: काक:	1	250.00
2	रामायणी विश्वचेतना	1	370.00
3	Shodhadarsh	1	315.00
4	Mahabharat Me Varnit Vividh Gitao Me Dharmamimansa	6	1380.00
5	Mimansa Makarand	4	1300.00
6	Materials for a critical edition of the Kasikavrutti	1	260.00
7	पतञ्जलिचरितम्	2	300.00
8	ब्रह्मसूत्रपाठ:	2	120.00
9	Mimamsashastrasar	2	760.00
10	Bhashyakootam	3	1005.00
11	अधिकरणकौमुदी	1	185.00
12	आख्यातचन्द्रिका	3	330.00
13	Codes Conducts Ethics And Principls of Human Life	4	480.00
14	महाराष्ट्रस्य विद्यमानानि संस्कृतनियतकालिकानि	2	280.00
15	संस्कृतायनम्	2	380.00
16	Poornawad Philosophy	12	1320.00
17	शक्तिवाद:	1	275.00
18	Relationship between Philosophy and Mathematics	3	600.00

19	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-Theory	2	560.00
20	World : The Expression of the Absolute	1	170.00
21	Kauhulkrit Lilavai Kaha Ka Samikshatmak	1	460.00
22	Samskritasopanam 1	2	670.00
23	Samskritasopanam 1	2	670.00
24	Contribution of Muslims to the Sanskrit	1	340.00
25	Applications of Indian Logic and Atomism	3	510.00
26	Upakarma Paddhati	1	125.00
27	Samkalik Sanskrit Sahitya ki Navin Pravuttiya	2	560.00
28	Saundaryasudha	1	200.00
29	Sanskrite anudit Kathasahitya	1	225.00
30	Lalitasahasranam-Rahasya	7	2240.00
31	Sanskrit Sahitya Shastracha Itihas	6	1980.00
32	The Text of Sakuntala	1	160.00
33	ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	10	3600.00
34	Siddhantshabdakosh	1	240.00
35	Prachyapaschatyarachanaprabhedaha	1	225.00
36	Aksara Purusottama Darshana Karika Sanchaya	1	495.00
37	Madhuradwait shri gulabrao maharaj virachit 122 grantho ka saransh	3	2350.00
38	Nyayamuktavali	1	720.00
39	Prakritkatha-Sanskritaviskar	1	520.00
40	Bhagvate Adaivaitbrammimansa	4	235.00
41	Yoga Vichar	7	640.00
42	Advaitacintamani	2	700.00
43	Gadhadhari Panchalakshani	1	250.00
44	Udhayanvrittisamikcha	1	145.00
45	Sriramvarmvijaya	1	110.00
46	Chipitakcharvanam	1	290.00
47	Prachyavidyadhiveshnam	1	225.00
48	Brahmasutrabhashyasameeksha	2	110.00
49	Karakatattvam	3	320.00
50	Vyakaran Prabandha Ratnam	3	375.00
51	Surya Sidhant	2	585.00
52	Shankaranandchampu	1	260.00
53	Vaiyakaran Siddhant Kalpataru	3	240.00
54	Prashinkdristi	2	1350.00
55	प्राचीन भारतीय दायविभाग	1	670.00
56	Yoga and Ayurveda me aahar vishayak vichar	7	240.00
57	Etymologies from the Taittiriya Brahman	3	1540.00
58	सूक्ष्म अध्यापन	1	555.00
59	सद्दर्शनम्	1	165.00
60	Anuvadshastra	1	260.00
61	Research Oriented Library Services	2	500.00
62	Pratisakhyasamhita	2	625.00

63	Adhikaranasangrahaha	5	960.00
64	Prachyamanovigyanam	3	590.00
65	Vyaktitvam	2	550.00
66	Yogsar	5	1040.00
67	Paschatya Tarkashastram	4	1000.00
68	Sankhyayogaprakaranasamgraha	2	520.00
69	Kshamadevya Kathavishvm	2	1230.00
70	Value Education	3	960.00
71	kshamadevya kathamuktavali	2	490.00
72	Aatmakhyat- Kalidas	2	396.00
73	नाग नगरीतील संस्कृत साहित्य	2	340.00
74	अभंग गुलाब	1	242.00
75	शैक्षणिक समाजशास्त्र	1	306.00
76	अध्ययन आणि अध्यापन	1	220.00
77	महानुभाव पंथाचे संस्कृत साहित्याला योगदान	1	3402.00
78	Yagyavalkya shiksha	7	2340.00
79	जैन दार्शनिकांचे भाषाविषयक चिंतन	6	1332.00
80	Shandilyopanishad	6	1585.00
81	मानसोल्लास	5	700.00
82	रासपंच्याध्यायी	2	220.00
83	चांगदेव चाळीशी	1	648.00
84	ध्वनी आणि वक्रोक्ती– तौलनिक अध्ययन	2	184.00
85	तुकारामचरितम्	1	426.00
86	वाल्मीकी रामायणाचे महत्त्व व व्यवस्थापनाची सूत्रे	3	572.00
87	संस्कृत साहित्यातील प्रसाधन आणि अलंकराण	2	408.00
89	चरणव्यूह–भाष्य	2	263.00
90	पौराणिक साहित्यावरील चित्रांकन	1	5525.00
91	Laghujatakam (मराठी भाषांतर)	17	500.00
92	Uttarramcharitam	3	930.00
93	भक्तिचन्द्रिका	2	994.00
94	गोकरूणानिधी	2	230.00
95	Vruttalok	10	2400.00
96	अभिज्ञानशकुन्तला	2	998.00
97	पाणिनीयव्याकरणपरम्परायाम् आकृतिगणा:	3	984.00
98	Gandhasastram	2	640.00
99	भारतीयदर्शनम्	3	1110.00
100	गणित भारती	2	432.00
101	Grammatical Functions of the Sanskrit Praadi-s	1	160.00
102	Maduradwait siddhi	7	1890.00
103	महाभारतस्योद्योगभीष्मपर्वणो: तद्धितान्तप्रयोगानुशीलनम्	1	295.00
104	Shorsaini Prakrit Sahitya Ka Itihas	1	950.00
105	Palisaddarupika	2	600.00
106	Buddha's Anatmavad & Nature of Nirvana	1	320.00
107	Aayushshabdarupika	1	275.00
108	वराहोपनिषद्	2	580.00
109	Word, Word Potency and Meaning	1	125.00

110	Aagamdipika	1	60.00
111	Bhakti Tattva Vivek	1	60.00
112	Bharatiy Darshan	1	170.00
113	Bhasohas	5	750.00
114	Bijaganitavatamsa	2	500.00
115	Chhatrapati Shivkavyam	9	2700.00
116	coffee table Book	16	24000.00
117	Itihas Aashay Adhyapan Paddhati	1	460.00
118	Jagara	2	300.00
119	Kalay Tasmai Namah	1	150.00
120	Kalidas Wanmay Samagr Prakashan Mala (Vol. 1-7) (Sanch)	12	30000.00
121	Kalidasache Kavya Saundarya	3	300.00
122	Kathapatheyam	1	125.00
123	Kautilyiy Arthashastra Parnit Manav Sansadhan	1	300.00
124	Mahakavya Panchakam (Pedrive)	19	11400.00
125	Manthanam	2	550.00
126	Nitishatak	1	70.00
127	Oriental Legacy	1	3300.00
128	Paribhashendu Shekhar Pradip	1	699.00
129	Pashchaaty Tarkashastram	5	1300.00
130	Prashna Sahastri	2	120.00
131	Rasavishkar	2	350.00
132	Sahitya Patheyam	4	200.00
133	Sahitya Sushma	1	2000.00
134	Sammahi Stragdhara	2	700.00
135	Sanskrit Balsahity (Sanch)	2	5000.00
136	Sanskrit Shikshanam	3	750.00
137	Sanskrit Wagvilas Dwitiy Mudra	126	7560.00
138	Sanskrit Wagvilas Pratham Mudra	182	18200.00
139	Sanskrit Wagvilas Tritiy Mudra	83	6225.00
140	Sanskrut Sahityatil Laghukstha	1	200.00
141	Sanskrut Setu	2	200.00
142	Shastrasamanvay	2	100.00
143	Shodhkarta Karyakarta	2	160.00
144	Shodhmuktavali	2	240.00
145	Shodhmuktavali Bhag 2	2	440.00
146	Sodh Samhita	4	1200.00
147	Study of Kasika Reference in Vaiyakarana Siddhant	1	125.00
148	Tarkasangrah Mahabhashya	2	1000.00
149	Vaidik Katha	2	200.00
150	Vastuvivek	4	500.00
151	Vruttalok	3	180.00
152	Yog Darshan	1	100.00
153	Yogvasishtha Aani Panthiya Tattvadnyan	3	1350.00
	एकूण जमा रक्कम रु.	**818**	**203853.00**

11.3) Books sale on Amezon

अ.क्र.	पुस्तक विकी	Amezon	
		संख्या	एकुण रक्कम
1	Bubhukshit kak	1	271.41
2	Shodhadarsh	3	2118.9
3	Mahabharat Me Varnit Vividh Gitao Me Dharm Mimansa	2	347.52
4	Mimansamakaranda	1	237.11
5	Materials For A Critical Edition of The Kasikavrutti	1	197.19
6	Patanjalicharitam	1	111.27
7	Brahmasutrapath	1	52.68
8	Mimansashastra sara	1	279.03
9	Bhashyakutam	1	252.24
10	Adhikaran Kaumudi	1	138.61
11	CODES, CONDUCTS, ETHICS AND PRINCIPLES OF HUMAN LIFE	2	175.66
12	Poornawad Philosophy	1	80.02
13	Relationship Between Philosophy and Mathematics	4	601.28
14	Analysis of John Donne's Poetry in the light of Bharata's Rasa-theory	3	638.43
15	World:The Expression of The Absolute	1	126.89
16	Samskrtasopanam-1	2	489.46
17	Contribution of Muslims To The Sanskrit Literature	4	1019.84
18	Applications of Indian Logic and Atomism	11	1438.8
19	Lalitasahastranam Rahasya	1	233.3
20	The Text of The Sakuntala	1	119.08
21	Ashi Shikavi Sanskrit Bhasha	6	1582.74
22	Siddhantashabdakosha	2	363.14
23	AKSARA-PURUSOTTAMA-DARSANA-KARIKA-SANCAYA	5	1833.45
24	Mundaka Upanishad Swaminarayan Bhasyam	2	697.62
25	122 Granthoka Saransh	2	362.86
26	Prakrut Katha Sanskrutavishkar	2	355.32
27	Bhagavate Adwait Brahma Mimansa	1	119.08
28	Adwait Chintamani	1	91.74
29	Panchalakshani	1	107.36
30	Brahmasutra Bhashya Samiksha	5	2977
31	Karaktatvam	2	183.48
32	Vyakaran Prabandh Ratnam	1	146.42
33	Vaiyakaran Siddhant Kalpataru	1	333.57
34	Yog V Aayurved Shastro Me Aahar Vishayak Vichar	2	331.9
35	Etymologies from the Taittiriya Brahmana	5	693.05
36	Anuvad Shastram	1	111.27
37	Pratikshasanhita	2	378.76
38	Adhikaran Sangrah	1	91.74
39	Pashchatya Tarkashastram	2	394.38

40	Value Education	1	301.9
41	Adhyayan Aani Adhyayan	1	233.32
42	Yadnyavalkya Shiksha	1	360.02
43	Shandilyopanishad	1	167.9
44	Manasollas	1	231.39
45	Charanvyuha Bhasshya	2	306.5
46	Laghujatakam	8	1896.88
47	Vruttalok	1	181.57
48	Paniniya Vyakaran Paramparayam Aakritigana	1	247.35
49	Bharatiya Darshanam	3	838.71
50	Ganit Bharati	1	163.02
51	Grammatical Function of the Sanskrit Praadi	3	357.24
52	Buddha's Anatmavada and Nature of Nirvan	1	234.48
53	Varahopanishad	1	220.62
54	WORD,WORD-POTENCY AND MEANING	3	275.22
55	Bijaganitavatamsa	9	1704.42
56	Jain Darshan Ka Vaigyanik Adhyayan	1	446.95
57	Kalidas Samagra Vyangmaya Prakashanmala vol 1 to 7	27	46409.22
58	Paribhashendushekharapradipa	6	2977.68
59	Sansakrit Balsahity (Sanch)	1	1638.92
60	Sanskrit Setu	2	144.42
61	Sanskrit Wagvilas dwitiy Mudra	18	948.24
62	Sanskrit Wagvilas Pratham Mudra	56	4043.76
63	Sanskrit Wagvilas Tritiy Mudra	2	105.36
64	Vastu Vivek Pratham Bhag	14	901.6
	एकूण जमा रक्कम रु.	**252**	**85420.3**

*** * ***

Public Relations Cell

Editor

- Edited & released 4 issues of KKSU's Newsletter Vaidarbhi.
- Edited & produced Coffee Table book on the tenure of Hon'ble VC Prof Shrinivasa Varakhedi entitled Vision, Mission & Action
- Diary 2022 released on 26th January 2022.
- Edited Kalidas Saptahiki – innovative weekly based on Mahakavi Kalidasa's Literature released.

Program coverage & Advt released

- Total Programs app 60 - News Published app above 60
- Total No. of Advt. – 7 advt.published

Major Events Covered with wide over media coverage.

- Ratnagiri Subcentre Inaugration & Naming Ceremony news
- Foundation Day – Rajatotsava Inauguration
- NAAC Grade News
- 10th Convocation
- Inauguration of Abhinavbharati International Campus, Waranga
- Bhashyotsava & Kirtan Mahotsava

Hon'ble VC sir Interview planned – Live Portal, Dainik Bhaskar in October & Maharashtra Times in January

Video creating –

Short & Long video directed, Foundation Day, 10th convocation, Abhinavbharati Campus, NAAC videos are directed and uploaded on Youtube.

Social Media

All the events were posted on all the social media accounts like Facebook, Youtube, Instagram, Twitter etc.

Workshop Organized

- Yoga Workshop Organized in Covid 19 – 11th to 17th May 2021 for Media Persons
- On Rajatotsava occasion, Kalasrujan Workshop organized for young fine students in Ramtek campus.14.12.21
- Successfully organized Yuvaspanda lecture series from May 21 to till date on various youth related topics. 10 lectures organized till date.
- Successfully executed Suprabhatam Chitan series on the occasion of Rajaotsava. 18 episodes were released. On the occasion of Rajatotsava thoughts of eminent scholars of various field broadcasted through social media channels of KKSU entitled "Suprabhatam" has started from 1 November 2021.

Course Director

- Introduced first time in KKSU Diploma in Sanskrit Journalism & Mass Communication. Contribution in making syllabus and worked as program director for the same

Editor

- Published **4 issues of KKSU's Vaidarbhi News letter** in 2021.
- **A Coffee Table Book "Vision, Mission & Action**" edited & released on 15th December 2021.
- Edited **University Diary** 26th January 2022.
- Editor of **Table Calender "Kalidas Saptahiki"** on Kalidasa's masterpieces. 27th February 2022

Annual Report

Worked as Member/Secretary for Annual Report 2018-19 & 2019-20.

Comparing - Kirtan Mahotsava Samarop Samaroha 11.2.2022

NAAC work

Cooperation to NAAC Coordinator by submission of all the data regarding various programs, information, digital news coverage with snaps. Worked as Coordinator –Media Committee Member- Hospitality Committee & Publication Committee

Worked for Hon'ble Vice-Chancellor's Office Decoration & Hospitality, Overall Hospitality, Purchasing, Media Display, Hon'ble VC Profile & PPT presentation, 5 years display frames etc.

Coordinator – Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Rashtriya Puraskar 2020 & 2021

Successfully executed the whole process of award and execution of award function of Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Rashtriya Puraskar 2020 & 2021. 22.10.21 meeting date

Appointment of Deputy Director

Appointed as Deputy Director of Dept of Research & Publication by Hon'ble VC in KKSU. 12.10.2021

Contribution as Deputy Director, Research & Publication Department

- UGC Care Listed Shodhasamhita – Edited 2 issues
    - Co-Editor of July 2021 issue – Released
    - Editor of January 2022 issue – in process
- On the occasion of KKSU's Rajatmahotsava 25 Research & texts books were be published. In this line 4 books were published. Worked as publication assistance for these books.

Publication

Book - A book Prachin Nagarrachanavichar – Smart City sathi Upadeyata accepted for Publication by KKSU. The book will be released in silver jubilee celebration of KKSU.

Award – Certificate of Appreciation for NAAC Work particularly Hon'ble VC office and overall hospitality of NAAC Peer Team & Media Work by NAAC office.

*** * ***

NAAC Visit Report

27th -29th December 2021

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University has been awarded the A+ (grade point 3.42) by the National Assessment and Accreditation Council (NAAC). A four-member NAAC committee headed by Prof. Dharmarajam P. K. Former Vice-Chancellor of Sri Shankaracharya Sanskrit University, Kaldi, Kerala. evaluated the university's academic, research and administrative work for three days from 27th to 29th December 2021 at Ramtek, Waranga, Nagpur

The committee was headed by Prof. Dharmarajam with three members Prof. Upendra Kumar Tripathi (Banaras Hindu University, Varanasi), Prof. Ramakant Pandey, (Central Sanskrit University, New Delhi) Prof. Prahlad Joshi (National Sanskrit University, Tirupati), Prof Kamakhya Kumar (Uttarakhand Sanskrit University, Haridwar).

Under the leadership of Vice Chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi, the university faced the second NAAC assessment. This was the golden moment in Prof. Shrinivasa Varakhedi's fast-paced career as Vice-Chancellor. Prof. Varakhedi not only completed the projects started at the university in various ways but also implemented new projects and activities in a very strategic, planned, and concrete manner since assuming the post of Vice-Chancellor. Prof. Varakhedi's bold leadership, dynamic working style, the pursuit of new ideas, effective planning and ultimately result-oriented development in this order not only raised the academic, research level and quality of Kalidas Sanskrit University but also opened the way for various career paths in the Sanskrit field by incorporating modern courses along with traditional science.

It focused on changes made over time in education, research, examination, administration, infrastructure at Ramtek headquarters, and various activities implemented for teaching and non-teaching staff. He has achieved this success due to his consistent commitment to the development of the university, and his revolutionary thoughts and actions. Hon'ble Vice-Chancellor Prof. Varakhedi successively created and planned the infrastructure. The grand and spectacular organization of the centenary celebrations of the All India Oriental Conference, marked by the presence, speech and appreciation of the Vice President, the quality transformation at the curriculum and research level and the long , sustained efforts for well-planned NACC assessment. Ranking first among Sanskrit universities in India and leaping to sixth position in Maharashtra, innovative university awards, ISO ratings, and national and state awards won by various esteemed professors add to the University's fame.

During the five years from 2016 to 2021, the growth in the number of affiliated colleges, courses, number of students, robust quality of research projects and publications and the inclusive style of working together must also mention the trust, support and satisfaction gained by all members of the university. Organizational success is based on trust, along with results-oriented work and transformation through transparent work,these are the three important principles of foundation of success achieved by NAAC. Adoption of this Trisutri Prof. Varakhedi has taken the physical, administrative, and academic coverage

of the university from the local to international level through affiliated colleges, extension service centres, four sub-centres, an international study centre, and an open and distance centre. With the participation of students, parents, well-wishers, university faculty and staff, two schools in Ramtek were adopted and transformed into happy schools. This educational development of Sanskrit from rural to the international level, the propagation of Sanskrit and the placing of the Sanskrit language in the mainstream and the heart of the alarm for all of Sanskrit is not only verbal but is the real work of Prof. Varakhedi has given. Behind this is his समानी आकूतिः वः समानमस्तु वो मनो welfare thinking, constructive vision and positive working style.

On the first day, Hon'ble Vice Chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi presented the report of KKSU before the committee. The committee discussed separately with the Hon'ble Vice-Chancellor. On the first day, the committee saw the presentations of the departments of Vedas and Vedic Science, Grammar, Sanskrit Language and Literature, Indian Philosophy, Yoga Science, Vedang Astrology, and Education and also visited other academic departments along with these departments.

On the second day, the Committee visited Research and Publication Department, Dr Jichkar Knowledge Resource Centre, Urjaswini Health Centre, Administrative Department, University Planning Development Board, Engineering Department, Bharatamuni Fine Arts Centre, Public Relations Room etc. Inspection of documents was done by interacting with these various departments. Besides the National Service Scheme, Student Welfare, Extension Services, Career Counselling, Women's Grievance etc. various cells like the Women's cell, Cafeteria, Student Hostel, Planetarium, Telescope etc. were inspected by the committee. Closed-door discussions were held with parents, students, research students, ex-students and non-teaching staff. Apart from this, Peer Team visited the examination department discussed with Dr. Umesh Shivhare, Controller of Examinations. On the third day, the committee inspected the land acquired and the planned and on-going construction at Waranga of the University also visited the university centre at NIT, Nagpur.

All the staff members expressed the feeling that the highest grade received by NAAC in the second phase, this is the fruit of continuous hard work, innovative activities and research and welfare work done through social responsibility in the last five years by all the teaching and non-teaching staff. This matter is not only a matter of happiness for the Sanskrit University but also a matter of pride for the Sanskrit people of Nagpur and Maharashtra as a whole.

Under the leadership of Vice Chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi, the responsibility to face the NAAC committee was entrusted to Prof. Nanda Puri, Dean of the Faculty of Sanskrit and Other Languages and Prof. Kavita Holey, Head of the Department of Sanskrit Language and Literature and NAAC Coordinator performed it competently. Prof. Harekrishna Agasti, Prof. Parag Joshi, Prof. Madhusudan Penna, Prof. Kirti Sadar, Dr Hrishikesh Dalai, Dr Dinkar Marathe, Principal and Head of the Department gave a good presentation of the academic departments before the NAAC Committee. The committee members discussed for a long time the various activities, programs, research and

employment opportunities conducted by the university for the students, and the research work of the professors and took all the information and expressed their satisfaction about the research work going on in the university. Registrar and Finance and Accounts Officer (in charge) Dr. Ramchandra Joshi, Director of University Planning Development Board Prof. Dr. Prasad Gokhale, Controller of Examinations. Dr. Umesh Shivhare, Librarian. Dr Deepak Kapde, Deputy Chancellor of Education Department. Dr. Smita Fadnavis, establishment department. Roshan Alone, Mr. Sumeet Kathale of the College Department, Mr. Santosh Wadikar of the Engineering Department., Public Relations Officer Dr. Renuka Bokare gave an impressive presentation of the on-going work at the administrative level. The committee noted the disciplined, use and application of modern technology and the effective use of new ideas in all departments and gave excellent feedback.

Prof. Varakhedi congratulated and thanked the university's alumni, parents, all principals and heads of departments, professors, administrative officers, non-teaching colleagues and well-wishers of the university for this success. On the occasion of NAAC, everyone worked together tirelessly for the university and everyone gave their best. Prof. Varakhedi expressed his happiness and expressed that it's more important that everyone does the work happily while working on the neck. A real presentation is the result of planning and organized effort. Due to this success, the responsibility of the university has increased. Prof. Varakhedi also believed that the university will reach the peak of new achievements in the future.

* * *

University Achievements 21-22

University Development – At a Glance
2021-22

Major Achievements

- **Received NAAC A+ Grade in Second cycle of KKSU under the dynamic leadership of Hon'ble VC Prof Shrinivasa Varakhedi**
- **Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi** has been appointed as Vice Chancellor at **Central Sanskrit University, New Delhi.**
- **Prof Madhusudan Penna**, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture has been appointed as **Officiating Vice Chancellor of KKSU**.
- **Prof. C.G. Vijaykumar**, Dean, Faculty of Vedavidya has been appointed as Vice Chancellor at **Maharshi Panini Sanskrit & Vaidik University, Ujjain.**

Special mention

- 2021-22 was the Silver Jubilee Year of the KKSU. Various programs organized during this year to celebrate the Rajatotsava of KKSU. The inaugural program of the Rajatosava was organized on 18th September 2021. This Rajatotsava was inaugurated by Hon'ble Chief Justice of India Shri Sharad Bobde sir in the spiritual presence of Shri M, Founder of Satsanga Foundation.
- Six years prolonged Maharashtra State Sanskrit Sadhana Award Ceremony was held on 28th August 2021 as inititave taken by Hon'ble VC Prof. Varakhedi.
- KKSU launched Marathi IT Course Google app with the cooperation of MKCL, Pune for teachers & students.
- An initiation taken by Hon'ble VC sir, contractual appointment letter with some financial help were given to the wives of two employees of KKSU Late Shri Ritesh Meshram & Late Shri Aravind Rathod who had sad demise due to COVID.
- Hon'ble Minister Shri Nitin Gadkariji sanctioned 6 crore funds for interior construction & design under CSR funds for proposed Convocation Hall.

Administration

- Inauguration of Abhinavbharati Campus at Waranga to be established as International Study Centre.
- 5 subcentre for KKSU sanctioned in Maharashtra. Konkan, Mumbai, West Maharashtra, Marathwada & Vidarbha
- Ratnagiri Sub-centre started. Hon'ble Minister sir allotted a space of 20000 sq. ft. for Ratnagiri Sub-center at Ratnagiri.
- KKSU's Ratnagiri Sub-Centre has been called as Bharatratna P. V. Kane Ratnagiri Sub-Centre in a special Naming Ceremony.
- KKSU has initiated the WFMS system in day-to-day work.
- Total of 250 affiliated colleges and 78 RISS Institutes affiliated with KKSU.
- Compound wall of Warnaga Campus completed.
- Regular Departmental promotions have done. 11 staff members have promoted.
- CAS Promotion process completed. Prof. Harekrishna Agasti, Prof. Kirti Sadar, Dr. Rajashri Meshram, Dr. Hrishikesh Dalai promoted.
- KKSU's Mahakavi Kalidas Sanskritvrati Awards delclared for 2020 & 2021 years. 2 Senior Sanskrit Scholars and 2 Young Schloars will be awarded with this award. KKSU also decided to honor One International Schoalr from Rajatotsava Year.

Academic

- 10th Convocation was successfully organized on 5th January 2022
- A Training Center for Competitive Exams has been opened in Ramtek Campus.
- LMS platform launched for effective teaching-learning during pandemic.
- More than 104 various programs, webinars, seminars, conferences, lecture series, organized during the session.
- A special meeting called by KKSU on New Education Policy (NEP) inviting various experts in the Higher Education field on 10.12.21 KKSU initiated for reframing the syllabus as per the guidelines of NEP 2020.

New Policies implemented

- Started a consultancy centers by Directorate of Extension Services in and around Maharashtra
- Organized an entrance test to offer research scholarship.
- University organized Online Faculty Development Program for newly appointed teaching staff and Induction program for newly admitted students.
- Considering COVID 19 situation, KKSU has announced concession to students for various courses. 100% for Traditional Courses, 50% for other courses. KKSU also gave 25% concession to affiliated colleges & RISS Institutes in their affiliation fees.
- University has prepared a long term Perspective Plan and will be sought the feedback from all the stakeholders concerning with University.

Social contribution during COVID Pandemic 2021-22

- Due to Corona, KKSU shocked with the sad demise of our two sincere, loyal employees. KKSU helped their families with monetary help of 5 lakhs each and also accommodated their wives in KKSU on contractual basis. Hon'ble VC has taken initiated this matter speedily**.**
- Hon'ble VC has initiated for the group insurance of all the employees to ensure good treatment for Covid infection**.**
- All the staff members of KKSU vaccinated during COVID period**.**
- KKSU's NSS unit with the team of creative thinkers jointly designed flyers and videos for spreading awareness in society**.**

Research Projects Sanctioned

- IKS Centre sanctioned from India Knowledge System scheme of Ministry of Education @AICTE to Prof. Kalapini Agasti, HoD, Bharatiya Darshan
- One research project sanctioned to Prof. Prasad Gokhale, Professor in Vedanga Jyotisha Dept. on Indian Knowledge System, Scheme of Ministry of Education @AICTE.
- One Research Project sanctioned to Dr. Renuka Bokare by Central Sanskrit University, New Delhi under Ashtradashi Scheme.
- To give boosting to execute research in thrust areas of various shastras in Sanskrit, KKSU started Research Project scheme for faculty members. A grant of Rs 25000/- would be given for the research project.

Publication

- On the occasion of Rajatotsava, KKSU executed Rajat Book series consisting 25 research based books on various topics like Sahitya, Darashan, Jyotisha, Ashwashastra, Ancient Architecture etc. 25 books published in the Rajatotsava year.

- Felicitation Volume Pankajshree was released by the hands of Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi who is Chief Editor of the same.
- Dharmakosha Vol. 8 was released at International Conference on Dharmashastra at Ratnagiri. KKSU gave monetary grant to the Dharmakosha project.
- University Diary 2022 & Kalidas Saptahiki released in various programs.
- KKSU's UGC Care listed Research Journal Shodhasamhita 9.1 & 9.2 volumes released.

Achievements of Faculties & Officers

- Hon'ble VC sir, has successfully completed 17 months of officiating VC ship in Gondwana University. It's very creditable to hold the charge of Vice-Chancellorship in Two Universities at a time.
- Prof. Shrinivasa Varakhedi, Hon'ble VC felicitated with Sanskritvrati Prashasti Puraskar by Samyak Pratishthan, Banglore.
- Hon'ble VC Prof. Varakhedi honoured with the award Padamashree Vidyavachaspati Bannanji Govindacharya Prashasti by Bannanji Govindacharya Pratishthan, Bengaluru for the contribution in Sanskrit Shastra field on 13.12.21
- Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi has received Sanskrit Book Award for his book "Pashchattya Tarakshastra" published in 2020.
- Prof. Kalapini Agasti has been felicitated with special award for her contribution in Darshanshastra by Bharatiya Itihas Sankalan Samiti, Nashik.
- KKSU's Ratnagiri Centre is opened and Dr. Dinakar Marathe, HoD, Vedanga Jyotisha Dept has been appointed as a Director of the Centre. He has assumed the charge and streamlined the work in the centre.
- Dr. Kalapini Agasti, Dr. Prasad Gokhale, Dr. Parag Joshi, Dr. Harekrishna Agasti have been appointed as Professor in Darshan, Jyotisha, Sahitya & Vyakaran Depts. Respectively.
- Dr. Dinakar Marathe received Sanskrit-Premi Puraskar from ACBVAM, Ratnagiri.
- Dr. Ramachandra Joshi has been appointed as Registrar at KKSU.
- Dr. Deepak Kapde has been appointed as Librarian at KKSU.
- Dr. Renuka Bokare, Public Relations Officer has received Suresh Dolke memorial Research Book Award for her book Dhwani & Vakrokti – A Comparative Study by Vidarbha Samshodhan Mandal, old & renowned literary institute in Nagpur.
- Dr. Pragati Dhepe**,** Library Asst. awarded with Ph.D in Library & Information Science from RTM Nagpur University

Students Achievements

- 11 students bagged gold medals & 4 students bagged silver medals in the State Level Shastra Competition organized by K.J. Somaiyya Campus, CSU, Delhi.
- Simran Thakur, Shripad Beldar were excelled in Dhatukanthpatha & Jyotishashastra in Natioanal Shastra Competitions organized by Central Sanskrit University, New Delhi.
- Yoga students excelled in Khasdar Mahotsava, Nagpur organized by Hon'ble Shri Nitinji Gadkari

*** * ***

List of Programs organized during Rajatotsava year 2021-2022

Sr. No.	Date	Program	Organizer	Coordinator
1.	01.05.21	Maharashtra Din	KKSU	Registrar
2.	08.05.21	Vakyartha Sabha on Akshayytrutiya	Vedanga Jyotisha Dept	Dr. Dinakar Marathe
3.	11-17.05.21	Seven Days Workshop on Yoga for Media Persons	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
4.	17.05.21	National Seminar on Adi Shankara – The Sacred Legacy	Bharatiya Darshan Dept	Dr. Kalapini Agasti
5.	25.05.21	Yuvaspand Lecture Series I Sanskrit Vaktruttvakala	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
6.	01.06-15.06.21	15 Days Workshop on Yoga & Ethics	Yogic Science Dept	Dr. Kalapini Agasti
7.	02.06-04.06.21	Meghadootam Lecture Series	Bharatmuni Lalitkala Kendra	Prof. Lalita Chandratre
8.	05.06-12.06.21	Yoga Training Workshop	Yogavijnana Dept	Dr. Kalapini Agasti
9.	05.06.23	Webinar on Cyber Security	Computer Science Dept.	Dr. Dinakar Marathe
10.	05.06.21	World Environment Day	KKSU	Hon'ble VC office
11.	10.06.21	LMS Workshop	Swayam & LMS Centre	Dr. Rajendra Jain & Rajivranjan Mishra
12.	10.06-16.06.21	National Workshop on Yoga & Holistic Health	KKSU & RTMNU jointly organized	Dr. Hrishikesh Dalai
13.	11.06-17.06.21	Brihadvastumala Workshop	Vastushastra Dept	Dr. Dinakar Marathe
14.	14.06.21	Vakyartha Sabha on Ganga Dashahara	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
15.	15.06.21	Plagiarism : an Overview	Sanskrit Sahitya Dept & KRC jointly organized	Prof. Kavita Holey & Dr. Dipak Kapde
16.	21-26.06.23	Workshop on Karakprakarnam	Vyakarana Dept.	Prof. C. G. Vijaykumar
17.	21.06.23	International Yoga Day	Bharatiya Darshan Dept	Dr. Kalapini Agasti
18.	25.06.21	Special Interaction Program with Foreign Secretary	KKSU	Hon'ble VC Office
19.	26.06.21	Yuvaspanda Lecture Series II - Soft Skills is foremost wealth	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
20.	29.06-04.07.21	Geeta & Self Management – Lecture Series	Sanskrit Language & Literature Dept	Prof. Kavita Holey

21.	02.07.21	Vakyartha Sabha on Aashadha Mas	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
22.	11.07.23	Mahakavi Kalidas Day	Sanskrit Language & Literature Dept	Dr. Kavita Holey
23.	11.07.21	Kavisammelan	KKSU	Dr. Ramchandra Joshi
24.	12.07.21	Vakyartha Sabha on Rathayatra in Odisha	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
25.	21.07-31.07.21	Workshop on Padyarachana	Sanskrit Language & Literature Dept	Dr. Kavita Holey
26.	22.07.21	Vakyartha Sabha on Gurupornima	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
27.	23.07.21	The Sacred Legacy of Indian Gurus	Bharatiya Darshan Dept	Prof. Madhusudan Penna
28.	27.07.21	Cracking Competitive Exams Webinar	KKSU's KRC and Renuka College, Nagpur joint organized	Dr. Dipak Kapde
29.	28.07.21	Law on Sexual Harassment & Prevention, Prohibition & Redressal	Women Cell	Dr. Rajashri Meshram
30.	31.07.21	Yuvaspanda Lecture Series III Explore Sanskrit through English	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
31.	12.08.21	Dr. Ranganathan memorial Essay Competiton	KRC - Libarary	Dr. Dipak Kapde
32.	15.08.21	Independence Day	KKSU	Hon'ble Registrar
33.	21.08.21	Shastraprabha Vakyartha Sabha on Nyaya & Mimansa Shastra	Shastra Vidya Gurukulam & Student Welfare jointly organized	Dr. Raghavendra Bhat & Dr. Jaywant Chaudhari
34.	22.08.21	Sanskrit Mahotasava Inauguration	Vistar Seva Mandal	Prof. Krishnakumar Pandey
35.	24.08.21	National Seminar on Shabdabodha	Veda Vykarana Dept	Dr. Harekrishna Agasti
36.	25.08.21	Special Lecture on Sankhya Darshan	Bharatiya Darshan Dept & Student Welfare jointly organized	Dr. Kalapini Agasti & Dr. Jaywant Chaudhari
37.	28.08.21	Mahakavi Kalidas Sanskrit Sadhana Puraskar Program	KKSU	Dr. Kavita Holey
38.	30.08.21	Yuvaspanda Lecture Series IV - Sanskrit Drama in New Era – A Practical Approach	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare

39.	05.09.2021	Teachers Day	KKSU Waranga Campus	Prof. Krishnakumar Pandey
40.	06.09.21	Vakyartha Sabha on Ganeshtosava	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
41.	07.09-15.09.21	Faculty Development Program	KKSU	Dr. Parag Joshi
42.	17.09.2021	Sanskrit Mahotsav Samapan	Vistar Seva Mandal	Prof. Krishnakumar Pandey
43.	18.09.2021	Establishment Day	KKSU	Registrar
44.	20.09.2021	Saaraswatvyakhyan	Ved Vyakran Dept.	Prof. Harekrishna Agasti
45.	27.09.2021	Yuvaspand Lecture Series V Entrepreneurship in Sanskrit	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
46.	18.10.2021	Reading Day	Library	Dr. Deepak Kapde
47.	23.10.2021	Yuvaspand Lecture Series VI Project Managerial Skill	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
48.	28.10.2021	Lokarpan Sohala ZP School	Center For Out Reach	Dr. Lalita Chandratre
49.	30.10.2021	Pooja Vidhi Workshop (Online)	Ved Vyakran Dept. & Vistar Sewa Mandal	Prof. Krishnakumar Pandey & Prof. Harekrishna Agasti
50.	30.09.2021	Vakyarth Sabha On Pitrupaksh	Vednaga Jyotisha	Prof. Krishnakumar Pandey
51.	30.10.2021	Certificate Distribution Ceremony	Center For Out Reach	Dr. Lalita Chandratre
52.	30.10.2021	Health Camp	Hollistic Health Center	Prof. Kalapini Agasti
53.	06.11.2021	Kalidas Sanskritvrati Pursakar	KKSU	Dr. Renuka Bokare
54.	17.11.2021	Vyakhyaeth Sabha	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
55.	26.11.2021	Samvidhan Din	NSS	Dr. Chaudhari
56.	24.10.2021 to 02.11.2021	Sanskrit Sambhashan Varg	Ved Vyakran Dept. & Vistar Sewa Mandal	Prof. Krishnakumar Pandey & Prof. Harekrishna Agasti
57.	20.21.2021	Vishnu Yag	Vaidik Vidyan Vibhag	Dr. Jayvant Chaudhari
58.	29.11.2021	Yuvaspand Lecture Series VII Corporate Chanakya on Leadership	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
59.	01.12.2021 to 04.12.2021	Kalasrujan Work shop	PRO Cell	Dr. Renuka Bokare
60.	07.02.2021	Saraswati yag	Veda Dept	Dr. J. Chaudhari
61.	09.12.2021	Dange Lecture Series	Ved Vyakran Dept.	Dr. J.Chaudhari

62.	10.12.2021	NET- SET Portal Inauguration	ODL	Dr. Hrishikesh Dalai
63.	15.12.21	Hon'ble VC Office Inauguration & Release of Coffee Table Book	Hon'ble VC Office	Shri Santosh Wadikar Dr. Renuka Bokare
64.	27.21.2021 to 29.12.2021	NAAC Team Visit	KKSU	Prof. Nanda Puri & Prof. Kavita Holey
65.	04.01.2022	Dange Lecture Series	Sahitya Dept	Prof. Holey
66.	05.01.2022	10th Convocation	Exam Dept	Dr Shivhare
67.	05.01.22	Abhinavbharati Waranga Campus Inauguration	KKSU	Prof. Krishnakumar Pandey
68.	10.01.2022	Prof. Shrinivas Varkhedi Validictory program	KKSU	Registrar
69.	12.01.2022	National Youth Day	NSS	Dr. Chaudhari
70.	14.01.2022 to 28.01.2022	Marathi Pandharwada	Sahitya Dept	Prof. Holey
71.	15.01.22	Vakyartha Sabha on Makarsankramanam	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
72.	15-30.01.22	15 Days program on Back ache	Yoga Paramarsha Kendra	Raman Hingnikar
73.	18.01.2022	Health Camp by KKSU	Yogic Science Dept	Prof. Agasti
74.	20.01.2022	Inauguration of Research Coursework 2022 in KKSU	Research & Publication Dept	Prof. Parag Joshi
75.	25.01.2022	National Voting Day	NSS	Dr. Chaudhari
76.	26.01.2022	Republic Day	KKSU	Registrar
77.	29.01.2022	Saraswat Vyakhyan mala	Veda Dept	Dr. Jayvant Chaudhari
78.	29.01.2022	Yuvaspand Lecture Series VIII A Good Youth – One Human Bliss	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
79.	31.01.2022	Special Lecture Waranga on E-Library	KKSU waranga	Dr. Deepak Kapde
80.	05.02.2022	Makarsakraman	Vedanga Jyotisha Dept.	Prof. Krishnakumar Pandey
81.	05.02.22	Vasant Panchami Saraswati Yag	Veda Vyakarna Dept	Dr. Jaywant Chaudhari
82.	08.02.2022 to 20.02.2022	Suryopasna Shibir	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
83.	09.02.2022	SuryaNamskar Shibir	Dept of yoga	Prof. Kalapini Agsti
84.	16.02.2022	Student Facilitation center Inauguration	Exam Dept	Dr. Shivhare
85.	23.02.2022	Free health Camp for Handicapped	Outreach programs	Prof.. Lalita Chandratre
86.	24.02.2022	Saraswat Vyakhyanmala	Prof. Kalapini Agsti	Dr. Jayvant Chaudhari
87.	26.02.2022	Ten Days National Methodology Workshop	P.G. Dept	Dr. Rajshree Meshram

88.	26.02.2022	Yuvaspand IX Puranic Mythology – Exploring New Dimensions	Public Relations Officer	Dr. Renuka Bokare
89.	27.02.2022	Marathi Bhasha Gauravdin	Sahitya Dept	Prof. Holey
90.	26.02.2022 to 07.03.2022	KKSU with ICSSR jointly organized Research Methodology Course Work	Faculty of Education	Prof.. Lalita Chandratre
91.	27.02.22	Ratnagiri Subcentre Naming Ceremony	Ratnagiri Sub-Centre	Dr. Dinakar Marathe
92.	08.03.2022	Womens Day	Women Cell	Dr. Rajshree Meshram
93.	09.03.2022 to 11.03.2022	Kirtan Mahotsava	Vedanga Jyotisha Dept and Dept of Yoga	Prof. Krishnakumar Pandey Prof. Kalapini Agsti
94.	10.03.2022	Yuvaspand XI Vyasangeshu Sangaha	Public Relations Dept.	Dr. Renuka Bokare
95.	18.03.2022	National Seminar on Ramayana	Ved Vyakran Dept	Dr. Jaiwant Chaudhari
96.	30.03.2022	Bhashyotsava National Seminar	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
97.	06-07.04.22	National Conference on NEP 2020 : Transformation of Indian Education System : A Nation Building Perspective	Education Dept & Centre for Outreach Program	Prof. Lalita Chandratre
98.	09.04.22	Pankajshri Felicitation Volume Release Program	Sanskrit Language & Literature Dept	Dr. Kavita Holey
99.	14.04.22	Dr. Ambedkar Jayanti	NSS	Dr. Jaywant Chaudhari
100.	16.04.2022	International Special Lecture on Indic studies and Research	School of Shashtri Learning	Prof. Parag Joshi
101.	18.04.2022	Vyakhyan on Isawasyoupnishad	Sahitya Dept and Jyotishya Dept.	Prof. Krishnakumar Pandey Prof. Kavita Holey
102.	18.04-22.04.22	Faculty Development Program on Yoga & Holistic Health	KKSU & MSFDA jointly organzied	Prof. Kalapini Agasti
103.	30.04.22	Vakyartha Sabha on Vaishakh Mass	Vedanga Jyotisha Dept	Prof. Krishnakumar Pandey
104.	1.11.21 to 30.04. 2022	Suprabhatam chintan malika series	PRO Cell	Dr. Renuka Bokare

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi felicitating **Shri. Prashant Pise,** Joint Secretary, Ministry of External Affairs(MEA) and Deputy Director General, Council for Indian Cultural Relations(ICCR), New Delhi by presenting Coffee Table Book. From Left **Dr. Dinakar Marathe,** Director, Ratnagiri Campus, **Dr. Prasad Gokhale,** Director, BPD, **Prof. Kavita Holey**, Ramtek Campus Diretor, **Dr. Harkrishan Agasti**, Registrar, **Dr. Harekrishna Dalai,** Director, ODL were also present. (25.06.2021)

Maharashtra Din (01.05.2021)

Sri Sri Sankara Bharati Swamiji visit (6.5.2021)

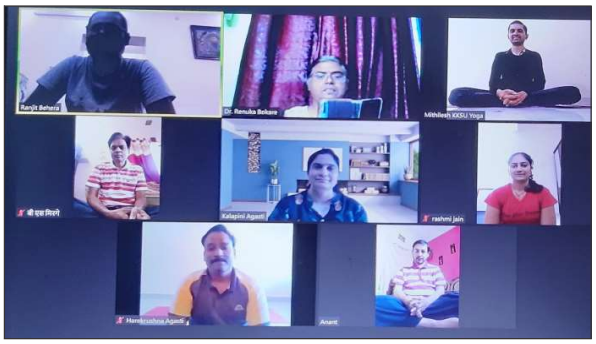

Yoga for Media Persons Workshop
(11.05.2021 to 17.05.2021)

National Seminar on Adi Shankara – The sacred legacy (17.05.2021)

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Chhatrapati Shivaji Maharaj Death Anniversary
(07.06.2021)

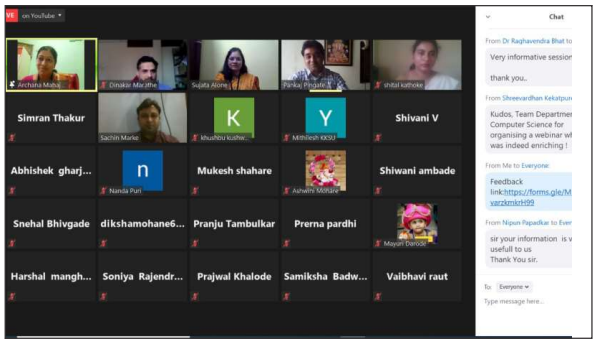

Webinar on Cyber Security Awareness (5.6.2021)

LMS Online Course Workshop (7.6.2021)

15 Day lecture series on Reflections on Indian Philosophy (15.6.2021)

KKSU is indebited to Hon'ble Minister Shri Udayji Samant
for his support &
initiation to open the 4 sub-centers in Maharashtra

Yuvaspanda - A special lecture series for Youths (25.05.2021)

Shri Ritesh Meshram
Dt. 9.4.2021

Shri Aravind Rathod
Dt. 13.4.2021

Obituary

KKSU family is deeply saddened & shocked by the sad demises of two of our gem employees. **Shri. Ritesh Meshram** was working as Superintendent in Academic Section & **Shri. Aravind Rathod** was working as Junior Clerk in Finance & Account Section.

Both are hardworking, loyal, humble, silent nature & very cooperating personalities. In Covid Pandemic both are working for University dye heart manner. University never forget their contribution. KKSU family is deeply mourn the loss of them & participated in their family's grief.

Hon'ble Vice Chancellor Prof. Varakhedi has given financial support to both the families and taken a decision to adopt their better half in University service contractual basis.

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Hon'ble Justice Bobde inaugurating
Shri Visheweshteertha Shastratha Shala at KKSU
Dt. 18-09-2021

Dignitaries present at the inaugural of
Urjaswini Yoga Therapy Centre at KKSU
Dt. 18-09-2021

Hon'ble VC Prof. Varakhedi performing Gurupujan by wishing and giving blessings to faculty members of KKSU
Dt. 23-07-2021

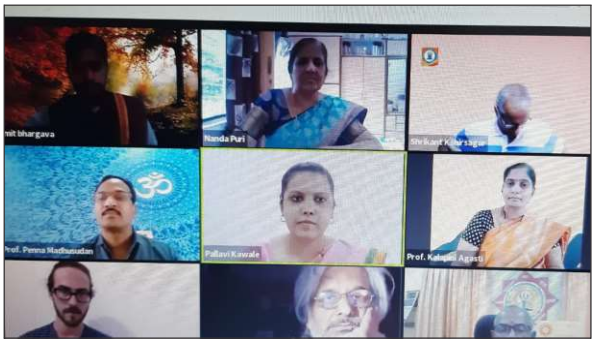

International Webinar on The Sacred Legacy of Indian Gurus is going on
Dt. 23 & 24-07-2021

Hon'ble VC Prof. Shrnivasa Varakhedi
addressing the gathering
Dt. 15-08-2021

Dr. Rangnathan Memorial Research Article Competition Dt. 12-08-2021

Faculty Development Program Dt. 01 to 07-09-2021

Hon'ble VC Prof. Varakhedi and **Prof. Kavita Holey,**
Campus Director, Ramtek welcoming Shri Dinesh Kamat
Dt. 17-09-2021

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

A Courtesy Visit

Hon'ble VC Prof Varakhedi welcomed Hon'ble **Shri Rajendra Mulak**, MLA at Ramtek.

Hon'ble Shri Uday Samant, Hon'ble VC Prof. Varakhedi and other dignitaries inaugurating the KKSU's Ratnagiri Subcentre at Ratnagiri Dt. 25.09.2021

Hon'ble VC Prof. Varakhedi handing over appointment letter to Mrs. Rajani Meshram & Mrs.Pooja Rathod

Outreach Program - Distributing Educational Kit
Dt. 22.07.2021

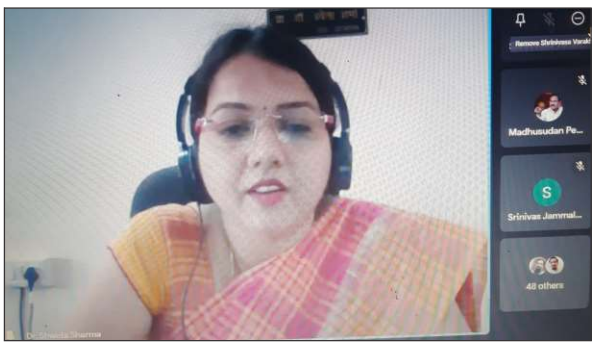

Dr. Shweta Sharma delivering the lecture on Explore Sanskrit through English
Dt. 31.07.2021

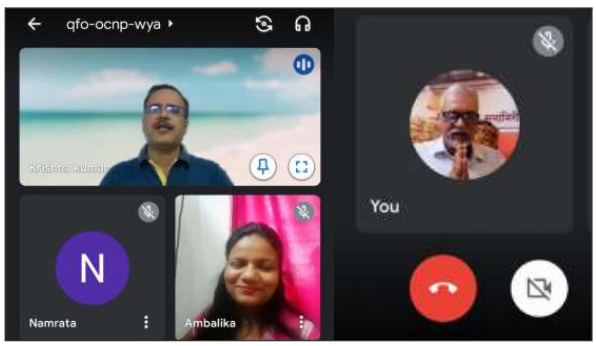

Teacher's Day
Dt. 05.09.2021

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Dignitaries with teachers, students and officials of KKSU and School adminstration present at the Lokarpan Samaroha of Jilha Parishad School, Sonpur, Pindkapar, Ramtek

Hon'ble Shri Ashish Jaiswal, MLA, Ramtek, Hon'ble Prof. Shrinivasa Varakhedi, VC, KKSU and other dignitaries present at Public Dedication Ceremony of Jilha Parishad Uccha Prathamik school, Pindkapar, Ramtek

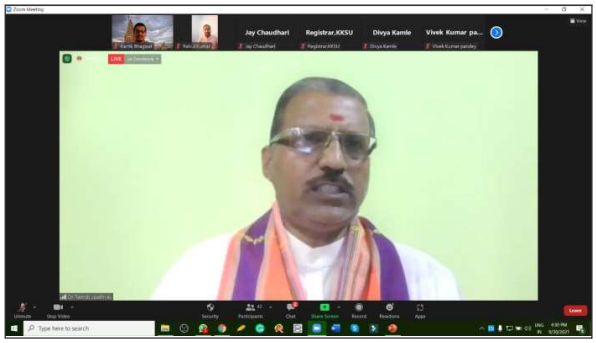

Prof. Ramraj Upadhayay , HoD, Paurohitya Dept. LBS Central Sanskrit University, New Delhi delivering chief guest address

Hon'b;e Registrar **Dr. Harekrisna Agasti** paying tribute to Mahatma Gandhiji

Shri Vishnu Yag performed by faculties & students of KKSU

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

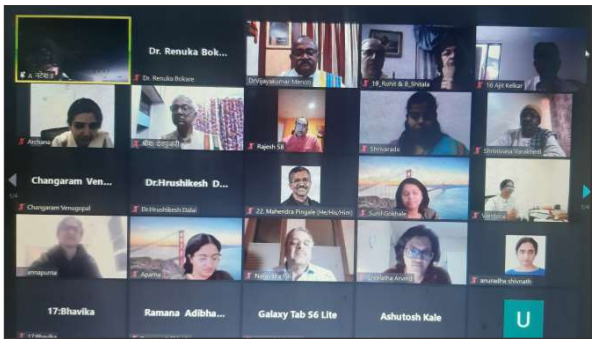

Deeksharambha Program

Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi, Dr. Bhau Dandade & Dr. Renuka Bokare with Cisfa Students & faculties -**Kalasurjan Workshop** Dt.1-4.12.21

Hon'ble Registrar giving introductory remarks in Samanvay Meeting with colleges

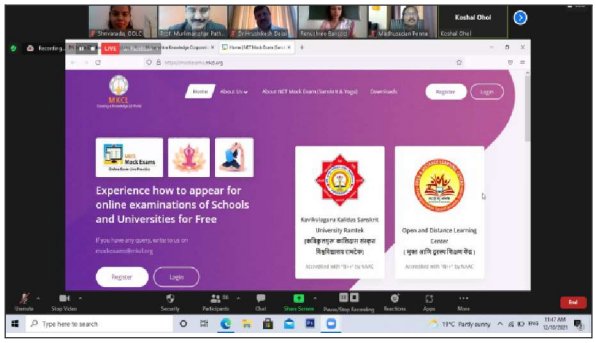

Inauguraton of NET-SET Portal

Dr. Radhakrishnan Pillai delivering the special lecture on Corporate Chanakya on Leadership

Maharashtra State Mahakavi Kalidas Sanskrit Sadhana Puraskar 2015-2020
Dt. 28.08.2021

Amruta Barbadikar
receiving **8 gold medals & cash prize**
Highest marks in M.A. Sanskrit and First in all faculties
10th Convocation - Dt. 05.01.2022

Abhinavbharati International Campus Inauguruation (05.01.22)

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Hon'ble VC Prof. Madhusudan Penna addressing the gathering

Prof. Kalapini Agasti & Prof. Lalita Chandratre interacting with people in Manapur village Dt. 21.01.2022

Hon'ble VC Prof. Madhusudan Penna paying rich tribute to Swami Vivekananda (12.01.2022)

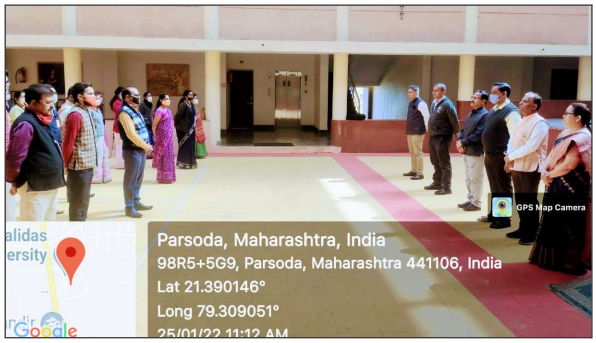

All the staff members taking oath on National Voters Day in KKSU Ramtek (25.01.2022)

Inauguration of College Facilitation Centre of Exam Section by Hon'ble Vice Chancellor Prof. Madhusudan Penna (17.2.2022)

Dignitaries present @ Naming Ceremony of Bharatratna Dr. Pandurang Vaman Kane Adhyayan Kendra -KKSU's Ratnagiri Subcentre (27.2.2022)

International Women's Day
08.03.2022

वर्ष २०२१-२२ मध्ये विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागातर्फे आयोजित कार्यक्रम

Kirtan Mohatsav
09.03.22 - 11.03.22

National Seminar on The Relevance of Ramayna in todays scenario going on (18.3.22)

Prof. Ajay kumar Gupta,
Director, ICSSR's Research Incharge , New Delhi inaugurating the **Ten Days Research Methodology Course Work in KKSU**. (27.2.22 to 6.3.2022)

P.P. Swami Bhadresh Das ji lighting traditional lamp
Bhashyotsava National Seminar
30.03.2022

Dignitaries releasing the KKSU's Kalidas Saptahiki - A Table Calender
Dt. 27.02.2022

KKSU
Milestone Achievement

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
Certificate of Accreditation
The Executive Committee of the National Assessment and Accreditation Council is pleased to declare the Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Road, Sitaleodi, Ramtek, Maharashtra as Accredited with CGPA of 3.42 on four point scale at 'A+' grade valid up to January 03, 2027
Date : January 04, 2022
Director

KKSU got A+ grade in NAAC Accreditation
Under the visionary and dynamic leadership of **Prof. Shrinivasa Varakhedi,** Hon'ble VC (04.01.22)

Prof. Shrinivasa Varakhedi
appointed as Hon'ble VC, **Central Sanskrit University,** New Delhi
(10.01.22)

Prof. Madhusudan Penna
New Officiating VC, KKSU Ramtek
(10.01.22)

Prof C G Vijaykumar
for being appointed as **Vice-Chancellor of Maharshi Panini Sanskrit & Vaidik University, Ujjain.**

Maharashtra State Mahakavi Kalidas Sanskrit Sadhana Puraskar 2015-2020

All the Maharashtra State Mahakavi Kalidas Sanskrit Sadhana Awardees with
Hon'ble VC Prof. Shrinivasa Varakhedi, Hon'ble VC Dr. Pankaj Chande, Hon'ble VC Prof. Vijaykumar
Dt. 28.08.2021

NAAC Report handover to Hon'ble VC

UNIVERSITY AT A GLANCE
• Blend of Tradition and Modern Disciplines
• Date of Establishment:
18 September 1997
Act, 1997 (Mah. XXXIII of 1997)
• No. of Campuses: 2
- Ramtek and (Nagpur - (Warangal
• Sub-center: 04
- Rateagiri (Functioning)
- Aurangabad, Pune & Parbhani
campuses under process)
• Total area of campus:
1) Ramtek : 3.92 hector
2) Warangal : 19.81 hector
• Chancellor - Hon'ble Governor of Maharashtra
• Number of University Departments: 12
• Jurisdiction: Maharashtra
• Affiliated Colleges: 175
• Recognized Institute for Specialized Studies: 72
• Research Centres recognized by University: 8
• Total Student strength: 28,209

Hon'ble Vice Chancellor Prof. Shrinivasa Varakhedi appraising about KKSU before NAAC Peer Team

NAAC Committee Visit... Dt. 27-29/12/2021

Presentation by various Academic & Administration Department

Sahitya Department

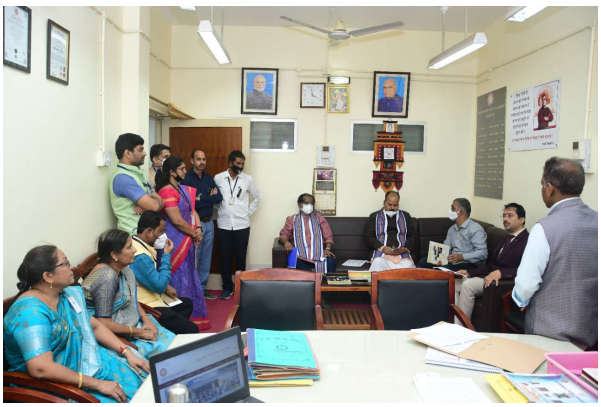

Finance Department

General Administration Department

Vedang Jyotish Department

Outreach Program

Yoga & Holistic Health Science Department

Education

Course Section

NAAC Committee Visit... Dt. 27-29/12/2021

Presentation by various Academic & Administration Department

Computer Science Department

Shastrarth Shala

Darshan Department

Interaction with Students

Publication Department

Publication Department

Library

Interaction with Students, Parents & Alumni

NAAC Committee Visit... Dt. 27-29/12/2021

Presentation by various Academic & Administration Department

Board of Planning & Developement

Board of Planning & Developement

Shri Vishweshtirtha Shastrarth Shala

Public Relations Cell

Classical Music

Drama

Interaction with student at Waranga Campus, Nagpur

Waranga Premises

कालिदास संस्कृत विद्यापीठाला नॅकची 'ए प्लस' श्रेणी

नागपूर, ४ जानेवारी

राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि प्रत्यायन परिषदेतर्फे (नॅक) कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाला ए प्लस श्रेणी (ग्रेड पॉईंट ३.४२) बहाल करण्यात आली.

२७ ते २९ डिसेंबर २०२१ दरम्यान श्रीशंकराचार्य संस्कृत विद्यापीठ, कालडी, केरळचे माजी कुलगुरू प्रो. धर्मराजम् पी. के. यांच्या नेतृत्वाखालील चार सदस्यीय नॅक समितीने तीन दिवस रामटेक, वारंगा, नागपूर येथील शैक्षणिक, संशोधन, प्रशासकीय कार्याचे मूल्यांकन केले.

प्रो. धर्मराजम् यांच्या नेतृत्वाखालील समितीमध्ये प्रो. उपेंद्रकुमार त्रिपाठी (बनारस हिंदू विद्यापीठ, वाराणसी), प्रो. रमाकांत पांडे, राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ, तिरुपती येथील प्रो. प्रल्हाद जोशी, उत्तराखंड संस्कृत विद्यापीठ, हरिद्वारचे प्रो. कामाख्या कुमार या सदस्यांचा समावेश होता.

कुलगुरू प्रो. श्रीनिवास वरखेडी यांच्या नेतृत्वाखाली विद्यापीठ दुसऱ्यांदा नॅक मूल्यांकनाला सामोरे गेले. शिक्षण, संशोधन, परीक्षा, प्रशासन यामध्ये वेळोवेळी केलेले बदल, रामटेक मुख्यालयातील पायाभूत सुविधा, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी राबविलेले विविध उपक्रम यांच्यावर लक्ष केंद्रित केले. त्यांनी विश्वविद्यालयाच्या विकासाचा धरलेला सातत्यपूर्ण ध्यास, क्रान्तदर्शी विचार व कृती यामुळे हे यश लाभले आहे. विश्वविद्यालयाची सूत्रे हातात घेतल्यापासून कुलगुरू प्रो. वरखेडी यांनी क्रमाक्रमाने पायाभूत सुविधांची निर्मिती व नियोजन, अखिल भारतीय प्राच्यविद्या परिषदेच्या शताब्दी सोहळ्याचे देखणे व दिमाखदार आयोजन, अभ्यासक्रम आणि संशोधन स्तरावर गुणवत्तापूर्ण परिवर्तन आणि सुनियोजित नॅक मूल्यांकनासाठी प्रदीर्घ व सातत्यपूर्ण प्रयत्न केले.

(तभा वृत्तसेवा)

नॅक प्रमाणपत्रासह प्रा. श्रीनिवास वरखेडी, प्रा. कविता होले, प्रा. नंदा पुरी व अन्य पदाधिकारी

राष्ट्रहिताय संस्कृतम्

NAAC A+

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Administrative Building, Mouda Road, Ramtek - 441106, Dist. Nagpur (Maharashtra) India

Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Website : kksu.org

kalidassanskrit.vishwavidalay.5 @vishwavidalaya kksuniversity Kalidas Sanskrit vishwavidyalaya

Website - www.kksu.org www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac **Email :** registrar@kksu.org